

*80 de sboruri ale unui
pilot nu prea de vânătoare*

Cătălin Pogaci

CĂTĂLIN POGACI

80

DE SBORURI ALE UNUI PILOT
NU PEA DE VÂNĂTOARE

Roman

COPYRIGHT © 2023 CĂTĂLIN POGACI

COPERTA: ZUZANA KONECNA

Această lucrare este protejată de legislația în vigoare în ceea ce privește drepturile de autor și proprietatea intelectuală. Nici un paragraf al acestei lucrări nu poate fi reprodus în format digital sau tipărit fără permisiunea expresă a autorului.

Un conducător ce-și îndeamnă poporul pe calea distrugerii și pieirii, fără a conta cât de nobile îi sunt idealurile, nu dorește cu adevărat binele poporului, căci calea pierzaniei el urmează.

Karl E. Piogazik

Cuvânt înainte

Am auzit pentru prima dată de I.A.R-ul 80, la începutul anilor '90, când am dat întâmplător într-o tutungerie peste o revistă joc, intitulată: *I.A.R-80. Un avion legendar*. Costa cam cât un bilet de autobuz. În afara unui scurt istoric și de performanțele avionului, înșiruite la final, conținea șabloane din carton pentru a realiza o machetă, la o scară mărișoară. Mai avea și câteva poze, precum și o axonometrie în toată splendoarea ei. Am cumpărat vreo zece, din care, la fel ca și avionul real, nu a supraviețuit nici una. Alături de ea, mai era o revistă și pentru Nardi, dar aceasta nu intră în subiect.

Precum o rățușcă căreia îi cade cu tronc prima formă ce o vede în viață, m-am îndrăgostit de acest avion.

L-am întâlnit apoi la Băneasa, la Muzeul Aviației, numai că nu era el, era un La-9, ce mie îmi părea la fel. Câțiva ani mai târziu, a apărut din nou, de data aceasta chiar el, numai că era doar o machetă, nu tocmai reușită și nu cel adevărat.

Timpul a trecut. M-am bucurat prin 2000, când am întâlnit și prima machetă din plastic, din acelea care se lipesc. Era înfiorător de scumpă și la fel de reușită ca cea la scară reală, dar nu mi-a părut. A trebuit să o am...

Au apărut altele mai bune de atunci...

În afară de machete, avionul acesta a revenit, încet din morți. În cărți, în reviste, în poze... Era internetului, ce tocmai începea, la readus la viață pentru profani. În ultimii ani, am găsit la poze și documentație publicată pe internet, cât nu am găsit în ani de zile de făcut practică la Muzeul Aviației, asta fără a mai pomeni de modelele pentru realitatea virtuală. Puteam să-l zbor dindărătul unui ecran. Dar mai lipsea ceva.

Closterman a scris o carte. Galland a scris și el una. Ba și Dobran a scris un jurnal. Dar nimeni nu a scris o carte cu I.A.R-ul 80. Nu despre el. *Cu !* Deși există o cărticică intitulată „Escadrila 52 Vânătoare”, unde apare vag și 80-ul, doar un singur pilot a avut un jurnal ce conține și aspecte din viața ce a avut-o zburând 80-ul. Cartea lui fost publicată la mulți ani după moartea sa, în 2015, una din cele mai bune și puțin cunoscute cărți de aviație. Dacă există și alte asemenea manuscrise, sau proiecte, eu nu am auzit de ele.

Dar mai lipsea ceva: o carte beletristică. Am dres puțin busuiocul...

Cartea aceasta am scris-o pentru mine, dar merită citită. Nu este o carte despre I.A.R-80, au scris alții destule, ci este o carte *cu* I.A.R-80. Nu este o carte despre război. Este o carte ce instigă la pace ! Nu este o carte istorică sau reală. Este ficțiune ! Mai mult de jumătate.

La fel ca Patrick O'Brian, pentru cei ce-l cunosc și-l digeră, am împletit elemente istorice, reale, cu fantezia, pentru a imersa cititorul în lumea 80-ului. Ba și unele cuvinte sunt scrise cu ortografia veche ! Unele personaje au fost adevărate, dar recreate conform închipuirii mele. Sper ca urmașii lor să nu-mi poarte pică. Nu am pus pe nimeni într-o lumină proastă ! Celelalte, sunt cu totul și cu totul rodul imaginației mele și dacă vreunul s-a potrivit cu ceva din viața de zi cu zi, este o pură coincidență.

Ca orice altă carte, mă aștept să stârnească controverse, dar sper ca istoricii de aviație, amatori sau de meserie, să fie milostivi cu mine. Să nu uităm: nu este o carte istorică !

Surse de inspirație cu mulțumiri:

Am citit ca un apucat numere întregi din Orizont Aviatice, publicat online pe Virtual Arad, în speță Eroica promoție 1941, scrisă de Dan Stoian. Anumite întâmplări descrise acolo apar și în carte, numai că zugrăvite altfel.

„Eroul necunoscut” a lui Dan Antoniu, autor cu care m-am și întâlnit de câteva ori tare demult (sunt convins că dânsul nu-și mai amintește), a fost o altă sursă de inspirație. Îi mulțumesc pentru acea lucrare monumentală.

Paginile istorice de aviație de pe Facebook, cu pozele și articolele lor, au contribuit și ele. Vă mulțumesc tuturor !

Pagina dedicată I.A.R.-ului 80, conține poze interesante, ce mi-au aprins imaginația. Mulțumesc postacilor !

Colectivul I.A.R.-80 FA, a făcut un lucru grozav, publicând pe site-ul lor documentație originală inedită. Le mulțumesc.

Mulțumiri și artistului Răzvan Dragu, ale cărui imagini, fără ca el a ști, mi-au stimulat închipuirea și inspirat cuvintele.

Mulțumesc arheologului Mihai Andrei, ce a fost printre primii ce a dat peste 80 în original și a răspândit oarecum legenda celui fugit în Turcia, de care m-am servit la final. Sper ca domnul Mișu să-și mai amintească de mine și de faptul că am zburat cândva planoare împreună.

Au mai fost și alții...Cei ce i-au cunoscut, îi vor recunoaște printre rânduri...

Și încă ceva:

Doamnă Batin, doamnă Miron, dacă mai sunteți în viață și întâmplător vă cade în mâini această carte, să știți că parte din ea, domniilor voastre se datorează !

- Autorul -

LA ȚARĂ

*Doar morții au apucat
sfârșitul războiului – Platon*

Ne-am aruncat de-a valma asupra vrăjmașului, într-un iureș înfiorător, cățărându-ne pe marginea tranșeei. Proiectile de tot felul piuiau prin văzduh, în timp ce alergam spre capătul câmpului. Putea la fel de bine să fie și capătul pământului, pentru noi tot un drac ! Pentru mulți a fost capătul drumului. Românii ne secerau fără de milă ! Gloanțe, branduri, obuze, un amalgam de oțel și explozii își duceau la capăt treaba de casap, cărând pe lumea ailaltă vise, temeri, speranțe, capete seci sau cu știință de carte; suflete cu nemiluita ! Nu știu când s-a întâmplat. Am văzut doar norii, privind în sus, întins pe spate. Picioare desculțe continuau a trece pe lângă mine în fugă, în timp ce imaginea se estompa încet. Am avut ghinionul să fiu neamț, nație ce a pierdut și nici nu a „trecut” la Mărășești...

Am deschis ochii și am privit cerul. Un cer adânc de august, fără nici un nor. Pământul era cald sub mine. Mirosea a iarbă și a uscăciune, iar vazduhul era plin de un colb fin stârnit de exploziile de bombe și de picioarele noastre pornite la asalt. Mii de cătane cu puști în mâini, încă alergau sub ploaia de gloanțe și obuze ale inamicului. Unii mureau, la fel ca mine și își dădeau duhul în țărână, cugetând la adâncul cerului și așteptând mântuirea. Alții se umpleau de glorie iar tălpile lor desculțe îi purtau peste șanțuri și mărăcini, strigând „ura” și strângând arma în mâini.

De la o vreme mi se cam acrise. M-am ridicat într-un cot și am privit la câmpul de bătaie, întrebându-mă de ce a trebuit să mor. Trebuia, pentru că eram „neamț” și eram „de-ai lor”. Băgasem de seamă că mai tot timpul eram neamț, sau tătar, sau mai știu eu ce alt neam cotropitor, numai român nu. Poate pentru că nu eram de fel din sat și copiii nu le plăcea să mă pună și pe mine leolaltă cu ei. E drept, eu nu eram din sat, dar mama era și chiar și așa, nu vedeam de ce trebuia să se puie toate opreștile cu pricina, când nu făcusem nici un rău nimănui și mama avea grijă de toți la fel ca de mine. Când venea câte unul pe la noi zicea:

- la vino mă Ioneluș încoa, hai să-ți dea mama o gogoasă !

Ioneluș se codea la început, se făcea că n-aude, se foia. În cele din urmă venea, înhăța gogoșa și o tinea.

- Ia, stai mă, așa ! îl oprea mama. De zis, cum zici ?

Ioneluș se fâstăcea, se roșea până în vârful urechilor, apoi îngâna:

- Bogdaproste !
- Așa, mă, vezi ! Hai, acu’ du-te de-aici !

Gogoșile erau bune rău ! Le făcea mamaie în cuptor de pământ unde cocea și pâinea. Le făcea din același aluat, doar că le dădea prin zahăr, când avea, și gogoșile ieșeau cu zahărul ăla ars pe ele, ca o foaie de „glașpapier”. Aveau gust de pâine îndulcită și aromă de cuptor încins. Câteodată le mâncam cu o bucată de brânză sărată, de beam apă cu vadra pe urmă, dar două gogoși din acelea țineau de foame toată ziua și mamaie scăpa ieftin. Când nu era zi de făcut pâine și nu avea timp de încins cuptorul doar pentru gogoși, le mai făcea și prăjite în untură. Aveau gust de șuncă îndulcită și mergeau cu brânză dulce.

- Așa mă, zicea, ia și mănă scovergi !
- Nu scovergi, mamaie. Gogoși se cheamă !
- Așa, mă, cum zici tu, ia și mănă !

Scovergile sau gogoșile ei nu prea mă apărau pe mine de „inamic”. Inamicul, sub forma lui Ioneluș, sărea la mine urlând, cu baioneta la armă, mă trântea în țărână, mai că nu mă scuipa, apoi după ce era sigur că m-a dovedit, urla pe mai departe, fugărind alți nemți, fără a avea timp măcar de un „Dumnezeu să-l ierte!”.

Eu mă plângeam la mamaie, că nu mă pune nimeni și pe mine rumân.

- Lasă maică, că și nemții e suflet de om !

Ea știa, că îi cunoscuse douăzeci de ani mai devreme. Nu eram eu născut atunci ! Veniseră de peste munți și trecuseră spre *București*, cu cai, cu puști, cu tunuri.

- Cum erau nemții, mamaie ? o descoseam eu, mai din curiozitate, mai din pricină că vroiam să fiu un neamț mai autentic și trebuia să știu cum e unul adevărat.
- Așa ca oamenii, cum să fie !
- Erau mari, mici, albi, negri ? nu mă lăsam eu.
- Eeeeei, negri ! Cum să fie negri ! Era bălai, așa, înalți.

Ei, aici era buba ! Eu nu eram bălai, dar Ioneluș era ! Și cu toate astea, tot eu eram neamț.

- Da' din aștia mai oacheși, nu erau ?
- Era și d-ăia. Hai, lasă-mă cu nemții tăi, că mi-au luat vaca și găinile !

Ăsta era of-ul ei. Că îi luaseră vaca și găinile ! Îl mai aduseseră pe sus și pe tataie ! De fapt, venise el singur, înaintea lor, fugind de rupea pământul. Fugind e doar un fel de a spune, pentru că jumătate din laba piciorului o lăsase la Dragoslavele și venise așa, șontâc-șontâc, cum putuse și el. Nemții l-au lăsat în pace când l-au ajuns din urmă, mulțumindu-se doar cu vaca și găinile. Mai târziu l-au făcut pădurar, o slujbă pe care a avut-o pe viață și care avea să aibe o mare înrâurire asupra mea. Mi-a ajuns dragă pădurea și îmi plăcea să stau cu el la povești, în căsuța lui. Păzea pădurea unui boier, unde slujea și mamaie, unul Clinteanu, la care și eu aveam ceva trecere, spre deosebire de copiii satului.

Clinteanu ăsta avea un conac mărișor, înconjurat de o livadă plină de poame la vremea lor, foarte râvnite de cei de-o seamă cu mine. Poate din pricină că îl știa pe tataie, poate din pricină că o știa pe mamaie, poate din pricină că zicea el că sunt un băiat cult și că învățam la același liceu ca fata lui, mă lăsa să mă ghiftui după pofta inimii. Când primeam, împărțeam pometurile și cu Ioneluș și cu Voicu și cu

Niculae și cu, și cu...Dar ei tot nu mă scoteau din *Orașanu* sau *Bucureșteanu*, chiar dacă mă chema Matei, pentru că mama era măritată la *București*, cu un *ferar* de la Grivița, după cum zicea mamaie și noi veneam la țară ca la moșie. Veneam cu trenul până la Găești și de acolo, când pe jos, când cu vreo căruță, până la noi acasă.

La întors, căram câte un sac de cartofi sau o târnă de făină, sau un sac de mălai, pentru că viața era scumpă la București și tata nu câștiga cine știe ce.

Ședeam la parter, într-o casă veche pe lângă șoseaua Kiseleff. Strada era desfundată la început, apoi s-a pus caldarâm. Ba s-a făcut și un părculeț în care s-a pus un leagăn. Mai în fiecare după-amiază când se strâneau copii la joacă, leagănul cu pricina nu avea pace și scârțâitul său jalnic, de fier neuns se auzea până la Arcul de Triumf.

- Un' te duci ? Iar la joacă ? zicea mama de câte ori ieșeam pe ușă. Pune mâna și învață, lasă leagănul și derbedeii ! Ce crezi, că muncesc să ajungi ca tac'tu ?

De fiecare dată când ieșeam pe ușă, ieșeam nu de dragul leagănului. Eram cam mărișor pentru datul în leagăn. Ieșeam să mă întâlnesc cu amicii mei, care, spre deosebire de cei de la „conac”, erau de-un suflet cu mine. În părculețul cu pricina mă vedeam cu Iulian, un lungan și jumătate, bun la sport, dar prost la carte, cu Taie, pe care nu îl chema așa, dar așa îl striga frate-su mai mic și cu Ilarion. Ilarion era un ins mic și bățos, cu un piept și o postură de cocoș sau de marinar bătrân și vicios. Ilarion învăța la Școala de Specialități ale Marinei, la Constanța, o școală la care râvneam și eu într-o vreme, de când cu Jules Verne și jupânul acela cu „Moby Dick”, Melville, dar mama s-a înconștrăit vehement ideii.

- Ce să faci tu acolo, cu toți nespălații ? Păi marinar te fac eu pe tine ? Pune mâna pe carte și învață ceva ca lumea, să ajungi și tu la un liceu de Doamne-Ajută !

Mai de gura ei, mai de munca ei, căci pentru tata orice carieră era totuna, am ajuns nu la Doamne-Ajută, dar nici prea departe, tocmai la Sfântul Sava unde am dat nas în nas cu Elodia Clinteanu, fată de boier și vecină cu noi la țară.

Și cum stăteam eu așa ridicat într-un cot în praf, taman la ea mă gândeam, că aveam *rendez-vous* pe seară.

- Sunt plictisită monșerică ! mi-a zis. De ce nu treci pe la mine, să bem o limonadă în livadă ?

Când Elodia era plictisită, era întodeauna rost de petrecut o seară la taclale, pe banca de sub pomi. O știam din primul an de liceu, era poate cel mai bun prieten al meu, chiar mai bun decât Iulian, cu care nu prea puteam împărți gânduri filozofice; nu îl ajuta creierul ! Elodia în schimb, deși nu prea o vedeam în București decât la școală, era un prieten nedespărțit la țară, când ne nimeream amândoi acolo, printre țărani, cum spunea ea. Era o fată înaltă, nici brunetă nici blondă, cu ochi de august și păr nici lung, nici scurt. Purta tot timpul pantaloni și pantofi și citea cărți de călătorie. Dacă se nimerea să o întâlnesc mai târziu în viață, aș fi luat-o de nevastă. Dar sub meri, eram doar doi prieteni care chicoteau și sorbeau limonadă. Aproape că uitasem că e fată, așa îmbracată cu pantaloni cum era !

- Scoal' mă, hai acasă, că mi-e foame! am auzit vocea groasă a lui Niculae. Gata cu răzbelul, grijană lui de răzbel.

Pentru mine se terminase demult, că doară zăceam hăcuit în iarbă, dar Niculae fugărise la nemți cu coceanul pe post de pușcă de ieșise sufletul din el și-l podidise și foamea. Era un flăcău înalt, nu ca Iulian de la București, dar pe aproape. Însă Niculae era lat în spate, nu deșirat ca Iulian, avea mâini ca niște lopeți muncite, ca toți țărani, și o putere înspăimântătoare. Avea și o mustață pufoasă, care îi ajungea până sub colțurile gurii. O purta mândru ! Niculae era mai mic ca mine cu un an, dar părea mult mai vârstnic, să te miri că încă se joacă de-a războiul cu pușcoace din coceni.

- Bine monșer ! i-am zis. Mie mi-e foame demult !
- Măăăă, ia vezi, că acu' te troznesc! Ce vorbă e aia ?

Niculae nu îl cunoștea pe Caragiale și nici de francezi nu știa că vorbesc pe alt grai. Dar era băiat bun și într-o zi m-a scapat de un berbec voinic, care-mi vroia răul. M-a scăpat el și de altele, cum ar fi de Voicu, care, deși mai vârstnic decât Niculae, se temea de el și de puterea lui uriașă.

- Ia zii mă Niculae, ce aveți de mâncare acasă ? am zis eu, adunându-mă din praf.

Niculae a căzut pe gânduri. Știam că nu prea are, de aia îl întrebam. Avea mulți frați și el era cel mai mare. Ne ajuta de multe ori cu treabă prin ogradă și tot timpul îi dădeam când pâine, când gogoși, când îi umpleam pălăria cu ouă sau cartofi, căci noi eram nițel mai înstăriți decât ai lui.

- Hai la noi mă, că e ciorbă de fasole ! A făcut mama ieri.

Niculae s-a gândit puțin, dându-și pălăria pe ceafă, atât cât să nu pară calic înfometat. Apoi, cu un oftat adânc, de om mare, a răspuns:

- Hai, că viu !

Se lăsase răcoare, o răcoare plăcută, atât cât să te facă să invii după arșița de după-amiază, fără să-ți fie frig. O rădașcă, cât pumnul de mare, zbârnâia printre pomi precum o bucată de mucava băgată la spițele unei biciclete. Dulăii se așternuseră pe concertat în reprize, trimițându-și telegrame de la un cap al satului la altul. Cred că multe din răvașe erau amenințări, căci nici un lătrat nu-mi gâdila suav urechile.

- Bă, bă ăla, bă ăla de colo !
- Ba tu, ăla, ăla de dincolo !

Apoi unul pe o voce subțirică, ca un scârțâit de șine de tren:

- Țe - vreți, țe - vreți, țe – vreți !

Apoi liniște și greieri; apoi din nou, gros, un dulău răgușit:

- Bă n-auzi, bă n-auzi !

Într-un final o ușă se deschise lăsând să treacă o rază de lumină și Elodia își strecură trupul subțirel în livadă. Motanul ei, Berică, era demult la mine în poală, torcându-și pățaniile zilei.

Elodia se apropie, ducând cu greu o carafă cu limonadă pe care o trânti pe masa dintre cele două băncuțe din livadă.

- Cam târziu Lenuțo, cam târziu !

Îmi plăcea să o tachinez strigând-o Lenuța, că știam că nu-i place. Numai tată-său o mai striga așa și zicea ea că se simte mică, când i se adresează așa, deși ea e femeie în toată firea. Dar acum o merita, pentru că stătusem o oră după ea cu motanul în brațe și nici să o fluier la poartă nu îmi stătea în fire, că nu venisem după ea în peșit.

- Lasă *mon cheri*¹, că nu ți se apleacă ! Văd că ai tovarăș de suferință. Berică, hai vin la mama ! Vin' dragul de tine, hai vino !

Berică era prea fericit pe căldura genunchilor mei pentru a se urni. Dar dânsa, îl înșfăcă fără milă, de am simțit ghearele mâței cum mi se înfig în piele prin nădragi, trase de el până îl dezlipi cu piele cu tot și îl așeză blând pe genunchii ei, pe cealaltă bancuță.

- Poate pui și tu limonada aia în căni !

Am pipăit în spate unde știam că sunt tot timpul două căni de tinichea atârinate de o ramură, le-am scuturat bine, să nu fie omizi și alte alea în ele și le-am umplut. Era bună, de lămâie, mergea de minune ! Elodia dădu o dușcă pe gât, se înecă, își drese vocea și începu:

- *Amuse-moi mon cheri*², am fost singură acasă toată ziulica, că papa a fost plecat la Pitești, abia ce a sosit. Parcă aș fi Olguța din La Medeleni³, dar mă simt ca pupăza aia, cum o chemă, Otilia⁴, prinsă în daraverile familiei.

De Olguța auzisem eu, că și mie îmi plăcea Teodoreanu, dar pupăza nu știam cine era. Poate o fi scornit-o Elodia...

- Nici nu mai știi ce să citesc pe arșița asta ! Aș călători undeva departe unde e frig, dar bine. Poate în Norvegia, că de Londra sunt sătulă. Plouă în continuu, ca în Bacovia⁵ și dacă e o zi cu soare și te duci la plajă, poți numai să te uiți la apă. Știi cât e de rece ?

Nu știam, dar Elodia se luă singură în brațe, frecându-și umerii, ca să-mi arate.

- Am auzit că iară s-a schimbat guvernul, așa a zis tata ! De data asta poate au venit unii mai buni că ce se întâmplă în lumea asta, te iei cu mâinile de păr. Toți boșorogii conduc Europa, ca să nu mai zic lumea !

Asta așa era ! De când cu pozele din cărțile de istorie și lecțiile lui Oțetea⁶ atâta lucru băgasem și eu de seamă. Nu știu cum se făcea, dar numai boșorogi văzusem ca regi, împărați și miniștri, dar nu prea mă interesa. Dacă mă gândeam bine, nici nu știam ce prim ministru era pe funcție, dar știam ce film rulează la Eforie⁷ sau la Minerva⁸. Mai știam și ce covrigi buni se vindeau în Cismigiu⁹ și nici o halbă nu era rea, din când în când.

- Știi că nu pot să sufăr berea, prefer limonada sau un pahar de Cotnari !

Știam și asta, dar încă îl ținea pe Berică în brațe și nu prea părea el a fi făcut din vin...

- Dar mi-e dor de un film, să știi !
- Auzi, Ela?! Dar de Coșniță¹⁰ nu ți-e dor ?

Elodia s-a oprit din vorbit. Cred că îi stricasem seara. Cu Ela se putea vorbi mai orice și asta îmi plăcea mult la ea. Era întotdeauna la curent cu ultimele cărți, cu situația politică, știa franceză și engleză deoarece călătorea des la Londra și Paris. Știa și ultimele bârfe de prin sat, cine a mai murit, cine s-a mai născut...dar când venea vorba de profesorul de matematici, un nesuferit și jumătate, cu care ea avea mari probleme, ca să nu mai vorbim de matematicile în sine, devenea foc și păă.

Am încercat să dreg busuiocul cumva:

- Zicea lumea că s-a culcat cu două necunoscute, dar nu a rezolvat niciuna !
- Ce porc ordinar ești !

Am simțit-o că zâmbește în întuneric, așa că am înghițit gălușca.

- Dar mie îmi place Demetrescu¹¹ la fel cum îți place ție de Frederic¹². *Comment va Frederic*¹³, apropos ?
- *Il va bien*¹⁴, să știi. Dar am auzit că anul viitor se întoarce la el în Franța.
- *Dommage*¹⁵ ! Cred că e cel mai bun profesor de franceză din tot liceul.
- Bineînțeles că e, prostuțule! Doar e franțuz, *n'est-ce pas*¹⁶ ?
- Nu la asta mă refeream. Doar că e așa...cum să zic, parcă vrea să te învețe carte. Mai o glumă, mai o vorbă de duh, până și chiulangii înrăiți stau la el la oră.
- Numai tu nu stai !
- Ei, era un film bun la ora aia, și Iulian cumpărase deja bilete... Oricum Frederic *înțelege* lucrurile astea.
- Aha! Ce mai face Iulian ăsta al tău ?
- Tot cu capul în nori, adică tot doi metri are. Te-ai prins ?
- Parcă tu n-ai avea capul tot în nori...! De ce nu te faci tu aviator, Matei ?

Întrebarea era serioasă. Curând venea examenul de bacalaureat și după aceea nu știam prea bine ce vreau să fac, sau ce vreau să mă fac. Dar ideea cu aviatorul nu era rea și deja mă închipuiam privind

dindăratul unui parbriz mic și colțuros, cu ranforsări metalice, cu o cască din piele pe cap și un zâmbet disprețuitor pe chip, cum văzusem în „Îngerii iadului”¹⁷, cu un an sau doi mai devreme. Bun film!

- Mă gândeam să mă fac geograf, că tot îmi place mie să bat coclaurii, dar dacă ai pomenit de aeroplan și aviatori, observ că nu e o idee chiar rea. Pot bate coclaurii și prin văzduh !
- Uite, unde era Simion Mehedinți¹⁸ cel zburător ! a izbucnit ea în râs. Bravo, nici nu te-ai apucat bine și deja dezvoltă știința !
- Auzi, *ma chere*¹⁹, ai zburat vreodată ?
- Da, o dată, cu tata până la Belgrad ! Mi-a fost rău o săptămână după ! Auzi tu ?! O săptămână ! Nu vreau să mai aud !
- Dar pe mare ai fost ?

Fusea și pe mare, cu un yaht, cu niște prieteni de familie. Acolo îi plăcuse și știam că fusea, dar întrebam așa, ca să-mi mai povestească o dată. Elodia vizitase o grămadă de locuri și mie îmi făcea plăcere să o ascult vorbind despre ele sau despre alte nații. În afară de franțuzi și englezi mai fusea și la sârbi și la polonezi și la nemți și chiar și la turci, unde zicea ea că vroia unul să o ia de a treia nevastă. Îi plăcuse mai ales la franțuzi și la nemți, despre care zicea că sunt oameni serioși. Dacă ar fi auzit-o mamaie, nu cred că ar fi fost de aceeași părere, dar pe de altă parte îmi plăcea complimentul, că fuseam neamț toată ziua.

Elodia se mai plimbase și în toată țara, de la Dunăre la Iași. Eu nu știam decât drumul până la București și de acolo la Sinaia, unde mersesem o dată în excursie, cu profesorii de la liceu. A doua oară nu avusesem parale.

După ce am ajuns la Sf. Sava, prin niște împrejurări greu de înțeles, chiar și pentru mine, dar spre marea fericire a mamei, am băgat de seamă câteva lucruri. Una, că liceul nu era ca gimnaziul; două, că erau destul de multe pușlamale acolo, iar multe din ele, fiind feciori de boieri nu duceau niciodată lipsă de bani; trei, or fi avut dâșii sunători, dar la învățătură nu erau nici măcar până la genunchiul broaștei.

Poate nu eram eu așa de plimbat ca Elodia, dar pădurile și câmpurile din jurul satului le știam ca pe ograda noastră. Știam și toate animalele dintr-însele și ce urme lasă pe pământ și ce mănâncă și ce beau. Ba știam să trag și cu pușca, că mă învățase tataie și cică ar fi trebuit să mă ia la reghiment, că mă pricepeam. Călătoream în cărți sau cu Elodia, când stăteam la taclale până după miezul nopții. Ea era excepția ce confirma regula. Și ea și Iulian și Taie, care stăteau pe aceeași stradă cu mine și ne nimeriserăm și în aceeași clasă.

O ușă se deschise discret lăsând să treacă o rază de lumină și chipul Clintencei se ivi în crăpătură:

- Ela mamă, în livadă ești ? Nu vii să te culci, e aproape miezul nopții.
- Las-o dragă, e cu flăcăul ăla de la București, sunt și ei tineri ! se auzi vocea Clinteanului, ca întodeauna.
- Bine, dar să nu stai până la ziuă mamă ! E păcat să nu te odihnești !

Până la ziuă nu am stat, dar cocoșii cântaseră demult când a isprăvit Ela de povestit pe unde a umblat și ce are ea de gând să facă după ce dă bacalaureatul. Se lăsase roua, semn că toamna nu era nici ea departe, iar țârâitul greierilor înlocuise discret lătratul câinilor.

Peste vreo două zile am plecat înapoi la București cu căruța lui Niculae, de fapt a lui tată-său, Marin, pentru că aveam de cărat un sac de făină cu noi. Spre marea ei bucurie, mama asculta știrile. Ședeau amândoi pe capră, în timp ce eu dospeam pe sacul cu făină, în legănările ample ale căruței.

- Auziși că muri ăla, Ion a lui Bălan, de la Vișina ?
- Ai mă, așa ?

Țăranca din mama ieșes întotdeauna la iveală între țărani, chiar dacă vroia ea să pară mai cucoană decât era.

- Pai, acu' vreo săptămână a murit !
- Aoleo ! Dumnezeu să-l ierte !
- Da' n-are nimic, că acu' rămâne pământul lu' fi-su. Și-o face și el casă !
- Și-o face, că Niculae al meu, mâine, poimâine e de însurat da' n-am ce-i lăsa, chiar de mor de două ori !
- Așa e ! Ce să-ți fac Marine, dacă făcuși mulți !

Marin se făcu că n-aude.

- Poate ne-o da și nouă ceva, guvernul ăsta nou, o mai da o lege nouă...
- Ei, ne dă pe dracu' ! Nu vezi că de ani de zile ne tot dă...
- Așa e ! Parcă vine aia la noi, să sape în grădină !
- Păi nu vezi că țara asta din rău în mai rău merge ?
- Hai să trăiești, Costică ! Un' te duci ?
- La dracu' mă duc, mă ! Hai de-mi ține tovărășie !
- Ia uite, mă, la Costică ăsta ! Zici că n-are parale, dar numa' la bodegă stă !
- Și-o îneca și el amaru' !
- Norocul și-l îneacă, care amar !

Un huruit ciudat crescundeva departe și mă așteptam să văd un automobil trecând. Dar huruitul crescundea și mai mult și în loc de automobil, trecu pe deasupra un aeroplan. Am văzut clar scris YR pe una din aripi, înainte să se facă nevăzut după dealuri.

- Hoooo, huuuoooo, huooo cu tata, crușoiul mamei tale de boală, hooo că se alege praful de căruță !

Bidiviul lui Marin, speriat de arătare, dovedise brusc că poate și fugi, nu doar merge. Partea proastă era că voia să fugă pe câmp, peste șanț și nu pe drum. Omul se luptă o vreme cu hățurile, suduind, apoi calul se domoli în strigătele maică-mii, care urla că pierde sacul cu făină; parcă eu nici nu existam ! Apoi, mi-au venit în minte vorbele Elodiei.

DE-ALE PLANORISMULUI

*Imaginația este singura
armă în războiul împotriva
realității – Lewis Carroll*

Eram cu toții în părculeț, Iulian sprijinit de leagăn, toți cam morcoviți și acriți de parcă ni se înecaseră corăbiile, pe care oricum nu le aveam. Era frig, dar zăpada pregeta să cadă, așa că, deși era iarnă în toată regula, era doar frig și atât. Fumurile se înălțau ca niște fuioare de cânepă din coșurile caselor, iar de când se pusese caldarâm, apăruseră chiar și automobile la noi pe stradă. Un Ford albastru era parcat nu departe de părculeț. Avea o gaură hâdă în radiator, în locul unde ar fi trebuit să fie emblema. Emblema atârna în dormitorul lui Iulian.

Bacalaureatul îl luaserăm cu toții, dar la Universitate nu fusese acceptat niciunul. Unde să mă mai fac eu geograf !

Trecuse toamna. Trecuse și mitingul de aviație de la Băneasa, unde am văzut un nou avion românesc de vânătoare, trecând ca o săgeată argintie. Nemții erau iarăși pe picior de război cu toata lumea, că dăduseră buzna peste polonezi. Și ei și rușii ! Erau ei încă din martie, când se și decretase mobilizarea generală, dar eu, fiind necunoscător de politică, nu mă obosisem a memora asemenea știri. Pe noi ne lăsaseră în pace deocamdată. Și ei și ăia cu mobilizarea.

Am fost să vedem și avioanele poloneze la Otopeni, cele venite în refugiu. Citisem într-un ziar, zicea așa: „...în ciuda presiunilor exercitate de partea germană prin Ambasada Germaniei la București, Guvernul României a acceptat primirea refugiaților polonezi atât militari cât și civili. Primirea acestora s-a făcut în cele mai bune condițiuni, cu dezarmarea în prealabil a militarilor poloni. Un mare număr de aeroplanе polone, militare și civile au urmat aceeași cale, urmând a fi supuse unei selecții la Pipera pentru a se vedea cari din ele pot fi folosite de către aviațiunea Majestății Sale.” Tulburarea stârnită vara demult, de Elodia, mi se ridicase iar în suflet. Așa că într-o dimineață, i-am stârnit pe Iulian și pe Taie să mergem să le vedem. Și am fost.

Vorbeam des despre viitorul care arăta din ce în ce mai sumbru, încercând să pricepem cam ce am vrea să facem pe mai departe .

- Mă lulică, de ce nu te faci tu WC-u ? Ochii și așa îi ai ca două zerouri²⁰ ! Atât pot vedea în ei.

Iulică se ridică amenințător, cât era el de înalt.

- Nu-ți dai seama ce de cururi ai vedea, mă ?

Mircea era un om vulgar. Era pe atât de vulgar pe cât era de arătos și de familie bună. Cu ochii lui albaștri și păr blond - angelic, parcă era picat dintr-un tablou de Murillo²¹, doar că era de două ori mai mare decât îngerii aceia. Jignea omul pe față, dar de multe ori atât de hazliu, încât nu puteai fi cu adevărat supărat pe el. Avea și subtilitatea lui câteodată, ca de exemplu când îi spusese unui jandarm obraznic să scuipe paiul din gură, că el vrea să mergă la țăstrand și nu vrea să se strice vremea.

Trăsesem destulă vreme de el, să ne spuie care e treaba cu „Taie” și de ce îi zicea frate-său așa. Mircea ne-a fiert tot timpul, fără să ne zică povestea adevărată. Ne-a zis că de fapt el îl moșise pe fra-su și când acela ieșise întreg din născătoare, îi spusese doctorul: Taie! Și el a tăiat buricul, iar aia a fost prima vorbă pe care a învățat-o ăl mic. Ne-a mai zis el și altele, de fiecare dată altceva.

Iulian nu s-a supărat nici de data asta. A mimat mai mult, că vrea să-l prindă, în timp ce Taie l-a fentat pe lângă leagăn, apoi a ripostat cu mintea lui înceată:

- Dacă eu mă fac WC-u, tu poți fii mâna mea dreaptă, hârtia! Îți dai seama ce de cururi ai să pupi? Oricum te pricepi !

Așa era ! Mircea era ca un șarpe viclean, un șarpe frumos, viclean și vulgar. Concluzionă că pupatul de dosuri ajută mult în viață și că asta ar fi o carieră care să i se potrivească de minune.

Am mai tras noi și alte concluzii. Mircea, de exemplu, ar fi putut vinde bilete de agrement la poarta iadului, așa de frumos ar fi fost în stare să prezinte interiorul, zâmbind cu ochii lui vicleni. Iulică a explorat – mai mult prin ochii lui Mircea, căci ai lui erau aceia cu semnul pentru closet – cariera de sărutător de girafe – ca să nu se simtă singure săracele – pe aceea de catarg – hai că e ușor pentru tine mă, trebuie doar să stai băț – și cea mai exotică dintre ele, pe aceea de primar. Când dezbaterea era în toi și încă se emiteau instrucțiuni cu privire la sublima meserie a primăriei, mai ales asupra modului în care trebuie ținută penița pentru semnat, ochii celor doi căzură asupra mea. Eu nu prea zisesem nimic în tot timpul ăsta, doar câte o sugestie timidă ici-colo.

- la spune tu, puișorule, hai, zii lu’ nenea, ce vrei să te faci tu, când vei fi mare ?

M-am simțit nelalocul meu oarecum, chiar nesigur pe mine, pentru că întrebarea fusese pusă pe un ton mult prea amabil.

- Da, hai, spune-i și lui nenea Iulian !

Cum era mai rău: doi contra unul. Trebuiau luate măsuri grabnice și drastice. Așa că, pe de-o parte pentru a-i surprinde, pe de alta pentru că era oarecum adevărat, am luat poziția elevului la tablă și am lătrat tare și răspicat:

- Eu vreau să mă fac aviator !

Două perechi de ochi m-au privit cu cea mai pură surpriză. Prima parte a planului, cea cu luatul prin surprindere mersese de minune. Degrabă, trebuia aplicată a doua, care a venit așa, ad-hock, ca trăznită din ceruri.

- ...și cu această ocaziune, vă invit să purcedem până la Băneasa spre a ne interesa!
- Nu e cam frig ? remarcă Mircea.
- N-o fi cam departe ? îi ținu isonul Iulian.
- ...o putem lua prin parc, cu bicicletele...! nu mă lăsați eu.
- Parcul este gol pe cancerul ăsta ! nici Mircea nu se lăasă. Ce să vedem acolo ? Cum curge gărla ?

Vara era altfel. Era lume; amorezi braț la braț, domnițe la plimbare, câte două, câte două. Noi mergeam ca o haită de lupi cu priviri hămesite. De regulă era și Ilarion cu noi, căci avea vacanță ca tot omul și gărla, așa modestă cum era, putea fi un substitut pentru Marea Neagră. Iulian pe bicicletă, înalt și deșirat, Ilarion pe lângă, micuț dar bine legat, încerca să țină pasul cumva, cu picioarele lui ridicol de scurte. Mircea, când călare, când pe jos, cânta cât îl ținea gura:

„Iubesc femeia!

De dor nebună,

Femeia brună

Cu ochi negri de foc,

Dar și pe aceea, cu ochi verzi ca marea,

Îmbrățișarea ei, mă îmbată pe loc²².”

Am băgat de seamă că, cu cât era mai aproape de amorezați, cu atât urla mai tare.

- Mă hahalelelor ! se lua câte unul de noi. Ia vedeți !
- Da' ce dom'le, n-are voie omul să cânte ?

Eu, în general, mă strecuram pe lângă, încercând să comunic din trup și priviri că „nu știu, eu nu sunt cu ăștia”.

- Facem sport pe răcoare ! Și ne punem la cale carierele!
- Nu mă prinde ! Zborul e pentru păsări! sări Iulian.
- Tu n-ai voie, oricum...!
- Vreți, nu vreți, eu merg. Dacă nu vreți să vă faceți aviatori, or mai fi și alte posturi și am auzit că rău nu sunt plătite. Cică și femeile sunt mai draguțe la aviațiune...
- Cine ne ia pe noi, mă ?
- Dacă ești așa talentat la moară precum zici, vom vedea-n curând.

Mircea se îmbățosă:

- Ian hai să mergem, să-ți arăt cum se face treaba ! De nu-l angajez pe Iulică încă de azi, să-mi nu-mi zici mie Taie !

- Ca ce, mă rog ? Întrebă acesta suspicios, că doară îl cunoștea pe Mircea.
- Ca scară ! Hai să mergem !

Drumul prin parc²³ îl cunoașteam doar; alei triste și desfundate, gârla posomorâtă, ce curgea trist, printre malurile înghețate, pomii fără frunze și fără farmec și roțile noastre înguste ce lăsau urme lungi, marcându-ne trecerea. Am băgat de seamă cât este de trist un loc făcut de mâna omului, când acesta din urmă lipsește din peisaj, căci parcul nu era prea vechi. Se terminase de câțiva ani numai. Înaintea lui doar malurile mlăștinoase ale Colentinei șerpuiau blând printre smârcuri și coclauri, parcă mai șarmante iarna. La fel e și pădurea, și câmpul...Au sufletul lor și iarna și vara, până când își vâra omul nasul și strică tot. Colentina asta era vara lac plin de suflet, de bărci și de lume, iar iarna gârlă tristă ce curge printr-un parc gol.

Ca să nu ne cășuneze la inimă, am părăsit parcul și am ieșit la „bulivar”. Iată și fântâna Miorița²⁴, în mijlocul șoselei, ca o plăcintă înghețată bocnă, dar încrustată frumos, iată și Casa cu Clopoței²⁵, iată și Gara Mogoșoaia²⁶, pe unde se preumblă regele, iată și podul²⁷ de peste șosea, pe sub care trecem ca săgețile, chiuind să ne auzim ecoul reflectat în tavan; iată și Ferma Regală²⁸, întinsă mult în stânga și ale cărei conace se văd clar printre pomii fără frunze; și iată-l și pe ultimul străjer²⁹, ce străjuie mai mult aeroportul decât Capitala. Aeroportul? Un câmp întins, de unde decolează avioanele, la al cărui gard se poate veni vara și privi sau bea o halbă. Înainte, alergau caii pe el.

M-a adus tata la gard odată. El era ocupat cu halba, iar eu priveam cum domni și doamne se suie într-o măgăoaie albă, trasă în fața clădirii, ca o șaretă la scară. Măgăoaia a pornit motorul într-un nor de fum grozav, mai ceva ca o locomotivă, făcând o zarvă să deștepte și pietrele, iar eu m-am speriat și am fugit în brațe la tata.

- Ce te sperii mă, blegule !

Eram mic atunci...

Clădirea aerogării era colea. Ședeam în fața ei și ne uitam. Una era să faci planul și alta era să-l duci la capăt.

- Ia zii, istețule, acu' ce facem ?
- Intrăm !
- Așa, cu tupeu ?

Drept răspuns am împins ușa și am intrat urmat de ceilalți, lăsând bicicletele afară. Ne-am trezit într-o sală bine luminată și lungă, ca un hol de liceu. De jur împrejur erau un fel de standuri cu diverse inscripții deasupra, cea mai mare fiind a companiei LARES³⁰. Câțiva domni erau tolăniți pe scaune, citind jurnale. Era liniște.

Ne așteptam să apară careva și să ne ia la goană – mă, pușlamalelor! Ce căutați aici? - așa că eram pregătiți, ba chiar păstrasem și ușa deschisă, dar nu a venit nimeni. Doar o femeie tânără, ne-a privit întrebător pe deasupra unui stand unde se vindea cafea și ziare. În partea opusă, lângă LARES, scria mare „Bilete”. Ia uite dom'le! Ca la gară!

L-am asmuțit discret pe Mircea, că el era mai draguț doar, spre cei cu biletele care cu siguranță știau mai multe decât cei cu cafeaua. Taie a zăbovit ceva timp acolo, de vorbă cu o domniță. Asta era încurajator; dacă nu zbura prin încăpere cu un pantof lipit de dos, era de bine.

Iulian stătea aplecat peste umărul meu, cu ochii la Taie și comenta precum la cursele de cai, dar în șoaptă.

- Țsta flirtează cu aia ! Să vezi că deseară are rendez-vous !
- Ei, ași ! Nu vezi că e mai mare decât el ? i-am zis, tot în șoaptă.
- Ei și ? N-ai auzit de relația dintre găina bătrână și ciorbă ? Ia uite, cred că își notează ora !

Tocmai ce mă pregăteam să-i zic că nu am auzit de la Coșniță, la matematici, să existe o asemenea relație sau teoremă, când domnița cu pricina, se făcu nevăzută undeva într-un birou.

- Ia uite ! L-a părăsit deja ! interveni Iulian peste umărul meu. I-a zis el ceva nasol !

Se deschise o ușă și domnița își făcu apariția cu un bărbat destul de tânăr, îmbrăcat ca un căpitan de vas. Îi șușoti ceva în ureche arătând spre noi, apoi dispăru din nou. Domnul cu pricina ne făcu semn să ne apropiem, zâmbind prietenos.

- Am auzit că vreți să vă faceți aviatori ! ne zise, după ce mai întâi se prezentă: comandantul X, pilot.
- Cam așa ceva, zise Iulian. Mai ales dumnealui !

„Dumnealui” eram bineînțeles, eu.

- Și cum v-a venit idea ? Nu vă e frică ?
- Nu. De ce ne-ar fi ? i-am răspuns. Mușcă ?
- Eh, câteodată da...
- Tot nu ne e frică. Ce nu mușcă pe lumea asta ?
- Asta așa e ! aprobă dumnealui. Câți ani aveți ? Sunteți majori ? Nu-mi păreți prea în vârstă.
- Nu suntem. Abia ce am dat bacalaureatul.
- Aha ! zise dânsul aprobator. Și v-ați gândit la o carieră, așa e ? Sau vreți doar să zburați ?
- Și una și alta.
- Hmmm...și una și alta...! mormăi ca pentru el. Măi băieți, eu nu prea pot să vă ajut ! De ce nu întrebați voi la ARPA sau la Giulești ? Mi se pare că și la Pipera ar fi o școală. Dar vă avertizez de pe acum că se poate să cam coste. Știu că se poate și fără bani, dacă se îndeplinesc niște condițiuni speciale, dar nu știu exact. Aici la școală nu este nimeni acum, că nu zboară iarna, dar întrebați și voi mai în primăvară. O să vă trebuiască și un consimțământ de la părinți, că sunt de acord. Dacă aveți peste 21 de ani³⁰, nu trebuie.

Ne-am uitat unii la alții cam prostiți. Părea mai complicat decât gândisem, dar cel puțin eram la capătul firului.

Firul ăsta s-a dovedit a fi un ghem în toată regula. După ce am plecat de la Băneasa, Mircea făcând comparații între Iulică și farul aeroportului³¹, ne-am tot interesat. Am fost și la, și la, și la...Câteodată

singur, câteodată însoțit de cei doi prieteni. În ciuda zâmbetelor încurajatoare, s-a dovedit că pentru noi nu existau condițiuni speciale, dar existau buzunare dornice să înghită cei 30000 de lei necesari să facem școala de zbor.

Citind într-o revistă, cum din motociclist, prințul Cantacuzino a ajuns mare acrobat aerian, Mircea conchise că el nu era nici prinț, nici prințesă și nici vreo fabrică de ciment nu avea, baremi să-și toarne singur un monument; dar se gândea că ar putea poza nud și face niște parale, la fel ca Josephine Baker³². Dacă el zicea așa, cu toate favorurile ce i le dăruia o familie de militari, destul de avută, părea că, pentru noi aștialalt, se înfundase de-a binelea.

„Ma chere,

Cred că asta este prima data când ne scriem de când ai plecat. De fapt cred că este prima dată când ne scriem vreodată.

Sper că ești bine acolo unde ești și situațiunea curentă nu te afectează. Ce citesc în gazete e de speriat. Ce zice mama e și mai de speriat. Gazetele zic că astă criză o să treacă și Germania va da repede înapoi în fața întregii Europe, care-i stă împotriva; că ei doar testează marea cu degetul, să vadă cât pot să împingă coarda.

Mama zice că ăștia nu or să se potolească niciodată și tare se teme să nu înceapă ca în '16³³, pe vremea când era ea fată mare. Și aici au o gramadă de susținători. Eu nu prea înțeleg de ce trebuie să țină careva cu careva, dar la nevoie nu m-aș da îndărăt să mă bag pentru ai noștri.

Dar să lăsăm politica, zi-mi mai bine cum e Londra și cum e cu facultatea. Știi că eu am picat, dar mai încerc și anul astă. Între timp, m-am gândit mult la ce mi-ai spus și m-am interesat să văd care e treaba cu aviatorii ăștia.

Să-ți povestesc:

Am fost cu Iulian și cu Mircea și-n sus și-n jos. Școlile astea de zbor costă al naibii de mult, poți cumpăra o moșie de banii aia. Nimeni nu vrea să audă de noi, că oricum, lumea are alte treburi. Așa că, pentru o vreme am lăsat-o baltă, de fapt nici nu am vrut să mai aud, ca să nu-mi fac sânge rău. Mă gândeam că oricum or să mă cheme la armată și poate să îmi fac un rost acolo cumva. Baremi să șterg aeroplanele de praf ! Dar să vezi minune ! Îl știi pe David ? Ăla de îi dădeam să copieze la trigonometrie. Am avut odată un extemporal și el îl întreba pe Iulian în continuu, că, ce-a făcut mă ăla, zi-mi și mie.

Iulian, alt geniu, s-a uitat la mine în teză și i-a șoptit: a făcut un cerc mă, un cerc c-o cruce-n mijloc ! Cum au luat ăștia bacalaureatul la Sava, nu știu!

Dar să nu divagăm. Am fost prin Cișmigiu, așa ca să căscăm gura și pentru că e primăvară. Și cum mergeam noi așa, ce să vezi ! Un aeroplan pe cer ! Pe mine m-au apucat pandaliile, mai să sar în lac ! Am început să boscorodesc, că-s făcute din aur și numai ăia cu fundul poleit pot zbura cu ele, când din pământ, din iarbă verde, a apărut David ăsta și m-a întrebat dacă aș vrea să zbor. M-a luat deoparte, cred că are ceva afinități pentru mine de când cu trigonometria și mi-a zis că poate îmi aranjează el ceva. Eu știu că tată-său lucrează la I.A.R.³⁴, mare inginer, dar nu știu ce poate să aranjeze el. Mă rog, m-a chemat la el acasă să vorbim. Dacă nu știi, la I.A.R se fabrică aeroplan, tocmai la Brașov.

În rest nu știu ce să mai scriu. A venit primăvara și parcă a mai înviat lumea. Cred că mergem iară la țară, că nu am mai fost demult și aici s-au scumpit toate. Nu am nici un chef, dar mi-e dor de pădure, că sunt prea stătut în casă. Parcă ar fi o cutie de pantofi !

Hai, să ne auzim cu bine și să-mi scrii.

Nu-ți trimit sărutări, că știu că nu îți plac. Așa că, meilleures salutations³⁵, sau good bye³⁶, nu știu cum se zice pe acolo.

Matei"

Și iată-mă în fața casei Stămbuleanu, o casă elegantă cu două caturi și o grădină cu trandafiri îngrijiți, deși mai aveau mult până să înflorească. Aveam o ciocolată în buzunar, ca ofrandă pentru madam, căci florile, deși mai bune, încă nu apăruseră. Am împins poarta și am intrat cu tupeul marinarului ce explorează mări necunoscute.

- Vai, dar ce surpriză plăcută ! Dar, nu trebuia dragă, să te deranjezi ! Daviduț, unde ești mamă, ți-a venit un coleg în vizită !

O scară largă ce pornea din centrul odăii, care era cam cât un mic teatru de mare, se porni să scârțâie în ritm de pași grăbiți. David apăru într-un suflet, roșu în obraz și numai în papuci, fără să coboare până jos.

- A ! Tu erai ! Hai sus, ce stai acolo ca o marmotă !
- Daviduț mamă, cu ce să vă servesc ? Ilinco ! Ilinco ! Of, unde s-o fi dus și pupăza asta ! O cafea servești ? Și dulceață de cireșe, de la noi din livadă. Sau mai bine un vin ? E de la noi, de la moșie.

Daviduț, din roșu, se făcu purpuriu.

- Nu ți-am zis mamă, să nu îmi mai spui Daviduț ?

Aha! Încă unul cu complexiuni de om matur.

- Ei, lasă, că așa sunt mamele. Ce crezi, că pe el nu îl strigă...dar cum te cheamă dragă, că am și uitat...
- Matei ! veni lămurirea din capul scărilor.
- Așa, Mateuț ! Am și uitat, dacă m-a luat David așa de tare! Ce crezi că pe el nu-l alină acasă?
- Îl alină, îl cristină, treaba lui !
- Haideți, să lăsăm...îndrăznii eu. Așa e acasă...
- Vezi, Daviduț, vezi ? Ce băiat bine crescut...! Hai că vă aduce mama vin din cel bun. Ilinco, unde te-oi fi băgat !

Când auzi el, de vinul cel bun, David se mai muie și din domnul Goe³⁷ se transformă în Bubico³⁸.

- Hai, vino sus ! zise mai blând. Am multe să-ți arăt. Și să vezi ce bun e vinul ăla !

Așa era ! Ședeam amândoi aplecați peste niște reviste de aeronautică și sorbeam din două cupe rubinii, parcă fără fund. David avea camera tapetată numai cu aeroplan și figuri celebre ale aviațiunii. Dintre toate cele, mi-a atras atenția o siluetă elegantă, gri, cu rondele pe aripi și un bot de bulldog în fața căruia trona o uriașă elice, cu trei pale³⁹.

- Îți place ? m-a întrebat el, arătând spre poză.
- Ce avion e ?
- Nu știi ? Chiar nu știi ?

Mă întreba de parcă ar fi fost un păcat de moarte să nu știi...

- Habar nu am ! am mărturisit. Nu l-am mai văzut până acum. Ce e ?
- E noul nostru avion de vânătoare ! se înfumură el. E făcut la Brașov. Lucrează tata la el, să știi. E printre cele mai bune din lume. La fel ca Spitfire-ul englezesc sau ca Messerschmitt-ul german.
- Atunci îl știi ! Cred că l-am văzut anul trecut pe vremea asta, la miting⁴⁰, dar parcă era altfel...Și zici că e bun ?!
- Printre cele mai bune, dar nu știi să-ți zic ! Îți dai seama, e secret militar.

Îmi dădeam seama ! M-am uitat mai bine la poză închipuindu-mi cum ar fi să zbori cu un astfel de avion. Un zbor de lăstun, la rasul copacilor și la viteză maximă ! Păi cred că, dacă dădeai peste Marin și calul lui, îi transformai pe amândoi în olimpici, mai ceva ca cetățeanul acela, americanul acela de culoare⁴¹, am uitat cum îl chema, citisem demult, într-o gazetă.

- Uite de ce te-am chemat !

David îmi puse în față o revistă germană, ceva cu „Segelflug”⁴² scris pe copertă. Tot pe copertă mai era fotografia unui aeroplan de o formă mai ciudată, cu aripi ca de pescăruș. O deschise la un anume articol și mă întreabă:

- Dar ăsta, știi ce e ?

Era tot pescărușul cu pricina, cel de pe copertă, numai că erau mai multe poze cu el. Nu am apucat să-mi arunc ochii pe articol, dar oricum era scris în germană, o limbă pe care o cunoșteam mai puțin decât franceza.

- Păi, ce să fie ! Un avion !
- Ha ! Greșit, musiu ! E un planor⁴³ !
- Planor ? Adică cum ?
- Adică nu are motor, monșer ! Nu-mi zice că nu știi ce e !

De undeva din străfundul gândirii, mi-am amintit că parcă și Vlaicu⁴⁴ făcuse unul, ghem de ațe și bețe, nu mai știu cine mi-a spus sau unde citisem. Îmi închipuisem că planoarele erau așa, niște chestiuni de la începuturi, de pe vremea când nu erau motoare. Dar iată unul din zilele noastre, despre care se scria în revistă și nu doar despre el, ci și despre un anume Kronfeld⁴⁵, un austriac ce zbura cu un asemenea planor și de la o zi la alta bătea alt și alt record; când mai sus, când mai jos, când mai departe, când mai mult. Mai erau și alții pomeniți acolo, dar nu am apucat să mă uit, căci David se aruncă într-un discurs lămuritor, în care mi-a descris istoria planorismului începând cu anii '20 și până în ziua de apoi. Mi-a explicat el, cum nemții – ah, iară nemții ăștia ! – au fost capul răutăților, începând cu unul Lilienthal⁴⁶, ce se lansa în secolul trecut de pe un deal chiar de el clădit, până și-a rupt oasele într-o zi – foarte încurajator, ce să spun ! – și i-au făcut un monument chiar la Berlin pe dealul cu pricina – David, mi-a arătat monumentul într-o revistă veche, era un fel de pălărie pe catalige – și cum de atunci sportul a prins aripi la propriu și este foarte popular acum în Germania și nu numai.

Mi-a povestit cum, prin '20, la nu știu ce cupă, s-au atins și distanțe mai mari de doi kilometri în zbor planat, cu durata de două minute – eu unul, nu am fost așa impresionat - iar mai apoi, peste vreo zece ani, s-au depășit lejer distanțe de peste două sute.

Aici, am ciulit urechile, căci nu înțelegeam cum o asemea ispravă ar fi posibilă, fără motor. Vroiam să întreb, dar David nu lăsa loc de intermezzo.

Mi-a povestit cum afacerea asta fără motor a ajuns și la noi, tot prin '30; mai întâi la Sibiu, la școala lui Pastior⁴⁷, apoi lângă Petroșani, la Livezeni. Bine, a ajuns mult mai înainte, încă de pe vremea lui Vlaicu, dar ca sport, zicea el, abia în '30. La Livezeni, era Gustav Stof⁴⁸, un inginer foarte bun, care și construia planoare. Câteodată le demontau și cărau în spinare până sus, pe creasta Parângului, de unde își dădeau drumul la vale cu ele.

Dar cea mai măreață era școala de zbor de la Brașov, la Sânpetru, unde, în fiecare zi se mai bătea câte un record. Uite așa, zicea el, unii pe motocicletă și automobil, alții prin văzduh !

Ușa se deschise încetișor și o femeie între două vârste, cu o tavă cu dulceți în brațe, se strecură în cameră.

- M-a trimis doamna să vă îndulcesc ! Unde le pun ?
- La mine-n cap, Ilinco ! se zborși Daviduț. Pune-le coala pe masă și lasă-ne !

Ilinca depuse tava pe masă, îl mângăie gingaș pe cap, semn că era ca și copilul ei și se făcu nevăzută. Am profitat de întrerupere să întreb și eu ce aveam pe suflet.

- Și cum a zburat ăla două sute de kilometri, că nu mi-ai spus...

David se uită la mine ca la felul treispe', apoi răspunse cu emfază:

- Pe curenți ascendenți⁴⁹, a zburat ! Ca o barză !

Pesemne nemulțumit de privirea tâmpă din ochii mei, se lansă din nou în explicații.

- Uite, poți să stai în aer în mai multe feluri. Poți să stai într-un curent dinamic⁵⁰, adică atunci când vântul bate o pantă de deal și o ia pe deasupra, creând un curent ascendent, că doară nu o să treacă prin pământ. Tu poți să stai cu planorul în curentul ăla, cât timp bate vântul, ca un uliu.

La naiba, așa era ! Văzusem destui ulii în viața mea, căci erau mulți pe câmpuri, mai ales lângă pădure, dar nu mă întrebasesm niciodată cum stau în aer fără să bată din aripi.

- Poți să mai stai și termic, adică atunci când se încălzește aerul și începe să urce. Ai văzut cum joacă aerul peste câmp sau deasupra unei plite ? Pentru că atunci când e cald, devine mai ușor și urcă, la fel ca balonul cu aer cald. Nu-mi spune că nu știi !

Asta știam... Știa până și Niculae, numai că el îi zicea „apa morților”.

- Eh, tu te bagi cu planorul în curentul ăla și bobinezi pe el. Adică te învârti în spirală, la fel ca berzele !

Aha ! Deci de aia făceau berzele horă în vazduh ! Nu mă gândisem !

- Și tu ai făcut toate astea ? I-am întrebat, cu ceva indvie.
- Eu ?! Nu, nu chiar ! Eu nu am decât brevetul A și B, dar mă pregătesc pentru C⁵¹.
- Ce e ăla brevet A sau B ?
- Adică am învățat să zbor în linie dreaptă și să fac viraje.
- Păi, și ce altceva mai trebuie ?
- Turul de pistă, mă ! Zborul la pantă, zborul termic ! Să stai cinci minute în aer !
- Aha ! Și astea, ce brevet sunt ?
- C-ul ! Și după aia, începi cu argintul, cu aurul⁵²...

Cred că îmi vedea din nou ceafa prin ochi.

- Adică zbori distanță, câștig de înălțime, zbor de durată...

Nu știu cum era cu câștigurile acelea, dar știu că, pe mine unul mă câștigase cu planorismul. Părea să fie mai ceva decât zborul cu aeroplanul, adică cu motor; un fel de bărci cu pânze ale vazduhului; și cum nu reușisem să mă fac marinar adevărat, de ce nu m-aș fi făcut planorist...?

David continuă să-mi povestească despre Hirth⁵³, despre însuși Willy Messerschmitt⁵⁴, despre Anokhin⁵⁵, care distrusese în aer un planor, doar ca să demonstreze că se poate, despre cupe și concursuri, despre Sânpetru și Poplaca, despre C.F.R și I.A.R, despre Cotroceni⁵⁶, despre foste, actuale și viitoare aerocluburi, despre posibilități și performanțe, dar mintea mea era departe...Mintea mea era sus

între nori, în zbor cu berzele și uliii. Doar trupul îmi rămăsese jos, în fața revistelor mai vechi și mai noi – David părea să aibe mai multe reviste de aviațiune, decât avea manuale de școală .

Și tot cu uliii și berzele eram și când am plecat de la el, auzind ca prin vis: „De ce nu vii tu, să vezi cu ochii tăi care e treaba. Faci o excursie !” Și apoi, parcă și mai de departe, dar cu multă emfază: „Mie să-mi spui dacă ești interesat și când începe zborul, intervin eu pentru tine.” „Intervin eu pentru tine !”...Adică, cum ? Și cum adică, dacă sunt interesat ? Păi el nu văzuse că eram ?

Dar era primăvară și o parte din griji s-au dus cu norii plumburii. Casa noastră de la țară îmbrăcase straie mai colorate. Niculae, Ioneluș și Voicu se împărțeau între premilitară⁵⁷ și muncile câmpului, iar joaca noastră de-a nemții și românii părea că se transformă într-o realitate din ce în ce mai apropiată. Privirile li se înăspriseră. Munceau de dimineața până seara, iar locul lor la joacă fusese luat de către frații lor. Nu mă mai puteam juca cu ei. Erau mici...

Lulică a trebuit să-și găsească de lucru, nu ca sărutător de girafe, ci la un atelier de tâmplărie, unde lucra și taică-său. După un timp și ochii lui s-au schimbat. Însăși ființa lui întreagă a devenit alta. Nu mai părea nici deșirat, nici înalt și nici mucalit. Parcă ceva apăsa pe el, dându-i seriozitatea tristă a unui muncitor ce și-a pierdut sau și-a încuiat voioșia. Nu mai avea timp.

- Hai, mă Lulică, ieșim cu bicicleta și noi...Poate mai mergem la aeroport...
- Lasa-mă coane, crezi că de asta îmi arde mie ?
- Ia zii Mircică, de ce îți zice frate-tău Taie ?
- Jucam șeptică și tocmai tăiam cărțile când l-a adus barza ! Du-te și tu, cu aeroplanele tale, nu vezi că am treabă ?
- Ce treabă ai, mă rog ?
- Să vând castraveți grădinarului !

Nici Mircea nu era în ale lui. Și pe el îl pășteau anumite lucruri, despre care nu vroia să vorbească.

- Tu cât ai de gând să mai stai acasă ? Nu vezi ce se întâmplă în lumea asta ? Ia caută-ți ceva de lucru, baremi până în toamnă. Ce, vrei să stai hăndrălau acasă ?

Asta era pentru mine, căci nici eu nu scăpasem. Mama muncea pe brânci, așa zicea ea, deși eu credeam că totuși muncește ca tot omul, din picioare sau șezând pe un scaun. Dar, ca un făcut, de câte ori intram în vorbă cu vreun negustor sau pe la vreun atelier tot ea zicea:

- Mai bine stai acasă și pune mâna pe carte. Până la toamnă jar ar trebui să mănânci !

În casă nu prea puteam sta, când afară era soare și frumos. Și nici cu jarul nu mă împăcam.

- Zii mă, Mirceo, care e treaba cu Taie ?
- Regizam un film cu moașe, e bine ? Și după ce a ieșit, am zbierat „Taie !”.
- Iară ești apucat ?
- Da ! Vin de la lucru.
- De la primărie ?

Pe Taie chiar îl angajaseră la primărie, unde taică-său, domnul general adică, pusese o vorbă bună, dar Taie nu vroia să spună ca ce. Arunca priviri pe cer și căra o servietă, doar el știa ce era în ea. Ba se îmbrăca și frumos, cu costum în dungi și umerăși. Îl prindea bine. Arăta ca Al Capone⁵⁸.

Cum îi mai prinsese viața pe toți ! Sau mai degrabă ne-viața. Cum deveneau din ce în ce mai gri, asemeni unei fotografii obișnuite, așa, de la o zi la alta...Mai târziu aveau să vină femeile, copiii, burțile, cârciumile, ochii de pește mort și slujbele pe care nu și le doriseră niciodată. Tot tacâmul de care râdeam mai deunăzi, începea pentru ei azi !

- De la Princiar⁵⁹ ! Caută-ți de treabă ! Du-te !

M-am dus. Revoltat și cătrănit ! Tocmai cu acceleratul de Brașov ! Și a trecut Chitila, și au trecut și câmpurile, și Perișul, pardon dragă, Parisul, și turlele de la Ploiești. Și a trecut și Sinaia, cu gara ei cocheta, unde mai fusesem o dată. Și a trecut și Bușteniul, unde nu mai fusesem, dar nu aveam timp să mă opresc. M-am zgâit pe geam la Crucea Eroilor, cocoțată tocmai sus pe Caraiman, cât o găză de mare, dar ce să vezi din tren ? Verdele proaspăt al pădurii și pardesiul murdar al domnului mustăcios, tovarăș de compartiment, care a concertat pe trei tonuri de sforăieli mai tot drumul. O dată și-a aprins o țigară lângă fereastră și era cât pe ce să-mi folosească basca pe post de scrumieră.

În sfârșit, un țăran la peronul gării din Brașov, ce tocmai își aburca o târnă mare pe umeri.

- Bună ziua și nu vă supărați ! Unde e Sânpetrul ?

Că doară țăran la țăran trage...

- Servus, dragă ! Uite, acolo e, unde se vede măgura aceea ! Dar departe îi !

Departa era. Aproape două ceasuri de mers pe câmp, dar la mersul pe arătură mă pricepeam. Am ajuns plin sudoare și de glod din creștet până în tălpi, dar mulțumit de mine. Am trecut tiptil printre casele satului, cu porțile lor înalte, cum nu mai văzusem, ca să scap de câini, și am tot mers până casele s-au rărit și în fața ochilor mi s-a deschis un câmp întins, înverzit, la capătul căruia se înălța un deal⁶⁰ nu prea înalt, dar întins, ca o duduie tolănită la soare. Sus, la culme, erau brazi, iar printre ei am zărit un fel de cabană ciudată – hangarul - în jurul căreia se agita un întreg furnicar de oameni. Alte siluete erau răsfirate pe tot dealul, iar pe vârful, se întindeau, parcă să apuce cerul, aripile unei mașini de zburat.

Am stat sub un pom, să-mi trag sufletul și să mă minunez, dar să mă și curăț de noroi, ca să nu fac impresie proastă. Sufla un vânt țaricel, ce mirosea a primăvară și a pădure și făcea frunzele să foșnească. Norii își fugăreau umbrele pe verdele câmpului, stropind cu negreală câte un ciuline încă adormit. Un țipăt de uliu coborî din înaltul cerului și m-am bucurat la auzul lui. Era un strigăt liber, un țipăt al văzduhului, cum numai o ființă ce îl cunoștea putea scoate. Pasărea a țipat de trei ori lung și mi-am înălțat privirile de pe tivul nădragilor, pentru a o vedea.

Sus pe deal, oamenii pământului se împărțiseră în două tabere, de-o parte și de alta a celeilalte păsări, fiecare gloată cu aripa ei. Și deodată, ca la un semn, toți se porniră în goană la vale, de să zici că dau tătării și or să își lase ciolanele în iarba dealului. Mașina de zburat, după ei ! Și o vrajă, odată o ridică în aer, pe cărări ce numai paserile le bat, lasându-mă cu gura căscată, căci parcă priveam la Vlaicu și

fărtații săi, când l-au tras prima oară pe câmpurile Bințiului cu tot cu aeroplan. Ba și arătarea la care mă uitam, aș fi putut jura că tot de Vlaicu e făcută, căci era un fel de scăunel cu aripi și sârme, pe care ședea un om bățut de vânt. Nici roate n-avea ! Veni cătinel la vale, clătinată de vânt, când pe-o parte, când pe alta. Folosind cu dibăcie cârmele, omul de pe scăunel se apropie de pământ, încetini mersul păsării oareșicum, dar în loc să vie lin pe iarbă, bufni o dată de pământ, de se auzi bușitura până la mine, se mai înălță o dată, dar mai puțin, apoi trânti mașina de pământ în dușmănie, de să juri că au să-i zboare aripile și o să se deie peste cap ! Ca o minune, a rămas întreagă, dar deja fugeam către năpăstuitul de pe scăunel, să-i dau o mână de ajutor ! Uitasem și de uliu și de vânt și de zbor, ba chiar uitasem și de David și unde să întreb de el. Mă gândeam că la o adică, aviațiunea părea să doară rău.

Când m-am apropiat, nefericitul zburător tocmai își trăgea cracii printre sârmele mașinii, făcându-și loc peste un fel de capră din lemn pe care era montat scaunul. Chiar David era !

- Hai noroc ! Ai venit până la urmă !

Era întreg și nevătămat, bar chiar fericit și rumen în obraji !

- Așa e până îți intri în mână ! Și e și vântul cam tare !
- De ce nu l-ai pus mă, direct pe hangar ? Atâta a fost bondul de mare !

Câmpul se umpluse de tineri, care înconjuraseră planorul râzând și aducând cu ei un cărucior ciudat. Câțiva inși suiră pasărea pe căruț și toată procesiunea se porni îndărăt pe deal, împingând. Eu am rămas mai la urmă, cu David.

- Hai, ce stați ca momăile ? Puneți mâna, la muncă cu voi !

Mi-am făcut loc între o sârmă și un băiat mic, de abia ajungea la aripă și m-am pus pe împins.

- Ai văzut ce urât l-a pus ? Îmi spuse el printre două gâfâieli. Parcă ar avea două mâini stângi !

Am îngăimat ceva legat de vânt, dar mintea îmi stătea la altceva. Va să zică ăsta e un planor ! Lemn, pânză și sârme. Și unde sunt aripile de pescăruș și carlinga mea cea mult visată, cu parbriz mic, ranforsat în fier, ochelari pe ochi și zâmbet disprețuitor pe buze ? În dihania asta mi-era milă să și-împing, de frică să nu-mi treacă mâinile prin pânza aripilor !

În scârțâieli și gâfâieli, am ajuns îndărăt, sus pe deal, la liziera de brazi, unde altă șleahță tocmai împingea afară din hangar, un alt planor. ăsta era ceva mai cu moț decât cel pe care îl adusesem noi, chiar drăguț, cu un trup de libelulă, din placaj lustruit și cu o carlingă mică și cochetă în locul scaunului deschis, pe care tocmai îl împinsesem. Semăna cu cele văzute în reviste, dar de bună seamă, nu era pentru oricine. Ședeam în mulțimea de tineri care forfotea pe lângă ele, mutându-mi privirea când la unul, când la altul, căzut în admirație față de libelulă și gândindu-mă că până la Dumnezeu te mănâncă sfinții, când mă uitam la celălalt, la scăunelul pe care abia îl adusesem. Și uite așa am aflat și cine este Dumnezeu, căci un tânăr se desprinse din mulțime și începu să pregătească planorul cel elegant.

- Novițchi⁶¹ ! Iei Baby⁶²-ul și încerci o patrule. Cred c-a început să țină panta. Voi ceilalți, bagați Icar⁶³-ul la loc, mergeți jos și mai faceți balansări⁶⁴ ! E vântul prea tare pentru voi ! Și tu ? Cu cine am onoarea ?

Mie mi se adresa.

- E băiatul de care v-am vorbit domnule instructor ! se auzi de undeva vocea lui David.
- Aha ! Luați-l cu voi și arătați-i și lui cum să tragă la sandou⁶⁵ și să țină la plan⁶⁶. Stămbuleanu⁶⁷, unde ești ? Te ocupi de el, auzi ? Facem teoria mai târziu !
- Da, domnule instructor, am înțeles !

M-am pierdut în mulțimea de planoriști, mai mari și mai mici ce împânzeau dealul. Am tras și la sandou, am ținut și la plan, ba chiar am încălecat și Icar-ul, la fel cum făcuse David și mi-au arătat comenzile. Ziua a trecut fără să-mi fie foame sau sete. Jos, pe câmp, se făceau balansări pe fuioare de vânt, iar sus, Baby-ul ședea la pantă ca un uliu hămesit, în curbe elegante.

Eram frânt de osteneală când am ajuns acasă, seara târziu, leșuit de foame și turbat de sete. Am închis ușor ușa casei după mine.

- Unde ai umblat hai-hui până la ora asta !? De ce ești așa mozolit ?

Am zâmbit până la cer...

Am închis cupola cabinei cu un hârșăit ca atunci când cineva trage jaluzelele la o fereastră. Am privit în sus și am văzut cum păsări călătoare, zburau spre mare, spre țările calde. Într-un mod ciudat, stăteam destul de incomod pe scaun, iar când m-am uitat, scaunul era din lemn gălbui, un scaun obișnuit de bucătărie. Păream băgat mai degrabă într-un fel de cutie decât într-un avion. Până și aripile erau grozav de scurte și parcă făcute din hârtie.

Am pus motorul în plin, ca să decolez, și vroiam să văd viteza, numai că în loc de tablou de bord, aveam numai un ceas mare și cețos, care nu arăta nimic. Am vrut să deschid cabina, să scot capul, pentru a simți vântul, dar am constatat că dispăruse și în loc de avion alergam singur pe câmp, cu brațele întinse. M-am împins cu picioarele în pământ și m-am desprins într-un salt uriaș. Am levitat în stânga și în dreapta, după cum mă taia capul, împingându-mă cu picioarele în câte un copac și propulsându-mă mai departe, ca un balon de săpun. Apoi, m-am trezit !

O lumină orbitoare pătrundea prin fereastra largă a dormitorului și am știut pe loc ca va fi o zi grozavă de zbor. Trupul îmi era străbătut de oboseala plăcută a alegatului pe deal; mă dureau genunchii și spatele dar eram fericit. În patul de alături, sforăia de zori Andrei, zis și Andrei de Vânătoare, un băiat mic de statură, dar neastâmpărat ca o zvârlugă și cu o față de copil ce îl picta într-o vârstă mai fragedă decât cea reală. Andrei ăsta nu era el de vânătoare degeaba! Vâna orice: fete, ele erau primele, berze, el

era primul care le vedea – uite mă, cum urcă acolo, acolo să te bagi, hai fuga! – ulii, bonduri, chifle, mere și nu în ultimul rând, scatoalce de la ceilalți.

Nu știu cum mă împrietenisem cu el. Poate pentru că era pentru puținii care rămânea pe aerodrom să doarmă, pentru că era din Săcele și-i era cam lene să se ducă acasă zi de zi, poate pentru că agitația sa interioară, ca o atmosferă de furtună plină de cumuluși bubuluși, adică cumulonimbuși⁶⁸ din ăia răi, complementa calmul meu destul de enervant și aveam nevoie să restaurez balanța...Nu știu. Ideea e că-l contemplam așa cum doarme el, somnul acela de dimineață, cel mai lin și mai adânc, plin de vise, și mă gândeam ce să-i coc de data asta. Nu demult, îi pusesem un cocean de porumb în brațe, cu tot cu știuleți, numai că toată povestea s-a întors împotriva-mi. Când se întorcea de pe o parte pe alta, se întorcea cu tot cu cocean, care foșnea ca un lan întreg în liniștea mormântală a camerei. Dânsul sforăia pe mai departe, pe când eu nu am mai putut închide un ochi. Mai târziu, econom și flămând ca întodeauna, a copt porumbul și nesimțitul nu a împărțit !

Alminteri, muncea cât șapte. Noi eram primii care dădeam planoarele afară, înainte să ajungă restul trupei.

Fusesse poveste și cale lungă. Noroc cu Stămbuleanu și legăturile lui ! Dar până la legături, trebuiau trecute niște probe și până la probe trebuiau niște consimțăminte, căci încă nu aveam douzeci și unu de ani.

- Ce să faci ? Să zbori cu aeroplanul ? Adică să te faci aviator ?

Vorbe spuse repede și răstit, în timp ce eu dospeam sub privirile ei de vulcan, ținând nenorocita de hârtie în mână. Nu-i spuseseam că nobila mea meserie de pilot, nici măcar nu era plătită și consta mai mult în a călări vântul, dar oricum nu ar fi înțeles.

- Dar lasă-l dragă să își aleagă meseria pe care o vrea el ! Cine se mai face pilot pe toată strada asta ?
- Așa ? Și dacă își rupe oasele ?
- Și le rupe și le rupe ! Mai bine să și le rupă cu aeroplanul, decât trăgând la șaibă sau la rumeguș !
- Că parcă îți pasă ție, parcă l-ai crescut tu, ce să spun ! Tu nu știi decât de cârciumă !

Asta așa era. De la o vreme, își cam pierdea timpul pe acolo. Dacă ar fi fost mai treaz poate că ar fi avut altă trecere în ochii ei, dar așa...Și cu toate acestea:

- Dă-ncoa', să semnez !

Victorie ! Spre ceruri acum !

Stăteam cu mâinile sub ceafă și ochii la tavan și mă gândeam la primul zbor cu Icar-ul. Îl aveam ca instructor pe Novîtchi, un ins foarte tehnic, numai că, fiind în primul lui an de instructorie, era cam greu să ne facă să înțelegem anumite lucruri pe care le știa mai mult pentru el. În timp ce se pregătea sandoul, stătea lângă mine, la o cotă inferioară a dealului, de unde erau lansați începătorii, să nu se ducă prea sus din prima, să nu se sperie.

- Vezi că comenzile vor fi mult mai tari decât la balansări și planorul va răspunde mai bine ! Nu te apuca să mămligești cu manșa⁶⁹ la fel cum faci cu făcălețul ! Știi cum se face mămăliga ? Nu așa ! Finuț ! Ca atunci când o mângâi o fată ! La o adică, te aduce el întreg îndărat, dacă nu îi strici zborul. Ai grijă, la aterizare să ții planurile la orizontală, da ?!

Păi da, altfel cum ?!

Sandoul se întinse și la semnalul convenit, ceata ce-l ținea s-a pus în mișcare. Cauciucul din care era făcut se destinse, capul mi s-a dus spre spate și într-o clipită eram în văzduh !

Icarul zbârâia de viață, cum nu-l mai auzisem vreodată ! Comenzile se întăriseră și ele, nu chiar cum prorocise Andrei, arătând spre prohab, dar într-un mod plăcut. „Elevul planorist, menține planorul pe panta normală de zbor și încearcă efectul comenzilor în zbor”. Așa zicea la carte. Am mișcat ușor manșa stânga – dreapta și planorul a ascultat, înclinând din planuri. Apoi, cât ai zice pește, pământul s-a apropiat și am trecut la paragraful următor: „privirea se mută gradual de la locul de aterizare către orizont.” Cred că am făcut treaba asta cam repede, întrucât înainte să-mi dau seama, muzica stărnită de vânt printre hobane⁷⁰ s-a domolit, comenzile s-au fleșcăit și bietul Icar a cazut placintă cu mine cu tot, de la un metru. Buf ! Din pasăre a cerului s-a transformat din nou în lemn mut și sârmă.

- Bravo, măi ! Hai, încă o dată !

Sus, jos, sus, jos, uite așa a curs ziua ! Seara, întins în pat, am simțit legănarea aripilor, în timp ce mintea mea absorbea noutatea senzațiilor ce nu le mai simțise până atunci. Icarul nu mai era creatura puhavă ce îmi părea la început. Era un prieten de nădejde ce-mi dăruia câteva minute de libertate pe zi. Faptul că ședeam pe un scăunel bătut de vânt, ascultând şuierul hobanelor însemna că zbor, zbor adevărat, odată cu vântul și parte din văzduh. Te uiți spre stânga și vezi vârful bont al aripei pe verdele pădurii. Te uiți spre dreapta și vezi cealaltă aripă mângâind câmpurile. Te uiți în jos și-ți vezi picioarele pe paloniere⁷¹, iar dedesubt nimic. Doar hăul ! Apoi te uiți la orizont, departe și simți vântul. Zbori ! Zbori cu pasărea asta, care pe zi ce trecea devenea parte din mine, extensii ale mâinilor și picioarelor, aripi ce nu aveau să-mi crească niciodată, dar care mă purtau în zbor.

Linii drepte, viraje, aterizaje - pe care vrând, nevrând le faci din obligațiune - bonduri mai mari sau mai mici... Așa se învață zborul. Parcă nici eu nu mai eram eu. Parcă nu mai eram ființa josnică, ce cu trei luni înainte sosise la poalele Lempeșului, acoperit de noroi ca un zlătar, privind cu degetul în gură la cum zboară avioanele. Acum știam. Aflasem.

Facusem lecții cu toți ceilalți, crescusem cu toți ceilalți, în același ritm în care ne creșteau aripile. Nu mai eram atât de copii. Și cu toate acestea...

Fleașc ! O perină în cap !

Andrei se trezise și pornise pe dată la vânătoare.

- Ce faci acolo, hai ? Iară te uiți la cai verzi pe păreți ?
- Mai mult la iepe ! Dar nu-s verzi ! Sunt ca niște iele, în straie albe, prin care li se văd sânii dansând în ritmul ropotului de ploaie.

De Vânătoare s-a ridicat într-un cot, să vadă dacă sunt zdravăn la cap. Nu mi-o fi cășunat ceva ?!

- Cred că ai nevoie de o muiere ! Ia să vii pe la noi, la Săcele. Te însoară băiatul !
- Să știi că viu ! Dar înainte, hai să mâncăm ceva, că mă taie la ramazan de parcă aș fi în postul mare. Zborul ăsta te stoarce de parcă ai căra saci cu ciment toată ziua !

Andrei cotrobăi sub pernă și scoase o franzelă mototolită, pe care cine știe de unde o „împrumutase”. O rupse în două și-mi dădu una din jumătăți.

- Ia ! Bagă-n tine ! se stropși, în timp ce trăgea cu dinții de bucata lui. Hai să vedem ce altceva mai găsim de mâncare !

După ce ne-am pus cât de cât burțile la cale, ne-am cocoțat pe deal să deschidem hangarul. Nea' Emil, mecanicul, era ca de obicei pe băncuța de sub brazi, trăgând alene din veșnica-i țigară.

- Cam târziu, flăcăi, cam târziu ! Unde ați fost până acum ?
- Bună dimineața, nea Emile ! Păi un' să fi fost ? Colea în sat, la câte o țiiitoare !
- Așa ?! Dimineața era când m-am trezit eu, nu voi ! Și zii așa, aveți logodnice în sat ?
- Amante nea Emile, amante !

Nea Emil se gândi nițel, cum să ne-o coacă, dar pesemne negăsind nimic, urmă cu vocea lui găjăită și trăgănată:

- Atunci, ia, amorezați-vă și de ușa aia de hangar și deschideți-o !
- Cu asta și zburăm, nea Emile. Așa se arată azi !

Nea Emil, se ridică de pe băncuță, suflând fumul țigării pe deasupra mustății sale stufoase, ca de morsă, și amușină văzduhul.

- Păi, da ! E de zbor azi, bag și eu de seamă. Care stă mai mult în aer ?

Apoi cu vocea lui găjăită de tabac:

- Hai inginerii cu ușa aia, hai ! Ia uite-i mă' cum stau, ia uite-i cum stau !

Cu chiu, cu vai, ușa a fost deschisă, în timp ce nea Emil priveghea pufăind din țigară, ca un filozof pus să țină socoteala vieții de aerodrom. Planoriștii au început să curgă unul câte unul, urcând dealul Lempeșului, prin iarba plină de rouă. Planoarele s-au aliniat și ele unul câte unul la start, în timp ce Andrei, ținând hangul lui nea' Emil, bodogănea ca pentru el:

- Cam târziu meștere, cam târziu ! Dimineața a fost când am venit eu cu Matei !

Ne-am așezat în semicerc în jurul instructorilor, pentru pregătirea zborului. Dimineața era rezervată celor ce încă aveau nevoie de zboruri liniștite, neperturbate de aerul zbuciumat al după-amiezei. Nu mă mai număram printre ei, așa că am fost repartizat sandoului. Restul au fost împărțiți celor câtorva instructori, fiecare cu grupa lui. Mâncam fiecare start în parte cu gândul aiurea, așteptând să-mi vină rândul celor câteva minute de zbor ce aveau să mă despovăreze de greutatea pământului și care să îmi

amintească pentru ce merita trăită viața. Fără să îmi dau seama, trăiam din zbor în zbor, iar între starturi doar existam.

Mihail, înalt și lălâu, a ocupat scaunul Icar-ului pentru câteva salturi. Era un băietan ce îmi amintea de Niculae, avea același aer simplu, un țăran în straie de oraș, ce călărea o pasăre din lemn pe undele vântului. Aproape că depășea înălțimea aripei cu capul, iar chingile de umeri erau pe ultima gaură de reglaj, așa era de înalt. Până și gesturile lui erau tot de Niculae. Pe unde o fi Niculae acum ? O fi pe câmp la muncă ?

De la Niculae, gândul mi-a zburat la Elodia. Or fi răpit-o nemții ? Gazetele vuiau cu vești despre război și bombardamente aeriene asupra Angliei. La ce s-or mai bate și oamenii ăștia ? Cum se face că niciodată nu le ajunge ce au ? Ce-o mai avea Eli de zis acum despre nemții ei, tot așa de serioși or fi ? Dacă ar fi fost după Andrei de Vânătoare, ar fi trebuit să o ia pe coajă de acum un an, dar uite că nu au luat-o, ba dimpotrivă !

Încă un start, încă o goană la vale, trăgând de capătul de la sandou... Mihail ăsta parcă chiar are două mâini stângi, vorba cuiva, zboară Icar-ul de parcă ar mâna o căruță pe valuri. Ar trebui să-i spun lui Ilarion vorba asta. Ce mai faci mă', mai mâi căruța aia pe valuri ? Cred că foc și pară s-ar face !

Deși ne făcea să muncim de să ne saie ochii, cum se plângea Andrei, Mihail nu era băiat rău. Împărțea cam tot ce avea și mai tot timpul avea câte ceva, în special covrigi, pe care îi aducea din Podul Brașovului. Lucra la Ghimbav, la fabrică, la montat nu știu ce la aeroplan și odată ne-a luat cu el să ne arate aerodromul. Am văzut pentru prima dată de aproape un PZL-11⁷² și aripa aceea de pescăruș mi-a amintit de planorul văzut de mine în revistele lui Daviduț. Mihail visa să-l zboare într-o zi, dar Andrei proroci repede că mai întâi va trebui să-și reteze capul, pentru a încăpea în carlingă ! Parcă erau Mircea și Iulian ! Ce-or mai face și ei oare ? Nu-i mai văzusem de luni de zile și nici nu aflasem de ce lui Mircea i se spunea Taie !

În sfârșit veni și pauza de prânz ! Începătorii și cei cu prea multe mâini stângi se cam gătaseră de și deja amușinam văzduhul, ca un câine în aret. Sus la lizieră sufla un vânt cald, de vară, când mai tare când mai slab, făcând să freacă brazii, iar planoarele care nu erau ancorate bușeau singurele de pământ când o aripă, când pe cealaltă. Vroiau să zboare ! Nori cumulus de vreme bună pluteau alene peste câmpuri, iar departe, peste Tâmpa, amenințau să se transforme în nori de ploaie. Încalte, Postăvarul era acoperit de tot ! Aer cald monșer, aer cald, să tot urci pe el !

Un ultim duminicatul de covrig și câteva înghițituri de apă, ca să alunece mai bine ! Apoi instructorul Novitchi și-a făcut apariția în costumul său alb de zbor, cu părul lui, dat mult pe spate și a inspectat văzduhul. Tocmai când mă gândeam că o să dea ordin să scoatem Baby-ul, a făcut semn grupei sale să se apropie:

- Matei, ieși Icar-ul și faci o lansare. Faci viraj pe dreapta apoi pe stânga. Dacă ține cât de cât panta și nu pierzi înălțime, poți să mai faci un viraj două. Dacă te lasă, fugi repede la aterizare, ai înțeles ? Ai trei starturi azi ! Îl lași apoi pe De Vânătoare.
- Am înțeles, domnule instructor !
- Vezi să nu faci vreun pocinog, să nu mă faci să țip după tine !

- Da, domnul instructor! am behăit eu, supus.
- Ai grijă la panta de zbor, da ? Ascultă şuierul hobanelor și ochii pe orizont !

Icar-ul nu avea nici urmă din ceea ce se cheamă instrument de zbor. Singura metodă de a determina viteza era să ascuți şuierul vântului printre hobane și să ții panta normală de zbor. Eu zburam după unghiul pe care mi-l făceau genunchii cu linia orizontului și după cum simțeam vântul pe obraji.

Prietenul meu din lemn a fost dus la start. Am inhalat încet, am ținut aerul în plămâni și i-am dat drumul încet, ca un actor ce trebuie să intre în scenă. Aer cald, de vară ! M-am prins în chingi pe micul scăunel. Mi-am luat un pumn de încurajare în umăr, de la cineva. Andrei a zis ceva ce nu am înțeles, dar oricum nu conta. Am simțit fum de țigară fără filtru și l-am simțit pe nea Emil aproape:

- Du-te un pic mai lung, până la brazii ăia de 'colo, în dreapta ! Fă acolo viraj !

Sandoul a fost clanșat la planor și echipa începu să îl întindă încet de-o parte și de alta. Am făcut semn să îmi puie aripile la orizontală, încordându-mă la fel ca zgârciurile de cauciuc ce erau întinse la vale. Mai mult ! Tot mai mult. Văzduhul rămase nemișcat pentru câteva secunde și am simțit caldura soarelui în creștet. Apoi o tufă de măceșe început să freacă în vale și cineva dădu semnalul de lansare. Icarul a plecat ca din arc și dintr-un salt a fost în aer. Măinile și picioarele mele au dat comenzi spre dreapta înainte să-mi dau seama că zbor. Planul drept pe deal, ușor sub brazi, planul stâng pe câmpuri, ochii pe orizont și urechea în hobane. Zburam !

M-am apropiat de brazii indicați, am împins palonierul stâng și coordonat virajul cu manșa și ne-am înscris în viraj pe stânga. Câmpurile au defilat prin față, apoi a fost rândul planului stâng să marcheze brazii și a celui drept să plutească peste câmp. Punctul de start mi-a apărut în față, cu toți ai lui. Novitchi se uita după mine, cu mâinile în sold. Nea Emil mă privea cu o mână streășină la ochi. Apoi am simțit o gâdilătură la lingurea, ca atunci când te dai în scrânciob, sau ca atunci când sari cu bicicleta un hop în viteză și aripa dreaptă o luă în sus. Șuierul vântului printre hobane o luase razna, nu mai înțelegeam mare lucru, dar în loc să mă sperii, m-am învrăbit ! Am virat dreapta, aproape pe loc, simțind aerul cald în obraz. Aicea e ! Aripa dreaptă din nou pe brazi, brazi, care nu creșteau deloc, ba din contră, se făceau mai mici, aripa stângă împinsă în sus, dar compensată acum din manșă. Aicea e ! Aer cald și stomac în călcăie. Vârfurile brazilor au rămas mai departe, mai departe ca niciodată, în timp ce am fost îmbrățișați de cer. Viraj pe stânga din nou, mult deasupra brazilor, mult deasupra startului, mult deasupra capetelor date pe spate cu palme streășină la ochi. Aicea e ! Norul de deasupra a umbrit Lempeșul, trăgându-mă spre el. Nu aveam voie să fac spirale, dar nici nu era nevoie. Urcam în linie dreaptă ! Viraj pe dreapta și linie dreaptă. Viraj pe stânga și linie dreaptă. Aerul a început să se simtă rece pe obraji și în genunchi. Intra pe sub cracii pantalonilor, pe deasupra pantofilor și se ducea nu spun unde...

Un al doilea planor era pregătit pe start. Îl vedeam ca pe o cruciuliță, ca pe o insectă scârbavnică, nedemnă de ariile văzduhului.

Viraj pe stânga și urcare în linie dreaptă. Viraj pe dreapta și urcare în linie dreaptă. Senzațiile nu mă mai speriau. Le căutam însetat. Acum știam cum e când urcă. Apoi umbra norului a trecut și a lăsat în urmă doar aer greoi și rece. Brazii s-au mărit. Linia de start și hangarul s-au mărit. Oamenii s-au mărit. Am simțit în nări mirosul grâului și aerul cald din nou pe obraz. Am căutat din ochi planorul celălalt, să nu

ne pocnim, dar nu era de găsit. Pe unde o fi oare ? Când Lempesul ne-a cuprins în îmbrățișarea lui verde-gălbuie de vară, am luat drumul câmpului și am redevenit pământean. Aterizarea n-am simțit-o. Ori a fost foarte lină, ori mi-o fi rămas capul în nori ! Știu doar că mult timp, doar trupul mi-a fost pe pământ. Spiritul era undeva departe, sus în văzduh.

ȘCOALA DE OFIȚERI PENTRU AVIAȚIE

*Războiul este stârnit de
vârstnici, iar tinerii sunt cei ce
mor – Herbert Hoover*

- **C**e șarpe am crescut la sân !
- Hidră, nu altceva !
- Iudă încornorată !
- Uite, ce bronzat e !
- Balaur, nu alta !
- Dar fără virgină !
- Asta de unde ai scos-o ?

În loc de răspuns, Mircea mă privi cu o grimasă plictisită, făcând un semn a lehamite. Ședeam în părculeț, dar de data asta nu lângă leagăn, ci pe bordură, pentru că era mai mult loc. Trei prieteni pe-o bordură !

Aveam între noi câteva fotografii, trei scrisori, de fapt niște înștiințări, și două insigne.

Fotografiile erau ale mele, de la zbor. Nu le făcusem eu, dar împrumutasem negativele să-mi scot și eu câteva amintiri alb-negru. Trecuseră din mână în mână sub priviri pline de pizmă și admirație. Apoi au urmat insignele: A-ul și B-ul. C-ul la anul, mi se spusese. Dacă o ții tot așa, faci și C-ul de argint !

Au urmat și ele aceeași cale, din mână în mână, urmărite de aceleași priviri pizmașe.

Cu scrisorile era altă poveste:

- Ai primit ?
- Am primit !
- Și tu ?
- Mda ! Și eu !

Ne-am privit posomorâți. Erau chemarea noastră la oaste. Le adusese șeful de post, însoțit de doi soldați. Scria acolo că cutare, adică eu, trebuie să se prezinte la data de, la adresa de, pentru luarea în evidență și clarificarea situațiunii militare.

- Aoleo ! Să-și ia și bagajul ? a întrebat pierită mama.

Jandarmul și-a băgat nasul în hârtie, a întors-o pe partea cealaltă, cu gesturi încete și după ce s-a zgâit bine, a conchis:

- Nu știu ! Asta nu scrie aci !

Apoi foarte solemn și-a aranjat pușca pe umăr, a făcut stânga-împrejur și a plecat urmat de soldații lui.

Mai aveam și altă scrisoare, de la Elodia, dar asta nu era pe bordură. Mă privea numai pe mine. Era scrisă cam în doi peri și foarte alarmant, dar eram mulțumit să am vești de la ea. Zicea așa:

„Monșerică,

Nici nu știi cât m-am bucurat să primesc scrisoarea ta. Îmi pare rău că nu am putut să-ți răspund mai devreme, dar am fost prinsă în niște evenimente groaznice, cred că ai citit în ziare. Londra a fost bombardată, ceva îngrozitor, sunau sirenele zi și noapte. În viața mea nu am crezut că se poate întâmpla una ca asta. A trebuit să ne refugiem la țară, departe, în Scoția. Nu m-am putut întoarce acasă, dar am plecat în America. Tata spune că va fi înfiorător și ar fi mai bine să fii departe. Ai grijă de tine și sper să nu te prindă nebunia asta. Sunt câțiva oameni care vor să facă bine, câțiva care vor să facă rău, iar restul sunt doar biete oi, care îi urmează pe unii sau pe alții.

Nu știu unde să îmi scrii. O să-ți mai scriu eu.

Ela”

„Câțiva oameni care vor să facă bine, câțiva care vor să facă rău, iar restul sunt biete oi...”. De unde o fi luat citatul ăsta ? Nu era stilul Elodiei să scrie snoave din acestea, dar dacă mă gândeam mai bine, era destul de adevărat. Multe se întâmplaseră peste vară. Franța fusese cucerită, aproape că și Anglia, rușii luaseră Basarabia și Bucovina, iar Transilvania fusese anexată Ungariei. Colac peste pupăză se schimbase din nou și guvernul și legionarii veniseră la putere, dar erau la cuțite și cu Regele și cu Mareșalul⁷³. Mă gândeam că era bine că nu începuserăm cursurile la geografia națională, căci ar fi trebuit să învățăm după un alt atlas. Ce mă tulburase mai rău, nu erau însă evenimentele în sine. Pentru mine erau biete rânduri în gazete sau vești în vocea corectă a radioului. Ce era de speriat, erau oamenii. Părerile lor. Unii doreau ca numaidecât să pornim război împotriva bolșevicilor. Alții împotriva nemților. Părea ca peste noapte, toată țara se umpluse de eroi de cârciumă, sau de cafeenea. Cine anume avea să se ducă la război, conta mai puțin, dar cu siguranță nu aceia care îl propăvăduiau. Ce era și mai prost, era că toată lumea părea prinsă în povestea asta și era cam greu să scapi. Poate doar în gaură de șarpe sau în mijlocul vreunei păduri ! Oriunde te uitai - gazete ! Orice post de radio ascultai – îndemnuri ! La cinematografe, părea să fie o adevărată invazie de filme patriotice, de pe vremea lui tataie, asta ca să nu zic Pazvante. La

cârciumă de mergeai – politică ! În Cismigiu – politică ! Și nu care cumva să fi îndrăznit a fi împotriva vorbitorului sau a vreunei gazete. Dacă nu aveai păreri legionare, erai bolșevic. Dacă nu aveai păreri bolșevice, erai legionar ! Mai erau și liberalii și țărăniștii pe undeva pe tarla, dar despre ei nu auzeam prea multe. Fuseseră umbriți cu totul de evenimente.

Prietenii făceau sau discutau politică. Era la modă. Se încropeau la repezeală relații în funcție de orientare. Altele se destrămau. Tot pe temă politică. Mircea devenise legionar. Nu oficial, doar cu părerile ! Iulian, încă nu știa ce dorea, dar dorea să dorească ceva. Eu ? Eu zburasem zece minute în continuu, aveam brevetul B în buzunar și după mine putea să ia cine ce vroia, numai aerodromul nu. Și așa erau diverse zvonuri ce spuneau că va fi mutat tocmai la Târgu Jiu, din pricina activităților desfășurate de aviațiunea militară lângă Brașov. Îmi era dor de un film bun și de un zbor și mai lung.

- Și ai zburat așa, călare pe scândura asta ?

Mircea studia una din fotografii. Mă înfățișa pe mine, gata de lansare cu Icar-ul.

- Te arunci așa, de pe deal ? Cu sfoara aia ?
- Se cheamă *sandou* !
- Mă rog, cu Săndel ăla !

L-am studiat atent. Și noi mai numeam sandoul tot Săndel, din când în când. Nu e om mai poet pe lume decât aviatorul. Uite la Ionel Fernic⁷⁴ !

- Hai să te lămuresc !

Le-am făcut teoria chibritului, cu alte vorbe decât ar fi folosit Daviduț, dar explicând cam același lucru. Deoarece aveau un oareșice interes afișat pe fețe, am încheiat cu:

- Eu am tras de voi la vremea cu pricina !
- Mda, ai tras...Viperă cu corn ! Dar n-are a face ! N-aș încăleca scândura aia nici să mă plătească Regele în persoană !
- Eu nici nu cred că încap pe ea ! se zborși și Iulian.

În ciuda remărcilor caustice, le simțeam invidia în voci. În plus, dacă încăpea Mihail, cu siguranță încăpea și Iulian !

- Păi, în primăvară, dacă vă răzgândiți...
- Până în primăvară, trebuie să lămurim cu astea !

Arată către înștiințările care zăceau mototolite pe caldarâm.

Mda ! Trebuia lămurit cu ele. După spusele lui Ilarion, care era deja în școală militară, avea să se lase cu *târâș* și *culcat*. Dar milităria, zicea tot el, nu e de lepădat, întrucât îndreaptă spiritul și cimentează caracterul. Eu știam și *târâș* și *culcat*. Făcuseră Voicu și Niculae militărie destulă cu mine, pe coclaurii satului. Ba fusesem și neamț pe deasupra ! Dar când venea vorba de cătănie, deși odraslă de militar cu ștate vechi, Mircea era un sensibil. Adică cum, să se târască el prin glod ?

- Tocmai tu de plângi ? Domnul general ce zice ? Și apoi, nu ești tu legionar ? Nu vrei să te lupți cu bolșevicii ? Crezi că te lupți cu ei la zaruri sau la cărți?
- Adică, tu vrei să-i lași așa, să ne ia țara ? Tu știi ce fac ei în Basarabia ?

Lui Mircea nu-i trebuia mult să o dea pe politică, mai ales dacă lua în calcul aluzia la relațiile domnului general.

- Atunci meri la oaste și luptă-te ! Winnetou⁷⁵ zice că bărbații adevărați vorbesc cu fapta !
- Ai văzut coloanele de refugiați ?

Sincer să fiu, nu le văzusem cu ochii mei, dar asta nu însemna că nu existau. Oricum, nu intenționeam să particip în polemica lui Mircea. Ce făceau rușii în Basarabia pesemne că făceau și ungurii în Transilvania sau nemții în Franța. Ba mai mult, cred că tot așa făceau și triburile papuașe când dădeau năvală unele peste altele. Dar nu aici era răspunsul.

- Atunci, du-te de-i scapă ! Ia de colo hârtia ! Nici nu știi la ce ai așteptat după ea !

Ei, asta nu prea îi convenea lui ! Se făcuse roșu în obraz și se ridicase în picioare, suflând ca în foale. Părea că nici nu băga de seamă că îl luam peste picior.

- Măi Taie, de ce nu stai tu jos ? s-a trezit Iulian împăciuitor. La cum sari tu, cred că-ți zice Taie pentru că îți place să tai și să spânzuri. Ce-ți făcu Matei ? Nu vezi că râde de tine ? S-or mai îndrepta lucrurile...
- Până s-or îndrepta, mie mi-e foame ! am zis eu ridicându-mă de jos. Mă așteaptă o mămăligă caldă acasă. Și a început să fie și frig !

Nu mă aștepta nici o mămăligă și nici foame nu-mi era. Vroiam numai să scap de Taie și de politica lui. Încă arunca fulgere din priviri, dar nu îmi păsa. La urma urmei, nu îi făcusem nimic și dacă aveam plăcerea să cred în lună și el în stele, mă privea numai pe mine. Ce rost avea să ne dușmănim ? Oricum, nu împărțeam noi lumea. La țară, la cârciumă, se luaseră la harță, apoi la bătaie, Costică, cel cu bicicleta și prietenul lui bun, unul Nelu. Abia de-i despărțiseră. Unul era țărănist; celălalt liberal. Erau de un leat cu mama și crescuseră unul lângă altul. Nu-și spărseseră ușa la casă și nici la furat de găini nu se prinseseră unul pe altul. Ce îi stărnise ? Veniseră liberalii sau ceilalți să le sape în grădină, vorba mamei ? Dar pesemne că așa erau vremurile...

- Hai noroc ! le-am urat. Să se vedem sănătoși !

M-am întors să plec.

- Ia stai așa ! vocea lui Taie.

Apoi blând, cu aleam:

- A fost frumos ? arătând cu capul spre fotografii.
- A fost !

I-am zâmbit cald.

Când a venit sorocul, m-am înfățișat la adresa indicată și m-am pus pe așteptat în rând cu o sută de flăcăi și mai bine. Unii aveau cu ei mici legături cu boarfe, alții aveau cufere întregi la picioare.

- Ne ia acu' ? Așa ?
- Știu și eu ! Păi, ne ia nene, de ce ne-a chemat aici ?
- Și ne duce pe front ?
- Ei, pe front ! Care front ? Noi nu suntem la răzbel !
- Și atunci ?
- Păi ne ia la oaste, ca pe tot omul ! Nu știi că e *mobelizare* ?
- A, așa ?
- Ne ia la oaste și apoi ne lasă la vatră.
- Așa să te audă Dumnezeu ! Avem de pus grâul.
- O țigară sau nițel tabac n-ai ?
- Ia de colea, trage un fum de aci ! Alta n-am !

Mai erau și alții care veneau cu birja. Se dădeau jos ca boierii, îmbracați frumos, de parcă se duceau la cununie, nu la oaste.

- Mai durează mult ? Am o întâlnire mai pe după-masă !
- Răbdărică monșer, scăpăm noi și de asta !

În sfârșit, un sergent sau căpitan, sau chiar gheneral, într-o odaie prăfuită, mirosind a sudoare și a fum de țigară:

- Mmmnumele ! zise el trăgănat, abia deschizând gura.

Îmi amintea cumva de nea' Emil, mecanicul, cel puțin după mirosul țigării al cărei șuviță de fum o deșira încet într-o scrumieră de metal, ciudat de strălucitoare pentru camera în care se afla.

- Matei, să trăiți ! aproape că am urlat la el, luând poziția de drepti, așa cum aflasem că trebuie să faci la armie.

Omul în uniformă și-a ridicat ochii încet din catastiful pe care îl avea sub nas. Mă studie de sus până jos, după care, întrebă pe același ton:

- Matei și mai cum ?

I-am spus, fără să las poziția de drepti. S-a uitat în catastif și după ce îmi găsi numele, întrebă mai curtenitor:

- Și ia zii, ceva calificări ai ? Vreo școală ai terminat ?

Sigur că da. Doară fusesem acceptat la Universitate. Și în afară de asta, aveam și brevetul B la planor.

- La planor ?!

Se mira și el, cum mă mirasem și eu, în primăvară.

- Este ca un aeroplan, dar fără motor.
- Fără motor ? Îngăimă omul în uniformă, fără a înțelege.

Mă gândeam cum să-l fac să priceapă, fără a-l chema pe David, când dintr-o dată păru că-și dă seama singur:

- Adică, dumneata ești aviator ?

Dacă zburam, se chema că eram aviator, nu ?

- Da ! am recunoscut timid.
- Păi, de ce nu zici domnule așa !

Apoi nedumerit:

- Dar, cine te-a trimis pe dumneata la noi ? Ar trebui să mergi la școala pentru aviație.

Cine mă trimisese, nu știam nici eu prea bine, aveam numai hârtia. Dar omul scrisese ceva la el în catastif, scrisese o altă hârtie pe care mi-o înmână, după care mă îndrumă:

- Te duci dumneata la adresa asta, la Cotroceni și le dai hârtia asta și ce brevet zici dumneata că ai. Vei primi mai multe instrucțiuni de acolo, s-a înțeles ?

Bineînțeles că se înțelesese, așa că l-am salutat militărește și am făcut stânga-împrejur, urmărit de privirile celor din încăpere. Le simțeam gândurile muncindu-le creierul: *Ăsta e aviator ! Ia uite dom`le la el !*

Am ieșit pe ușă foarte bățos și plin de importanță. Nu există ființă mai plină de ifos și importanță decât aviatorul, odată ce a aflat că *este aviator* ! Până și sergentul, sau căpitan, sau chiar ghegeneral, mă tratase ca atare și de unde mă tutuise la început, ca pe orice pifan de rând, terminase prin a mă domni la sfârșit ! Așa că, odată ajuns în stradă, nu am avut nici un regret să plătesc cei doi lei, pentru a mă duce până la Cotroceni, deși nici nu ar fi fost nevoie. La o adică era suficient să mă adresez comandamentului aviațiunei și nu școlii direct, dar dacă acolo mă îndrumase generalul, acolo m-am dus.

Am aflat cu acea ocazie, că puteam încă a mă înscrie în promoția de aviatori ai toamnei respective, adică în loc de a aștepta să vie războiul peste mine, un lucru ce părea a fi foarte probabil, și a fi chemat direct la oaste, puteam alege oarecum, prin a candida direct pentru școala de ofițeri de aviație. Ce urma să vie mai târziu, era de văzut, dar era mai bine dacă ajungeam la război în uniforma de ofițer aviator decât sub cașca de pifan, în vreun șanț pe front. Pe deasupra îmi plăcea zborul, lucru pe care mi-l doream mai presus de orice, indiferent ce aș fi avut de făcut pentru asta.

Pe când ieșeam pe poarta școlii de la Cotroceni, mă gândeam intens la ceea ce îmi spusese foarte amical ofițerul cu care vorbisem, după ce în prealabil studiasse hârtia primită de la celălalt ostaș, care îmi amintise că sunt aviator. Anume că, dacă trec toate probele la admitere - și aici enumerase el o listă lungă de materii scrise și probe fizice - am toate șansele să fiu admis. Probele cu pricina, deși exigente, nu erau chiar de speriat. Cele de educație fizică constau în alergări cu barem, un lucru de care eram

mândru, căci ca și neamț, dădusem de multe ori bir cu fugiții, așa că știam. Probele scrise păreau a fi fost create de alde Coșniță. Mă gândeam că mai rău decât cu dânsul, nu avea cum să fie !

Așa că, iată-mă cum, întors acasă, m-am și pus cu burta pe carte, spre marea mirare a mamei, care nu știa ce e cu mine. Știam că aveam un termen, până la care nu mai era mult timp, așa că am apucat cu sârg matematicile și fizica, ca să îmi amintesc ce dracului era cu ele, de unde până atunci mă pregătisem numai umanist, adică pentru admiterea la geografie.

Am lăsat baltă și berăriile și Cismigiul, care oricum erau pline de politică. Ba și cinematografele, cele pline de filme patriotice ! Iulian și Taie, care mai până deunăzi făceau pe ocupații, începuseră să dea târcoale casei și să fluiera pe la fereastră, spre a mă scoate din casă, dar pas de a mă convinge. Când oboseam și vroiam să mă dezmoțesc, dădeam o fugă pe ascuns în parc, când eram convins că niciunul din ei nu e prin preajmă. Practicam alergări până îmi ieșea sufletul pe nas ! Pe o nară sufletul și pe alta mucii, căci începuse să fie cam frig.

Termenul la care trebuia să mă prezint la școală se apropia cu repeziciune ! Lecțiile mele ad-hock se îndesau pe măsură, la fel ca și potecile bătute la galop printre copaci !

Într-o zi, a trebuit să mă prezint la controlul doftoricesc, altă daravelă necesară aviațiunii, la care mă mai prezentasem odată, numai că fusese mult mai blând. Purtând constumul lui Adam, dar cu o hârtie în mână, pe care a tot trebuit să o înmânez unui doctor sau altuia, am fost supus la tot soiul de cazne, după bunul plac al tartorilor în halate alb, niște personaje cu care în general nu avusesem de-a face, nefiind bolnav nicicând. Dar ce nu face omul pentru aviațiune ! M-au întors pe toate părțile, m-au scotocit peste tot, m-au pus să suflu și să-mi ții răsuflarea ca broscanii...Dar câte nu mi-au făcut ! În cele din urmă, unul mai cu moț, pesemne mai-marele lor, a pus pecetea trebuincioasă pe hârtie: apt de zbor !

Au urmat zile de mare încordare, timp în care aproape că nu mai ieșeam din casă. Iulian și Mircea, credeau că sunt supărat pe ei, de când cu discuția cu bolșevicii, dar eu știam mai bine.

Și iată cum, într-o dimineață friguroasă de toamnă, m-am prezentat la probele fizice ale școlei, care se țineau afară, pe terenul de sport. Erau acolo o grămadă de flăcăi, care mai de care, să fi jurat că toți veniseră taman de la olimpiada de alergări. Examinările fuseseră împărțite pe serii, așa de mare era numărul de candidați și când am vazut eu așa, nu prea mi-a căzut bine, mai ales că toți băieții păreau să fi mâncat jăratec și băut nărav ! Veniseră majoritatea numai de la licee bune, în special de la cele militare, mai din toată țara . În plus, cei de la militarie nu mai trebuiau să susțină și probele teoretice, mi s-a spus, căci liceele lor erau cele mai bune și ei cei mai pregătiți. Avantaj ei !

După cum am mai spus, cei prezenți nu erau deloc niște mâți din cei leșinați, vorba lui Creangă. Concurență era destulă. Așa că, pune-te pe alergat !

Probele au mers bine. Am scos timpi buni și am bătut pe mulți, care în ciuda aparențelor nu erau chiar atât de zdraveni pre cât arătau. Era acolo o matahală de om, Samson și Goliat la un loc, plin de mușchi, cu ochi de căpcăun, în al cărui pluton a trebuit să alerg proba de fond. Vorbea numai de eroisme și de cum abia așteaptă el să se lupte. A alergat el cât a alergat, dându-și buhul de la bun început și tăind pe toată lumea, ca mai apoi, pe la jumate, să devie nesigur pe picioare și să se lase pe brânci, ca un plăvan ostenit, gâfâind pierit:

- Nu mai pot !

Cum toată lumea era în mișcare, l-am lăsat unde era, deși nu a fost un lucru fair-play. Nu am mai auzit nimic de el și pesemne că nu a fost admis, dar asta nu mi-a diminuat cu nimic sentimentul de milă și neputință pe care l-am avut lăsându-l acolo. Știu doar că șeful comisiei m-a felicitat de rezultate,

pesemne impresionat de timpii pe care i-am scos, dar nu a fost ușor. Nu știa el, câți kilometri de parc bătorisem eu înainte și nici cât câmp îmi trecuse pe sub tălpi !

Mai urma un hop ! Teoria ! Acum era acum ! Deși se zice că teoria ca teoria, dar practica ne omoară, mie mi se părea că este tocmai pe dos.

Probele teoretice s-au desfășurat în clădirile școlii, cam la fel ca admiterea la Universitate. Am luat loc în bănci, lucru care m-a mirat foarte, deoarece nu știu de ce, credeam că aviatorii studiază numai în hangar, sau sub un pom la umbră, așa cum făceam la Sânpetru. Am primit hârtie, toc și călimară și s-au scris subiectele pe tablă. Când am dat proba la matematici, mai să mă apuce apoplexia ! Cine a intrat pe ușă ? Nimeni altul decât Coșniță ! Fără știrea mea, erau mulți profesori de renume, care ori predau în școlile militare, ori asistau cu examinările. Ca să fie treaba oablă și domnia sa m-a recunoscut ! S-a uitat pe deasupra ochelarilor, stând acolo în fața tablei, s-a uitat direct la banca din spatele meu, poate așteptându-se a-l vedea pe David acolo, iar când nu l-a aflat, a pufnit scurt:

- Va să zică așa, domnul Matei !

Nu am apucat să îi răspund că taman atunci a intrat cineva pe ușă spre a semnaliza începerea examinării.

Nu a fost greu. Subiecte de atenție și teorie de liceu, dar concurență mare fiind, am avut emoții. Ba chiar am terminat repejor și am avut timp și de o corectură-două, dar asta era meritul lui Coșniță, care pe cât de nesuferit, pe atât de exigent fusese cu noi în liceu. Mai toți elevii lui, printre care mă număraseram și eu, erau bine pregătiți. Dânsul se plimbase printre bănci cu mâinile la spate, cum făcea de obicei și se oprise de câteva ori în spatele meu, așa, ca să-mi sporească și mai mult emoțiile. Știam că mi se uită peste umăr în lucrare, dar spre deosebire de liceu, unde amenința că ne mai vedem la toamnă, de data asta nu a zis nimic. Încurajator !

Au urmat câteva zile de groaznică așteptare. Ni s-a spus că vom primi decizia în scris acasă, așa că mare brânză nu aveam de făcut în timpul ăsta. Ca să treacă mai repede, am încercat să dau împăciutor de Mircea și de Iulian, dar unul era plecat nu știu unde, iar Iulian era mai tot timpul la lucru. Noroc cu Ilarion, care venise în permisie, cu vești de război și cu o uniformă de marină proaspătă, căci tocmai ce absolvise școala și urma să fie repartizat pe nu știu ce vapor. Ilarion mi-a povestit pe scurt ce se mai întâmplase în lume, de când mă călugărisem eu cu matematicile și fizica, căci deși multe se întâmplaseră, nu avusesem timp să citesc gazete și nici să ascult radioul. Pe mama o dădeam pe ușă afară, când avea chef de vorbă și săraca era fericită că studiam, deși habar nu avea pentru ce.

Ilarion adusesese numai vești proaste. Ședeam acasă la mine, cu două cafele apoase în față și Ilarion vărsa pe gură cât de prost merge războiul în Europa, cum o cuceriseră nemții pe toată și cum națiile mai mici trebuiseră a li se supune, pentru a nu fi șterse de pe fața pământului. Nu prea îi plăcea lui faptul că Mareșalul avea păreri pro-fasciste și în loc să apropie țara mai mult de Franța și de Anglia, făcea exact pe dos, dar cum el, ostaș fiind, prin urmare, nefăcător de politică și supus jurământului depus, avea să-și servească țara și pe Majestatea Sa, Regele, indiferent ce !

Eu încă nu fusesem supus rigorilor ostășești și nu știam a-mi cenzura gândurile, mai ales în prezența prietenilor, așa că, i-am spus nevinovat:

- Pai cum mă, tu pentru Rege și Mareșal te-ai făcut marinar ? Eu credeam că, pentru că îți place marea...

Greșeală ! La fel ca și Taie, Ilarion s-a făcut foc și pară. Nu a dat-o pe politică, căci deh, nu avea voie, dar pe dată mi-a expus cum traiul ostășesc era anume făcut pentru caracterul său, cum marina îi oferea

casă, masă și prestigiu, că nu oricine se făcea ofițer al Marinei Regale și că vroise de fapt să se facă cavalerist, dar asta era o armă demodată, așa că, nu avusese încotro și se îndreptase spre porțile școlii de marină.

Încă comenta înfocat pe această temă, iar eu îmi chinuiam mintea cu un răspuns, căci la o adică, dacă vroiam să mă fac aviator, vroiam așa, pentru că gustasem și îmi plăcea zborul și nu aveam bani să mă fac singur, când discuția noastră a fost întreruptă, când a intrat tata pe ușă, ținând un plic cu stema țării și pecetea uriașă a școlii de aviație. Atât el, cât și Ilarion, s-au zgâit la plic, în timp ce îmi era pus sub nas, pe masă, apoi tata a făcut un gest a lehamite, ca un om nu prea interesat de soarta-mi și a ieșit pe ușă.

L-am deschis încet, cu gesturi de condamnat, apoi un minut mai târziu am sărit în sus, cu scaun cu tot.

- Știi tu, ce scrie aici ? Toată marina ta regală nu face cât două rânduri de aici ! la citește !

Ilarion a luat foaia, s-a zgâit în ea, s-a zgâit la mine, deoarece el era cam în urmă cu ultimele mele progrese de peste vară, apoi a luat poziția de drepti și mi-a întins mâna.

- Ei, așa da ! Bravo ! Felicitări ! Arma aviației. E ceva ! Iartă-mă pentru mai devreme. Nu știam că ai asemenea înclinații. Te credeam altfel !

Era vezi bine scrisoarea de acceptare în Școala de Ofițeri pentru Aviație de la Cotroceni. Trecusem cu bine toate probele și eram așteptat pentru începerea cursurilor. Cafelele au fost înlocuite repejor cu câteva halbe băute la Gambrinus⁷⁶, unde după o scurtă căutare, a participat și Iulian. Mircea lipsea misterios în continuare.

Se părea că eram pe drumul cel bun, după o lungă căutare, căci până nu demult încă nu știam prea bine ce îmi doream de la viață și nici unde să caut acel lucru. După scurta mea vară la Sânpetru, îmi dădusem seama că zborul este ceva de care nu mă puteam despărți cu una cu două. Dacă aceasta urma să fie cariera mea la început de viață, așa incertă cum era ea, nu era una rea, chiar dacă era militară. Așa cum zisese și Ilarion, arma aviațiunii aducea și ceva prestigiu, de care duceam lipsă în ultima vreme și la urma urmei fusese singura cale de a-mi atinge țelul. Așa că...nu aveam nici un motiv de fi nemulțumit, ba din contră.

Deși scrisoarea menționa clar faptul că școala mă acceptase, nu dădea multe detalii legat de ce anume avea să se întâmple pe mai departe. Nu zicea nici că, în spirit cu adevărat aviatoricesc, lucru aflat de mine mai demult, până la Dumnezeu te mănă sfinții.

În cazul de față, acești sfinți s-au personificat prin ființele unor locotenenți și alți ofițeri de instrucție ce au pus în aplicare prorocirea mai veche al lui Ilarion: târâș și culcat ! Ar mai fi de adăugat și instrucția cu arma aici, armă din cele adevărate și nu coceni de porumb, din cei cu care eram învățat.

Și iată cum, încă beat de fericirea reușitei, m-am prezentat la Cotroceni, la data la care mi se ceruse, pentru a fi uns cu straie și insignă de aviator și pentru a-mi însuși pe dată cunoștințele necesare acestei nobile meserii. Stupoare ! Nu a fost chiar după dorința mea.

Am fost repartizat unui pluton de elevi, ce urmau să-și desăvârșescă instrucțiunea militară, care nouă ăstora proveniți de la liceele civile ne lipsea. În locul uniformei bleu de aviator, ni s-a dat una de pifan, verzuie, cu pantaloni bufanți și moletiere, cu pușcă ZB, ce cântărea o tonă, cască soldățească și o raniță cât toate zilele. Toate aceste accesorii, trebuiau cărate pe câmpul de instrucție, aflat nu departe de școală, în pas cântat, adică după ce că, trebuia să cărăm toate cele, mai trebuia să și cântăm. Dar cântecul nu era chiar rău și asta îmi făcea viața mai ușoară, amintindu-mi cu prilejul fiecărui marș,

motivul pentru care trebuia îndurat. La început a fost cu: Stâng-drept, stângul, stângul ! Stâng-drept, stângul ! Apoi, pe măsură ce ofițerul de instrucție a fost mai satisfăcut de cadență, ne-a dat drumul și la cântecele aviatoricești.

„Aviația e o plăcere

Care-ți dă mereu fiori,

Când te uiți cum alții zboară

Iară tu nu știi să zbori !”

Câtă dreptate avea această strofă, mai ales când picioarele noastre învelite în moletiere, călcau prin băltoace, stropind în toate părțile și promițând un bun șmotru înainte de stingere, căci nu ne puteam înfățișa cu o uniformă murdară a doua zi.

„Am venit cu toți la școală

Pilotajul să-nvățăm,

Numai că de două zile

Numai prin mocirle dăm !”

Doară toamnă era și ploua în fiecare zi.

„Vria este o plăcere,

Lupingul e ca-n povești,

Te crucești cu limba-n gură,

Și te rogi să n-o mierlești⁷⁷ !”

Mie mi se părea mai nimerit să n-o mierlim pe terenul de instrucție, unde în fiecare zi ne dădeam duhul și ne dădeam peste cap, îndeplinind manevrele necesare unei cătane ce aspira să fie aviator. Cum noi făceam parte din seria a doua de elevi, după canoanele și împărțeala ostășească, eram cei ce literalmente sufeream cel mai mult, deoarece cei din seria întâi, primiseră deja botezul aerului la Otopeni, zburând câte zece-cinșpe minute în jurul aerodromului, în dublă comandă firește. Dar totuși se chema că zburaseră !

Împărțeala se făcuse la vreo două zile, după ce fuseserăm repartizați pe dormitoare, în clădirea școlii, clădire ce arăta a conac boieresc cu trei caturi, fiecare palier cu dichisul său. Dormitoarele erau la ultimul, ca să ne auză ai de jos, dacă duduim după stingere, așa se zvonea.

Îmi lăsasem boarfele lângă un pat cazon din metal, ce avea pe el o cuvertură gri-bleu, cu vulturul aviației brodat mare cât toate zilele pe ea, pesemne ca să ne îmbărbăteze și să ne amintească și-n somn la ce aspirăm. Mă gândeam dacă patul cu pricina ar fi fost cel mai nimerit, sau era cazul să mă mut lângă una din sobele aflate la fiecare capăt al sălii, în caz că ar fi bătut crivățul prin dormitor iarna. Eram printre primii sosiți, așa că, puteam să aleg.

- la zii maestre, lângă mine nu mai vrei să dormi ? Să știi că te pot nimeri cu o pernă și acolo unde te-ai cantonat !

M-am întors surprins și...m-am trezit privind în ochii neastâmpărați și fața ca de copil a lui Andrei de Vânătoare.

- Hai, închide gura aia ! Pe cine credeai că ai să găsești aici, pe rege ? Credeai că scapi de mine ?

M-a bufnit un râs de zile mari, în timp ce o plăcere diavolească mi-a invadat sufletul ! Cine ar fi crezut ?! Cum de nu îl întâlnisem în toată perioada asta ? De fapt, nici nu era de mirate, la câte serii de elevi se perindaseră prin examinări și probe fizice. L-am luat pe după umeri, în timp ce mi-am depus boarfele lângă patul lui, exact ca în vremurile nu prea îndepărtate de la Sânpetru.

- Bine măi hahaleră, să nu scapi tu un cuvânt ? Ai trădat planorismul pentru aviația adevărată ? Ce-o să zică nea Emil ?
- Da' ce, sunt însurat cu el ?
- Așa e, că după tine suspină vădanele din Săcele. Acum să vezi cum or să te mai ridice în slăvi ! Cred că abia așteaptă să te vadă în uniformă !
- Cred că abia așteaptă să îl vadă *fără* uniformă ! Adică fără nimic pe el !

O nouă voce, foarte cunoscută mie, se asociase conversației de undeva de lângă ușă. Știam și timbrul și tonul ușor vulgar, dar nimic în lume nu m-ar fi putut pregăti pentru surpriza de a le întâlni posesorul, care ședea acum nonșalant, spijinit de tocul ușii, aruncând priviri disprețuitoare camerei, din ochii lui albaștri-angelic.

- Taie !
- Cine-i ăsta ?! Îl cunoști ? vru să știe de Vânătoare, îmbățoșându-se.
- Firește că mă cunoaște, la fel cum ai să mă cunoști și tu ! zise, înaintând spre noi. Mircea Tănase, cu voia dumitale. Mi se spune Taie ! Fă dragă introducerile, ce te uiți ca la dive ?

Am înghițit cu greu un nod în gât, uitându-mă în continuare la Mircea. Dacă Sfântul Ilie ar fi intrat pe ușă, cu tunete cu tot, m-ar fi mirat mai puțin.

- Hai dom'le, că mă introduc eu, uită-te la el, cum se holbează ! zise întinzându-i mâna lui Andrei. Stăm pe aceeași stradă ! zise, arătând cu capul în direcția mea.
- Și am fost și în aceeași bancă ! am completat eu, cu greu.
- Așa ? zise Andrei, privind de la unul la altul.
- Exact așa ! întări Mircea.
- Măi Taie ! am zis eu, recăpătându-mi glasul. Dacă mai intră și Iulică pe ușa aia, cred că mor !

Nici nu am terminat bine și o siluetă înaltă, mai să atingă pragul de sus, se strecură înăuntru, în fruntea altor câtorva, mai mărunte.

- Aici erați ? la uite, pe cine întâlnim noi ! Dar nu mă miră. Era de așteptat.

Nu era Iulian, dar era la fel de înalt ca el și la fel de bine cunoscut mie. Era Mihail, în toată lungimea lui.

- la zii, aici dormim ? se adresă el lui Andrei, fără a se arăta surprins de prezența acestuia, semn că nu se întâlniseră pentru prima dată pe cuprinsul școlii de aviație. Ce mai zici, măi Matei ? Vezi ce mică e aviațiunea ?

Cu adevărat că mică era, dar mare îmi era mulțumirea că cel puțin la început, eram înconjurați de prieteni vechi. Va să zică și el își urma visul de a deveni aviator cu adevărat și a zbura pe acel PZL, pe care ni-l arătase la Ghimbav și pe care îl văzusem prima dată adus de aviatorii polonezi pe Otopeni. Dar și mai

mare îmi era mirarea de a-l vedea pe Taie, Taie care dispăruse complet la un moment dat. Poate că acesta era motivul dispariției lui...Aveam de gând să-l trag de limbă, dar nu s-a ivit nici un moment mai prielnic. Pe ușă au tot intrat ceilalți ocupanți ai dormitorului, cu care a trebuit să facem cunoștință, ca viitori vecini de dormitor, de clasă și...de manșă.

Și iată cum, eu și încă vreo patruzeci de inși, am ajuns în diviziunea C, a celor admiși în toamnă, deoarece, după cum era și firesc, diviziunile A și B erau compuse din cei admiși în vară, fapt de care habar nu avusesem. Toți patruzeci asudam răbdători prin glod în fiecare zi, dar cântând, spre a ne îndeplini luna de patimi, adică de instrucție, ce se cerea de la niște neaveniți ce tocmai fuseseră acceptați în Aeronautica Regală Română.

- Dormi ?

M-am întors pe partea cealaltă, deși știam că nu o să fiu lăsat în pace. De Vânătoare putea fi foarte insistent când avea chef.

Eram frânt ! Deșelat ! Ca omul venit de pe front sau de pe câmpul de instrucție ! Abia ce se dăduse stingerea și abia ce îmi găsisem o poziție comodă la porțile somnului, pe patul metalic, deasupra vulturului brodat pe cuvertură.

- Ia zii, îl știi pe Costică ? Ăla de e jos, la carceră ?

Da, îl știam pe Costică, cel delicvent și aflat în carceră. Carcera aceasta era o barbarie ce mă uimise teribil, dar pesemne, era o tradiție veche la oaste, fie ea și înaripată. Era un fel de cutie, cam cât o latrină de la țară de mare, în interiorul căreia trebuiau să-și ispășească păcatele cei ce încălcau regulamentele militare. Costică, pe care îl cunoscusem în ziua repartizării pe dormitoare, comisese imprudența de a folosi scara profesorilor și nu pe cea a elevilor, sperând a ajunge mai repede și că nu îl va vedea nimeni. A dat nas în nas, taman cu comandantul școlii, cu Englezul, care i-a notat frumușel numele, l-a dat mai departe șefului de secție, iar Costică a primit o noapte de carceră.

- Mi-a spus că s-au întors cei de anul II de la Târgu Jiu !

Firește că se întorseseră, doară îi întâlnisem și eu. Erau deja piloți în toată regula și petrecuseră vara la Târgu Jiu, pentru că acolo se deplasase școala în urma evenimentelor politice de peste vară.

- Crezi că o să trebuiască să facem șmotrul pentru ei ?
- Tu sigur da ! m-am burzului la el. Acum, lasă-mă să dorm !
- Dar pe latan, îl știi ? Ăla de doarme lângă sobă !
- Bine că nu doarme pe sobă, ca motanii ! Cloanța, frate, lasă-ne că suntem ruși ! se amestecă o altă șoptă în discuție.

Andrei avea însă metodele lui...

- Mi-a spus că abia în primăvară începem zborul, prin martie. Până atunci doar carte...
- Zboru-i zbor și cartea-i carte, făr' de ea nici că se poate ! Acu' pot dormi ?
- Domnilor, s-a dat stingerea, ce dracu' ! Măine aveți tot timpul să bârfiți !
- Vezi-ți dom'le de treabă ! trăncăni Andrei.
- Poate vrei să-i ții ăluia tovarășie în carceră !

O pernă decolă prin întuneric pentru o misiune de bombardament de noapte, spre o țintă necunoscută, dar pesemne atinsă, judecând după bufnet și icnetul înfundat ce a urmat. O altă îi urmă în sens invers și un răcnet speriat, de om trezit din somn, marcă faptul că nu nimerise pe cine trebuie. Tocmai ce pregăteam propria misiune de intervenție, când ofițerul de serviciu, băgă capul pe ușă și ne reaminti prompt că se dăduse stingerea și orice abatere poate fi pedepsită, nemailuând în seamă că, un asemenea comportament nu face cinste unor ofițeri de aviație în devenire.

- Hai ca vedem noi, cine trece la zbor și cine nu ! mai sâsâi Andrei printre dinți.
- Păi...ăia cu două mâini stângi, cu siguranță că nu !
- Sau ăia fără cap !
- Hai, fraților, că lumea vrea să doarmă ! Măine picotim la raport !
- Vezi, tu, raport...

M-am întins pe spate cu mâinile sub cap, cugetând cu mulțumire: ce bine era să faci parte din familia aceasta mare a aviațiunii și să fii înconjurat numai de oameni cu spirit și ce bine era când printre ei se numărau și prieteni mai vechi ! Ne aflam la începutul unei camaraderii cum puține se leagă sub soare și cum numai cei ce zboară știu a lega. Că nu era tocmai momentul potrivit pentru a deveni militari, că un război era iminent, nu interesa pe nimeni. Vroiam să zburăm, iar restul nu prea era pus la socoteală. Faptul că trebuia să ne apărăm țara și că trebuia să ascultăm ordine fără crâcnire, erau noțiuni destul de vagi, chiar și pentru cei ce proveneau din familii vechi de militari.

Mă gândeam cum mi se așterne viața în față și ce fel de viitor va aduce. Mă gândeam cum se schimbaseră atât de multe într-un timp așa de scurt și cum numai în urmă cu un an, nu eram decât un om obișnuit, ce aspira la o viață obișnuită. Fusesem prins însă în mrejele aviațiunii, ale zborului și părea că în sfârșit, îmi găsisem adevărata menire în lume. Ce urma să se întâmple mai departe ? Va fi pace ? Va trebui doar să zbor în formație de paradă de ziua regelui și să fac ture de aerodrom și raiduri ? Uite la Englez, de exemplu, comandorul Davidescu⁷⁸ ! Păi nu fusese el acela, cu raidul celebru de la Capetown, cu un ICAR⁷⁹ românesc ? Aveam oare să devin un acrobat celebru precum Max Manolescu⁸⁰ sau un pilot de încercare și mai celebru, precum Romeo Popescu⁸¹ ? Va fi război ? Va trebui să trag cu mitraliera în alții și să-i dobor în flăcări ? Flăcăi în flăcări, sună bine, a titlu de carte sau de gazetă ! La urma urmei, pentru asta te pregătește arma aviației, să tragi cu mitraliera în unii la fel ca...mine ! Aș fi în stare oare, să apăs trăgaciul ?

Am alungat idea din minte, apoi am acceptat-o cu mulțumire, mulțumirea celui ce se împacă cu soarta ce i-o așterne în față viața, înconjurându-l de camarazi de nădejde, ce-l nu-l lasă să doarmă noaptea, sau mulțumirea aceluia ce-și vinde sufletul diavolului. Deși simțeam că nu este un lucru tocmai curat, cum stăteam eu așa, cu mâinile sub cap, tolănit pe cuvertura cea bleu cu vultur brodat, mi-am spus senin: fie !

- Am aflat că...

Am auzit din nou șoapta lui Andrei, numai că nu am știut niciodată ce anume aflate. Un huruit ieșit din adâncul pământului a făcut să troznească grinzile acoperișului și să se miște paturile. La început am crezut că este o glumă a cuiva, dar apoi, pe măsură ce huruitul creștea și legănatul paturilor așijderea, mi-am dat seama de adevăr: cutremur ! Și încă unul mare !

Am stat așa cum eram în pat, bravând situația și admirând tavanul, până când bucăți din el au început să pice peste paturi și ocupanții lor. Am sărit toți, care cum a putut, dând buzna pe ușă afară și alergând spre scări, pentru a ieși în curte.

- Pe scara elevilor, boule ! am auzit în hărmălaia generală, în timp ce sprintam spre scara profesorilor, care era mai apropiată.

Carceră ! Mi-a trecut prin minte, în timp ce făceam stânga-împrejur pe coridorul ce se legăna bezmetic, apucând-o spre cealaltă scară, cea fără de carceră. Cumva, toți patruzeci, ne-am dat de-a dura pe trepte până în curte, unde am alergat care încotro, pentru a ne feri de țiglele ce curgeau ploaie de pe acoperiș.

Apoi, tăcere ! Miros de pământ reavăn și canal desfundat ! Un tremur surd în mădule, în timp ce ochii și urechile căutau primejdia... Dar, liniște. Trecuse !

Îmi simțeam gura uscată și îmi tremurau picioarele, dar mi-am zis că nu pot da semne de slăbiciune, că doară eram aviator, ce naiba ! Așa că, am horcăit:

- Hai, mă, în dormitor, că a trecut, dormim și noi dracului !

Râsete, cam false și fără suflet, dar câțiva o și porniseră înapoi spre dormitor. Când am intrat în clădire, prin praful care dansa în aer răzbăteau răcnetele lui Costică, uitat ca un șobolan în carceră, care acum era cu fundul în sus la capătul scărilor. Mai inimos, Andrei s-a dus să-l scape, în timp ce restul am explorat dormitorul aflat în beznă. Nu mai era ! Căzuseră grinzile acoperișului și acoperiseră tot. Vedeam cerul prin găuri. Ce bine că ieșiserăm ! Abia acum am realizat cât de puternic fusese cutremurul și abia acum ne-am dat seama că era foarte posibil ca cei dragi nouă să fi avut și ei de suferit în oraș.

Scara profesorilor se prăbușise. Bine că nu o luasem pe acolo ! Acum nu mai era nici un motiv de carceră pentru cei ce ar fi folosit-o. Se mai prăbușiseră și altele...Carlton-ul⁸² în centru, cu toți locatorii săi, coșuri, acoperișuri, turla de biserică, iar vreo două luni mai târziu și guvernul pentru a nu știu câta oară, numai că de data aceasta cu risipă de gloanțe și multă zarvă legionară⁸³.

Având în vedere evenimentele și noua sa poziție de ofițer aspirant, Mircea se dezmințise de ei. Ședea cuminte în bancă, în spatele meu, înlocuindu-l pe Daviduț și purtând uniforma noastră gri-bleu, în locul celei verzui de instrucție. Și a stat el așa, cuviincios și silitor ca toți ceilalți, învățând navigație, aerodinamică, armament, tir și bombardament, de dimineața până seara, când cădeam lați în dormitoare improvizate în sălile de mese. Ba stat așa din toamnă și până în primăvară, când au început să înmugurească salcâmi și să dea spicul ierbii, semne cum nu se poate mai bune, deoarece vesteau începerea zborului, cu avioanele noastre de școală Fleet⁸⁴, fabricate la I.C.A.R⁸⁵, avion pe care deja îl cunoșteam, datorită cursurilor din școală.

- Aici faceam *destra*⁸⁶, apoi spuram *dritto, va bene*⁸⁷ ?

Am făcut „destra”, apoi am revenit cu comenzile la mijloc, în timp ce aripile duble ale Fleet-ului au revenit la orizontală. Cei o sută douzeci de cai ai motorului ne-au purtat peste câmpul înverzit de primăvară, în timp ce comuna Otopeni a defilat încet prin dreapta.

Era ciudat să zbori cu motor și în același timp îmbătător. Primul zbor cu avionul nu-mi plăcuse ! Nu mi-a plăcut zgomotul, nu mi-a plăcut mirosul de ulei ars și avionul ce apăsa greu pământul, ceva făcut parcă să nu fie pe cer. Un planor parcă e ca o pasăre, un puf luat de vânt, făcut să stea în aer și să-și ia zborul dintr-o săritură.

Fleet-ul era un avion în toată regula, cu carlingă, cu parbriz din cel mic, la care visasem, cu instrumente de zbor și bineînțeles, cu instructor, care acum ocupa locul din spate. Don Giovanni era unul dintre instructorii italieni, care ne învățau să zburăm. Mai era un Giovanni, doar că pe acela îl numeam Senior Giovanni, pentru a-i deosebi.

Cu Don făcusem primul zbor cu motor din viața mea. Odată urcat în carlinga din față, prins în chingi și având aviafonul⁸⁸ pe urechi, Don Giovanni a pornit motorul, a decolat, apoi pe latura mare a aerodromului a urlat în pâlnia aferentă jumătății sale de aviafon, să apuc comenzile și să zbor „dritto”.

- Tu zburat înainte, mare bandito ! mi-a spus după zbor. Tu înveți repede, scapat da tine, dat Emil, zbori singur !

Don Giovanni avea dreptatea lui, pentru că încă de la început, am simțit Fleet-ul ca pe un vechi prieten. Deși nu avea nimic în comun cu Icar-ul, faptul că dobândisem deja simțul aerului îmi crea o senzație familiară de fiecare dată când îmi venea rândul să zbor. Te strângeai în chingi, puneai aviafonul pe cap, puneai Gipsy⁸⁹-ul în plin, făcându-l să zbârnâie din toți cailor putere, apoi avionul începea să ruleze, hurducăind pe iarba câmpului de la Otopeni, parcă fără de sfârșit. Lăsa bechia să se ridice ușor, simțind cum se întăresc comenzile, apoi, cu o tragere blândă spre înapoi, ridica Fleet-ul de pe iarbă. Hurducăiala înceta cu desăvârșire, lăsând loc vaierului vântului printre hobane și uruitului plăcut al motorului. Fleet-ul se lăsa pe mâna ta, învățându-te să zbori. Nu era același zbor, precum cel planat. Motorul îți dădea putere ! Îți dădea puterea de a ridica avionul în văzduh, de a hotărî când vrei să zbori, fără a aștepta termica sau vântul dinamic, fără a avea nevoie de sandou sau de salahorii care să te împingă îndărăt pe deal. Era zbor, dar nu era ! Mirosea a ulei încins și emaită, iar vaierul vântului era acoperit aproape în întregime de zumzetul asurzitor al motorului.

Am mai făcut un viraj, cu ochii la instrumente, pentru a nu ieși derapat⁹⁰, dar botul avionului a picat ușor sub orizont și viteza a început să crească. Încă nu simțeam virajele, nu le putea face fără să mă uit la bilă ! Am tras ușor de manșă⁹¹, până ce viteza s-a redus și am așteptat comentariile lui Don:

- Vitesa ! am auzit în aviafon, după cum anticipasem.

Ei, „vitesa, vitesa”, am gândit cătrănit. Mai lasă omul să zboare !

Fleet-ul și-a continuat drumul pe cer, ducându-ne în carlingile sale deschise, peste câmpurile Otopeniului. Încă un viraj și aerodromul apăru din nou în parbriz, cu punctele sale de start. Erau mai multe, fiecare cu câte un instructor și vreo șapte-opt elevi, gata echipați, ce așteptau să se suie în avion, privind cu un ochi critic la manevrele de aterizaj ale celui ce zbura. Taie și De Vânătoare erau comentatorii principali.

Am urmărit silueta altui Fleet, ce își desăvârșea aterizajul la alt punct, precum o insectă ce se așterne pe o foaie de hârtie verde, apoi am redus motorul, așteptându-l pe Don să preia comenzile, deoarece eu încă nu deslușisem tainele acestei operațiuni.

- Acuma, lucram amândoi, *va bene*⁹²? Lasa mâna moale și arăt eu *como*⁹³!

Am simțit cum comenzile se mișcă singure, în timp ce Don a redus mai mult motorul și a axat avionul cu botul pe T-u⁹⁴.

- Aice facem panta mai mică !

Bietul Don ! Nu putea spune „îndulcim”. Parcă vorbea despre lampă și nu despre panta de zbor a avionului.

- Aici punem mai puțin motor, o mie tura !

Rețeta de aterizare a lui Don, de a pune mai puțin piper și de a face lampa mai mică s-a soldat cu o redresare perfectă, înainte de T-u.

- Acum taiat !

Maneta de gaze⁹⁵ se deplasă spre înapoi. Fleet-ul fâlfâie din aripile sale duble, din ce în ce mai puțin capabile a genera portanță, până când mâna lui Don, legată de a mea prin intermediul lanțului comenzilor, trase de manșă complet spre înapoi și roțile Fleet-ului se așezară frumos la T-u !

- *Ancora una volta*⁹⁶ ! am auzit vocea lui Don printre hurducăieli, în timp ce maneta de gaze era băgată din nou în plin.

Cum încă era în viteză, Fleet-ul se deprinse imediat și hurducăiala a încetat. Am tras botul avionului pe panta normală de urcare, în timp ce am împins piciorul în palonier⁹⁷ pentru a menține direcția. Cuplul motor⁹⁸ și efectul giroscopic⁹⁹ al elicei, erau alte daraveli ce îl deosebeau de planor, dar aici începusem să mă pricep.

Am făcut virajele ceva mai bine parcă, fără să mai măresc viteza și fără să fie prea derapate iară Don n-a mai zis nimic. Aerodromul a apărut din nou în fața motorului și am redus din nou gazele, alunecând pe panta de aterizaj. Am simțit cum Don Giovani pune mâna pe manșa din spate și i-am simțit picioarele pe palonier. Am ochit T-ul pe deasupra capotei și am redus mai mult motorul, pentru a domoli viteza.

- Va bene, va bene, attenzione ! Panta mai mica !

Am îndulcit panta, cum făcuse și el, înainte de T-u, numai că m-am grabit și am redus-o de tot. Încă în viteză, Fleet-ul și-a domolit descinderea și dădu să o ia în sus.

- *Basta*¹⁰⁰ ! Agiunge ! Lasa la mine !

Am simțit cum manșa îmi fuge din mână, în timp ce maneta de gaze făcu la fel, iar Fleet-ul își corectă traiectoria. Așezat încă o dată în poziția corectă, își așternu roatele după T-u de data aceasta.

- *Non fa niente*¹⁰¹ ! Inca o data !

Și încă o dată, și încă o dată, și încă o dată. M-am dat jos din avion ca un pisoi stors de vlagă, în timp ce altul îmi lua locul în carlingă. Cum o rezista Don Giovanni să stea toată ziua acolo ? Dar ceilalți instructori ?

- Ați lucrat aterizări ? se interesă Mircea, în timp ce m-am prăbușit pe iarbă. Nu prea ai talent, monșer ! Îți lipsește finețea. Se vede că ești mai deprins cu sapa decât cu manșa !
- Vezi dragă, că nu măi caii pe tarla ! Țsta e aeroplan ! îi ținu isonul Andrei. Virajele cum le faci ? Hăis, hăis boală, n-auzi ?! Mța ! facu el pleznind din buze și trăgând din niște hățuri imaginare.
- Nu știu ! le-am zis. Don ăsta, nu are deloc talent ! Mă chinui să-l învăț și el, nimic !
- Așaaaa ? la uite la ăsta !

Pe pantă venea la vale acum Mihail. Fleet-ul își îndulci coborârea, reduse motorul, făcu o aterizare aproape perfectă și-i dădu drumul mai departe, trecând prin dreptul nostru cu motorul în plin, silueta înaltă a lui Mihail, fiind clar vizibilă în carlingă.

- Ditai calul ! Cum o vedea Don de el ?
- Nu are nevoie ! Țsta zboară bine !
- Zboară pe naiba ! pufni Mircea cu năduf.

Mi-am aruncat ochii spre el. Și eu și restul celor de la punct ! Nasul lui Taie crescuse cam mult în ultimul timp și trebuia „tăiat” puțin, mai ales că el nici nu era vreun talent la zbor, ba din contră. Părerea mea nemărturisită era că ajunsese la aviațiune datorită domnului general, deși la carte nu era rău.

- Cred că zboară mai bine decât un anume dom’ Tănase, de la aviațiune !
- Da, da, Tase de la aviațe’ ! au sărit și alții.
- Mie mi se spune Taie ! sări Mircea în sus, cât era de mare.
- Tăsică¹⁰² ! ripostă cineva. Care are manșa mică !

Din blond, Taie se făcu purpuriu și pentru prima dată de când îl știam rămase fără replică. Salvarea lui a fost Fleet-ul, ce tocmai ateriza, iar Taie a fost nevoit să îl înlocuiască pe Mihail.

Decolările lui Taie mai erau cum erau, dar aterizările nu-i ieșeau de nici o culoare. Se spunea că nici pe sus nu prea îi dădea el de cap avionului, Taie fiind o fire nu prea sportivă de când îl știam. Nu era singurul ! Aviațiunea nu era pentru oricine și în fiecare an erau radiați destui de la zbor pentru lipsă de aptitudini. Și pe bună dreptate ! Ion Dobran¹⁰³, un elev în anul doi, îmi povestise cum cu un an în urmă, se prăbușise cineva cu un Fleet la aterizare în limită de viteză și nefericitul își pierduse viața.

Taie însă era cam greu de radiat, asta dacă Doamne Ferește nu se radia el singur, cu Fleet cu tot ! Asta din pricina domnului general, care insista.

Așa că Taie, transformat acum în Tăsică, pentru că oricum, nu ne spusese de ce anume era strigat Taie, făcea ture de pistă unul după altul, iar în timp ce restul am ieșit la simplă unul câte unul, el a continuat să-i chinuie pe instructori.

Fleet-ul a continuat să-mi fie un prieten de nădejde, la fel cum fusese și Icar-ul. Tot prieteni am rămas și câteva zeci de zboruri mai târziu, când Don a eliberat carlinga din spate pentru a face loc eseieur¹⁰⁴-ului. Apoi carlinga a rămas goală, iar eu și Fleet-ul ne-am cocoțat în cer pentru prima dată singuri, doar noi doi, precum doi amorezați pe o bancă, lăsați în pace de părinți.

E RĂZBOI

Violența crează doar o soluție de moment – Karl E. Piogazik

Ședeam toți patru mușchetarii la umbră, așteptând. De fapt cam trei și jumătate, deoarece Taie, acum având bine încetățenită porecla de Tăsică, încă nu era mușchetar cu normă întreagă. Tăsică nu ieșise la simplă cu adevărat, deși de zburat, zburase într-un final singur. Instructorii se chinuiseră destul cu el, dar Mircea pur și simplu nu era în stare să aterizeze *da solo*¹⁰⁵. Dacă ar fi fost altcineva, poate că ar fi fost demult radiat de la zbor, dar cu el era altă poveste.

Tăsică era tare cătrănit de lipsa lui de aptitudini și chiar înclina spre a „se lăsa”. La urma urmei, mai fuseseră și alții care, poate mai înțelepți sau mai milostivi față de propriile ființe, decisese să se lase să fie aviațiunea nu este întocmai sportul pentru care erau făcuți. Pe de-o parte din pricina propriei mândrii, pe de alta din pricina domnului general, Taie încă subzista pe nervii instructorilor, dar acest lucru pusese o amprentă tristă asupra sa. Nu mai avea aroganța veselă de odinioară. Rămăsese doar un pachet de ochi albaștri și triști, ce ofta adânc, la intervale regulate, precum un pui de cuc, ce știa că nu se va scălda niciodată în adâncul cerului.

- Ce facem cu Tăsică ? am icnit adânc, în toiul unui joc de lapte gros¹⁰⁶, în timp ce De Vânătoare mi se prăvălea în spinare, după ce își luase avânt vreo zece metri.
- Ce să facem ? Îl dăm la parcul auto ! Ce, e treaba noastră ?
- Păi nu e ! am gemut, în timp ce dânsul se așeza mai comod pe cocoșa-mi, bâțâind din picioarele-i scurte. Dar, nu vezi ? Moare !
- Mai bine așa, decât să-și rupă oasele ! O învăța el, cândva !
- Când ? Că din fanion nu iese !

Într-adevăr, pentru a putea ateriza singur, Tăsică fusese obișnuit să stea cu ochii lipiți de fanion, un fanion mare, cât o ușă de magazie. Fleet-ul nu era echipat cu instalație radio, dar prin semnale făcute cu fanionul cu pricina, instructorul îi putea comunica când să reducă panta, când motorul și când să tragă manșa în burtă pentru a finaliza aterizajul. Pentru a-i da o mână de ajutor, la momentul critic, ne aruncam cu toții pe spate, cu cracii în sus, spre a-i da de veste lui Taie că este cazul să tragă de manșă, ceea ce el făcea cu sfințenie. Dacă i-ar fi semnalizat din fanion să se întoarcă pe spate și să o ia în sus, precum Alex Papană¹⁰⁷, cred că nu ar fi ezitat !

- Dar ce ne doare pe noi de Tăsică ăsta al tau ? Ce, ești tată-său ? Mai bine te-ai concentra la raid ! Ai studiat hărțile ?

Le studiasem și mărturisesc că abia așteptam, fiind prima ocaziune de a ieși din turul de pistă și a vizita și alte locuri. Dobran, cel din anul doi, cu care mă împrietenisem destul de bine, îmi povestise niște istorii pitorești, petrecute cu ocazia acestor zboruri menite a ne antrena în arta navigației aeriene, între

altele, cum un anume Sorin, odată pierdut, a decis să coboare până deasupra Oltului, pentru a vedea în ce direcție curge.

Încă repetând ruta și reperele în gând, ședeam la umbră, așteptând sosirea instructorilor cu care trebuia să zburăm, un inconvenient destul de neplăcut, deoarece, ca tot omul, și eu plănuisem anumite puncte ce nu erau trecute în traiectul de zbor, dar meritau vizitate. Între altele, „moșia” de la țară !

- Voi unde mergeți, la Lehliu ? am mai întrebat o dată, deși știam.
- Și înapoi !
- Cam departe de Săcele ! Și cam în câmp. Dar dacă scrii „E” în loc de „N” pe busolă, poate că trece cu vederea.
- Dar ce monșer, ai impresia că fetele din Lehliu nu tânjesc după mine ?
- Păi, să fac o listă și pentru mine atunci. Unde le iei ?

Trezit brusc, Mircea explică el, în locul lui Andrei, unde și cum ar lua el fetele, amintindu-mi de Mircea cel Bătrân, adică de cel de toate zilele, din vremurile imemorabile din jurul leagănului.

- Cu mănșă aia mică a ta ? rânji De Vânătoare.
- Și voinică ! nu se lăsă Tăsică.
- De ce nu faci tu o excursie pe la Princiar atunci ? Îl pui pe Elisabeta¹⁰⁸.
- Mai bine, *mă pun pe* Elisabeta.
- Sau pe Veta !
- Și pe Geta !
- Cred că merge și Marieta ! Sunteți gata ? Unde vă sunt hărțile ?

Am întors rușinați capetele, uitându-ne la căpitanul Ivan, unul din instructorii ce trebuiau să zboare cu noi.

- Hai domnul Andrei, ia să văz, mă duci până la Lehliu și înapoi ? Cu fetele, vedem mai la urmă !
- Da, să trăiți ! Vă duc și mai departe. Acum că e cald, poate trecem pe la Eforie, e în drum, dar mai la est. Dar să știți că e ca la Lehliu, doar că are apă.

Vocea lui De Vânătoare se pierdu printre avioane, în timp ce pirpiriu cum era, el se pierduse mai înainte, urmat de căpitan.

M-am suit și eu în al nostru, în carlinga din față, în timp ce Senior Giovanni de data aceasta - pesemne că italienii aveau ce aveau cu mine - se instală în cea din spate, cântând „Senti l'Eco”. Mecanicul a învârtit de câteva ori elicea la rece, am cuplat magnetourile¹⁰⁹, urlând poezia obișnuită „tăiat”, „contact”, apoi cu o mișcare de balerin, a tras la pală „ancora una volta” și Gipsy-ul a pornit ca un ceasornic elvețian, trimițându-și vibrațiile în tot fuselajul și făcând să tresalte acul indicatorului de ture. L-am lăsat să se încălzească, l-am încercat la cale, dezlănțuindu-i toții caii cu maneta în plin, apoi am făcut semn mecanicului să elibereze avionul și am pornit în legănatul de rațoi al Fleet-ului spre start. Senior Giovanni, încă cânta. Era de bine.

Aerodromul a rămas departe, în urmă și abia atunci am constatat că lăsasem harta în iarbă, sau naiba știe unde. Dar pe la Ploiești, unde trebuia să ajungem, mai fusesem eu și mă descurcam și fără. Senior Giovanni își vedea de cântat.

Am urcat la cinci sute de metri, pentru a vedea mai bine, am luat cap compas N și în curând am văzut sclipind în soare lacul Snagov și râul Colentina. O pâclă subțire marca un strat de inversie atmosferică și vizibilitatea nu era grozavă, de fapt nu puteam găsi șoseaua ce duce de la București la Ploiești și nici calea ferată, care nu e departe, dar dacă urmam busola, sigur dădeam de Ploiești. Câtă vreme Giovanni cânta și

nu întreba nimic, nu prea mă interesau comunele ce se conturau vag sub noi. Poate Periș, poate Tâncăbești...

- *Tirami su*¹¹⁰, Matei, *tirami su* ! se rugă Senior Giovanni. Mai bine *su* !

I-am făcut pe plac și am urcat mai sus, ieșind treptat din fuioarele lăptoase ale inversiei, descoperind gradual, pe măsură ce urcam, o altă lume, una de basm, cum nu mai văzusem până atunci. Parcă ieșind, parcă plutind pe luciul mat al unei ape îndoită cu săpun, erau munții Carpați, ale căror culmi erau încă acoperite de zăpezi. Îi vedeam atât de clar, de parcă ar fi fost coala, să întind doar mâna și să-i ating ! Prin străveziul albicios al pâclei de dedesubt, difuzau vagi imagini de sate și comune, în timp ce verdele câmpurilor lua nuanța lăptoasă a substanței prin care era privit.

Nici prea departe, nici prea aproape, precum ciupercile ce ies după ploaie, urcau câteva coloane de fum dens, ale căror origini le-am ghicit a fi rafinările și instalațiile din orașul găzarilor, repere pe care le încercuisem pe hartă, hartă lăsată în iarbă, sau cine știe unde...

Am privit din nou munții, îmbătat de acest spectacol sublim și crestele lor înzăpezite m-au făcut să mă gândesc la frig, la rece, la iarnă, la sobă și la un motan torcând în poală. Mi-am amintit de Berică, pisiul Elodiei și de serile petrecute în livadă. Pe măsură ce frigul înălțimilor îmi îmbuiba constumul meu de zbor subțire, de vară, gândul mi-a zburat la zborurile de la Sânpetru, cu Icar-ul cel tăcut și cum același frig se strecura pe sub cracii pantalonilor și ajungea știm noi unde...

Undeva departe, o sclipire de cristal, apoi încă una și încă una, precum trei mărgele lucioase înșirate pe o ață, mi-au atras privirile. M-am uitat mai atent și mărgelile s-au transformat în umbre, apoi în mici siluete de rechini ce înotau în înaltul cerului. Giovanni le-a văzut și el, pentru că a întins un braț fluturat în vânt, zbierând din toți bojocii:

- *Eccoli*¹¹¹ ! *Eccoli* ! *Ciao, ragazzi*¹¹² !

Rechinii s-au transformat în avioane, avioane de vânătoare ce ne-au văzut și năpustit asupra bietului Fleet precum ghiulele slobozite dintr-un tun invizibil. Senior Giovanni nu mai putea de bucurie, parcă-și ieșise din minți și nu doar din minți ! Ieșise și pe jumătate din carlinga din spate, fluturându-și casca de zbor în gesturi largi, de operetă, către cei trei vânători. Erau avioane germane, Messer¹¹³-uri, vopsite în gri, chiar ca niște rechini. Le-am văzut coafele retezate ale elicelor și plexicul pătrat ce le acoperea carlingele, crucile negre de pe aripi și de pe fuselaje, dârele negricioase de eșapament ce le îmbrăcau lateralele motoarelor, apoi ne-au depășit într-o clipită, cu viteză, mai că îmi venea să mă dau jos din avion, căci parcă stăteam pe loc.

Misiunea militară germană se încetățenise demult la noi, încă de anul trecut, dinainte de cutremur. Nu mult după aceea, rondelele noastre de pe Fleet-uri lăsaseră loc crucii regelui¹¹⁴, ce nu era prea departe de cea germană, doar că era galbenă. Ilarion avusese dreptate.

Vânătorii au făcut un viraj de trei sute șaiszeci, s-au întors lângă noi în limită de viteză, ne-au depășit din nou, cu încetinitorul, ca în filme, apoi au degajat unul câte unul, legănând din aripi. Am rămas cu gura căscată după ei, urmărindu-i cum dispar în pâcla de dedesubt.

- Ei, ei, *dove andiamo*¹¹⁵ ?! Mergem înapoi, *si*¹¹⁶? bătu Giovanni cu palma pe fuselaj.

Am tresărit, mirat că mai era acolo în spate, apoi am făcut cale întoarsă, încă având siluetele vânătorilor pe retină.

„Ostași, vă ordon: Treceți Prutul!

Sdrobiți vrăjmașii din răsărit și miazănoapte. Desrobiți din jugul roșu al bolșevismului pe frații noștri cotropiți. Reîmpliniți în trupul țării glia străbună a Basarabilor și codrii voevodali ai Bucovinei, ogoarele și plaiurile voastre.

Ostași, plecați azi pe drumul biruințelor lui Ștefan cel Mare ca să cuprindeți cu jertfa voastră ceea ce au supus strămoșii noștri cu lupta lor. Înainte. Fiți mândri că veacurile ne-au lăsat aci straja dreptății și zid de cetate creștină. Fiți vrednici de trecutul românesc.

Ostași, înainte să luptați pentru gloria Neamului, să muriți pentru vatra părinților și a copiilor voștri. Să cinstiți prin vitejia voastră amintirea lui Mihai Vodă și a lui Ștefan cel Mare, a martirilor și eroilor căzuți în pământul veșniciei noastre cu gândul țință la Dumnezeu.

Să luptați pentru desrobirea fraților noștri, a Basarabiei și Bucovinei, pentru cinstirea bisericilor, a vieții și a căminurilor batjocorite de păgâni cotropitori.

Să luptați pentru a ne răzbuna umilirea și nedreptatea. V-o cere Neamul, Regele și Generalul Vostru.

Ostași, izbânda va fi a noastră. La luptă.

Cu Dumnezeu înainte!”

Așa a început o dimineață de vară, pe un aerodrom de campanie, unde fusesem dislocați cu doar câteva zile înainte. Mișcarea se produsese cu cea mai mare viteză și cam pe nepusă masă, dar ordinu-i ordin ! Fusesem imbarcați în autobuze, cu valize cu tot, hurducăiți peste câmpuri, pe drumuri desfundate și cantonați în școala din sat, acum transformată în dormitor și săli de clasă în același timp. Instructorii apăruseră și dâșii, căci trebuia să aducă cineva și avioanele, doar că avuseseră o călătorie la clasa întâia.

Islazul comunei se transformase în aerodrom. Se instalaseră corturi în stil finlandez, adică din cele pe jumătate îngropate, în care se depozitaseră diverse. Unele serveau drept birouri. Altele, încă neocupate, le ochiserăm pentru jocul de remi sau de cărți, cu care ne ocupam când nu aveam ce face. Țineau umbră !

- Ce e cu mișcarea asta ? E trecută în programă ? Dispersarea pe aerodrom de campanie ? Parcă am fi în tabără !
- Sper să nu fie ceva mai serios. Se aud lucruri pe la colțuri.
- Adică ?
- Tu din ce fund de lume ai ieșit ? Nu știi că e război în toată Europa ? Nu vezi că ne-am umplut de nemți ?
- Eh, n-o fi dracul chiar așa de negru !
- Nu știu...Eu doar îți spun că nici alb nu e. În București au oprit luminile noaptea, au închis prăvăliile...maică-mea a primit o fițuică pe care scrie să cumpere hârtie neagră pentru geamuri și să îi trimită pe ăia mici la țară, cu un carton de gât.
- Prin poștă ?

- Pe dracu', eu vorbesc serios !
- la zii, Tăsică, tu ce ai auzit ?

Taie, deși părea a ști mai multe, se mărgini doar la a ridica din umeri:

- De bine nu e !

Și nu a fost. De când eram în școală, nu aveam decât această temere, dar o păstram într-un loc departe, unde se ajunge greu: frica de prostia omenească, de marea prostie, cu „P” mare. Nu vedeam cum, o țară ca a noastră putea intra într-un război pe care nu și-l dorise niciodată, la fel cum nu vedeam cum unul ca mine ar putea fi parte dintr-un război pe care nu mi-l dorisem niciodată. Râde ciob de oală spartă !

Apoi, într-o dimineață, nici nu ne încetățenisem bine pe noul nostru aerodrom, a urmat acel îndemn¹¹⁷, comunicat de Mareșal, publicat, rostit și răs-rostit pe la toate posturile de radio. Ieri era pace, azi e război ! Pac, cu cărămida-n cap !

Incertitudini ? Temeri ? Speranțe ? Poate toate la un loc. Ce avea să fie pe mai departe ? Cine știa...Ne-a luat o bună bucată de timp să realizăm că, deși în război, lucrurile nu s-au schimbat prea mult de la o zi la alta. Nu se umpluse cerul de bombardiere inamice și nici de obuze. Nici nu ar fi avut cum...Doar învățasem la tactică. Cum ar fi putut o armată prost echipată, precum cea bolșevică, să stăvilească una modernă, precum cea germană, care era și aceea ce începuse ofensiva. Cum ar fi putut ajunge de la Prut la Olt în doar o zi și cum am fi putut noi a fi participanți direcți la aceste operațiuni, când nici nu terminaserăm pregătirea ? Ba chiar era foarte posibil ca până atunci să se și mântuie. Ideea a făcut ca pe mulți să îi muște un șarpe de inimă, ca războiul să se termine, fără ca ei să participe, fără ca să apuce să tragă și ei cu mitraliera într-o țintă oarecare, fără ca ei să fi doborât un avion inamic.

Băgasem de seamă că aviațiunea asta militară era oareșicum compusă din două categorii de oameni: romantici și pușlamale, fără ca vreuna din categorii să aibe înclinații cu adevărat bune sau rele. Uite la De Vânătoare de exemplu, care toată ziua visa să zboare un vânător bine înarmat și niciodată nu înceta a se întreba ce efect ar avea două tunuri și două mitraliere – cum vazuse el la Messer-uri – asupra unor obiecte oarecare: automobile, căruțe, trenuri, Fleet-uri, IAR¹¹⁸-uri, alte Messer-uri, corturi finlandeze, popote de campanie, avioane de legătură, lacuri, rațe și căpițe de fân.

- Păi ce monșer, Opel-ul ală cu capota de pânză ?! Ferfeniță îl faci cu două mitraliere ! de parcă Opel-ul cu pricina ar fi fost o țintă legitimă pentru cele două mitraliere ale lui.
- Căpița aia ? Zob, țândări ! Muci !
- Vezi lacul ăla ? Îți dai seama cum ar fierbe apa în el, dacă verși patru guri de foc acolo ?

Habar nu aveam, dar nici nu-mi pusesem asemenea întrebări. Pușcasem odată ce-i drept, cu flinta lui tataie într-o baltă, de improșcase apa în toate părțile și îmi plăcuse, dar mi-o și luasem pe cocoașă apoi cu patul puștii, de nu am putut-o duce, după cum amenințase bătrânul, în timp ce șontăcia după mine.

De Vânătoare nu era un om rău, dar așa era caracterul său, zvăpăiat, agresiv și pus oarecum pe rele. Se potrivea de minune cu rolul de vânător sau de boxer. Vroia să câștige ! De altminteri el era și unul dintre aceia ce tânjeau și sufereau deopotrivă, că izbucnise războiul și nu puteau participa și ei.

Îi mai povesteam încă de întâlnirea de deasupra Ploieștilor. Vedeam cum îi sclipesc ochii și-i freamătă nările. Și lui și altora. Ce-i drept...și eu cam înlocuisem parbrizul cel mic și armat în oțel cu o oarecare carlingă acoperită în plexi pătrășos și un fuselaj gri, de rechin, din care să te uiți cu un ochi printr-o grilă de ochire, având un deget pe trăgaci.

Dar zilele noastre mergeau una după alta cam la fel. Teorie la clasă, care acum părea mai atrăgătoare, în special cea legată direct de luptă, zbor, zbor și iară zbor. Ture de pistă, raiduri spre apus, raiduri spre miazănoapte, niciodată spre răsărit. Fleet-ul era parte din mine, la fel cum fusese și Icar-ul odată. Mi se supunea fără cârtire, precum un câine credincios. Dacă ar fi să pun pe o panoplie toate avioanele cu care am zburat vreodată, probabil că Fleet-ul ar ocupa locul fruntaș. Nu era performant. Nu era rapid. Nici cupolă de plexi nu avea. Dar zbura elegant și mă învățase să zbor cu avionul !

Am redus motorul, în timp ce botul avionului era îndreptat ușor spre cer. Când au început trepidajele, manșă și palonier spre dreapta și Fleet-ul se aruncă într-o sarabandă îndrăcită, învărtindu-se vertiginos către pământ, precum o sămânță de frasin. Vrie¹¹⁹ !

Picior¹²⁰ băgat la fund, în partea opusă rotirii, manșa la mijloc și ușor în față, puțin motor și sarabanda se transformă într-un picaj îndulcit, apoi în linia dreaptă cea de toate zilele pe care cea din-tâi am învățat-o. Fleet-ul ieșea el și singur din vrie, era suficient să lași comenzile libere, dar mai era și mândria noastră. Așa ieșeau doar fraierii ! Aviatorii adevărați opreau o vrie din comenzi când aveau dâșii chef. Totul era să ieși pe reper.

Botul ușor peste orizont, motorul la relanti, comenzile flească, din nou trepidaje, manșă și picior pe stânga de data asta. Ascultător, Fleet-ul își proiectă botul într-un arc peste orizont și se angajă pe stânga. L-am ținut așa vreo două ture.

Reperul ! Unde dracu' era silozul de cereale peste care trebuia să ies ? Aha, uite-l, dar fu prea târziu să opresc rotirea pe el. A defilat senin de la stânga la dreapta peste parbriz și avionul s-a oprit cu burta la el. Ce manevră jalnică ! Or fi văzut și cei de jos ?

Am mai făcut câteva angajări când pe-o parte, când pe alta, am luat panta de aterizare și am oprit la punct. M-am dezlegat din chingi, fără a opri motorul, m-am dat jos, am apucat maneta de gaze din carlinga din spate, spre a nu fi lovită de picioarele celui ce se suia în față și abia atunci am văzut că cel ce mă schimba era Mircea. L-am bătut încurajator pe umăr și l-am ajutat să se lege în chingi. Cei de la punct pregăteau fanionul cel mare.

Bietul Taie. Din Tăsică nu mai era scos, iar fanionul cu pricina era neobosit, când zbura el.

Căpitanul Ivan înghiți un nod, urmărind decolarea șerpuită a Fleet-ului, apoi oftă, cu ochii după el în turul de pistă.

- Domnul căpitan, sunteți chemat urgent la birou. Vă cheamă domnul general la telefon !
- Acuma ?! Care general ? Cum îl cheamă ?
- Am uitat, să trăiți, dar a spus că este urgent și că așteaptă la aparat !

Căpitanul se uită pe cer după Mircea, se uită întrebător în jurul lui, apoi îi înmână fanionul lui Mihail:

- Vezi cum semnalizezi ! După ce aterizează îl ții la punct până mă întorc, nu-i mai dai drumul, s-a înțeles ?
- Da, să trăiți !

Ne mai aruncă o privire încruntată, apoi porni în pas alergător către cortul finlandez.

Mihail preluă fanionul cu un rânjete discret, pe care îl mai văzusem și pe care i-l știam. Deși era un om calculat și molatec, ascundea o mare șiretenie. Datorită seriozității sale molcome, era deseori îndatorat cu sarcini pe care instructorii sau alți superiori nu le considerau demne de alți muritori. Deși era favoritul lor și un exemplu de disciplină, Mihail pusese multe la cale, numai că nimeni nu îl credea în stare și nici prins în fapt nu fusese. Rânjetul acela nu anunța nimic bun.

Mircea venea senin, pe panta de aterizare.

Fanionul se puse în funcțiune și Taie, cu ochii la el, îi urmă semnalele orbește, neștiind cu cine are de-a face. Se apropie de T-u, când hăis, când cea, îndulci panta, după cum i se indicase, reduse motorul aproape complect, numai că fanionul îi arată să facă redresarea la vreo cinci metri de pământ. Cu ochii la el, Mircea trase manșa în burtă, cei de la punct, tot cu ochii la fanion, se puseră cu cracii în sus, iar Fleet-ul, rămas fără portanță, pică cei cinci metri rămași, precum o cărămidă. Trenul de aterizaj scoase un icnet adânc, de vită înjunghiată !

Avionul țopâi de două ori ca o capră, mușcând și cu elicea din pământ, unul din amortizoare cedă și bietul Fleet făcu o piruetă cu Mircea cu tot, oprindu-se cu coada spre direcția de aterizare.

Liniște nefirească. Praf în aer. Picioare alergând și mașina greoaie a salvării, ce gonea peste câmp. De la corturi, căpitanul Ivan sprinta și el spre punct, unde sosi vântat la față cocoțat pe scărița salvării. Sări de pe ea, când se prăvăli și Taie din avion, cu ochii lui albaștrii bulbucăți și părul vâlvoi, căci își smulsese casca din cap, cu ochelari cu tot. Și el și căpitanul se uitară cu mâinile în șold la avionul lăsat într-o rână, apoi Taie se lăsă moale pe iarbă.

- Unde-i ăla cu fanionul ? a șuierat Ivan printre dinți.

Mihail se înfățișă spășit, mototolind nenorocitul de steag în mâini.

- Ai să faci duble și ai să cureți la cartofi două săptămâni de acum încolo, s-a înțeles ? continuă căpitanul. Tu și toți ăștia de la punct ! Dacă nu vă place să fiți aviatori, trebuie să aibe cineva grijă și de popotă.

Se întoarse să plece, când dădu cu ochii de Mircea, care ședea încă în iarbă, cu capul în mâini.

- Iar dumneata, domnul *Tă-si-că*, poți să-ți iei adio de la zbor ! M-am săturat ! Dacă vrei să-ți rupi gâtul, du-te la cavalerie domnule, nu veni la mine ! Am terminat pe ziua de azi. Tot punctul la hangar !

Ne-am fofilat tăcuți spre corturile ce se profilau la liziera câmpului de zbor și-n timp ce treceam pe lângă bietul Taie, ce ședea încă pe iarbă lângă avion, De Vânătoare șopti discret, cu năduf:

- Boule !

Hârști, hârști, hârști, făceau cuțitele noastre boante, în timp ce coji de cartofi curgeau puzderie la picioare. Era o liniște nefirească și posomorâtă, întreruptă doar de acel hârșăit ritmic și de către un zumzet de motor ce venea de-afară din când în când. Într-un colț, pe un scaun, cu o gazetă în față, ședea o femeie rotofeie între două vârste, îmbrăcată în straie de la țară.

- V-o pus la muncă, mămucă ? Dar ce păcatele mele făcurăți de vă pedepsi așa ?

Nu-i dete nimeni nici un răspuns.

Femeia se ridică de pe scaun, mestecă într-un cazan uriaș, menit să astâmpere foamea câtorva zeci de elevi aviatori și instructori deopotrivă, apoi se așează din nou pe scăunelul ei, în fața gazetei:

- Ia să vedem ! Ce mai zice ăștia aici !

Citea peltic, silabisind, o gazetă veche de două săptămâni, dar nouă pentru ea.

- Ia uite ! Cică a bom-bar, bor-ban, bor-ban-dat, bolșevicii Constanța ! Aoleu, maică ! E lângă București, așa e ?
- Nu e, bre, e la mare. E departe ! îi răspunse careva în doi peri.
- Așa ? Uite, zice că s-a son, sol, s-a soldat cu pagu, pagu-be materiale, impo, impor...
- Importante ! completă Mihail, din grămada lui de cartofi.
- Așa ?!

De Vânătoare ridică capul, puse brișca de-o parte și se trase lângă ea:

- Ia să vedem dadă, ce mai scrie aici, hai că suntem curioși !

Femeia întinse ziarul mai bine pe masă, în timp ce capetele noastre făcură roată în jurul ei. Nu eram la curent cu știrile. Noi nu primeam ziare și habar nu aveam cum merge războiul.

- Ia uite ! croncăni Andrei, răsfoind paginile. Locotenentul Horia Agarici¹²¹, singur, a doborât un număr de trei bombardiere bolșevice, în timpul unei misiuni a Escadrilei 53 Vânătoare ! Și noi curățăm cartofi !
- ăștia sunt din Grupul 7 ? vru să știe Mihail.
- 5 !
- Nu știu, dar am auzit că ăia cu Messer-urile sunt cel mai tare grup ! i-am răspuns.
- Tu de unde știi ? se interesă De Vânătoare.
- Mi-a spus Dobran.
- Care e Dobran ăsta al tau ? întrebă Mihail.
- Unul din anul doi, mai buzat așa. Ion Dobran !
- Nu-l știu !
- O să-ți fac cunoștință, când ieșim de aici !
- Ia zii, ce mai zice de aviațiune ?

Andrei răsfoi paginile, dar nu mai dădu peste nimic interesant.

- Campania de la Tighina, Bulgărica, astea-s vechi, înaintare pe aliniamentul Odessa, până terminăm noi cartofii, ăștia deja ajung acolo, ba și la Moscova. Aha ! Uite colea: moartea eroică a căpitanului Popișteanu¹²², lângă Dalnik ! Comandantul Grupului 7 !

Ne-am uitat peste umărul lui, dar nu scria prea multe, despre cum căzuse la datorie.

- Dumnezeu să-l ierte, maică, se cruci femeia. S-o mântui odată, că uite, mor feciori tineri, așa ca voi !

Ușa bucătăriei se deschise cu un scârțâit jalnic și capetele noastre se întoarseră spre ea cu ochi mari, așteptându-ne să-l vedem pe Ivan în prag, căci ne inspecta des. Nu era el ! Era doar Stoian, un elev din anul doi. Rânji din cadrul ușii și ne transmise:

- Hai, că sunteți iertați. Ați ispășit doar trei zile !
- Gata cu cartofii ?
- Gata ! Luați-vă catrafusele și hai la zbor !
- Am scăpat ieftin !

Ne-am bulucit pe ușă afară, sub privirile pline de păreri de rău ale femeii.

- Cum o fi căzut căpitanul Popișteanu ? Credeam că Messer-urile sunt cele mai tari.
- Nu știu Mișule, or fi, dar nu indestructibile !
- Și 80¹²³-urile ? Cum or fi ?
- Pe care îl preferi ?
- Cred că 80-ul. Pare să aibe mai mult loc pentru cap. Sunt înalt !

L-am măsurat din priviri, ca un cioclu ce-și măsoara victima pentru a-i face sicriu și am dat aprobator din cap.

- Gata cu P.Z.L-ul ?
- Eh, model depășit...

Văzusem o planșă frumos colorată cu un I.A.R-u 80. Nu mai arăta precum cel văzut de mine mai demult, în camera lui David. Părea a fi un avion de luptă cu adevărat, vopsit într-o urzeală încâlcită de camuflaj, cu capota motorului vopsită galben și având crucile regelui pe aripi și pe fuselaj. Să vedem ce-o aduce viitorul...

După vreo lună de zile, ne-am mutat îndărat la București, în ordine inversă. Probabil că, datorită îndepărtării frontului, nu mai era pericol de a fi „borbandați” de bolșevici. Se zvonea că în primăvară vom fi făcuți sublocotenenți, apoi mutați în Școala pentru Perfecționare de la Brașov. După atâta stat pe câmpuri, îmi era dor de un Cimigiu și o ieșire la „bulivar”, mai ales că mă puteam fâli cu o uniformă de aviator. Dar milităria nu este ca civilia, nu vine și pleacă fiteșcine de la unitate după pofta inimii. Doar Taie a plecat cătrănit, dar el a avut voie, ba chiar a fost împins. Ne-am întâlnit la poarta școlii, dânsul așteptând o birjă lângă geamantanul cu efecte:

- Ia zii, măi Mirceo, care mai e treaba cu Taie ?

M-a privit adânc în ochi și a oftat:

- Pentru că m-a tăiat de la zbor, te-ai prins ?!

Apoi a zâmbit șugubăț, din ochii lui albaștri:

- Dar a fost frumos, atât cât a fost !

L-am bătut prietenește pe umeri:

- Ei lasă, poți fi și comandant de bord ! Tot zbor se cheamă !
- Neah, m-am transferat monșerică ! Să mai lucre și ăl bătrân, nu doar eu ! O să fiu la...dar mai bine lasă, afli tu mai târziu !
- Cine știe unde dau de tine !

Mircea își îndesă geamantanul în birja care apăruse între timp, apoi sări și el pe capră, lângă vizitiu.

- Să-i trimiți salutări lui puțifer ăla al tău !
- Cui ?!
- Ei lasă, că știi tu !

Birja se îndepărtă la trap pe caldarâm...

E DRAGOSTE

*Dintre un filozof și o gloată, gloata va
birui întotdeauna – Karl E. Piogazik*

A mai trecut o toamnă, a mai trecut o iarnă, cu toții fiind înglodați în cursuri, teorii și din când în când, câte o sesiune de Link-trainer¹²⁴ la subsol, așa, ca să ne mai amintim de zbor. Numai că zborul cu Link-trainerul era doar o parodie al celui adevărat. Cu toate acestea, Link-urile au scrijelit cu tuș pe harta ce rula sub ele, traiectoria noastră prin Școala de Ofițeri, drum ce ne ducea încet-încet spre un apogeu incert, de luptători aerieni pe timp de război. Odată cu tacticile militare, navigație, teoria luptei aeriene și bombardament ce ni se turna în cap, ne apropiam cu pas repezi de festivitatea de absolvire, la care cică însuși Regele sau Mareșalul ar fi trebuit să participe. Războiul nici gând să se termine, ba din contră, părea că nu va avea sfârșit. Dintr-o conflagrație între câteva țări, se întinsese, crescuse precum un pojar într-o câmpie uscată, făcându-mă să mă întreb, ce-or avea oamenii ăștia de împărțit și de câștigat din toată această răutate și prostie și cum de pot urma orbește pe unul și pe altul și visele turbate ale acelora...Apoi vorba mamei: ce, vine ăia să sape la noi în grădină ? De săpat, cu siguranță nu. De luat...altă poveste...

După absolvire, treceam mai departe. Erau alte avioane de zburat, alte manevre de stăpânit, alte cunoștințe de însușit, toate având nobilul scop de a ucide. De a ucide pentru un tărâm trasat pe o hârtie, din care bătusem poate doar câteva hectare. A ucide pentru idei, pentru o limbă, pentru buzunarele altora...Omul care ucide oameni de sus, sau pe sus, oameni ce cu siguranță urmau același drum pe care îl urmam și noi, drumuri ce vor face cândva cruce în văzduh...

Dar zburam.

- Ia să te văd !

M-am întors pe toate părțile, fandosindu-mă ca o cadână ce se pregătește de nuntă. Mihail m-a studiat cu un ochi critic, apoi a dat din cap aprobator.

- Da, te prinde !

- Ca un sac întins pe gard ! pufni Andrei, care și el se fandosea, dar mai discret. Pe statura lui de gnom, uniforma chiar stătea precum un sac pe gard, iar în chipiu își putea face cuib cu totul.

Îl aruncă pufnind cât colo și mai prinse un ac cu gămălie în tivul pantalonilor.

- A croit-o ăsta ca pentru bunică-miu !

- Nu știam că ai căpcăuni în neam !
- N-am ! Dar lucră la pădure ! Acolo trebuiesc oameni zdraveni !

Mai prinse un ac și-și studie atent opera.

- Hai că i-ai dat de cap ! Pentru defilare mere ! Dacă nu îți iese bătaia, te ascunzi în chipiu !

Tocmai ce primiserăm noile noastre uniforme, după ce o armie întreagă de croitori și ceaprazari se perindase prin incinta școlei, uniforme în care trebuia să ne prezentăm la festivitatea de primire a tresei de sublocotenent.

Repetam aproape săptămânal defilarea cu pricina, îmbrăcați în uniforma de gală, adică cea de oraș, că doară nu era să defilăm în costume de zbor, ca niște pui de urs. Cei din anul doi terminaseră deja. Erau la Brașov, la perfecționare, unde zburau pe Nardi¹²⁵. Festivitatea lor fusese frumoasă. Participasem toate promoțiile. Era numită promoția Mihai I.

- Deci Mihail I ! spuse chiar el, cu vocea lui molcomă de om al Ghimbavului, plimbându-se în sus și jos.

Uniforma cea nouă îl prindea bine. Înalt și voinic !

- N-oi fi eu frate cu Regele, dar baremi avem același nume !
- Doar că ai un L în plus !
- De la leu !

Buzele lui De Vânătoare se strâmbară într-un zâmbet ironic, dar nu zise nimic. Se mulțumi doar să observe că, primăvară fiind, o să înceapă zborul și că abia așteaptă.

- Stai să se mai zvinte bălțile, că altfel capotăm¹²⁶ în ele. Am auzit că e noroiul de un cot pe aerodrom.
- Nu e ! Dar tu poți rămâne în clasă, poate îți priește Link-trainerul.

Prea departe de adevăr nu fusese, deoarece în nici două săptămâni eram cu examenele la zi și gata de zbor. Mici grupe de elevi au început să facă naveta zilnic pentru a se dezmoști, decolând printre băltoace.

Într-o astfel de zi, ne-am nimerit și noi pe aerodrom. Era soare și plăcut, dar într-adevăr cam glod, care ni se lipea de pantofi și ne murdărea pantalonii. Bătea un vânticel cald , care îmi amintea de dealul Lempeșului și de drumul de la gară până acolo.

- Ce te-ai gătit așa ? Ia uite ce pantofi are în picioare ! După ce că ești cât un catarg, vrei să mai crești cu un cap ?

Ne-am uitat mai atent la Mihail. Așa era. Părea să-și fi adus pantofii pentru defilare la zbor. Păcat de noroi ! Ridică visător din umeri, privind cerul:

- No, păi, ce mi-i pe jos, ce mi-i pe sus, tot o defilare e !

Ne-am strâns la punctele de zbor, ca întodeauna și instructorii și-au făcut apariția cu Fleet-urile, gata alimentate și încălzite.

- Ia să fim puțin atenți, da ?! Vedeți că acum terenul este ud și intrăm mai greu în viteză. Nu trageți de ele să le desprindeți, până nu aveți viteza necesară ! Mișu ! Care ar fi aceea ?

- 90 să trăiți !
- 90 de ce ? Gâște, broaște, pisici ? Ce sunt alea ?
- Kilometri pe oră, să trăiți !
- Așa ! La aterizare, evitați băltoacele. Și la decolare. Decolăm și aterizăm mai în stânga, unde este fâșia aceea fără apă, s-a înțeles ? Frâne, oricum n-avem, așa că nu insist, dar dacă am avea, asta ca să știți pe viitor, nu le atingeți !
- Da, să trăiți !
- Dacă mergeți bine, poate zburați și singuri azi ! Andrei, Matei, Gellu, zburați cu mine ! Restul cu căpitanul Ivan. Oricum îl iubește mult pe Mișu !

Mihail zâmbi timid.

- Așa este ! Destinele ne sunt unite !
- Lasă măi, Mișule, că ai scăpat de fanion ! Și de Tăsică !
- Hai, întindeți T-ul și pe cai !

Unul din elevi se instalează în carlingă, instructorul se sui în spate, porniră motorul, rulară și decolară cu mare risipă de stropi improșcați de roțile avionului.

- Cam năstrușnic ! Și m-am și spălat azi dimineață ! bodogăni Andrei. Asta nu e zi de zbor !
- Dar ce domnule, crezi că pe front o să ai parte numai de covor de iarbă ?
- Măcar să ajung eu pe front ! Până terminăm noi, se termină și războiul !
- Să te audă Al de sus !

De Vânătoare nu catadicsi să răspundă, mulțumindu-se să urmărească turele de pistă ale celorlalți. Fleet-urile decolau unul după altul, lăsând lungi dăre negricioase pe iarbă, cu roțile lor parcă prea mari pentru trenul de aterizare pe care îl aveau și făcând horă în aer în jurul aerodromului.

Le-am urmărit cu privirea așteptându-ne rândul la zbor, comentând câte o aterizare sau o decolare, ici colo, pentru a trece timpul și pentru a ne pregăti mental și sufletește.

După ce a zburat, De Vânătoare se dădu jos din avion, mergând prin iarba moale și udă, ca o mătă zgribulită și bodogănind, pentru el, după cum îi era felul.

- Mai aveam nițel și ne dădeam peste cap ! Nu pupăm noi simple¹²⁷ azi ! Unde e Mihail ? Ia să vedem, cum îi iese !

I-am arătat din cap Fleet-ul căpitanului Ivan, aflat în tur de pistă la vreo două sute de metri înălțime.

- Mda, mare amor pe ei doi !

Fleet-ul făcu virajul trei al turului de pistă, apoi cu o înclinare din ce în ce mai accentuată a aripilor, continuă virajul transformat în spirală strânsă, până se duse în pământ !

- Dumnezeu duhurilor și a tot trupul, Care ai călcat moartea și pe diavolul l-ai surpat și ai dăruit viață lumii Tale; Însuși, Doamne, odihnește și sufletele adormiților robilor Tăi, în loc luminat, în loc cu verdeață, în loc de odihnă, de unde a fugit toată durerea, întristarea și suspinarea. Și orice greșală au săvârșit ei, cu cuvântul, cu lucrul sau cu gândul, ca un Dumnezeu bun și iubitor de oameni, iartă-i. Că nu este om care să fie viu și să nu greșească; numai Tu ești fără de păcat, dreptatea Ta este în veac și cuvântul Tău este adevărul.

Ședeam aliniați umăr la umăr în țințirul din Ghimbav, privind la sicriul învelit cu drapel tricolor, aflat pe marginea unei gropi adânci. O femeie îmbrăcată în negru din cap până-n picioare și picată în genunchi lângă coșciug, își amesteca bocetul înfundat cu vocea preotului.

- Că Tu ești învierea și viața și odihna adormiților robilor Tăi, Hristoase Dumnezeu nostru, și Ție slavă înălțăm, împreună și Părintelui Tău celui fără de început, și Preasfântului și bunului și de-viață făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Eram mulți acolo. Rude, prieteni din sat, prieteni din fabrică, de la I.A.R, noi, colegii lui de sbor...Îl știuseră mulți pe Mihail...

- Pentru onor, prezentați, arm !

Garda de onoare luă poziția de drepti în timp ce trompetul suna stingerea.

- Pregătiți, arm !

Cinci țevi de pușcă se îndreptară spre cerul azuriu, de unde căzuse și se înălțase bietul Mihail, pentru ultima oară.

- Pluton, foc !

Puștile trosniră ! O dată, de două ori, de trei ori. Apoi se făcu liniște. Ședeam toți acolo, în semicerc, De Vânătoare ferindu-și fața pe care știam că se preling lacrimi mari, în timp ce sicriul era lăsat în mormânt, în suspinele femeii îmbrăcate în negru.

Așa am stat și câteva săptămâni mai târziu, pentru festivitatea de primire a tresei de sublocotenent, doar că nu sunase nimeni stingerea și nici salve nu fuseseră trase în aer. Nu venise nici Mareșalul și nici Regele, dar nici că-mi păsa. Nici de zburat nu mai zburaserăm, până când se dovedise că tot accidentul se datora unui toc de pantof înțepenit în palonier. Dar ce folos acum, că vom zbura numai în espadrile ? De ce nu se gândise nimeni mai înainte ?

Aviațiunea se face cu sacrificiuni spusese cineva, nu mai știu cine. Merita oare ?

Am deschis cu un scârțait mica poartă de fier forjat și m-am strecurat în curte. Deși era soare și plăcut, o zi plină de mai, strada era goală și-mi părea mică și fadă, lipsită de culori. Părculețul era tot acolo, la fel și bordura pe care stătusem privind la poze. Lipseau bucăți de tencuială din fațada casei, care părea mai coșcovită decât o lăsasem. Dar aveam concediu și în altă parte nu aveam unde mă duce.

- Măi mamă, dar ce bine-ți șade în uniformă ! Ptui, să nu te deochi, mai să nu te recunosc ! Hai, bine ai venit, bine ai venit ! Hai să facă mama niște mămăligă, acum repede, mai avem mălai de la țară și am luat și niște brânză de la Bomboana. E de vacă ! Să scoată mama și niște vin ? Să mă uit de nu l-a băut tac-tu pe tot, că știi că bagă în el !

Acasă !

Am aruncat uniforma pe un scaun, cu toate zorzoanele ei și m-am întins pe pat cu mâinile sub cap, gândindu-mă, ce dracului am căutat eu în aviațiune și dacă e cazul să mai rămân...Dacă noi picăm așa, din tocuri de pantof, ce va fi când vom ajunge pe front ? Câți din noi vor mai mânca mămăligă cu brânză acasă la ei ? Și apoi, dacă vroiam să mă *las*, unde să mă fi dus ? Nu tot în armată undeva ? Alminteri ar fi trebuit să plătesc îndărăt miile de lei, stricate pe mine !

Of, of ! Deci, înainte ! Ce o fi o fi ! Vedem mai pe urmă, dar fără pantofi cu toc ! La urma urmei, a zbura nu e rău.

Am lăsat catrafusele acasă și am ieși în târg, la bulivar. Aveam poftă să văd lumea, să mai aflu mersul lucrurilor, să beau una blondă și să mă plimb. Acum aveam parale, nu ca altădată. Și prestigiu, dar pe acesta l-am lăsat acasă, cu uniformă cu tot.

Am luat-o pe Kisseleff¹²⁸ până în Piața Victoriei¹²⁹, apoi pe bulevard în sus, spre Universitate, mergând agale pe lângă palatul lui Sturza¹³⁰. Peste tot oameni în uniformă. Mă simțeam cam gol, fără să o port pe a mea și îmi părea rău că nu o purtam, dar la urma urmei, eram în concediu ! În prima cafenea în care am intrat, căci nu aveam încă chef de bere, am dat de Gellu, care citea o carte ! Nici el nu avea uniformă.

- Ce face domnul Mociorniță¹³¹ oare, tocmai aici în buricul târgului ?! l-am interpelat, trăgând un scaun. Sper că nu te deranjez !

Deși fusesem în aceeași divizie, nu prea avusesem de-aface cu el. Ca mai toată lumea și noi ne împărțiserăm câte doi, câte trei, după preferințe, foști sau actuali cunoscuți sau după sintagma cin' se aseamănă se adună. Cum mă „adunasem” cu Andrei, cu Taie și cu răposatul, Gellu nu prea intrase în sferele noastre de influență. Dar asta nu însemna că nu era băiat bun. Era un delicat, ușor singuratec, ce îmi dăduse de multe ori impresia că-i place să fie lăsat cu ale lui. Știam doar că e din Băicoi, o comună pe lângă Ploiești și mă miram să-l văd în București.

Și-a ridicat ochii din carte și a zâmbit larg:

- Am onoarea, domnul Matei ! Ce vânt te aduce în acest colț de lume ?
- Depresiunea cred ! Aveam chef să văd lume. Încă nu mi-am revenit pe deplin după, știi tu...

S-a uitat mai atent la mine, studiindu-mă de sus până jos, ca un doctor ce-și măsoară pacientul din priviri, apoi spuse:

- Da, îmi pare rău ! Știu că erați prieteni buni. Cu toții îi simțim lipsa ! Dar chestiunile astea sunt așa...ale vieții ! Nu trebuie să fim egoiști !
- Adică ?! Ce vrei să spui ?
- Adică, avem tendința asta de a ne gândi numai la noi înșine și a simți lipsa celorlalți doar pentru că ne făceau să ne simțim bine. Dacă ar fi fost o pușlama oarecare, cred că nu-i duceai dorul. Dar așa...de unde știi tu, că nu-i e mai bine unde s-a dus el acum ? Vezi, asta te face egoist !

A fost rândul meu să-l studiez atent. E din cei romantici, mi-am spus, cântărind-ul pe mai departe, dornic să-l cunosc mai bine.

- Uite că nu mi-am pus așa problema ! Eu...sunt mai clasic așa.

L-a bufnit râsul !

- Adică scrii precum Dickens¹³² sau Byron¹³³ ?

M-am uitat și mai atent la el. Brunet, subțirel, cu un aer eminescian, sau filozofic. Genul de om cu care să pierzi o zi întreagă dezbătând tainele universului.

- Nu știu cum scriu ăia. Mie îmi plac mai mult Jules Verne¹³⁴ și Karl May¹³⁵. Dar nici Teodoreanu¹³⁶ nu e rău !
- Eliade¹³⁷, Călinescu ? Ai citit ?
- Enigma Otiliei, dar cam stufoasă pentru mine !

L-a bufnit din nou râsul !

- Dacă nu-ți place Balzac¹³⁸, nu prea are cum să-ți placă și Călinescu !
- Mi se par greoi amândoi ! am conchis, după o scurtă gândire.
- Ce servește domnu' ? se interesă chelnerul cu foarte multă lipsă de chef.
- O cafea, te rog ! Simplă !
- Ce chef de viață și respect are băiatul ăsta ! am exclamat încetișor, după ce s-a îndepărtat.
- Hai să nu judecăm oamenii ! Dar poate că, dacă erai în uniformă se purta altfel !
- Și tu ?
- Eh...uniformele...! oftă visător. Ți se dăruiește una, ți se pune un cuc în piept, ți se dă un pistol, juri că... și...uite așa te înrobește o țară ! Cuvinte frumoase, trimiteri la strămoși...Cât suntem noi de buni, drepti și deștepți...chestiuni clasice...vechi de când lumea...

Privi cu ochii pierduți pe fereastră, apoi și-i pironii în ai mei.

- Să știi că frate-miu a murit anul trecut la Sevastopol¹³⁹, așa că știu cum e cu uniformele ! Și el purta una !
- Îmi pare rău !
- N-are nimic, a trecut !

Se mai uită o dată pe fereastră, apoi la un ceas atârnat în fundul cafenelei:

- Scuză-mă Matei, aștept pe cineva care văd că întârzie, un profesor de-al meu de la Universitate, Panaitescu Perpessicius¹⁴⁰ ! Dacă apare, am ceva de vorbit cu dânsul, dar uite cum facem: de ce nu vii tu maine seară la șase la Universitate. Este o sindrofie literară cu cafele, ești invitatul meu ! Poate chiar te introduc unor personaje.
- Gata ! Al tău sunt ! Scuze că te-am reținut atâta ! i-am spus dând ceașca de cafea pe gât și punând banul pe masă. Îmi pare bine că am dat peste tine aici !

M-am ridicat să plec, ceva mai înviorat decât atunci când venisem.

- Vino în uniformă ! Îmi aruncă, pe când ieșeam pe ușă, făcând cu ochiul. Vezi tu de ce !

M-am prezentat la ora și ziua convenită, la Litere și Filosofie, unde pe un coridor era înjghebată sindrofia cu pricina. Aș fi vrut să mă văd cu Iulian mai întâi, deoarece era mai tot timpul la lucru și nu avea timp de *rendez-vous*, dar promisiunea e promisiune. Așa că, iată-mă oarecum lipsit de chef și pregătit a mă plictisi, pe coridorul cu pricina, înzorzonat în uniformă și căutând pe Gellu din priviri. După cum promisese, l-am găsit în prezența unui personaj pe care mi-l prezintă a fi profesorul Perspessicius, un nume bine-cunoscut în lumea literară și filozofică, dar de care eu nu auzisem nici măcar în vise.

- Vă salut domnule profesor, am onoarea ! am luat militărește poziția de drepti, după ce au fost făcute prezentările.

M-a studiat jovial din creștet până în tălpi, privindu-mă din dosul unor ochelari cu rame subțiri, dindărătul cărora străluceau doi ochi vii, bine infipți sub freza englezească cu cărare pe mijloc, care începuse să se rărească.

- Tu ești Jules Verne, așa e ? Ți se potrivește tinere, pare să-ți placă a călători, ori mă înșel ?

Gellu îmi făcu semn pe la spatele lui, să-i fac jocul, că e puțin cam trăsnit, așa că i-am spus:

- Deloc, domnule profesor ! Înainte de a fi aviator, să știți că sunt geograf în devenire. Jules Verne îmi place, nu pentru că ar fi un talent literar, dar se plimbă mult în cărțile lui.
- Da, da, da, scrie cam direct conul Verne. Nu i-a plăcut să pună prea mult duh în litere ! N-are a face, nu suntem certați ! Și văd că tot aviator...la fel ca junul Mociorniță. Păcat, mare păcat domnilor ! L-am pierdut de mușteriu, speram să-mi fie asistent...
- Încă nu e timpul trecut !

- Ba e trecut, tinere ! spuse cu fatalism. Dacă v-a mușcat sborul, nu mai e cale de întors, așa se laudă un vechi prieten al meu, Da Vinci. Toate au o vreme a lor ! Ah, ia uite pe cine văd ! Ce mai faceți domnișoară ?

Am simțit o undă de parfum și m-am întors pe călcăie, urmărindu-i privirile. Am dat nas în nas cu o pereche de ochi mari, căprui, ce tronau deasupra unui nas mic, ascuțit și obraznic, nas ce la rândul umbrea o pereche de buze moi și rujate. Mai jos se contura un trup înveșmântat într-o rochie elegantă de seară, rochie ce sublinia îndrăsneț dar discret anumite curbe feminine, pe care partea aviatoricească a creierului meu le-a asemănat cu cele ale unui aeroplan elegant. Am băgat de seamă că atât ochii vii ai profesorului, cât și cei visători ai lui Gellu, au poposit momentat pe curbele cu pricina, dar nu am găsit asta a fi un păcat...

Povestea aceasta parfumată răspundea la numele de Mia și era studentă la litere.

- Ravisantă ca întodeauna domnișoară ! Doi aviatori și-o domnișoară ! Ce companie minunată am în astă seară ! Dar vă las câteva clipe. Trebuie să-i dau cu ceva în cap junelui de colo. Unde te duci, jidove rătăcitor ? Nu ai cum să te ascunzi de Perspessicius !

Se întoarse apoi spre Gellu:

- Hai să-ți prezint un alt talent! Vino cu mine te rog !

Profesorul decolă la alarmă, urmat de Gellu, în direcția unui tânăr, ce nu părea a fi prea talentat la manevre de evaziune.

- Mare caracter, domnul profesor ! am îngânat, în timp ce parfumul cu pricina mă amețea încet.
- Asta nu e nimic ! Să-l vezi la cursuri ! rostiră buzele cele rujate. Tot aviator, ca Gellu ?

Am dat aprobator din cap.

- Ce autori îți plac ?

Am oftat, căci anticipasem întrebarea.

- Karl May, Jules Verne...știu, ăștia nici nu sunt autori măcar. Dacă nu descifrezi taine cosmice citindu-i, înseamnă că nu știu meserie !

A bufnit-o râsul, la fel ca pe Gellu.

- Cooper¹⁴¹ nu-ți place ?
- Țăla cu mohicanii ? Nu am citit. Dar dacă ai adus vorba, îmi place Jack London¹⁴². Are suflet.

S-a uitat mai atentă la mine.

- Da, cred că te prinde Jack London. Ai ceva din el în tine.
- L-ai cunoscut ? am râs. Să știi că și eu sunt crescut tot în pădure, poate de-aia. Mă rog, mai mult în livadă, dar ar trebui să guști merele alea.

A bufnit-o din nou râsul.

- Hai, că ești simpatic !
- Mulțumesc ! Drăguț nu sunt ? Înalt, cochet ? Uniforma e nouă...

Nu s-a oprit din râs.

- Prea înalt, să știi că nu ești !

M-am tras un pas mai aproape de ea și am măsurat distanța verticală dintre creștetele noastre, cu palma, ca la școală. O depășeam cu câteva degete.

- Ha ! la uite ! i le-am ținut triumfător sub năsuc.

M-a împins ușor mai departe cu palma, râzând. O palmă mică și fină.

- Într-adevăr, domnule sublocotenent Matei ! Încă puțin și nu încapi pe ușă !
- Don'șoară, după câte observi, eu sunt nou pe aici. Și barbar pe deasupra, adică julvernist. Nu vrei să facem un tur să-mi prezinți lumea cărții ? Gellu văd că a dispărut. Promit să nu scot o vorbă, pentru a nu mă da de gol ! O să dau numai din cap aprobator și o să spun numai mhmhhh, mmmhhmmm, daaaa, da, așa e !

Râdea pe mai departe, fără să se oprească, deși nu mă simțeam a fi amuzant. Semn bun !

- Și să știi că-mi mai place cineva ! am spus privind-o țință.

Roși toată, spre marea-mi satisfacție, așa că am continuat:

- Samuel Clemens¹⁴³ !
- Cine ? făcu surprinsă.
- *Sa-mu-el Cle-mens* ! Hai dragă, de Tom Sawyer nu ai auzit ? Mark Twain !

Se lovi cu palma peste frunte:

- Ah, așa e !
- Vezi ! Mai știi și barbarii câte unele !
- la hai cu mine, văd eu cât de barbar ești !

Vreo două ceasuri mai târziu, eram îmbuibat cu atâtea litere și autori, câți nu citisem în viața mea, asta ca să nu spun că nici nu auzisem de majoritatea. Dar nu conta. Îmi petrecusem timpul cu Mia și, deși erau și alte domnișoare acolo, parcă nu-i ajungeau nici până la umăr. Uniforma ce o purtam, strălucea ca un felinar ce atrăgea fluturi. Ceilalți juni erau pur și simplu eclipsați, dar ce-i drept, deși recitau din Eminescu precum un gramofon, parcă erau lipsiți de viață, le lipsea inima, sângele-n vine ! Poate că aviațiunea atrage și reține doar caractere ce știu și vor să trăiască, nu știu, dar știu că, dacă nu ar fi fost domnișoarele cu pricina printre ei, toată adunarea nu ar fi fost decât o glumă macabră, sau o înmormântare în versuri.

M-am regrupat discret lângă Gellu, într-un colț, supraveghind adunarea și încercând să uit „Epigonii”¹⁴⁴, pe care îi ascultasem în ultimele zece minute și am investigat timid:

- Ia ascultă ! De când o știi pe Mia ? E ceva între tine și ea, sau între ea și altcineva ?

L-a bufnit din nou, râsul acela romantic al lui.

- Nu e de nasul meu ! Nici de al tău nu prea cred, dar eu vă binecuvântează monșer ! Să fie într-un ceas bun !

I-am dat un cot în glumă:

- Parcă ai fi De Vânătoare !

Altceva nici nu vroiam să aud !

Altă jumătate de ceas mai târziu, cu Mia la braț, ne plimbam la „bulivar” conducând-o spre casă. Deși se înserase, simțeam privirile celorlați bărbați în uniformă poposind asupra ei și nu-mi părea rău că o port pe a mea. Unii chiar salutau cavalierește, iar eu le întorceam salutul.

Am ajuns în fața casei în care locuia, pe strada Roma, o casă ce-mi amintea de aceea a lui David Stămbuleanu. O poartă grea, din fier forjat, străjuia intrarea în curte.

- Don’soară, să îndrăznesc a spera, că ne vom mai vedea vreodată ? am luat teatral poziția de drepti.
- Se prea poate, domnule ofițer, se prea poate !

M-am gândit la Voltaire¹⁴⁵ și la vorbele lui legate de femei, apoi am pus motor în plin și am luat cap compas spre casă.

Dintr-o dată, cele două săptămâni de concediu au devenit prea scurte. L-am uitat și pe Iulian și pe Taie, despre care încă eram curios a ști unde anume se transferase. Întregul meu univers fu umplut de Mia, de parfumul ei, de buzele ei roșii și fierbinți, ce încet au vindecat rana deschisă lăsată de accidentul lui Mihail.

Fără a fi înțeles vreodată de ce, se părea că atrăgeam și mă înțelegeam bine cu oameni care îmi erau oarecum opuși mie, ca și caracter. De Vânătoare sau Mircea spre exemplu, erau vulcanici și vulgari. Mia nu era nici vulcanică, nici doamne-ferește vulgară, ar fi intrat în ultima categorie descrisă de Voltaire ! În schimb era plină de viață într-un fel ce-mi amintea de Elodia. Dar Elodia era un fel de Mata-Hari¹⁴⁶, o

aventurieră ce nu se dădea în lături a avea de-a face cu tot felul de oameni și situații. Mia era un exemplu al bunului gust și delicateței. Nu mi-aș fi putut-o închipui călătorind pe munte sau într-o căruță ! În schimb o amuzau trăsările povestite de mine, într-un fel cum o prințesă este amuzată de întâmplările trăite de supușii săi, fără ca ea a-și dori să se coboare printre ei și să le trăiască pe propria piele.

Nu era o fată înaltă precum Elodia și nici subțirică precum o coadă de mătură, tot ca Elodia. Nu avea nici păr de august. Era brună și avea formele unei Venus cu brațe, brațe în care mă pierdeam cu plăcere. Și mai avea ea ceva ce-mi plăcea: era deșteaptă ! Deșteaptă și ironică ! Se purta superior cu lumea !

- O să-mi scrii ?
- Firește că o să-ți scriu ! Poate vii să mă vizitezi la Brașov ! Pot cere o zi- două de permisie, să vizităm împrejurimile.
- E frig acolo !
- E vară ! Cât de frig poate fi ?
- Îmi promiți că mă încălzești ?

Buzele mele se lipiră de ale ei.

- *Moamit* ! veni răspunsul înăbușit, pe sub roșeața buzelor.

A râs, iar eu m-am suit în tramvai !

L-am găsit pe De Vânătoare șezând plictisit pe pat, jucându-se cu micul Beretta¹⁴⁷ din dotare, pistol pe care știa să-l demonteze în factori primi, încă de când îl primise. Tocmai ochea un punct imaginar, undeva pe tavan. Țac ! Făcu percutorul lovind în gol.

- Într-o zi ai să împuști pe careva, din greșală ! i-am aruncat jovial, intrând pe ușă. Pe tine n-ai cum. E greu să lovești o țintă atât de mică !

Și-a mutat ochii de la tavan la mine, duse mâna la buzunar și îmi arătă sectorul gol al pistolului.

- Nu-ți fă tu griji ! Nu e asta arma mea preferată ! Aș prefera să trag în careva cu câteva mitraliere în același timp. Cel puțin patru...

Mi-am aruncat boarfele pe patul de lângă al lui.

- Așa ?! Eu cred că ți se potrivește mai mult Beretta aia. E pe dimensiuni !

M-a studiat atent, pregătind o replică, dar văzându-mi rânjetul ce emana din tot trupu-mi, bodogăni:

- Ești cam fericit, jupâne ! Ce ai făcut tu în timpul concediului ăsta ?

Rânjetul meu se întinse și mai mult.

- Ai dat de una, așa e ?

Am dat afirmativ din cap, roșind.

- Ia uite, proclatul ! S-a îndrăgostit !

Puse pistolul pe pat și se întoarse cu totul, pentru mă vedea mai bine.

- E de calitate ?

M-am încruntat la el.

- E !

Pufni cu dispreț !

- Ia-ți gândul tinere ! zise rânjind. Țeara te cheamă ! Nu ai tu timp de ea. Mergem la Ghimbav să știi !

Și am mers !

Îmbarcați în două autobuze ce au urmat Valea Prahovei, am sosit din nou pe meleagurile Brașovului, care îmi lipsiseră. Aproape că saream într-un picior privind munții. De la Ghimbav, unde am fost cantonați în cabane din lemn, ce se asemănau cu cele de la munte și îmi aminteau de Sânpetru, puteam vedea clar dealul Lempeșului. Mă gândeam cum să fac să dau o raită pe acolo, așa, de curtoazie...

Am reînceput zborul cu pasiune. Aveam la ce mă gândi. Viața mi se părea din nou frumoasă și Fleet-ul, cu care a trebuit să zburăm încă multe ture de pistă nu mai era o taină pentru nimeni. Nu a fost o taină prea mare nici măcar IAR-ul 27¹⁴⁸, care a urmat Fleet-ului, pentru că nu era nimic altceva decât un Fleet ce-și pierduse planurile superioare. Zbura aproape la fel, numai că nu puteam face acrobație cu el. Doar ture de pistă și maniabilități...Pentru noi a fost numai un hop de trecut.

După care, a urmat Nardi-ul.

Conceput de amicii italieni, pe la mijlocul decadei trecute, era primul avion performant cu care am avut de-a face. În primul rând era monoplan, fără hobane sau montanți. Modernitatea întruchipată ! Apoi, cu silueta lui zveltă, părea a fi un avion mult mai pur sânge decât Fleet-ul, sau leșinătura de 27. Carlingele, mici și joase, ar fi trebuit să fie închise în plexiglas, numai că, conform credinței generale că elevul pilot trebuie a simți vântul pe obraji, cupolele cu pricina fuseseră eliminate la avioanele noastre. Așa că, încă zburam precum pionierii aviației. Avea un motor mai puternic, de o sută optzeci de cai, tot frate cu Gipsy-ul de pe Fleet, doar că avea doi țilindri în plus. Avea și tren escamotabil, o necesitate modernă, numai că noi nu l-am escamotat niciodată. Pe de-o parte pentru că era greu, adică trebuia dat la o manivelă amplasată incomod în carlingă, pe de alta, deoarece anumiți superiori ai noștri se temeau pe bună dreptate că escamotat va rămâne și în timpul aterizării.

M-am învățat cu De Vânătoare pe lângă ele, în timp ce făceam școala cabinei. Tablă, placaj și pânză, toate încastrate într-o formă fină și cumva italienească, artistică, cu gust. Fuselajul ușor pătrășos, parbrize la fel, dar racordate armonios cu fuselajul, instrumente nu cu mult diferite față de Fleet sau 27...Vizibilitate în rulaj cam proastă spre înainte, chiar și din carlinga din față...

Îmi amintea cumva de Elodia. De la Elodia gândul mi-a zburat la Mia pe care încă nu găsisem cu ce avion să o asemăn...

Avionul era acrobat în totalitate, dar avea și hibeale lui.

- În aviațiune se moare șezând pe un scaun, dragilor ! ne spunea comandorul Coriolan¹⁴⁹, comandantul școlei de perfecționare. Nardi-ul nu este o excepție. Este sensibil în comenzi, face ce-i cereți, dar și sare de fund în sus. Mai exact, îi place să sară cu roțile în sus, în timpul virajelor strânse. Vă vor demonstra instructorii ce și cum. A băgat pe mulți în pământ așa ! Să învățăm din greșelile lor, pentru că nu o să trăiți voi îndeajuns pentru a le repeta pe toate !

Nu foarte încurajator, dar plin de înțelepciune !

Prin urmare, săritura aceasta a Nardi-ului a fost primul lucru ce ne-a fost demonstrat. M-am suit în avion alături de Cristea Radu¹⁵⁰, instructorul la al cărui punct am fost repartizat:

- Îl lași la mine mai întâi, să-ți arăt despre ce e vorba, nu te bagi tu ! Îți zic eu când te apuci ! După ce ajungi pe spate, nu tragi de el în răsturnare, împingi și-l ții pe spate. Faci apoi o jumătate de tonou¹⁵¹, să vii din nou pe față, ai înțeles ?

Am dat din cap că da. Spre deosebire de instructorii cu care avusesem de-a face anterior, Cristea Radu avea ceva ce nu mi-a plăcut. Era precum ursul prins cu coada în copcă, care încă mai trăgea de ea. De multe ori nu vorbea omeneste. Mormăia ! Trebuia să furi meseria de la el, altminteri nu se obosea să învețe pe nimeni. Deși bun acrobat, știa numai pentru el ! Cumva, De Vânătoare era singurul ce se înțelegea cu el.

Nardi-ul intră greoi în viteză, țopăind ca un berbec pe iarba pufoasă a Ghimbavului, cei o sută optzeci de cai ai motorului fiind insuficienți pentru a-i imprima viteză de la început. Decola lent, în salturi...

Am urcat câținel pe la vreo mie de metri, timp în care am băgat de seamă cât sunt de sensibile comenzile. Mi-a plăcut !

- Ia, atențiune aici ! am auzit mormăitul instructorului.

I-am lăsat comenzile, în timp ce dânsul a înscris Nardi-ul într-un viraj strâns în urcare. Am simțit cum trage de manșă, strângând și mai mult virajul. Avionul începu să tremure ca bătut de friguri și...nici una, nici două, m-am trezit cu capul în jos, atârnat în chingi.

L-a ținut așa, vreo jumătate de minut, timp în care mi s-au strâns toate ideile în cap, sub cască. A făcut viraje pe spate, apoi a întors frumușel avionul în poziție normală de zbor.

- Sunteți mai tare decât Băzu¹⁵², domnule instructor ! I-am complimentat după aterizare.
- Eh, Băzu ! a bodogănit, strâmbând din nas, în timp ce Gellu îmi lua locul în avion.
- Ce-o fi mâncat omul ăsta, de nu i-a priit ? m-am plâns lui De Vânătoare, în timp ce urmăream Nardi-ul decolând.
- Vreo doi sublocotenenți ca tine, de-ăștia de se smiorcăie !
- Eu cred că o cârpă din aia îmbuibată cu ulei, de la mecanici, și i-a stat în gât !

Am urcat încet dealul spre hangarul ce ședea cocoțat pe creastă, cu Mia la braț. Lăsasem bicicletele jos, la poale. Fusese o adevărată luptă să o conving să încalece pe una și apoi să o luăm hai-hui prin sate. Porți înalte peste tot, case de zid tencuit, nu ca ale noastre din paiantă, grădini bogate și o turmă imensă de bivolițe cărora le-a trebuit mai bine de zece minute să treacă drumul, pășind agale.

- Vai, ce miros oribil ! a făcut Mia, ținând batista la nas.

Mie îmi amintea de casă, de mamaie și de zilele petrecute la țară. Am băgat de seamă cât de bogate și curate erau satele din jurul Brașovului, comparat cu cele pe care le știam eu.

Am luat loc pe fâșia îngustă de beton, folosită pentru lansarea planoarelor la sandou, acum pustie. Cimentul era calduț. Aveam brațele încolăcite în jurul ei, să-i țin de cald, după cum promisesem, dar nu prea strâns, ca să nu o clocesc. Era cald !

- Și de aici ai zburat ? a întrebat privind la vale, urmărind asfaltul cu privirea.

Am dat din cap că da. Am arătat spre dreapta, spre brazi.

- Uite, acolo prinzi termica și te ridici la cer, ca un uliu ! Uite, ca ăla !

Un uliu spirala într-adevăr leneș, deasupra pădurii, sus, tot mai sus, pe curentul de aer cald. Țipă ! O dată, de două ori, de trei ori... ! La fel ca atunci când venisem aici pentru prima oară, ca un salut.

- Trebuie să fie tare frumos ! zâmbi ea cam forțat. Dar nu-ți e frică ? se uită înfricoșată peste câmpia aurie ce ni se întindea la picioare.

Am rânjit.

- Mie ? Frică ?

A râs și s-a facut mai mică în brațele mele, privind în depărtări.

- E frumos e aici ! Dar cam departe !

Am stat în liniște câteva minute, doar privind, apoi, când soarele ne-a dospit, am luat-o de mână și am condus-o pe banca de sub brazi, pustie și ea precum tot Lempeșul. Nea Emil nu era acolo. Îl gonise războiul, ca pe toți ceilalți ! Dar era umbră și mirosea a cetină.

- Aici să te tot gândești la Eminescu ! i-am spus, ascultând foșnetul brazilor.
- ...sau la mare !
- Cum așa ?
- Îți poți închipui că ascuți valurile...
- Nu le-am mai auzit ! Nu am fost niciodată.

- Nu ?! Păcat ! Ia să mă duci !

Am făcut o socoteală scurtă, să văd când urma concediul următor sau când puteam cere o permisie, mai lungă de o zi.

- Poate luna următoare...
- Serios ? Păi, vine toamna până atunci !

Am dat din cap că nu.

- Dar nu vreau la Constanța ! urmă ea. Am mai fost cu tata acolo. Îi place să joace la cazinou.
- Unde vrei tu...
- Cred că vreau la...

Nu apucă să termine. O ditai măgăoaia de Heinkel¹⁵³ trecu razant pe deasupra brazilor umplând Lempeșul de zgomot, ca o furtună de albine. Mia se făcu mică la mine în brațe, în timp ce umbra avionului alunecă peste noi.

- Nu te teme ! Sunt băieții de la „borbandament” !
- Așa ?! zise ea gâfâind.
- Chiar așa !

Buzele ei se lipiră de ale mele și nu am mai avut ce să zic. Discuția a continuat pe pipăite...

Am părăsit dealul când umbrele au început a ni se lungi, peste iarbă. Cânta ici colo câte un greiere ce nu avea răbdare să se însereze de-a binelea. Nu vroiam să intersectăm turma de bivolițe din nou, așa că pedalam cu sârg, unul lângă altul. Aceleași case cu porți înalte, aceleași grădini, oameni ce ne dădeau binețe, urmărindu-ne cu privirea în timp ce treceam ca două furtuni pe lângă ei. Pace ! Numai sus pe cer, câte un zgomot de motor ostășesc, învârtind în tur de pistă, amintea că undeva este război. Unde oare ? În stepele de departe, de la răsărit...Unde or fi ajuns oștile ? Nu citisem știrile. Nu mă interesa...

- Te conduc la gară ! i-am spus, în timp ce mă uitam de zor la ceasul brățară ce-l purtam la mână. O să-ntârzii și o să-mi iau arest, dar nici că-mi pasă. Pot sta cu tine, cât am eu chef !

Mia m-a privit obosită, potrivindu-și hainele prăfuite de drumul făcut pe bicicletă. Îmi dădea senzația că nu prea îi căzuse bine excursia.

- Nu e nevoie ! A trimis tata mașina să mă ia ! Acum sosește !

Am ridicat din sprâncene, auzind de automobil. Nu știam că avea unul.

- Tocmai de la București ? am făcut mirat.

M-a privit și ea mirată, neînțelegând.

- Bineînțeles ! a spus cu emfază.
- Strașnic șofer ! am râs. Să bată atâta drum...

Când în sfârșit a sosit, Mia s-a suit pe bancheta din spate, fără vorbe, ușor acrită.

- Îmi scrii da ? Pentru luna care vine...

Dădu din cap că da și mașina porni îndărăt spre București, lăsându-mă în colbul drumului.

- Ce tot mâzgălești acolo ? Iară pui pe hârtie scrisori de amor ? se zborși Andrei într-o seară după zbor, înainte de stingere.
- Deloc ! i-am spus, scriind în continuare.
- Jurnal ?
- Mț !
- De-ăla...cum îi zice ?! Testament ?
- Îți las ție talentul meu la pilotaj ! Dar nu e nici de-ăla !

Am terminat cu scrisul și i-am întins caietul.

- Ține ! Citește tare, că poate interesează și pe alții !

De Vânătoare îl luă curios, se zgâi în el, luă poziția dirijorului în fața orchestrei și începu:

- Tonoul lent se execută cu o viteză la intrare de 180km/h. Se dă manșă stânga sau dreapta (avionul va intra pe dreapta mai ușor decât pe stânga, datorită cuplului motor). Viteza de rotire se va controla cu manșa de așa natură încât să nu depășească aproximativ treizeci de grade pe secundă. O dată ce înclinarea a depășit patruzeci și cinci de grade, se va băga picior pe partea opusă rotirii pentru a compensa tendința avionului de a pica botul. Odată întors pe spate, se va ține manșa ușor împinsă pentru a compensa aceeași tendință de a pica botul, acum peste orizontală... Ce e asta ? Ai luat notițe ?
- Da ! Cristea ăsta nu prea explică, așa că îmi explic eu singur !

Andrei se puse pe râs, vânturând caietul în aer.

- Păi și așa de uituc ești, de nu mai știi ce ai făcut ?
- Nu chiar ! Deși încep să am o vârstă. Douăzeci și doi de ani sunt ceva, nu ? Doar că, vezi tu, când repeți ceva în gând, chiar și când citești îți intră mai bine în cap ! Așa că, de ce să nu îmi notez ce văd la dânsul ?
- Ia zii dom'le mai departe, lasă-l pe De Vânătoare, numai gura e de el ! interveni o voce de undeva. Hai că e interesant !
- Așa ?! Ia de citește tu atunci ! zise Andrei aruncând caietul spre patul cu pricina.

- Lupingul¹⁵⁴ ! se auzi vocea de colo, care prinsese caietul din zbor. Viteza de intrare: două sute două zeci de km/h, chiar ceva mai mult. Noi îl facem la două sute patruzeci, să știi ! Așa ! Se axează avionul pe reper, se pică ușor de bot, pentru a câștiga mai repede viteză, dar se poate face și după o accelerație orizontală mai lungă. Se trage de manșă până la stabilirea unei forțe centrifuge constante. În momentul când botul avionului a depășit verticala, se slăbește manșa și se compensează din palonier, pentru a se obține un luping rotund și nu în formă de ou. Vezi dom'le, așa ca mine, numai ouă fac !

Dormitorul se porni pe răs.

- Vezi să nu faci și omletă din ele !
- Zii mai departe !
- Ranversarea ! Hopa, asta e interesant, mie nu îmi iese fără instructor ! Zice așa: Viteza de intrare două sute de km/h. Se trage manșa pentru a se aduce botul perfect la verticală. Se compensează lateral din manșă și picior, după caz. Ne uităm lateral peste umăr, pentru a stabili când suntem exact la verticală. Când acul vitezometrului se află în dreptul vitezei de 140km/h, se dă picior stânga sau la 100km/h pe dreapta ! Ai mâncat un T domnul Matei, nota trei !
- Nu-mi înțelegeți tu scrisul !

Miki, cel ce citea, se uită mai bine în caiet.

- Mă rog, o fi ! bombăni. Dar să continuăm ! Unde eram ? Aha, ranversarea ! Se dă picior stânga sau dreapta...Păi pe dreapta merge mai greu !
- Dacă ai motorul în plin. Dar dacă-l reduci și folosești momentul de inerție al avionului, cred că merge la fel și pe dreapta și pe stânga !
- Poate momentul de *inepție* ! N-am auzit o prostie ca asta în viața mea !
- Ia întreabă-l pe Cristea !
- O fi rudă cu Petre Cristea¹⁵⁵, automobilistul ?
- Nu cred !

Se făcu liniște. M-am dus să-mi recuperez caietul, ce era încă ținut de Miki, fără a mai citi.

- Vrei să fii repartizat la vânătoare ? am auzit în tăcerea ce se coborâse brusc peste dormitor.
- Da, ca mai toată lumea...La vânătoare sau la recunoaștere. De ce să ajung pilot pe un ditai camionul de bombardier ? La vânătoare parcă ai mai multă libertate, te poți zbugui cum vrei. Și apoi...nu prea mă văd eu turnând bombe în capul unor nefericiți. Parcă la vânătoare e mai cavalereste ! Iar la recunoaștere, baremi nu tragi în nimeni.
- Dar trag alții în tine ! veni replica. Chiar te vezi pilot pe 'Neață¹⁵⁶ ? Păi mai bine arunci caietul ăla în foc de pe acum !
- Ce e cavaleresc într-un război, măi Matei ? întrebă Gellu.

M-am gândit nițel.

- Dacă pui așa problema, nu este nimic cavaleresc într-un război. Mă gândeam numai că, la vânătoare ai de-aface cu unii la fel ca noi, care poate văd aviația, fie ea și de vânătoare ca pe un

sport, sau ca pe un meci între gladiatori. Pe de altă parte, ca bombardier, lași bombe în capul unora care...nu știu cum să explic, sunt așa, pe dinafară, adică sunt acolo, nu că ar vrea ei, dar au fost trimiși cu forța !

- De unde știi tu că au fost trimiși cu forța ? Poate că au vrut !
- Unii da, dar pot pune rămășag că majoritatea nu ! Țărani, mecanici, studenți, covrigari, profesori, nu contează, e război, meri pe front, apără-ți țara ! Asta vreau să spun !
- Cum adică, apără-ți țara ?! Nu sunt *ei* țara ?
- Nu ai spus tu cândva, că așa te înrobește o țară ? Îți dă o uniformă și niște tinichele ? Nu știu cât sunt ei de țară cu voia lor. Poate că ar fi vrut pace, poate că au avut alte păreri, dar li s-a băgat zâzania cu de-a sila pe gât ! Doar așa se stârnește un război, nu ? Ațâți oamenii. Ca politician, ai fi doar un bufon fără spectatori, dacă nu te-ar asculta nimeni. Uite la Hitler ăsta, cum răcnește el la radio...Dacă nu l-ar asculta nimeni, ce ar face ?
- Și Stalin ? Nu crezi că e mai rău ?
- Este ! Dar nu ăsta este subiectul. Dacă nici pe el nu l-ar asculta nimeni, nu crezi că ar fi mai liniște ?
- Păi și cum să-l ignori ? De NKVD ai auzit ?
- Nu, dar pot pune pariu că dacă nu l-ar asculta nici ăia, tot liniște ar fi !
- Domnule sublocotenent ! Dumneata ești anarhist ! Și ai mai depus și jurământul pentru Rege !
- Așa, și ? E coborât din ceruri regele ăsta ? Nu tot om e ?
- Noi suntem ostași ! Nu facem politică !
- Dar murim pentru politică !

Liniște. Apoi vocea lui Gellu:

- Omul este o fiară ! Cel puțin majoritatea ! Dacă nu ar fi fost, nu ar fi fost războaie, sau motive de zâzanie ! De la începutul lumii și până acum ne-am mâncat între noi ca animalele, fără a conta cine sau dacă ne-a ațâțat careva. Poate că nu politicienii sunt cei ce stârnesc războaie. Poate că ei doar speculează ceea ce își dorește toată lumea, la fel precum un paratrăsnet. La fel și cei ce fac revoluțiile ! Nu le stârnesc ei ! Sunt doar așa, precum un purtător de cuvânt al maselor...fitilul butoiului cu pulbere !
- Asta este o idee scornită să justifice războaiele, la fel ca aceea care spune că omul trebuiește condus...Dacă am fi fost atât de fiare precum spui, cred că demult nu ar mai fi rămas picior de om pe lumea asta !
- Și cu Isus cum a fost dom'le ? Nu-l aștepta deja lumea ? Proroci, steaua, Irod ?
- Nu lua numele Domnului în deșert ! sări o voce.
- Nu înțelegi lumea asta deloc, tinere ! Ce se întâmplă acum e o piesă veche de când lumea, doar jucată de alți actori !
- O înțeleg, dar în felul meu...
- Ia ascultă, la urma urmei, pentru ce ai venit la arma aviației ? Nu te-a împins nimeni aici !
- Păi...îmi place zborul ! Și nu am avut parale să zbor altfel ! Mă gândesc că nu zic rău, când spun că mai toți din camera asta au venit pentru același lucru. Dacă aș fi avut, cred că demult aveam aeroplanul meu, fără să fi depus vreun jurământ ! Nu văd pe nimeni aici, care să fi avut parale de aeroplan sau școală de pilotaj. Și nici pe alții nu știu !

- Da ? Și atunci, ce zici de Bâzu Cantacuzino ? Nici el nu a avut parale ? Și uite câte victorii are deja !
- E prinț, face ce vrea ! Poate că se plictisea acasă ! Din partea mea, poate să se lupte cât vrea, cu unii la fel ca el, doar să ne lase pe restul în pace !
- Ia ascultă ! am auzit vocea amenințătoare a lui De Vânătoare. Poate că ești un laș, domnule Matei ! Unul din aceia ce ...
- ...sau poate că e mai înțelept decât unii care...
- ...păi așa vreți voi să...
- ... ia uite, domnule !

Toată vorbăria degeneră într-o gâlceavă generală, precum a vrăbiilor de pe gard. Fiecare răcnea pe limba lui !

- Ce se întâmplă aici ? De ce nu dormiți ?

Liniște s-auzi musca.

- Nu știu să fi deschis cârciumă aici și nici sală de bal !
- Ne scuzați, domnule comandant ! Am fost duși de val !
- Să nu se mai întâmple ! Sunteți ofițeri în toată firea ! S-a înțeles ?
- 'nțeles, să trăiți !
- Și acum stingerea !

Ușa se închise cu un troznet, lăsând o liniște nefirească în urmă.

- Boule ! se auzi șoapta cunoscută în întuneric.

Câteva râsete înfundate. M-am întors cu spatele la Andrei căci mie mi se adresa. Nu știam nici eu de ce anume mă revoltasem așa, din nimic, dar nici laș nu-mi plăcea a fi făcut. De ce să fi fost laș ? Pentru că încercam să găsesc o motivație măcelului în care ne găseam ? Pentru că încercam să înțeleg ? Dacă aș fi fost cu adevărat laș nu m-aș fi suit în avion în primul rând ! Zborul nu e pentru oricine !

Am luat-o ca pe o provocare, ca pe o mănășă aruncată în obraz ! Și am hotărât să-i arăt acestui mic domn, ce poate acest laș.

Nardiu-ul și-a dezvăluit încet - încet tainele în podul palmei drepte, în pumnul mâinii stângi și-n tălpile picioarelor încălțate în espadrile, la fel cum, înaintea lui, au făcut Fleet-ul și I.A.R-ul 27, precum o mireasă, o logodnică, sau o țiitoare, dacă ar fi să ne luăm după De Vânătoare, ce își dezbracă hainele una câte una în fața ochilor iscoditori ai mirelui. Figurile acrobatice, nu mai erau o taină cu acest avion ! Cunoșteam caietul pe dinafară ! Îmi plăcea ! Nu mai era sperietoarea cu care ne amenințase comandantul școlii ! Căpătasem încredere în avion și în mine. Logodnica rămăsese goală în fața mirelui !

Îmi plăceau în special vriile. Zburai în linie dreaptă cu motorul redus și botul ușor peste orizont, până scădea viteza. Băgai manșa și picior hotărât pe o parte și avionul sărea într-o sarabandă îndrăcită pe partea pe care doreai. Ca să-l scoți trebuia să bagi picior pe partea opusă rotirii și manșa la mijloc. Intra și ieșea cu ușurință.

Îmi mai plăcea și tonoul rapid. Datorită eficienței comenzilor, trebuia oprit cam cu jumătate de tură înainte, alminteri te mai rostogoleai o dată.

Mulțumită lui De Vânătoare căpătasem o ambiție de a stăpâni avionul în cele mai mici detalii. Vroiam să-i arăt ce pot, prin urmare Cristea Radu nu a mai fost pentru mine omul ursuz de la început. *Furam* de la el cât puteam !

Se apropia vertiginos examinarea noastră finală, în urma căreia se făcea selecția pe categorii: cei mânaci și ageri la vânătoare, cei mai puțin ageri la bombardament și cei și mai puțin ageri și nu prea mânaci, la recunoaștere, piloți sau comandanți de bord. Prin urmare, pentru a ajunge unde doream, trebuia să demonstrez că sunt și mânaci și ager.

Era o zi superbă de vară, ce ar fi stârnit unui planorist a naibii mâncărime de mâini, încă de dimineață, fără a lua în calcul anumite socoteli ce le-ar fi făcut spre a determina unde anume ar fi putut face o probă de distanță. Pentru noi nu erau necesare, deoarece aveam motor, dar tot a trebuit a ne calcula traiectul în triunghi ce trebuia făcut în formație de trei avioane: al meu, al lui Andrei și al lui Gellu. Spre marea lui necaz, De Vânătoare se procopsise și cu instructor, care trebuia să ne supravegheze raidul și formația, dar pe de altă parte ei erau capul. Zborul avion lângă avion, era ceva ce parcă te făcea să înțelegi că avioanele chiar pot zbura, că nu erau atârinate de cer cu o sfoară miraculoasă ce dădea numai aparența că plutesc în văzduh. Le puteai privi în zbor de aproape, în elementul lor, ca și cum ai fi aruncat ocheade secrete în budoarul unei dive. Vedeai așa, Nardi-urile cum sunt lângă al tău, pe care nu-l vedeai, căci doară erai în el. Le vedeai în zbor, fără nici o sfoară care se le țină acolo, fără că roatele să le fie susținute de pământ și fără a le vedea elicile, aflate într-o rotație continuă de mai bine de două mii de învârteli pe minut. Parcă erau desenate acolo în cer, pe fundalul norilor ce pluteau deasupra munților. Din pricina curenților ascendenți, cei cu mâncărimile de mâini pentru planoriști, Nardi-urile nu ședeau cumiți, unul lângă altul. Cu mici mișcări de comenzi și ajustări de turație, trebuia să lucrezi avionul pentru a-l ține aproape de capul de formație. Cu toată munca aceasta, rămâneai invariabil când mai în urmă, când mai sus, când mai jos. Veneai când mai aproape, când te duceai mai departe. Ba nu ! Nu tu făceai așa. Avionul la care priveai ! Doar acela se plimba bezmetic, având capetele acoperite de căști și ochelari ale lui Andrei și Cristea Radu privind critic la cum se îngână avioanele în văzduh.

Zburam într-un V larg, eu la dreapta și Gellu la stânga lor. Nu era nevoie să stăm prea aproape unul de altul. Pe o atmosferă ca aceea, ne puteam și ciocni, dacă nu căscam bine ochii !

De Vânătoare marcă primul punct al traiectului, ne semnaliză să fim pregătiți, făcu viraj pe stânga, larg, să-l putem ține toți trei, și purcese spre al doilea punct, lăsând soarele în spate.

Ne-am adunat cu greu lângă el. Gellu ajunsese sub ei. Eu rămăsesem în urmă. Avionul cap a redus viteza pentru a ne ajuta. Rușinat, m-am lipit din nou de ei și am continuat spre cel de-al doilea punct. Gellu ținea trena, o trenă cam lungă și mai mult pe jos...

Am privit dedesubt la Munții Buzăului ai căror trecătoare cu același nume fusese sfredelită de râul ce purta (culmea !) tot același nume, încercând să-mi dau seama care o fi Siriul și care o fi Penteleul...La fel de bine puteam întreba dacă mai e mult până departe ! Cum arată pe hartă și cum arată în realitate ? Eu, care eram obișnuit numai cu câmpia, nu puteam distinge doi munți între ei, la fel cum nu puteam

deosebi două picături de apă între ele ! Cum puteam deosebi între toate acele culmi împădurite sau golașe în tot peisagiul acela de pădure neagră – verde, ce văzută de sus, îmbrăcată în albul peticelor de nori, arăta toată la fel ? Știam doar că Siriul e la stânga iar Penteleul undeva la dreapta râului, iară noi zburam spre Vama Buzăului !

Phiiii, ce deranj ar fi fost să te lase motorul tocmai aici. Pentru un avion ca Fleet-ul s-ar mai fi găsit o poiană unde să-l pui, dar un prințisor mofturos și sprinten ca Nardi-ul avea nevoie de ceva teren, lung și drept ! Tocmai de-aia aveam parașute în spate. Dacă te lăsa, te lăsa ! Adio, și-i dădeai drumul !

În sfârșit apăru și Vama, pitită între munții cei verzi, un șir de case precum niște cubulețe, înșirate de-a lungul unei șosele...

Am privit la Nardi-ul lui Andrei, ce tocmai semnaliza acest punct, de unde urma să zburăm drept spre Ghimbav !

Corectă ușor capul la compas, viraj ușor de data aceasta, n-am mai ieșit din formație ! Îi puteam vedea cum amândoi se uită spre stânga, spre Gellu, ce încă era departe și mai jos ! Ar fi trebuit să le taie virajul, spre a reduce din handicap, să te miri de ce nu se gândise ! Apoi, privind din nou înainte, am dat instinctiv un urlet, ce a fost înghițit de zgomotul motorului. O formă mai întunecată decât cerul, cu o capotă strălucitor de galbenă, trecu precum un glonte între mine și avionul cap, probabil la câțiva metri de fiecare din noi. Noroc cu formația lălâie ! Măinile și picioarele mi-au lucrat singure, trăgând spasmodic de comenzi, spre dreapta, în timp ce capul mi s-a ascuns între umeri, dar târziu, tare târziu, căci catastrofa trecuse demult. Și norocos de târziu, căci privind în urmă, după el, am constatat că fuseseră doi, unul pe dreapta și altul pe stânga, pesemne tot în formație. Dacă ar fi fost mai la urmă, la fel ca Gellu, aș fi tras evaziv în al doilea ! Nu știu nici ce, nici cine au fost și pun pune rămașag că habar nu au avut cât de aproape am trecut cu toții de Sfinții Părinți !

Privind în sfârșit îndărăt, spre stânga, primul lucru pe care l-am văzut a fost avionul cap, ce își legăna nervos aripile a chemare, căci manevra mea de arlechin curentat, mă dusesse la o distanță considerabilă de ei !

Am redus distanța timid, precum un câine ce a făcut pipi pe covor și așteaptă un ziar făcut sul în cap.

- Pe unde ați umblat ? Așa se stă în formație ? Să n-aud că a fost turbulent !

Mormăitul cunoscut, după aterizare, în timp ce motoarele se răceau, țârâind vesel, ca un pervaz din tablă, stropit de ploaie.

- Domnule căpitan, permiteți să raportez ! Să știți că la primul viraj, am greșit, dar apoi era s-o mierlim, de-aia am lărgit...
- Veneai în noi ? a șuierat, mijindu-și ochii.
- Nu, să trăiți ! aproape că am țipat. Nu eu ! Alții !

Cristea Radu ridică din sprâncene, privindu-mă ca pe un om cu un magnetou¹⁵⁷ stricat.

- Nu i-ați văzut ? A trecut o formație de avioane printre noi ! Aveau capote galbene !
- *Printre noi ?* a mârâit încet.

S-a uitat întrebător la toți, pe rând. De Vânătoare era la fel de surprins ca și el. Gellu ne privea visător, dar cu sprâncene arcuite. M-am adresat tuturor, cu sufletul la gură, gâfâind:

- Chiar nu a văzut nimeni nimic ? Imediat după ce am făcut ultimul viraj pe traiect ! Dumneavoastră vă uitați cu Andrei după Gellu, când au apărut din față...Nu i-ai văzut, Gellule ?
- Eu ?! Eu, n-n-nu, nu am văzut nimic, eram concentrat pe viraj...
- Câți erau ? întrebă Cristea, morocănos.
- Am văzut doi ! Nu știu dacă erau mai mulți !
- Și au trecut *prin-tre* noi !
- Da, să trăiți, unul pe stânga și celălalt pe dreapta mea !

A stat și s-a uitat la mine atent, sfredelindu-mă cu privirea.

- Și ce-ai făcut ?
- ...pe mine, să trăiți ! am ridicat din umeri. N-am avut timp de altceva !

Andrei se umflă ca un broscoi, gata să pleznească. Lui Gellu îi apărură un zâmbet ironic în colțul gurii și privirea i se opri cercetător pe salopeta mea de zbor, dar ambele sentimente fură întrerupte de către Cristea, pe un ton neașteptat blând:

- Am să mă interesez ! Dacă e așa cum zici, se cheamă că am avut noroc !

Apoi, cu voce ca un tunet, el, care doar mormăia:

- Asta să vă fie ca lecție ! Nu ne uităm doar la avioanele formației, ne uităm și pe cer. Dacă nu i-am văzut noi pe ei, care aveam soarele în spate, mă îndoiesc că ne-ar fi văzut ei pe noi, care eram în soare !

...și încet, pentru el:

- Soarele mă-sii de treabă !

Apoi făcu stânga-mprejur, îndreptându-se spre hangar și lăsându-ne acolo, în fața avioanelor.

O săptămână mai târziu, după un nou raid în formație, de data aceasta cu ochii cât cepele, dar lipsit de evenimente, tocmai ce dădeam să trimit o scrisoare Miei la București, cu avionul de poștă, ce ne aducea și soldele. Era un bărzoii ciudat, săltat pe un tren de aterizare precum niște catalige, un Czapla¹⁵⁸ polonez, din cele ce sosiseră demult la Otopeni, numai că acuma purta crucile regelui, în locul careurilor poloneze.

- Sublocotenente, ești rugat să te prezinți la domnul comandant Coriolan !
- Eu ?! am icnit, inventariind rapid păcatele săvârșite în ultimul timp, căci nu se întâmpla în fiecare zi să fii convocat la comandantul școlii și cu siguranță motivul era serios. Mă gândeam că nu poate fi legat decât de cât pe ce-ul întâmplat pe cerul Buzăului...

Mi-am pus uniforma în ordine și am ciocănit discret la ușa biroului.

Nu mică îmi fu mirarea când am găsit acolo, nu numai pe Coriolan, dar și pe comandantul adjunct, cât și pe șeful meu de secție. Toți păreau cam sobri, așa că am luat poziția de drepti, am salutat și am așteptat să văd ce vor.

Coriolan își aprinse o țigare, se așeză pe colțul biroului și-n loc să-mi deie pe loc repaos, continuă a se zgâi la mine cu ochi mijiți și întrebători.

- la spune sublocotenente, știi de ce te-am chemat aici ?
- Nu, să trăiți ! am răspuns sincer, stând smirnă în continuare.
- la gândește-te nițel !
- M-am gândit să trăiți. Dacă am greșit ceva, să știți că nu a fost voit !

Coriolan se lăsă mai moale pe colțul lui de birou, studiindu-mă atent.

- Nu pentru zbor te-am chemat ! La capitolul ăsta stai foarte bine am înțeles. Instructorii dumitale au numai cuvinte de laudă. Norocul tău !

Am făcut ochii mari, deoarece îmi închipuiam că aceea o fi fost hiba sau ceva legat cumva de zbor.

- Am înțeles că răspândești idei bolșevice, sublocotenente ! Ascult !

Dacă mi-ar fi spus că sufăr de o boală incurabilă, cu siguranță că aș fi înghițit-o mai ușor ! Am căscat gura ca la dentist, lăsat fără grai !

- Nu ai spus dumneata că nu vrei să bombardezi muncitori și țărani ? Nu ai spus dumneata că nu vrei să porți lupte cu asemenea inamici ? Nu sunt acestea idei de propagandă bolșevică ?
- Domnule comandant...! am început, dar m-a întrerupt.
- Acestea sunt acuzații grave, domnule sublocotenent ! Foarte grave ! Nu tolerăm asemenea idei ! Riști a fi oprit de la zbor ! Definitiv ! tăie aerul cu palma.

Am tras zgomotos aer în piept, blestemându-mi limbarița și capetele seci ce habar nu aveau despre ce vorbesc.

- Admiți că ai spus așa ceva ?

L-am privit în ochi și am spus:

- Eu am spus că vreau a fi selecționat la vânătoare, să trăiți, deoarece nu îmi place să bombardez oameni ce nu pot riposta. Este injust. Una este când stai în tranșee doar cu o pușcă și-ți cad bombe în cap și alta e când ești la manșă și te poți duela așa cum știi cu inamicul. Să câștige cel mai bun ! La asta m-am gândit ! Dacă vorbele au ieșit altfel, să știți că nu am nici o vină ! Atâta m-a dus capul !

Pe Coriolan l-a bufnit râsul, dar s-a abținut repede. Continuă a mă privi în ochi, dar lucirea aceea răutăcioasă dispăruse.

- Și n-ai spus că ăia sunt muncitori și țărani ?

- Am spus să trăiți, dar tot așa sunt și eu. De ce n-ar fi și alții ? N-am știut că armile sunt croite numai din filosofi !
- Așa ca tine...! suspină el.
- Nu știu, să trăiți !

Se lăsă cu totul pe birou, privind spre infinit și gândindu-se...

- Pe loc repaos !

M-am mai liniștit, așa că am lăsat deoparte poziția de drepti. Părea că încă nu am zburat din aviațiune.

- Vezi tu, măi Matei...începu el părintește, nimeni nu a dorit acest război ! Dar țara noastră a suferit o mare nedreptate, după cum bine știi ! Nu e vorba numai de politică aici ! Nu e vorba numai de numele ce apar în ziare ! E vorba de ceva mult mai amplu. E vorba de lupta dintre apus și răsărit, luptă ce dăinuie de secole și ce probabil va dăinui încă multe secole de acum înainte !

M-am gândit la vorbele lui Gellu Mociorniță, cele cu piesa jucată de când lumea dar cu alți actori. Mi-a trecut prin cap să spun că dacă și cei din răsărit gândesc tot așa, sau sunt învățați a gândi la fel, de când sunt mici, cu siguranță lupta va dăinui nu secole, milenii ! Dar mi-am ținut gura.

- Datoria noastră de militari este aceea de a ne apăra neamul, cu toate ale lui, în primul rând. Restul ne interesează mai puțin. Datoria noastră este de a ne apăra țărani și muncitorii noștri, căci nu noi suntem aceia ce au dat năvală peste hotarele lor ! Și uite, de aceea ești dumneata dator a te sui în avion și lupta ! Dumneata nu ai prieteni, rude, neamuri ? Nu vorbești aceeași limbă cu ei ? Vrei ca neamurile dumitale să ajungă la cheremul altora ?

Am dat din cap că nu, deși dacă mă gândeam mai bine, nu mi-ar fi displicut total ideea, când venea vorba de anumite personaje din neamul mamei.

- Bun ! Atunci, am să te rog a nu te mai amesteca în politică. Nu este onorabil pentru un ofițer !
- Am înțeles, să trăiți !

S-a mai gândit puțin privind-mă, dar negăsind pesemne ce altceva să spuie, mi-a dat liber scurt:

- Asta-i tot ! Ești liber ! Să nu mai aud asemenea povești despre dumneata !
- Am înțeles, să trăiți !

Am salutat și am dat să plec.

- Sublocotenent ?!
- Da să trăiți !
- Cu selecția dumitale nu mi-aș face griji ! Să știi că la noi aici, cei ce sunt pregătiți cu adevărat, sunt selecționați acolo unde le este rostul și nu aiurea !
- Am înțeles, să trăiți !

Am tuit-o pe ușă afară. „Idiotule ! Încă o poveste ca asta și tragi la vâsle cu Ilarion, sau mai rău !”

Ne plimbam la „bulivar”, prin Sinaia, singurul loc pe care puteam spune că-l cunosc cât de cât, în afară de câmpurile de la țară și de centrul Bucureștiului. Era duminică și lume peste tot, să zici că nu era război și toată acea lume nu avea altă treabă decât să se plimbe, să mănânce și să se distreze. Sau poate că aceasta era și povestea: trăiește acum, cât se poate, că mâine nu se știe...

Spre amuzamentul lui De Vânătoare, Mia venise la unitate să mă ia în automobilul ei cu șofer. Nu-i pria trenul.

- E plin de mitocani ! mi-a spus. Am furat mașina de la tata. Habar nu are unde sunt !

Am realizat că, pentru prima data în viață, m-am urcat într-un automobil ! E drept, ocazional mai călătorisem și pe scara salvării sau a cisternei cu benzină, dar într-un automobil adevărat nu pusesem piciorul niciodată. M-am cuibărit pe bancheta din spate, lângă ea, privind curios la șoferul cu mănuși albe ce ne conducea cu viteză, pe serpentinele Predealului, înregistrând automat mișcările ce le făcea și dorindu-mi a putea conduce și eu ca el. Viteza automobilului îmi trezea instinctele de pilot. Făceam viraje din trup, în timp ce picioarele apăsau într-un palonier în podea, fără voia mea. Mia a privit tot drumul plictisită pe fereastră...

Începusem să bag de seamă că poate nu era ea tocmai de nasul meu, după cum spusese Gellu. Provenea dintr-o familie înstărită, de bancheri, despre care vorbea puțin și căreia nu vroia să mă prezinte.

Aș fi vrut să o plimb pe poteca regală, până sus, dar mi-am dat seama că nu aveam timp, iar Mia era încălțată cu niște pantofiori cu toc ce nu ar fi făcut față drumului. Uitându-mă la pantofiorii ei, m-am amintit de Mihail și de accidentul acela stupid, ceea ce m-a făcut să-i urăsc ! Uram pantofii cu toc, de oricare ar fi fost el, mic mare, lat sau îngust ! La ce era bun ? Doar să se înfigă pe unde nu trebuie, sau să nu poți urca o amărâtă de potecă prin pădure ! Pantofi pentru asfalt !

I-am luat înghețată și am purces prin parcul lui Ghica, braț la braț, pentru a scăpa de șosea și de aglomerația bulevardului.

- Cum de ți-au dat permisie ? a întrebat ea.
- Nici eu nu știu ! Închipuie-ți dragă, că am avut și o confruntare cu comandantul școlii !
- Cum așa ? Te-au prins fumând în closet ? râse ea superior.
- Mai rău ! Am avut o discuție pe teme pacifiste cu băieții și un idiot m-a dat în gât ca având idei comuniste. Auzi ?! Eu, comunist ! Dacă îți dorești să fie pace, înseamnă că ești bolșevic !
- Cum așa ? întreabă ea.

I-am povestit toată trășenia, până la conversația avută cu Coriolan. Mia căzu pe gânduri, precum un filosof în devenire, ce era...

- Și ai să mă aperi și pe mine, de acolo din văzduh ?
- Păi ! Se poate ?! Pe toată lumea ! am asigurat-o.
- Chiar pe toată lumea ? Crezi că merită ? întrebă, cu năsul în înghețată.
- Cum adică ?
- Păi uite, pe baba aceea de vinde covrigi ! Și pentru ea ți-ai da viața pe front ?

Am privit spre bătrâna cu covrigi - o femeie simplă, cu o broboadă în cap, cum vezi pe la țară.

- Păi...de ce nu ? am întrebat-o contrariat.

De când ajunsesem în fața lui Coriolan, parcă mi se așezaseră în minte anumite răspunsuri pe care le căutam. Deși încă nu eram adeptul zorzoanelor și onorurilor militarești, ceva adevăr tot găise, pe tonul lui părintesc și cumva, deși nu ar fi trebuit, începusem a fi de partea cuiva în războiul acesta stupid. De dragul aviației, încetasem a mai pune întrebări. Dar acum, iată că venise Mia să-și bage năsul ei și să strice echilibrul la care ajunsesem.

- Nu tot om e și ea ? am continuat, privind-o.

A făcut un gest a lehamite și a râs răutăcios, cum nu o mai auzisem vreodată. Nu am înțeles.

Mia nu a răspuns și ne-am continuat plimbarea, dar mai multe chestiuni începuseră a prinde contur la mine în cap. Una din ele era o trăsătură urăcioasă, a celei cu care mergeam la braț, pe care nu cred că aș fi vrut a o cunoaște în întregime. Intuiam că Mia nu cunoscuse niciodată altă viață decât pe cea a Bucureștiului, trăită în sânul unei familii bogate. Poate pentru ea, bătrâna cu pricina nu însemna mare brânză...Am continuat totuși vesel, încercând să o dreg:

- Să știi dragă, că pentru mine nu contează dacă vinzi covrigi pe stradă, sau ai automobil cu șofer. Toată lumea este la fel, adică oameni suntem. Din asta e formată o țară pentru care trebuie să lupti pe front. Neamuri, prieteni, iubite, babe cu covrigi, automobile cu șofer și șoferul în sine, că și el e om ! Nu știu dacă există o ordine în toată asta. O poți pune tu, dacă dorești !

Nici de data aceasta nu a spus nimic, dar parcă începuse a da în clocot și nu înțelegeam de ce. S-a uitat pe sub sprâncene la mine și a continuat să meargă. Mia avea un fel al ei, de a coace sau de a ascunde ceva, ce îmi amintea oarecum de bietul Mihail. Forma contrastul acela de a fi un înger pe dinafară și un diavol pe dinăuntru. M-am gândit că totuși mai merită încercat, așa că am continuat să ațâț diavolul, pe același ton:

- În plus, să știi că țara asta e în mare parte formată din țărani. Nu știu câtă lume trăiește în București sau în celelalte orașe, dar prea mulți prinți nu sunt. Nici nu prea ai avea pentru cine lupta, dacă i-ai socoti doar pe ei !
- Ești așa de simplu, Matei ! Tu chiar ești genul care citește Jules Verne și Jack London !
- ...și Karl May ! am zâmbit. Dar nu înțeleg ce e așa supărător la asta...
- Păi asta e, că nu înțelegi ! Ai fi mai potrivit într-o organizație din aceea pacifistă ce militează pentru drepturile prostimii, decât ca pilot militar !
- Cum așa ? Cum adică drepturile prostimii ?

Mă așteptasem la orice, chiar o provocasem, dar cu asta mă dăduse pe spate !

- Nu vezi ? Ești mai interesat să aperi drepturile lor, decât intelectualitatea !
- Păi nu-ți zisăi că pentru mine toată lumea e la fel, fără a conta de care sunt ? Intelectuali, țărani, babe sau șoferi, tot un drac !
- Adică mă consideri și pe mine la fel cu ei ? La fel cu baba ta cu covrigi ? La fel cu Ștevie, șoferul ?
- Păi...tu nu ești om ? Ai picat din altă planetă ?! Dacă tu cânti la pian și ei muncesc pământul este pentru că nu i-a învățat nimeni cum e cu pianul, dar asta nu înseamnă că nu pot cânta !

Mia se împurpură la față și am știut că am sărit calul, dar câteva chestiuni trebuiau stabilite.

- Adică tu pui intelectualitatea în același coș cu prostimea ? continuă ea. Îi pui pe Eminescu sau Creangă în aceeași categorie cu baba cu covrigi ? Îi pui pe Auschnitt¹⁵⁹, pe Malaxa¹⁶⁰, pe Bucșan sau...sau...sau...pe...pe... Perspessicius, poftim, în aceeași oală cu Ștevie ? Cu Ștevie, care abia de știe să scrie ?!

Respira repede, fluturând aerul cu înghețata, să te miri că încă o mai avea, ca într-o piesă de operetă. Am tras resemnat aer în piept:

- Deh dragă, unii știu a zice din condei și din gură, alții știu a da cu sapa și toporul. Fiecare cu treaba lui. Cei cu condeiul nu ar exista fără de cei cu sapa. N-ar avea ce mânca ! Decât dacă ar lua ei sapa... Tu ai avea ce mânca, Mia ? Ai avea ce mânca dacă baba aceea cu covrigi, sau feciorii ei, nu ar lucra pământul ? Ai pus vreodată un cartof în pământ ?! Ai mai fi acum aici, dacă nu te-ar fi adus Ștevie ? Poate n-o ști el a citi, dar uite că știe să conducă automobilul. Poate că m-o învăța și pe mine într-o zi, căci nici eu nu știu. Am învățat doar să mân căruța !

Apoi, pe măsură ce mă gândeam mai mult, m-am revoltat și eu !

- Uite vezi ! Pentru unii ca voi merg ăia cu sapa la război ! Pentru că le puneți voi la cale ! Nu vă suportați între voi și-i trimiteți pe aia cu sapa la măcel ! Prinți, printese ! Voi veniți cu ideile ! Voi le scorniți ! Ca pe ăia de nu-i suportă lumea: *Marc*¹⁶¹ și Engel ăla sau mai știu eu ce alți filosofi ! De ce nu luați fraților niște măciuci, să vă păruiți între voi ? Sau dacă nu aveți altceva de făcut, mai bine săpați o grădină ! Ia să vezi ce frumos e, când vezi plantele crescând !

Fusese rândul meu să o dau pe spate. Biata Mia ! Acum chiar arăta ca picată din cer, cu buzele ei moi deschise, cu ochii mari și înghețata flească între degete...! Nu cred că se închipuise vreodată a fi la fel ca toți ceilalți ! Nici nu cred că putea...Dar, contrar așteptărilor, nu a țipat la mine. Nu a bătut din picior. S-a sprijinit doar moale pe umărul meu, șoptind:

- Nu știu Matei, poate că nu ne potrivim atât de bine. Tu ai ideile tale, eu pe ale mele...! Dar mi-a plăcut cum ai spus, că e frumos să vezi plantele crescând. Poate ar trebui să fugim undeva departe, unde nu e război, unde oamenii se împacă unii cu alții. Nu mai știu ce să cred ! Dacă e să mă iau după tata, toate astea...toate evenimentele astea...îi fac pe unii mai bogați, pe alții mai săraci, iar noi trebuie să fim de partea celor puternici, alminteri...

Ridică din umeri, fără a-și completa gândul.

- Tu ești un om incredibil de romantic ! Nu cred că ți se potrivește milităria: o adunătură cu zorzoane ! Ar trebui să fugi undeva departe, nu știu unde. Și să scrii cărți despre pace... Ai auzit de Ghandi¹⁶² ?
- Nu !
- Păcat ! Se vede că ești de la țară...Să citești despre el !

Am oftat !

- O să citesc !

Am continuat a ne plimba, parcă în vis, încercând a-mi pune ordine în gânduri. Cine sunt eu ? Ce doresc de la viață ? Cine e Mia ? Ce dorește de la mine ? Ce doresc eu de la ea ? Apoi, ca pentru a pune capac unei zile sortite schimbărilor de tot felul, am cotit pe o alee ce ducea spre Cazinou și Mia s-a făcut palidă, privind țință înainte. M-am uitat curios în aceeași direcție și am zărit doi mușterii ciudați, ce înaintau cam nesigur spre noi. Amândoi erau bine îmbrăcați, ca niște domni, numai că această impresie s-a terminat brusc, când unul din ei a deschis gura:

- Ce paștele mumă-tii cauți tu aici ?! Pentru asta l-ai luat pe Ștevie ?

Individul se uita la Mia și nu mi-a luat mult să-mi dau seama că era beat turtă. La atâta lucru baremi mă pricepeam și eu, de când cu tataie și butoiul lui, plin cu vrajă de prune. Dar chiar și așa, nu era cazul să-i tolerez grosolăniile. Am uitat pe dată discuția avută cu dânsa și tot eroismul legat de cum și pe cine trebuie să apăr, mi s-a urcat la cap:

- Măsurați-vă cuvintele domnule, dacă vă adresați nouă ! Dacă nu, va trebui să-mi dați satisfacție și vă asigur că nu o să vă placă ! Să știți că am niște palme ale dracului de grele !

Mia s-a uitat speriată la mine, încercând să-mi spună ceva, dar bețivanul nu ne dădu timp. Se repezi cu un răcnet la mine și ce a rezultat mai pe urmă se pierdu într-un amalgam de mâini și picioare încheștate unele într-altele.

- Ce ți s-a întâmplat ? mă întrebă mai târziu De Vânătoare în timp ce ședea cu mâinile sub cap, privind la tavan. De ce aveai uniformă așa de șifonată când te-ai întors ?

M-am uitat obosit la el, încercând să-mi dau seama dacă chiar era interesat, sau încerca numai a face conversație, căci nu mă avusesem prea bine cu el în ultimul timp. După toate cele întâmplate, numai de el nu aveam chef. I-am răspuns totuși, să nu fac impresie proastă:

- S-a luat un bețiv de noi, în parc în Sinaia și m-am tăvălit cu el pe jos !

S-a ridicat într-un cot, privindu-mă curios, să vadă dacă sunt serios sau nu.

- Am uitat ! Ai fost cu cucoana aceea cu automobil azi ! Și ?! L-ai mardit bine ?
- Nu. Nu am putut ! Sau mă rog, nu am fost lăsat.
- Păi, cum așa ?
- Era ta-su ! am oftat, ca un om ce-și dă duhul.

- Domnilor, vă doresc succes ! Nu uitați: siguranța înainte de toate ! Deși probele sunt precum o competiție, nu este una adevărată ! Aici toată lumea câștigă ! Vă țineți de programul ce vi s-a comunicat și atâta tot. Dacă nu iese ceva, nu insistați, nu vrem să dăm în altele !

Eram în plină campanie de sortare a carierelor noastre militare pe mai departe. Unii urmau să ajungă în escadrilele de bombardament, acolo unde de fapt nu prea vroia nimeni; alții la vânătoare, adică acolo unde vroiau toți; unii la recunoaștere sau la pilotat avioane de legătură, unde din nou, nu prea se înghesuia nimeni, deoarece mai toți eram lei-palei în mintea noastră, cu bătăture în palmă de la atâta strâns de manșă. Câteva zile în șir, pe cerul Ghimbavului se perindaseră Nardi-uri al căror piloți își storceau ficății în fața unei comisii aflate la sol, ce trebuia a le hotărî soarta. Trebuia executată o gamă de acrobație, hotărâtă tot de comisie, cât mai rapid și cât mai corect. Înainte de aceasta, fuseseră, firește, examinările teoretice. Nimic nu se face în aviațiune fără a-ți trimite mai întâi mintea înainte. Zboru-i zbor și cartea-i carte !

Mi-am aruncat ochii pe hârtia cu programa ce trebuia urmată. Nimic nou, sau ce nu puteam face. Eram încrezător în forțele proprii, dar nu prea în comisie, mai ales că din membrii ei, făceau parte toți cei ce participaseră la discuție, mai demult. Dacă aveau de gând să-mi facă bucata, ar fi avut acum o ocaziune splendidă ! Aveam impresia că deși toată lumea era pregătită la fel și figurile acrobatice erau executate la fel de toți, comisia făcea o selecție anapoda. La urma urmei, ce puteai vedea pe cer, când figurile se executau la trei mii de metri ? Un avion mititel și verde, ce se dădea peste cap ! Cum să știi cum ieșea totul ? Uite la Miki de exemplu ! Se suise el în avion, cu zâmbetul acela galeș al lui, calm și liniștit de parcă pleca la o partidă de șah. Se cocoșase la înălțimea convenită, se dăduse peste cap cu exactitatea unui ceas elvețian, iară noi, care stăteam mai departe, dar cu urechile ciulite, băgaserăm de seamă că cei din comisie deja hotărâseră că e bun pentru vânătoare. Apoi, Miki mai făcuse niște tonouri în plus, căci cică primele îi ieșiseră deviat cu câteva grade. Cine dracului ar fi văzut o deviere de câteva grade de la trei kilometri distanță ? Când s-a prezentat la sol în fața lor, au hotărât că omul este exact și calculat, prin urmare, bun pentru bombardament, unde trebuia să fii exact și calculat, altminteri nimereai naiba știe ce, când lăsai bombe cu o deviere de câteva grade ! Ghinionul dracului !

M-am suit în avion hotărât să devin vânător, orice ar fi ! Cineva mi-a dat chingile la mână, pentru a mă lega și am descoperit în respectivul pe Andrei, care rânjea. M-a bătut încurajator pe umăr:

- Vezi să nu mă faci de râs ! Mi-ar părea rău să te văd într-un bombardier !
- Lasă că mă aperi tu ! i-am aruncat, în timp ce-mi puneam casca pe cap și mă gândeam: dar oare eu, pe cine apăr ?

Lăsând vechea mea dilemă, că eu cu cine votez, deoparte, am pornit motorul și am rulat spre start. Azi aveam a vota cu zborul și nimic altceva !

Urcarea la trei mii de metri a luat mult timp, timp în care mi-am pregătit ficiații, dar și mintea, pentru caznele ce le puneam la cale. Zborul acrobatic nu este precum se vede la cinema sau pe cer. Este munca dracului ! E nevoie de finețe, coordonare, echilibru și câteodată de forță brută. Trebuie să știi a te da peste cap, pentru că exact asta faci ! Copiilor mici poate că le-ar plăcea, ei oricum o duc toată ziua când cu fundul în sus, când cu cracii pe pereți. Dar unui om normal, deprins să umble doar cu picioarele pe pământ nu i-ar fi tocmai ușor. Cum să-i fie, când atârână cu capul în jos, privind pământul la trei kilometri sub el, el care de cele mai multe ori îl vede numai de la doi metri, urcat pe un scaun ? Dar când se dă de-a rostogolul alternând pământ cu cer, în timp ce trupul îi saltă în chingi ? Cum să-i fie, când mai intră în calcul și forța centrifugă, cea care te presează în scaun până îți stoarce sângele în tălpi sau invers, mai neplăcut, când îți dă borșul pe nas sau prin ochi ? Dar aviatorul trebuie să îndure, mai ales cel de vânătoare, căci el e cel ce zboară acrobatic mai des, încercând prin dibăcie, ficiați tari și minte ageră, a doborî pe cel inamic. Trebuie a strânge din dinți și înghiți praful și țărâna desprinsă de pe podeaua carlingei, iar la sfârșit, dacă încă mai știe încotro e susul și încotro e josul, poate va fi înștiințat că e vânător !

Așadar, înainte jidove zburător, înainte spre cer, spre a le demonstra celor de jos că cel suit în gândăcelul verde cu cruci galbene, este în stare să devină vânător !

O gamă de acrobație fie ea și simplă, sau elementară, cum îi spun aviatorii, trebuie începută cu viteză. Fieșce figură acrobatică are propria ei viteză de început, fără de cari manevra nu ar ieși. Deși începe prin pierdere de viteză, vria este cea mai potrivită manevră cu care să pornești, doarece la sfârșit, odată terminată, îți dă viteză. Firește, poți începe cu un picaj direct, dar ce ar fi un picaj fără de vrie, mai ales când aceasta este trecută în programă ca fiind prima figură ?

Am axat avionul pe drumul de la Ghimbav spre Brașov, de-a lungul căruia trebuia executată toată gama, fix deasupra câmpului de zbor, flancat de munții ale căror piscuri golașe le zăream de parcă ar fi fost coala, doar să întind mâna și să le ating. Jos, invizibilă pentru mine, așezată pe scaunele din jurul unei mese pe iarba verde, cu ochii cătând în sus – comisia !

Avionul a sărit pe partea pe care o doream, la viteza deja știută și i-am oprit rotirea exact unde doream. Recitam în minte notițele din caiet, iară mâinile și picioarele le ascultau fără a crâcni. La fel și avionul !

Lupingul l-am simțit a ieși cerc, după cum mi-a șoptit forța centrifugă, ce am simțit-o constant în turul salopetei de sbor, în ochi, în piept, în mâini și în picioare.

A urmat altă vrie, o plăcere, vorba cântecului, alt luping, o ranversare¹⁶³, o șandelă¹⁶⁴... Cu fiecare figură acrobatică, m-am pierdut mai adânc în țăriile cerului, eram doar eu și avionul, avionul și cerul, cerul și universul și toate se învârteau într-un cerc continuu fugărindu-se cu pământul de-a lungul și de-a latul parbrizului mic și ranforsat în fier, de Nardi.

Au urmat tonourile. Două pe stânga, două pe dreapta, toate de-a lungul drumului, fără a-mi bate capul cu devierile de câteva grade la stânga sau la dreapta. Nu îmi mai păsa. Nu îmi mai păsa ce devin sau dacă devin, nu îmi mai păsa de război, de Mia sau de tată-său cel bogat de beat, de care ea se temea și pe care îl duseserăm pe brațe la automobil...Zburam ! Și mă pierdusem în clipa zborului !

Abia pe panta de aterizare, în rateurile de armă de vânătoare ale celor șase cilindri ținuti la relanti, mi-am amintit de comisie, de masa și de scaunele lor așezate pe iarbă.

M-am dat jos din Nardi fără a ezita, fără emoții, fără întrebări; o minte goală, ce deja știa.

- Bravo sublocotenente ! mi-au spus. Te trecem la vânătoare, unde vrei dumneata. Ai fost la înălțime azi ! Te felicităm !

Am salutat și m-am îndreptat spre băieți, ce mă priveau curioși.

- Ei ? mă întâmpină De Vânătoare, întrebând din priviri.

Aveam multe să-i spun, căci el urma la zbor. Vroiam a-i spune cum îmi golisem mintea, cum mă pierdusem în fenomenul acesta ce se numește zbor, fără a lua pe nimeni și nimic în seamă, cum am recitat din caietul meu, pe care nu demult îl aruncase cât colo...Una vroiam să spun, alta a ieșit pe gură:

- E ușor mă, ce dracu' !

Se uită la mine, de parcă îmi fila o lampă.

- Vezi tu acolo, sus !

Și a văzut, căci vânător a fost numit ! Nici nu s-ar fi putut altfel, tocmai el, care visa să devină doar pilot de vânătoare și nimic altceva și care era strigat ca atare încă de pe vremea planorismului.

- Ha ! jubila el, așa mic cum era. Să mă vedeți acum, maestrul celor două tunuri ! Praf îi fac ! Foc și pucioasă se va scobori din ceruri ! Lucifer mă cheamă !

În momentul ce a urmat, am șoptit pentru mine o vorbă aflată de la Taie mai demult, ce clocea în mine și căreia îi luase ceva timp spre a-și găsi drumul spre limbă. Doar că în liniștea așternută, a sunat ca un verdict:

- Ei, Puțifer !

Și așa i-a rămas porecla !

După spusele lui Andrei, care ca de obicei le știa pe toate, urma să mai petrecem o perioadă de timp la Ghimbav, pentru specializarea în noua noastră categorie. Dacă până atunci învățaserăm să devenim aviatori, acum urma să învățăm a deveni vânători. Tot după spusele lui, în acest scop urma să zburăm și alte tipuri de avioane, dar nici el nu știa exact pe care. Poate '80-ul, poate Messer-ul, dar după

cum deja știam și conform canoanelor aviațiunii, până la Dumnezeu te mănâncă sfinții. Aveam să descoperim că și pe mai departe, mai aveam de mers până la a deveni piloți de vânătoare cu adevărat.

Până una în alta, după selecția cu pricina, din cei o sută patruzeci de inși inițial, am mai rămas pe parcurs doar o sută, căci Mircea valora cel puțin cât zece, iar din cei o sută, numai jumătate am ajuns la vânătoare. Tot procesul îmi amintea cumva de o selecție sportivă, sau una universitară, numai că în loc de condeie și cunoștințe teoretice, nouă ni se dădeau avioane.

Viața cazonă și-a reluat ritmul normal. Cursurile teoretice, ce le avusesem, au fost înlocuite cu altele noi, de data aceasta axate mai mult pe activitatea vânătoricească. Ba chiar și zborul a început a conține elemente tipic vânătoresci, cum ar fi zborul din ce în ce mai des în formație, școala celulei¹⁶⁵, adică aceea ce te învăța să lucrezi cu colegul tău de aripă, ce trebuia să te apere sau pe care trebuia să-l aperi, sau școala patrului¹⁶⁶, adică învățam să lucrăm în văzduh când eram patru avioane.

Încă din cele mai vechi timpuri, de când au căzut din copac sau direct din lună, vânătorii au fost ființe ce rareori lucrau individual. La urma urmei, ca forță brută izvorâtă din fluviul vieții, ființele umane sunt slab adaptate planetei ăsteia. Urșii au dinți și gheare. Oamenii nu au. Bizonii au coarne să se apere și blană să le țină de cald. Oamenii nu au nici coarne și nici blană. Crocodilii își pot ține răsuflarea sub apă minute în șir, fără a mai pomeni de întreagă uzină de sfâșiat pe care o poartă în gură. Oamenii își dau duhul după câteva secunde de ținut respirația și abia de pot rupe o hârtie cu dinții, asta dacă o umezesc bine. Leopardul aleargă cu viteza unui Nardi la aterizare. Oamenii nu aleargă așa nici măcar la vale, sau dându-se de-a rostogolul în vreo râpă. Dar oamenii posedă ceva ce multe alte dobitoace nu au: viclenie și spirit de echipă și aceste caracteristici i-au salvat ani de-a rândul de înrâuririle planetei. Nu numai că i-au salvat, i-au împins chiar pe locul fruntaș de stăpâni ai planetei.

Vânătorii au învățat a lucra în echipă, unul cu altul, mână în mână, din cele mai vechi timpuri, alminteri nu ar mai fi fost vânători, ci doar hrană. Mai întâi pe jos, alergând, apoi pe măsură ce au domesticit alte dobitoace, vânătorii au avut alt spor călare. Unii au învățat a vâna pe apă. Nu, nu pescarii. Nici vorbă ! Eschimoșii din mările înghețate ! Cei cu caiacele, ce vânau foci, morse și alte creaturi ce înoată ! Cal, caiac - unelte pentru vânătoare ! Alții lotci, canoe...nu contează, tot unelte ! Nouă ni s-au dat avioane, alte unelte pentru vânătoare, numai că în loc de a vâna foci, cerbi sau mai știu eu ce, noi trebuiam a vâna pe cel mai prețios și dificil dintre vânaturi: omul însuși, dar firește, fără a-l mânca ! Cu alte cuvinte nu eram vânători cu adevărat, ci războinici, adică din cei ce ucid fără a mânca.

Prin urmare, învățam cu sârg a folosi aceste unelte alte noastre, în spirit de echipă.

Zburam câte doi, sau câte patru, făceam viraje când pe stânga, când pe dreapta, fără a ieși din formație, picaje, șandele, viraje încrucișate, adică când unul făcea dreapta, celălalt tăia virajul și-i ieșea înaintea și bineînțeles, zboruri în formații mai largi sau mai strânse. Zborurile în formație strânsă mi s-au părut a fi bune mai mult pentru paradă, sau pentru a împușca direct cu pistolul din dotare pe unii sâcăitori, precum De Vânătoare, pardon, Puțifer. Cu totul altă treabă este când se pune ceva distanță între avionul cap și coechipier ! În primul rând ai mai mult timp de reacție. În al doilea, poți vedea, fără a fi nevoie a-ți bulbuca ochii doar la un avion aflat la doar câțiva metri de al tău, ale căror mișcări îți pot fi fatale, dacă nu ești atent. În al treilea rând, este mai dificil a nimeri două avioane distanțate unul de altul, atunci când alții trag în tine. Avionul cap te poate și el apăra, căci are spațiu și se poate strecura îndărătul

tău, mai ales dacă-l ajuți cu un viraj bine ticluit, oferindu-i pe tavă dușmanul ce îți șade în coadă, căci vânătorilor le place să tragă din coada cuiva și în general acolo se instalează, precum un tăune. E mai ușor decât atunci când tragi într-o țintă ce-ți trece prin fața ochilor de la stânga la dreapta, sau de la dreapta la stânga !

Toate acestea le-am făcut mai întâi cu Nardi-ul, căci avea loc pentru instructor și nu puteam purcede la toate aceste finețuri necesare unui vânător, singuri de la început. Am băgat de seamă că, contrar așteptărilor, lupta între avioane rareori îmbrăca un aspect acrobatic, ca în filmele de război, unde eroii aviatori trag de comenzi în figuri de Papană, încercând a-și dovedi adversarul. Firește, un războinic al cerului bun acrobat ar avea poate mai multe șanse într-o luptă unul la unul, dacă își cunoaște meseria și unealta pe care zboară, dar altminteri trebuie a se baza pe colegii săi: lucrul în echipă !

În afară de toate acestea, pe vremea războiului trecut, un neamț – iară nemții aceștia ! – a băgat de seamă câteva lucruri ce ajută mult un vânător, sau un trib de vânători, numai că acesta se numește escadrilă, sau grup, depinde cât este de mare ! Celula sau patrula sunt formațiuni mai mici ale acestui trib, un fel de bisericuțe între vânători ! Neamțul acesta, Boelcke¹⁶⁷ pe numele lui, a pus pe hârtie toate acele lucruri, într-un catastif numit Dicta Boelcke¹⁶⁸. Acolo sus, în tăriile văzduhului, zicea el, cel ce se poziționează cel mai bine pentru un atac, are un avantaj de la început. Dă-i înainte cu atacul, dacă tot ai început, fără a ezita ! Trage numai de aproape, când inamicul este bine prins în cătarea armelor ! Ține-ți ochii pironiți pe inamic și nu te lăsa amăgit de șmecheriile lui ! În orice formă de atac, este bine să ataci din spate ! Dacă îți pică careva în cap, nu încerca a fugi, ci întoarce-ți armele spre el ! Când te afli în teritoriu inamic, nu uita să-ți asiguri o cale de retragere ! Când lupți cu escadrila este bine a acționa în grupuri de patru sau de șase. Dacă bătălia s-a rupt în lupte individuale, se va avea grijă să nu sară mai mulți vânători pe același inamic !

Firește, cineva i-a venit de hac și lui Boelcke pe vremea aceluiași război, dar învățăturile lui au rămas spre a fi studiate poate de toate generațiile de piloți de vânătoare, până la desfacerea lumii !

Tacticile unei lupte aeriene nu se rezumau doar la atât ! Mai târziu, am avut parte de oameni sosiți de pe front, ce au explicat altele, învățate pe propria piele...

Undeva în mijlocul acestor învățături și zboruri în formație, între manualele ce trebuiau studiate, și-a făcut apariția unul nou și anume „Notița de sbor a avionului P.Z.L-11F”. Toată lumea aspira la un Messer sau un I.A.R-80, avioane pe care le văzusem ocazional ici și colo, dar se părea că brevetarea noastră ca piloți de vânătoare avea a fi făcută pe acest P.Z.L, un avion de luptă mai simplu decât un 80 sau un Messer, dar mai complicat decât un Nardi. Era și de două ori mai greu și avea și de două ori mai mulți cai. Dar vai, avantajele lui de vânător se sfârșeau aici ! Puse unul lângă altul, P.Z.L-ul nu avea viteză cu mult mai mare, dar ce-i drept, aveam să descopăr că decola și urca mai bine ! Paradoxal, ateriza cu o viteză mai mică decât Nardi-ul ! Dar acesta din urmă era mai elegant, căci P.Z.L-ul aducea mai degrabă a pterodactil decât a avion modern de luptă ! Tren fix, pas¹⁶⁹ fix al elicei, carlingă descoperită, montanți la aripi, iar trenul de aterizaj concura cu cele ale aeroplanelor de pe vremea lui Pazvante ! Dar cel puțin avea acel parbriz mic, triumfiular și ranforsat în fier, ce îmi plăcea ! Din pricina aripii nici sus, nici jos, taman în fața pilotului, nu am știut niciodată pe unde să mă uit, pe deasupra sau pe dedesubtul ei. Avea

ce-i drept, scobitura aceea caracteristică de P.Z.L, dar aceea nu făcea parcă decât să încurce și mai mult lucrurile.

La P.Z.L am întâlnit pentru prima dată ceea ce se cheamă, motor în stea. Nu că ar fi fost o stea adevărată, dar dacă la Fleet, 27 și Nardi, cilindrii motorului erau dispuși unul după altul, la P.Z.L erau dispuși circular, precum spițele unei roți de car. Gipsy-ul de pe Fleet, 27 și Nardi, pornea și mergea uns, ca un ceasornic. I.A.R-ul 9K¹⁷⁰ de pe P.Z.L era un adevărat spectacol, mai ales când era rece ! Când îl porneai, parcă bătea un țigan beat, într-o tobă de Anul Nou, când mai cu inimă, când mai leșinat, fără nici o noimă ! Din când în când mai pocnea și din bici, scoțând rotocoale savante de fum prin țevile de eșapament ! Până încălzeai motorul și-l făceai să meargă rotund, dar sacadat, avionul se cutremura din temelii...Odată pus în plin, schimba însă muzica și suna a forță brută. Când afară era umed, mici fileuri de condens se formau la capetele elicei, poleind-o ca-n basm.

P.Z.L-ul nu avea variantă cu două locuri, așa că ne-au dat drumul pe el singuri de la bun început. Nu era un avion pretențios, dar cu elicea lui grozavă și grea, avea o furătură ce necesita atenție, alminteri sfârșeai în șanț în timpul decolării. Cel mai bine era să pui motorul în plin cu binișorul, să-l lași să ia viteză, și pe măsură ce comenzile se întăreau și palonierul prindea efect, să tragi¹⁷¹ mai abtirit de maneta de gaz, până la turaj maxim.

Ne-am împărțit oarecum altfel la punctele de zbor și nu numai. Acum puteam avea cu adevărat patrulele noastre, căci e bine a-ți cunoaște coechipierii cu cari lucră de la bun început. Firește, am ales a fi cu Gellu. Andrei s-a lipit de noi din oficiu.

- Nu scăpăm de ăsta nici în mormânt ! am comentat.
- Mda, că e mic și se strecoară pe lângă tine în sicriu ! a zâmbit Gellu.
- Hai siktir ! veni replica.

Mai urma un hop ! Trebuia determinat cine va fi capul de patrulă, o poziție la care aspiram toți. Pe de-o parte, pentru că la zborul în formație, șeful este cel ce ia deciziile, dar lucră cel mai puțin, deoarece nu trebuie a se ține după nimeni. Firește, trebuie să fie atent să nu-și conducă coechipierii în vreun munte – erau destui pe lângă Ghimbav – sau să nu facă manevre prea bruște, de neurmat, dar acestea erau detalii insignifiante față de munca ce trebuia depusă de cel din coada patrulei, ce trebuia să urmărească trei avioane și să stea și cu ochii pe propria-i coadă, spre a nu fi atacat.

Toată zarva aceasta a atras atenția șefului de pilotaj, care, spre a ne împăca pe toți, a numit cap de patrulă pe unul Baltă¹⁷², individ pe care-l cunoșteam toți, dar care nu ne era apropiat niciunuia.

- Să n-aud comentarii, sublocotenente ! a tunat căpitanul, cu ochii la Puțifer. Ordinul nu se discută, s-a înțeles ?
- Da, să trăiți ! a răspuns el, cam fără chef.

Costică Baltă era un băiat înalt și subțire, cu o mustăcioară de mușchetar și o vorbă de Moldova ce pe Andrei îl distra, mai ales că nici el nu se dezmințise de graiul său de Săcele.

- Mă Costică !
- Șei ?

- Ȑi fi tu cap de patrulă acuma, numa vezi să nu ne lași... baltă ! nu se abținu Puțifer De Vânătoare.
- Dar cum, si poati ?! făcu el, galant.

Și într-adevăr, s-a ținut de cuvânt !

Făceam școala patrulei într-o zi cu soare, urmând Valea Prahovei spre Ploiești, Costică fiind primul , căci doară el fusese numit cap. 11-le meu nu prea dădea randament, poate că motorul avusese ultima revizie pe vremea lui Noe, dar nici eu. Motorul putea da vina pe revizie, iar eu pe Mia, care îmi scrisese de la București o polologhie lungă și gri, cu iz de Bacovia, din care reținusem doar că este nefericită că nu-și poate găsi iubirea adevărată, făcându-mă a mă întreba, oare eu ce fusesem. „Poate că ar fi bine să nu ne mai vedem o vreme. A trecut vara, a fost plăcut. Dumneata ai viața ta, eu o am pe-a mea. Suntem atât de diferiți. Tata nu va accepta o relație ca aceasta și un om ca tine în familie ! Sper să nu îmi porți pică.” Cerea apoi iertare pentru tată-său și ieșirea lui, dând vina pe faptul că băuse prea mult, obicei ce-l avea când juca la cazinou.

- Gata romanța ? Păi dacă l-ai bătut pe tată-său ! mă consolase Andrei.
- L-ai bătut pe tată-său ? se prefăcu Costică uimit, cu pumnii la gură.
- Gura, că va ia dracu' pe amândoi ! am mârâit. Nu-mi sunteți niciunul de ajutor !
- Nu te pricepi tu la femei, măi Matei ! a spus împăciuitoar Gellu. N-ai știut s-o citești ! Te-a cântărit pe talgerul ei de femeie. Nu ai corespuns !

Am oftat resemnat. Cred că Gellu avea dreptate. Poate că într-adevăr, mă pusese pe acel talger al ei, la cântar. La urma urmei, cine eram eu pentru Mia ? Poate doar o varietate comică, de care avusese nevoie la un moment dat și apoi se plictisise. Îl îndesaserăm pe tată-său câteșitrei în automobil, eu, șoferul și celălalt individ cu care era, ce șoptea fără încetare „Liniștește-te Aristide, liniștește-te, că se uită lumea !” și duși au fost. Nici măcar nu ne spusese la revedere. Apoi venise acea scrisoare. Ce să mai cred ? Cum s-o scot la capăt ?

Și eu care avusesem speranțe și mă gândisem să-i pun poza în avion, prinsă în aparatele de bord...

Mi-am aruncat privirea în carlingă, unde ar fi trebuit să fie poza Mieii, în timp de P.Z.L-urile ne duceau peste Predeal, Bușteni, Sinaia...Am ochit dintr-o privire strada, gara și parcul unde ne plimbaserăm și am oftat.

Am coborât, urmărind șoseaua ce mergea pe lângă râu, flancați de munți cu coame înșorite, ce alunecau de la motor spre derive, mai sus decât noi. Câtă frumusețe ! Am văzut cum o turmă de capre sau oi, au sărit speriate, când umbrele celor patru P.Z.L-uri au alunecat peste ele într-o clipită. Pesemne că faceam mare tăărăboi, cu cei peste două mii de cai putere însumați ai motoarelor noastre în stea: cincizeci de toboșari îndrăciți, ce băteau la unison în înaltul cerului...

Valea Prahovei s-a lărgit treptat, lăsând loc dealurilor și apoi câmpiei nesfârșite până la Dunăre. A trecut Comarnicul, a trecut și Breaza, cuibărită pe dreapta râului, cu podul ei din lemn nesfârșit de lung. Iată și Câmpina, printre montanții aripilor pe lângă care încă nu mă hotărâsem cum să mă uit, pe deasupra, sau pe dedesubt. Aici ar fi trebuit să ne întoarcem și Costică al nostru semnaliză înclinând din planurile boante ale avionului, dar nu a fost după cum vroia el.

Gellu, ce îi era coechipier, se plasă în frunte cu tupeu și ne dădu a înțelege, că mai trebuie mers un pic. I-am înțeles planul. Știam ! M-am uitat îndărat spre Puțifer și am dat din mână la rându-mi, ca la telefonul fără fir, precum în „Îngerii Iadului” să-l fac a înțelege. Nu cred că îl interesa ! Când era vorba de zbor, ar fi zburat pân' la Dunăre, sau mai departe.

De la Câmpina pân' la Florești, pe sus, e doar un pic. De la Florești la Băicoi, abia de tușești o dată și deja ești la verticală.

Gellu făcu un viraj larg, în mare stil, cu toți patru în jurul urbei, apoi ne părăsi într-un picaj vânătoresc, precum asupra unei ținte terestre, drept deasupra îngrămădirii de străzi !

L-am văzut făcându-se mai mic, tot mai mic, abia deosebind avionul lui de culorile pământului. L-am văzut cum pică poate peste o stradă, poate peste o casă, o dată, șandelă, viraj peste umăr, de două ori, șandelă, viraj peste umăr, de trei ori ! Jos, jos de tot, peste acoperișuri !

Într-un târziu, a urcat din nou spre noi, cu motorul în plin și și-a regăsit locul în formație.

- Care din voi s-a dat azi în stambă peste Câmpina ?

Liniște și pace. Bătea vântul frunza-n dungă.

- Ascult !

Mormânt...

Căpitanul oftă...

- Mă băieți, eu înțeleg că din când în când mai facem câte una, dar nu uitați că suntem în război și de când cu raidul¹⁷³ acela american, sau de care o fi fost, cei de la antiaeriană au ordin să tragă în oricine nu se anunță. Nu uitați că toată zona de la Câmpina la București este de un interes capital pentru efortul nostru de război și al aliaților germani ! Nu vreau să mai aud de asemenea ieșiri ! S-a înțeles ?
- Înțeles, să trăiți !

Căpitanul ne mai studie câteva clipe, apoi dădu din cap, aprobator:

- Văd că aveți încredere unul în altul, chiar și la prostii. Asta e de bine ! Liber !

Câteva minute mai târziu, după hangar, Gellu puse o mână pe umărul lui Costică, zâmbind cu tâlc.

- Șei mă ? Șe, te-ai prăvălit tu peste Câmpina ? Noi am fost la Băicoi...

Țineam o mână înmănușată pe manșă și una pe maneta de gaz, ca tot omul care zboară cu un avion de vânătoare, privind expectativ butonul roșu al trăgaciului: o scurtă apăsare și cele două Browning-uri¹⁷⁴, amplasate în aripi, ar fi mârâit sacadat. Ar fi trebuit a fi patru în total, spre mulțumirea lui Puțifer, numai că două din ele luaseră demult drumul frontului, echipând cine știe ce alt avion. Dar două mitraliere erau suficiente pentru exercițiile de tir în țintă terestră !

Dădeam târcoale poligonului din Codlea, cu ochii la un cerc alb, mărișor, de bună seamă făcut cu var, în care trebuia să plasez conținutul benzilor de cartușe. Din când în când, priveam prin grila de ochire, din fața parbrizului. Îmi amintea de Daviduț, de Coșniță și de Iulian, pentru că nu era nimic altceva decât un cerc din metal, cu o cruce la mijloc. Dacă ar fi împodobit capota unui automobil, demult ar fi fost agățat undeva în dormitorul lui Iulian...Ce-o mai face oare Iulian ? Dar Taie ? De la Iulian și Taie, gândul mi-a sărit aiurea la Elodia. Nici de ea nu mai știam nimic, de mai bine de un an. Pe unde o mai fi ?! Apoi, prin asociere, gândul mi-a zburat la Mia !

Femeile...! De când obiceiul acesta de a achiziționa oameni, precum un produs de pe un raft la prăvălie ? Dacă e bun merge, dacă nu e, mai târziu îl aruncăm, sau îl dăm îndărăt. Unde mai e vraja iubirii și punțile între suflete ?! Astea se fac cu încetul, nu dintr-o dată. La urma urmei, Mia nici nu mă cunoștea ! Dar nici eu pe ea !

O tristețe surdă începuse a-mi mocni în suflet, de câte ori mă gândeam la ea și parcă începusem a-i vedea păcatele, fumurile de fată de bani gata ! Lipsa ei de considerațiune pentru oamenii simpli, gusturile scumpe, automobilul cu șofer și modul superior cu care privea viața ! Cumva, toate acestea îmi plăcuseră la ea, le acceptasem ! Dar le acceptasem, atâta timp cât și ea m-ar fi acceptat a fi cel ce eram !

Nu petrecuserăm mult timp împreună. Nici măcar nu apucaserăm a ne certa cu adevărat ! Dar oare era nevoie ? Era nevoie de cuvinte de zălatari, aruncate pe la garduri ? Acum știam cine e și jăratecul acela molcom din suflet, începu a scoate scânteii de furie !

Mă învârteam ca o juvină hămesită în jurul poligonului, pândind. Cu fiecare viraj, cu fiecare apăsare de palonier și înclinare de manșă jăratecul creștea, amenințând a se transforma într-un pojar adevărat. Începusem a avea poftă de a distruge ceva, de a căsăpi, de a trece ceva prin foc și sabie - ascensiunea războinicului aspirant spre bărbăție.

O rachetă verde îmi semnaliză că pot începe, scoțându-mă din reverie. Tocmai la timp !

Încă un viraj, apoi altul, de axare pe țintă. Picajul, în ură, cu zâmbetul acela disprețuitor pe buze, cu patru sute de kilometri pe ceas, cu motorul urlând, de parcă ar fi vrut a se smulge de pe batiu. Grila de ochire se suprapuse cercului alb, desenat pe iarba sfrijită, de sfârșit de vară. O apăsare lungă, cu degetul înmănușat în capătul manșei: „ra-ta-ta-ta-ta-ta !” Cerul se umplu de șerpi lungi de fum, aducători de moarte, iar cercul se umplu de praf.

I.A.R – 80

*Este interzis a ucide, dar ucigaşii
nu sunt pedepsiţi când omoară în sunet
de trompetă - Voltaire*

Sosise încă o toamnă cu alaiul său de culori, ce prevesteau griul greu al iernii. Încă o toamnă şi încă o schimbare pe drumul de a deveni aviator militar. Aviaţiunea, ca şi viaţa, este o şcoală continuă. Oricât de multe ai învăţa mai sunt încă pe atâtea. Apoi, după ce le-ai învăţat şi pe acelea, din nou constăţi că nu ştii nimic, pentru că aviaţiunea este o continuă schimbare.

Oameni din cei cunoscuţi au plecat, urmând alte căi şi oameni din cei noi au sosit, urmând a bate căi comune cu ei. M-am gândit oare câţi oameni am cunoscut de la începutul acestei aventuri, câţi au mai rămas, şi din cei rămaşi, câţi aveau a rămâne până la capăt ? Unde era acest capăt oare ? Făcea parte din acelaşi ghem, pe care începusem a-l deşira de atât de mult timp, încât părea a fi dinaintea erei noastre ?! Viaţa ce-o avusesem cândva, când era pace în lume şi mă jucam de-a nemţii şi rumânii, se scursese parcă acum câteva secole. Figuri de prieteni şi oameni cu care avusesem de-a face pe parcursul acelei vieţi, se estompau într-o ceaţă a uitării, ce lăsa în urmă-i doar o realitate cu mulţi cai putere; din cei în ce mai mulţi şi mai pretenţioşi.

Realitatea aceasta se numea Ziliştea, lângă Buzău: un câmp întins ce înghiţea orizontul, mărginit de hangare pe o latură, barăci, în care urma a ne duce vieţile pe alta, şi populat cu cea mai diversă congregaţie de oameni şi aeroplan pe care o văzusem vreodată adunată la un loc. Singurul loc unde mai puteai găsi un suflet de român era la câţiva kilometri depărtare, în satul Boboc. În rest, nimic ! Doar câmp, câmp şi iară câmp ! Nici măcar la noi la ţară nu văzusem atâta câmp...

În acest regat de câmpie, domnea comandorul Stănculescu¹⁷⁵.

La Cotroceni îl avusesem pe Englez, o figură elegantă, înaltă, manierată, cu valenţe părinteşti, în ceea ce ne privea pe noi elevii.

La Ghimbav fusese Coriolan, care în ciuda granitului exterior şi a discuţiei avute, se dovedise a fi o figură blândă, de dascăl priceput şi zburător şi mai priceput.

În schimb, Stănculescu era un ins mic, să zici că-i rudă cu Puțifer, urâcios, și îngâmfat. De câte ori vorbea, își strângea pumnii micuți la piept sau își desfăcea brațele în gesturi de lebădă, să te miri cum de nu poate zbura fără de aeroplan. Mai târziu am aflat că nu-i prea plăcea sborul, sau că se temea de el. Promitea multe, dar nu făcea nimic, doar dădea din gură și părea a fi pus acolo, nu spre a gospodări toată acea adunătură de avioane și aviatori, ci pentru a-i încurca în treburi. Nici nu era de mirare că era numit Țugulache !

Promisese autobuz să ne ia din gară, dar sosiserăm pe jos, după vreo cinci kilometri de mers. Promisese că o să avem încartiruire mai bună decât la București și ne procopsisem cu niște barăci, în care puteam pune rămășag că șoarecii o duc boierește. Promisese mâncare ca la restaurant, doar că mai mult mâncam conserve sau ce mai primeam de acasă. În sfârșit, ne promisese două sute de ore de zbor, peste cele o sută și ceva deja avute, ceea ce ar fi spălat celelalte neajunsuri, dar asta rămânea de văzut.

La Ziliștea se antrenau cam toate categoriile de aviație existente, în scopul de a cunoaște materialul volant din unitățile unde aveau a fi repartizați piloții. Nu văzusem atâtea tipuri de avioane la un loc în viața mea ! Erau P.Z.L-uri de tot felul, RWD-uri, PWS-uri, I.A.R-uri 27, 37, 38, 39, I.A.R-uri 80, asta doar pentru a pomeni pe cele ale căror denumire era formată din câteva litere de alfabet. Cele cu nume întreg, începeau cu Fleet-ul și continuau cu Nardi-ul, Heinkel-ul, Junkers-ul 34 și nu știu mai care. Mai veneau din când în când Tante¹⁷⁶ Ju-uri, DC-2-uri și DC-3uri. Ce să mai vorbim ! Găseai tot inventarul aviațiunii regale ! Fiecare categorie avea încetățenită o latură a ei, pe marginea acestui câmp imens și bineînțeles, noi ocupam pe cea destinată vânătorilor.

Ședeam cu Costică și Gellu afară, lângă baraca noastră dormitor, uitându-ne peste câmp, la avioane. Puțifer se pierduse demult pe aerodrom, cine știe cu ce treburi.

- Ne uităm puțin ? am întrebat, arătând din cap către linia de avioane. Vreau să văd și eu 80-ul acela de aproape.
- O să ai destul timp ! Oricum, până la 80, mai e.

Până la 80, într-adevăr, mai era...Din nou Nardi-ul, apoi PWS-ul acela polonez ce arăta a Fleet supradimensionat, cu motor în stea, poate He-112¹⁷⁷-le...Eram curios a ști despre acest 112, nu de alta, dar știam că luptase pe front. David Stămbuleanu îmi povestise că, pe la începuturi, concurase cu 80-ul, dar pierduse. Îmi placea aripa lui eliptică, elegantă, și aliura de vânător pur-sânge pe care o avea. Îmi venea greu a crede că o mașinărie elegantă ca aceasta „pierduse” în fața 80-ului. Lui Andrei îi plăceau tunurile automate cu care era înarmat.

Următoarele zile am pierdut timpul mai mult plimbându-ne pe lângă linia de avioane, căci de zburat nu am zburat mai deloc. Am făcut fiecare câte trei ture de pistă cu acel PWS, despre care Andrei spunea că este progenitura unui P.Z.L-11 împerecheat cu un Fleet, apoi liniște și pace; cursuri la sol cu instructorii, pentru cunoașterea materialului volant...

Toamna se adâncea, iarba se usca, începuse vântul și în curând aveau să înceapă ploile, ce aveau să umple aerodromul de bălți, asta fără a vorbi de vremea rea, când nu se poate zbura. În loc să profităm de vremea bună, noi ce făceam ? Păi ce să facem ! Jucam remi, volei, cu un fileu improvizat dintr-o plasă de camuflaj, ne mai aplecam asupra cărților tehnice, iar când ajungea cuțitul la os, mai rechiziționam câte

un camion cu care dădeam o raită prin sat, sau chiar prin Buzău, pentru a mai cumpăra de-ale gurii, căci aviatorii, chiar și cei de vânatoare, sunt ființe sensibile, nu le priește orice hrană, mai ales cea de conservă !

De la o vreme, mai mult împins de Puțifer, începusem a-mi face apariția în poligonul de tragere, amenajat nu departe de aerodrom. Era un sergent acolo, responsabil cu instrucția, ce ne făcea loc la una din biute și stătea pe lângă noi, până terminam tragerile cu pistoletele noastre. Îi plăcea să stea la taclale și îl ascultam, pentru că fusese pe front și avea ce povesti. Muniția de Beretta nu era tocmai ușor de găsit, fapt ce dădea bătăi de cap celor de la intendință, de câte ori ceream:

- Dar ce Doamne iartă-mă faceți domnilor cu atâtea cartușe ?! se stropșea căpitanul de acolo, luându-se cu mâinile de cap. Ia vezi mă' Lică dacă mai e, acolo în spate, știi tu !

Când nu a mai fost deloc, acolo în spate unde știa Lică, tot Puțifer a venit cu ideea de a folosi carabine ZB, pentru care „era” acolo în spate.

- Trebuie a fi buni ochitori, e musai pentru un vânător ! argumenta el. Și așa nu zburăm !
- Dar ce bine trageți, dom' sublocotenent ! De ce nu veniți la noi, la infanterie ? Să fi fost cu noi la Odessa, praf îi făceați pe moscali !
- Și zii așa, măi Lăscărică, ai fost la Odessa ?
- Da' păi cum ! De la Cahul, pân' la Odessa am fost dom' sublocotenent.
- Și cum de nu ești pe front acum ?
- Eeeee, păi să vedeți, e istorie lungă aici ! Pe mine, când m-a concentrat, nu știam ce-i aceea armă. Eu eram casap, să știți, acolo la mine-n sat. Tăiam porci și vite, că nu toată lumea poate tăia. Nu li se ridică la toți mâna ! Păi ce, poate toți să se uite în ochii la juvină, când își dă duhu' ? Eheeee, păi când ne spunea dom' locotenent al nostru să punem baioneta la armă și să ieșim la atac...păi dădeam iama în moscali, cum dau lupii la stână, așa să știți ! Leșeam din tranșee și din fugă-i luam cu baioneta, păi cum ! Știți cum intră baioneta-n om ? Ca-n purcel, dom' sublocotenent ! Așa intră ! Ați tăiat purcel, dom' sublocotenent ? Îi iei la proțap pe baionetă, fir-ar mama lor a dracu' să fie, și-i lași acolo, unde e căzuți, cu mațele-n țărână !

M-am uitat la Puțifer, care asculta îngrețosat, gândindu-mă ușurat, cât de bine e să fii aviator, să dormi în pijamale și să nu fie nevoie să iei purcei în baionetă pe câmpuri.

- Dar și dumneavoastră, să trăiți ! continuă Lăscărică, clătinând din cap. Odată pornit era cam greu de oprit. Dumneavoastră aviatorii e, cum să spui eu ?! Am văzut eu pe câmp, aeroplan căzut. Așa, din cer ! Păi ce mai era din el ?! Parcă era o lumânare topită, așa era ! O roată colo, una colo...Și omu' ? Era așa, ca un miel pârlit, să știți' ! Atât mai rămăsese. Cu dinții pe-afară. Și tot așa și mirosea, să știți' ! Ca atunci când frigi un miel în proțap ! Da' era om, să știți !
- Avea stea pe coadă ? întrebă Puțifer pierit, înghițind un nod.
- Ce să aibă ?
- Stea roșie pe coadă ! Era rus ?
- Stea ?! Parcă nu văzui, dar era de-ai noștri ! Doi era ! Uite așa, pe un câmp ca ăsta. Arsăse iarba acolo unde căzuse ! Nimic nu mai era !
- Baremi din Mihail am avut ce aduna ! șopti Puțifer, searbăd la față.

Două săptămâni am luat pauză de la trageri, până ne-am dres de imagini cu purcei trași în baionetă și aviatori transformați în miei copti...

„Dragă Mia,

Vreau să aflu de la mine, că-mi pare tare rău pentru cele întâmplate. Poate că totuși nu trebuie să disperăm. Oamenii, diferiți fiind, au parte de multe neînțelegeri între ei, dar acesta nu este un motiv de zăzanie. La urma urmei din această pricină se stârnesc războaie, precum cel de față. Aș dori să ne mai vedem, să vorbim, să ne plimbăm ca altă dată. Dă-mi un semn, te rog !

Matei

P.S Sunt la Buzău acum, dar nu trebuie să-l deranjezi pe Ștevie. Ne putem vedea oriunde.

Și-ntradevăr în Buzău eram, după de-ale gurii, căci nu se zbura. Am pus scrisoarea la poștă, în târg, căci ar fi ajuns mai repede decât dacă aș fi așteptat Ju-ul 52, și am pornit-o pe strada principală, căscând gura la prăvălii.

Buzăul avea acel aer provincial, de urbe mică, unde orice străin ce se plimbă la strada principală luminează precum farul de la Sulina, mai ales dacă poartă uniforma de aviator. Covrigari, salepgii, lustragii, țigănci cu flori, copii cu ziare, toți se înghesuiau a ne fi de folos, întrebându-se de bună seamă, ce caută aviatorii ăștia în urbea lor, cărând ditai traistele goale cu ei.

În afară de cei pomeniți mai sus, o categorie aparte, cu pantofi cu toc și șaluri la gât, arunca ocheade mai ceva decât stațiile germane de observație și alarmare timpurie.

Ne-am umplut încet traistele cu cele poftite, târguind și pentru alții, care nu aveau timp a părăsi unitatea, numai că lipsea ceapa, pe care nu o putusem afla cu nici un chip.

- La ce-ți trebuie ceapă ? întrebă Andrei nerăbdător.

- Îmi trebuie mie, ce te doare pe tine ! i-am răspuns, simțind că voi avorta pe loc, acolo în mijlocul străzii, dacă nu fac rost de ceapă.
- Liber la ceapă atuncea, domnul ! Eu am alte trebi. Ne vedem peste un ceas !
- Că unde te-oi duce ! Te pomenești că te așteaptă vreo divă !
- Nu doar una...! zâmbi el, făcând cu ochiul. Peste o oră, la camion !

Se făcu nevăzut, după ce mai întâi se aranjă de un pachet cu cine știe ce în el, lăsându-mă mofluz în mijlocul drumului.

Am oftat, cu gândul aiurea, la femei. Rău cu ele, rău fără ele ! Și unde dracului găsesc ceapa ?!

- Șie caută domnul aviator ?

M-am întors greoi, cu cele două traiste în câte o mână și m-am găsit în fața unei domnișorici subțirele, șatenă, atât cât puteam ghici după şuvițele ce se strecurau de sub o bazma roșie, ce avea un zâmbet căruia i-ar fi răspuns și pietrele. În afară de zâmbet, mai avea și doi ochi strălucitori, ce m-au trimis la versurile lui Cristian Vasile¹⁷⁸:

„ De-mi place o brună cu ochii de jăratec

În focul cărora inima-mi topesc ”

Domnișorica nu era singură. Era înconjurată de o clică întreagă, pe puțin vreo cinci, ce chicoteau înfundat.

- Hai tu, lasă pe domnul în pașe, Aurico n-auzi ?! Nu vezi că ari treabă ? Dar ște cari matale în traistele șelea ?

Pus în fața unei asemenea audiențe, mi s-a bombat pieptul fără voia mea, ca la cocoși. Mă gândeam că în pur spirit vânătoresc, n-ar fi stricat a-l avea pe Puțifer în preajmă, pentru a forma o celulă completă, dar nu a fost să fie. Am acceptat lupta de unul singur, fără coechipier.

- Jăratec am ! Aviatorii așa mănâncă, domnișoarelor !
- Vai di mini ! Dar cum jăratec ! au chițait toate în cor. Eu credeam că aviatorii numa' zboară...
- Eh ! am oftat cu alean. Așa crede lumea. După cum vedeți, mai mult umblă...

Poate că într-adevăr lumea se așteaptă ca aviatorul să zboare și să se zbată neconținut. Dar, iată că nu este chiar așa ! Cu puțină lipsă de gospodărire, nu zboară deloc !

- Dar pi șini căutați, mă rog ?!
- Ceapa o caut ! Asta lipsește. Ceapa !
- Șeapa ? Cum vine asta ? Cum adică șeapa ?
- Vreu să cumpăr ceapă și nu găsesc !
- Vai di mini, dar avem șeapă acasă gărlă. Di ște nu viniți la mine, la masă, e ora prânzului. Nu vă e foame ? Șe mănărică v-am fașe...
- Aurico, da' di ște la tine ? La mini nu poate să vie ? se rățoi alta cu arțag.
- Pentru că eu am întrebat prima ! Haidiți, sunteți oaspetele meu, dar si poati !

- Văleu tu, că mare gura ai ! Dar ște, nu poate alege dânsul ? Ia haideți la mine !
- Domnișoarelor, vă rog, sunt onorat, dar nu am timp acuma ! Trebuie să mă întorc la unitate, am o oră la care să ajung !
- Ei, dar nu se poati ! insistă basmaua roșie, deja cu o mânuță pe brațul meu. Baremi pentru șeapă și tot veniți ! Avem o șeapă așa bună ! Haideți !

Aurica, căci deja îi aflasem numele, nu-mi dădu pace deloc. Cu o mână pe brațul meu, mă manevră expert de sub nasul celorlalte, împingându-mă discret pe o uliță, în ciuda protestelor mele din ce în ce mai slabe.

- Ducă-să pe pustie de pupeze, că nu dau pașe omului ! Hai să vedeți ce șeapă bună avem !

Mai mult cu voie decât fără voie, am urmat-o pe ulițele Buzăului, printre case, cărând traistele după mine și simțindu-mă cum cad în păcat, căci nu din pricina cepei mergeam eu după ea prin urbe, până acasă.

Rica m-a dus până în fața unei porți largi, de aceeași culoare cu basmaua ce o purta pe cap și m-a invitat la ei în gospodărie. Nu a fost chip să scap ! Fata se lipise ca scaiul de mine, iar masa ce au intins-o ai ei, cu ea prezidând pe post de șef de post, nu a lăsat loc de refuz, mai ales pentru un biet aviator, hămesit după o cură de conserve. Avea de toate, inclusiv două sticle de vin de Buzău, iar oamenii au fost așa drăguți și îndatoritori, încât ar fi însemnat să-i jignesc, dacă aş fi plecat. Să-l ia naiba pe Puțifer ! Putea s-aștepte !

Am mâncat și băut pe săturate, simțindu-mă precum marinarii de pe Bounty, odată ajunși în Tahiti. Am aflat că Rica avea doi frați mai mari, ambii concentrați pe front, de care nu mai auzise nimica de ceva timp și de care le era tare dor. Poate că le luasem locul pentru o scurtă bucată de timp, sau poate că îi căzusem fetei cu tronc...

La fel ca acei marinari, stricați cu răsfățurile firești ale acelei insule tropicale, nici mie nu-mi venea a pune îndărăt lanțurile la mâini și la picioare și să mă întorc de bună-voie pe aerodromul acela mare și trist, unde nu se zbura. Aș fi stat la acei oameni cumsecade o veșnicie, lenevind cu burta plină lângă Rica, trimițând la dracu' războiul, pe cei ce-l puseseră la cale, pe cei ce-i urmau și pe cei ce se credeau altfel și mai presus decât toți oamenii ! Parcă nici aviațiunea nu-mi mai trebuia, gândind cât este zborul de frumos, încălecat pe o scândură ce te poartă în văzduh pe unde de poveste și cât este de urâcioasă aviațiunea, atât cea militară, cu mieii ei pârliti cu dinți rânjiți și tocuri de pantofi în paloniere, cât și cea civilă, cu stropitorii de cerneală de prin birouri și miile de lei transformate în piloți de linie, ce nu află niciodată ce înseamnă a zbura cu adevărat !

Odată cu venirea serii, disciplina ce-mi fusese picurată în creieri timp de doi ani, a învins vremelnic sufletul și m-am trezit alergând cu Rica și cu traistele după mine, spre locul de întâlnire, unde ar fi trebuit să fie camionul. Nu era nici urmă de el. M-am oprit gâfâind, cu mâinile-n șolduri, uitându-mă nehotărât la piața goală, tocmai când din direcția opusă apărui Andrei, și el în fugă, și tot cu o femeie după el.

- O făcurăm ! am rânjit la el. Cum ajungem îndărăt ?
- Ce dobitoc, caporalul ală ! Și doară i-am zis să aștepte !

- Gara !

Am alergat la gară, cu fetele după noi, dar era seară. Nici un tren nu trecea spre Focșani sau spre Suceava. Abia dimineața ! Și noi trebuia să fi fost demult îndărăt !

- Birjă ! cârâi Andrei.
- Ce birjă ne duce pe noi douj' de kilometri până la Ziliștea ? Și cu ce plătim ? Cu astea ? i-am fluturat traistele sub nas.
- La post ! La jândari, că la poștă e închis. Dăm un telefon !

Fetele, după noi, ca iezii.

- Alo, alo, Flotila ?! Vreau la Flotilă ! răcnea el în receptor, în timp ce șeful de post se uita prostit la noi. Cine e acolo ? Care sergent ? Aici e sublocotenentul Ionescu. Io-ne-scu ! Ne trebuie o mașină să vie la Buzău. Păi, ne-a lăsat aici amicul tău ! Păi, a plecat ! Când mâine, mie-mi trebuie acu' !

Se mai dădu de ceasul morții la telefon câteva minute, apoi nescoțând-o la capăt, încheie brusc conversația.

- Dobitoc ! mormăi agătând receptorul în furcă. Sergent ! Mașină aveți ?
- Noi ?! N-avem, dom' sublocotenent. Poate la prefectură !
- Halal post de jandarmi, fără mașină !
- Așa este dom' sublocotenent ! Să ne deie și nouă mașină !
- Acu' ce facem ? am întrebat ieșiți în stradă, în fața clădirii.
- Di ște nu rămâneți la noi pesti noapte ? au sărit fetele. Avem o odaie așa di largă și de bună ! Pentru oaspeți ! Unde să mai mergeți acuma noaptea ?

Și așa am făcut. Fiecare cu a lui. Am urmat-o pe Rica la ea acasă, în timp ce Andrei a dispărut cu diva lui.

Și dreptate a avut ! M-am cuibărit în odaie largă, cu perdele de borangic la ferestre, cu pat moale și larg, cu așternut curat și țoale moi pe dușumea, în timp ce o sobă duduia molcom, goning răcoarea nopții. Târziu, la cântatul cocoșilor, pe când mă aflam la porțile viselor, ușa se deschise încetișor și Rica se strecură în cameră, apoi în pat, apoi în sufletul meu...

- Dar ce credeți voi ? Că aici face fiecare ce vrea ?
- Ne scuzați, să trăiți ! A fost o întâmplare nefericită ! Poate dacă...
- Gura ! Aici eu vorbesc ! Eu dau ordine ! De acum înainte v-ați lins pe bot de învoiri în oraș !

Priveam la comandorul Stănculescu, cum răcnește și se agită, cu pumnii lui micuți strânși la piept, întrebându-mă ce forță divină i-o fi dat lui dreptul de a dispune după plac de soarta noastră. Și vorbea și vorbea, și urla, și dădea din mâini, dar nici că-l auzeam. Gândul îmi era departe, într-o odaie cu perdele de boranginc la ferestre, unde era o basma roșie și unde era viață adevărată, caldă, moale și catifelată.

- ... și aveți și oprire de la zbor o săptămână !

Am salutat fără chef și am dat buzna pe ușă afară. Mare brânză ! Mare minune dacă s-ar fi zburat în timpul săptămânii aceleia ! Iarna începea să-și intre în drepturi, gonind toamna, iar noi tot cu trei ture de pistă rămăsesem. Scuzele se țineau lanț. Ori nu aveam benzină, ori nu aveam ulei, ori nu aveam cauciucuri, ori avion, ori era vremea proastă.

- Tot e bine, că n-am ajuns iară la cartofi ! mărturisi Puțifer.

Săptămâna oprită de la zbor s-a scurs la fel ca cele în timpul cărora nu eram opriți de zbor, dar zborul era oprit pentru noi. Ce greu și bacovian trece timpul fără zbor, mai ales pentru un aviator răzvrătit pe jumătate împotriva mersului lumesc al lucrurilor și cum îl transformă în mai rău...

Tânjeam ! Tânjeam după femeie, tânjeam după viață. Tânjeam după zbor și nimic nu mă mai atrăgea pe câmpul acela nesfârșit, înțesat de avioane sfidătoare parcă, precum strugurii la care nu poți ajunge. Pe zi ce trece deveneam mai posac, mai ursuz, plutind pe ape tulburi ce n-ar fi fost bine a fi stârnite.

Am mai făcut câteva ture de pistă, într-o zi fără prea mulți nori. De data aceasta cu un prieten vechi, cu Nardi-ul, cu unul ce avea carlinga acoperită. Era ciudat să fii închis complet, să nu mai simți vântul. Parcă și motorul îl simțeam altfel: o reverberație zgomotoasă ce răzbătea din străfundurile avionului, înghițind totul. Nu mai era zgomotul furat de vânt, al Nardi-ului lipsit de plexi...

Instructori au venit și au plecat, precum călătorii din tren, cu care te întâlnești o singură dată.

Sărbătorile de iarnă au venit și au trecut, fără zurgălăi și fără sanie.

Și în sfârșit, când atât eu, dar mai ales Puțifer, făceam o ultimă efortare pentru a nu înnebuni, un alt client s-a asociat vieții noastre de piloți de vânătoare, înscriindu-se umil în lista avioanelor zburate: Heinkel-ul 112.

Făcuse nu demult concurență Bf-ului 109, dar pierduse. În ciuda liniilor elegante și brutale în același timp, în ciuda aripii eliptice, în ciuda trenului solid, cu ecart mare, pierduse în fața pătrăteniei fragile de 109, ce se dovedise a fi o mașinărie mai ucigătoare, mai utilă. Moș Ernst Heinkel a trebuit să înghită gălușca, dar fără să dispere, căci cele o sută și ceva de 112-uri fabricate și-au găsit familii adoptive în sânul unor nații mai mici și mai cu nevoie de avioane moderne. Chiar și așa, prea multe nu au fost cumpărate. Deja își făcuse apariția un vânător autohton, de care nu auzise nimeni până atunci, dar care s-a dovedit net superior 112-ului: I.A.R-ul 80. Încântată, sau poate într-o sinceră sclipire de înțelepciune, conducerea Aviațiunii Regale a decis înzestrarea cu noul avion neaș, acceptând Heinkel-e doar cât să echipeze două escadrole.

Acestea s-au dovedit utile pe front, nu atât în lupta aeriană, cât în atacul la sol, grație celor două tunuri automate, ce puteau ferfeniți orice. De lupta în văzduh, ar fi mai bine a nu vorbi, căci 112-le s-a

dovedit a fi o potriveliță numai pentru cele mai desuete aeroplane sovietice. Prin urmare, la sfârșitul campaniei de la Odessa, supraviețuitoarele au fost retrase în țară și date în speță pentru antrenamentul piloților ce aveau să treacă pe avioane mai pretențioase, cum ar fi 80-urile sau Messer-urile. Iaca așa, ne-am procopsit și noi cu el, într-o zi geroasă de iarnă, dar plină de soare.

Suflantele¹⁷⁹ cu aer cald își făcuseră demult treaba, încălzind motoarele, iar noi eram îmbrăcați ca niște urși, în salopete din piele îmblănită pe interior. Ne mișcam și cam la fel. Aveam buzunarele de sub genunchi pline de notițe de sbor: de-ale Heinkel-ului ! Aceleași notițe erau și în capetele noastre și la stația de radio de aerodrom, căci spre deosebire de alte avioane cu care avusesem de-a face, Heinkel-ul era echipat cu radio. Nu mai zburam singuri...

Am dat târcoale avionului pentru a nu știu câta oară, mângâind tabla lucioasă și rece a fuselajului cu mânășă. Modernitate, finețuri germane, linii fine. Primul vânător pur-sânge cu care urmam a zbura !

Judecând după dărele negre de fum ce încodeiau lateralele fuselajului și vopseaua sărită pe alocuri, era o mașinărie muncită.

Cabina era comodă, închisă, cu vizibilitate excelentă, inclusiv spre înapoi.

Comanda pasului elicei se confunda în mod neplăcut cu cea a magnetourilor, lângă care era de almini și amplasată. De ce montaseră pasul elicei tocmai pe tabloul de bord, lângă magnetouri ? Unde mai era pragmatismul german aici ?

În ciuda multelor ore pe care le avea, motorul porni ceas și reverberația aceea sonoră, de putere izvorâtă din adâncul fuselajului, a inundat cabina de pilotaj. Mi-am promis să nu uit de comanda trenului de aterizaj și de pasul elicei și am rulat câținel pe zăpadă la start.

Decolarea mi-a amintit de Nardi și de P.Z.L în același timp. Pe de-o parte pentru că Heinkel-ul a ținut ca un berbec până s-a desprins, pe de alta datorită furăturii la stânga. Am escamotat plin de speranță trenul și am luat înălțime deasupra aerodromului pentru a mă obișnui cu avionul.

Era mare. Mai mare decât un Nardi. Zbura bine. Ce altceva puteam spune despre un avion cu care nu mai zburasem vreodată ? Avea viteză. Urca binișor. Leneș în manevrele ce sorbeau caii putere ai motorului. Aproape ca Nardi-ul ! Viraje pe stânga, viraje pe dreapta. O angajare pe bot...Așa, să văd cum se simte ! Un picaj, o șandelă...Răspundea bine ! Era mai rapid decât orice altceva zburasem până atunci !

Aterizarea ! Am coborât, urmând cu strictețe turul de pistă, reducând viteza, cum scria la carte. N-am uitat trenul ! A coborât cu două pocnete seci, anunțându-se cu cele două becuri verzi ce s-au aprins prompt.

- Mai pune motor, Matei ! am auzit o voce sigură pe ea, în căști.

Am corectat panta, am trecut pragul...

- Atât ! Ține-l acolo ! Nu mai trage !

Heinkel-ul se așternu sprinten pe zăpadă, domolindu-și treptat viteza.

- Ei ?! Cum a fost, domnule ? m-a întrebat Gellu, în timp ce-mi scoteam casca și parașuta.
- Mi-a plăcut !

Deși făcusem trecerea pe Heinkel, viața își urma făgașul ei normal de garnizoană pe timp de iarnă: remi, cărți, cursuri și crivăț. Cu zborul stăteam prost, ca de obicei, abia de furam câte un tur de pistă. După alte câteva zboruri cu 112-le, am realizat cât de slab era motorul și de ce fusese retras de pe front așa de timpuriu. Parcă întreg avionul era făcut din plumb, toate manevrele rezonând greoi cu lipsa lui de cai putere și necesitând picaie prelungite pentru a-i aduna.

Era ciudat să zbori deasupra câmpurilor acoperite de zăpadă, o zăpadă orbitoare când era soare și cenușie în lipsa lui, ce se confunda cu norii, la fel de cenușii. Când vizibilitatea era bună, zăream departe pata întunecată a Buzăului. Ce-o mai face Rica oare ? Nici măcar nu îi scrisesem...

Heinkel-ul ne călăuzea pe drumul nostru de piloți de vânătoare, cu fiecare manevră ce ne-o ceda în stăpânire, pe deasupra câmpurilor scrobite și reci. Câteodată nici un punct, nici un reper nu mărturisea ochiului noțiunea distanțelor sau înălțimea, singurul ce o raporta fiind doar altimetrul, precum un polițai credincios.

Zăpada a început apoi a lăsa loc pământului, dezgolind-ul în petice brune ce alcătuiau table de șah aruncate în haos.

Spre primăvară, am schimbat notițele de sbor ale Heinkel-ului, cu cele ale I.A.R.-ului 80, avion ce părea a fi capăt de cursă în școala militară, înainte de repartitia pe escadrile. Așa să fi fost oare ? Toți ceilalți făcuseră deja trecerea: Puțifer, Gellu, Costică, în urma altei selecții, riguros organizate de cei ce dispuneau de sortile noastre. Doar eu mai rămăsesem dintre mușchetari.

Într-o dimineață de martie, fără zăpadă, abia răsărise soarele ce-și răsfrângea blând razele în plexicul cabinei, m-am apropiat de el: metal rece și ud, acoperit de rouă.

- Pe mine mă aștepți ? am întrebat în gând.

Ne știam de ceva timp. De pe vremea când o siluetă argintie fulgerase cerul în tunet de motor, demult, la Băneasa. Apoi ne studiasem din cenușiul pozelor ce tapetau camera unui împătimit al aviației, certat cu trigonometria. Ne mai văzuserăm ici - colo și cu alte ocazii, ca atunci când tot dai peste cineva în timp ce alergi să iei tramvaiul. Parcă era o cunoștință cu care doar îmi scrisesem și pe care o întâlneam pentru prima dată în carne și oase. Mă simțeam de parcă tot drumul meu parcurs în viață, fusese bătut pentru a întâlni această pasăre din metal.

Crescusem de la prima noastră întâlnire. Crescusem eu, crescuse el...Nu mai era un prototip. Era o mașină de luptă adevărată, ce primise botezul focului în Moldova: o unealtă demnă de un vânător, un element complementar al războinicului aerian.

I-am dat încet târcoale, umezindu-mi degetele în buburuzele de rouă ce se odihneau pe metalul fuselajului, la fel cum făcusem și cu Heinkel-ul. Forme dulci, blânde, rotunjite, încastrate într-o siluetă menită să creeze zbor...Mângâiau mai blând ochiul decât agresivitatea sportivă a conturilor germane. Spre deosebire de Heinkel, parcă avea ceva românesc în el, un amalgam de elemente ce-mi amintea de gospodăriile de la țară, unde fiecare își croia acareturi cum și unde putea. Spre exemplu pedalele de palonier erau fixe, de parcă bietul pilot și-ar fi putut flexa gleznele după colț ! Cupola rotundă din plexi, acoperea o carlingă spațioasă, în care te puteai pierde, plasată parcă un pic prea departe de motor.

Ce nu-mi plăcea, erau cei patru sute de litri de benzină pentru care nu se găsisese alt loc decât în fața carlingii și evident, a pilotului. Dacă lua foc în văzduh, sau la vreo aterizare forțată, garantau cu adevărat acel miel fript, descris în de-amănunt de Lăscărică. Și mai era ceva ! În ciuda liniilor fine de femeie, nu era decât un pușcoci cu aripi, ce nu avea nici o legătură firească cu zborul, menit să aducă moartea, uneori propriului pilot dacă era ageamiu. Avionul era mare și părea greu, apăsa pământul greu. Dacă Fleet-ul părea că poate fi luat de vânt, iar Nardi-ul nu era nici el departe, din pricina placajului cu care era acoperit, la fel ca Heinkel-ul, 80-ul era o încastrare metalică, solidă, tare, să te miri cum de zboară. Pesemne numai din pricina vitezei sale înspăimântătoare, căci, doar pentru a-l desprinde aveai nevoie de aproape jumătate de kilometru.

Dar, ce știe copchilul despre jucărele primejdioase ! M-am bucurat să-l pot zbura.

Aceast eveniment nu s-a lăsat așteptat prea mult și o altă dimineață însorită, m-a găsit alături de avion echipat cu parașută, mănuși și cască de zbor, ce acoperea un cap îmbuibat de gânduri, emoții și instrucțiuni. Dacă instrucțiunile cuprindeau știința necesară pentru a nu muri cu 80-ul, emoțiile și gândurile erau altele...

Ca pentru un ritual, eram toți strânși lângă avion, dar numai eu aveam să zbor.

Eram pregătit ! Mă simțeam alt om. Avionul acesta, avea să definitiveze pregătirea mea de pilot militar, precum o pecete pusă asupra unui catastif la care se tot scrisese. Mi-am privit prietenii, în privirile cărora se citeau încurajări și privindu-i, așa îmbrăcați cum erau, în combinezoanele de zbor, am realizat că nu mai erau cei de dinainte, cei care aruncau perne și vulgarități într-un dormitor cazon. Ne maturizasem !

Ne uitam la mustața noastră de mușchetar și frizura romantic-militară, cu părul dat mult pe spate și tare drag ne era de noi. Eram bărbați acum. Bărbați adevărați, iar 80-ul nu făcea nimic decât să concludă ritualul trecerii de la adolescență la a fi bărbat. Și încă unul războinic !

M-am instalat în carlingă, potrivindu-mi scaunul cu levierul din dreapta cabinei și m-am legat în chingi, ascultând instrucțiunile recapitulate de instructorul ce ședea cocoțat pe laterala cabinei, ca un acrobat de circ.

- Cum e meștere, totul pe verde cu agregatul ăsta ? se interesă el, adresându-se sergentului mecanic, ce deservea avionul. Vezi că e la primul lui zbor ! Ar fi bine să meargă toate, inclusiv radio-ul !
- Merge și noaptea, să trăiți ! A fost acordat ieri, cu cristalul. L-a tras cineva mai de sus alaltăieri, dar nu am găsit nimic la tren să știți și, oricum, luna care vine întră în revizie la Brașov.

Căpitanul clătină din cap nemulțumit, dar își păstră opiniile pentru el și se dădu jos, scoțându-și picioarele din scărițele gen capcană de vulpe, pierdute în fuselaj.

- Hai, la treabă, atunci ! Dacă ești atent scapi, domnul Matei ! Urechea la radio și baftă ! O să-ți placă avionul !

S-au îndepărtat toți, lăsându-mă doar cu servanții și cu emoțiile.

Am potrivit pasul elicei la ora zece, conform instrucțiunilor, întrebându-mă din nou, de ce or fi pus comanda pasului, așa departe de maneta de gaze, dar familiar fiind cu ea, datorită 112-ului. Am verificat ca benzina să fie deschisă și magnetourile să fie tăiate.

Servanții așteptau răbdători, uitându-se la mine.

Le-am făcut semn să cupleze bateriile electrice la demaror și am împins mica comandă a starterului, de pe tabloul de bord. Bendix¹⁸⁰-ul motorului țiui în crescendo, ca o piatră de ascuțit de care freci o curea. Când atinse nota cea mai înaltă, am pus contactul și am tras de comanda starterului, pompând în același timp și maneta de gaze.

Uriașul K-14¹⁸¹ tuși, punându-și cilindrii în funcțiune, cu mare risipă de fum, pocnind și trosnind benzină de optezeci și șapte de octani, după canoanele motoarelor în stea.

L-am lăsat să-și facă hatârul, după carte, cu ochii în aparate, până ce temperaturile la ulei au fost pe verde. L-am probat în plin, am închis cabina și am făcut semn să se ia calele de la roți. Eram liber !

80-ul a ridicat coada gonind ca acceleratul și abia atunci am realizat cu adevărat cât de proastă era vizibilitatea spre înainte, când bechia¹⁸² era așezată pe sol. Parcă te uitai de-a lungul țevii unui tun gigantic, îndreptat spre cer ! Din perspectiva aceea, privind din cabina amplasată spre coada avionului, iuțeala în decolare era înspăimântătoare. Dacă ar fi să caracterizez avionul, în comparație cu tot ceea ce zburasem până atunci, aș fi spus că era creat din viteză. Nu lăsa timp de nimic !

Până am pus maneta distribuitorului spre înapoi și am ambreiat pompa hidraulică, pentru a escamota trenul de aterizaj, eram deja departe de aerodrom și indicatorul vitezometrului de bord se cățăraseră la peste două sute, o valoare la care Nardi-ul făcea figuri acrobatice. 80-ul abia se menținea în aer...

Am pus întrerupătorul stației radio, al cărei antenă trona ca un catarg de vas, în dreapta parbrizului, pe poziția a treia și dintr-o dată am auzit în urechi stația de la sol. Dar vai, ce transmisie ! Nu se înțelegea nimic !

Boost-ul¹⁸³ optsute cincizeci, reglat pasul elicei, verificat parametrii motor și am luat înălțime peste caroiagul câmpurilor, pe care le lăsam tot mai jos, tot mai în urmă. Urcam ca o rachetă chinezească de Anul Nou ! Am ajuns la trei mii de metri în mai puțin de cinci minute ! Eram rege !

Mi-am aruncat ochii în cabina încărcată de instrumente, comutatoare și leviere, ce era regatul meu inviolabil, acolo în înaltul cerului și am simțit cum fericirea mi se ridică în suflet. Era ceva să stăpânești un avion ca acesta, o mie de cai de foc, gata să mă poarte oriunde aș fi vrut !

În urcare, în palier, în picaj, viteza era incredibilă. Avionul era atât de echilibrat încât nu trebuia decât să-i mângâi comenzile sau să mă joc puțin cu fletnerul¹⁸⁴. Am făcut câteva viraje strânse la verticala aerodromului. Parcă fugeam după capota uriașă și galbenă a motorului cu carlinga acea amplasată prea spre coadă, ca un scăunel de carusel ce se rotește în jurul axului de care e legat. Sângele mi-a fugit în turul salopetei de zbor, în timp ce zâmbetul mi s-a lățit pe față.

Radioul scuipa ceva fără oprire, dar nu pricepeam nimic. Recepția nu lucra cum trebuie. Am urlat în laringofonul¹⁸⁵ ale căror pastile erau strâns lipite de gât, că aud, dar nu se înțelege, propria-mi voce creată din vibrații răsunând în căști, semn că stația funcționa baremi pe emisie. Gâjâiala de la sol a încetat !

M-am dat în stambă cât am putut. Cine știe când urma să mai zbor ! M-am îmbuibat cu vibrația 80-ului ca un burete uscat, lăsându-mi creierul să o absoarbă. Aș fi zburat toată ziua cu el, dar știam că trebuie să-l aduc curând la aterizare, așa că am coborât din donjonul meu albastru într-o spirală largă, fugărind din nou motorul, plasându-mă la înălțimea trebuincioasă turului de pistă.

Radioul prinse din nou glas, de bună seamă amintindu-mi de trenul de aterizaj. Nu uitasem ! Amuzat și plin de mine, am dat comenzile de scoatere, apăsând maneta distribuitorului pentru a-l dezăvori. Spre deosebire de Heinkel, unde mersese ceas de fiecare dată, la I.A.R, nu a fost așa...

Un trosnet metalic a răsunat sec de sub tabloul de bord. Manometrul ce măsoara presiunea în instalația hidraulică o luă razna, iar becurile verzi, ce semnalizau scoaterea roților, se împerechează cu cele roșii, fără ca acelea să se stingă, semn că jamele nu coborâseră de tot, dar nici zăvorâte nu rămăseseră. Cum era mai rău ! Nici, nici !

S-a zis cu bărbăția ! Nu mai eram rege !

Claxonul trenului suna dement, așa cum era scris la carte, de parcă era vocea avionului cerând ajutor, iar coloritul celor patru lămpi aprinse simultan în fața ochilor, mă hipnotiza ! M-am cramponat de mica manetă a distribuitorului fără rezultat și spaima începu a pune stăpânire pe mine.

De undeva din puțul gândirii, mi-au sărit în minte instrucțiunile coborârii de ajutor. Am căutat frenetic robinetul de siguranță din dreapta cabinei, pe care l-am deschis complet și am ambreiat din nou pompa hidraulică. Becurile s-au încăpățânat a rămâne aprinse la grămadă. Am încercat pompând de mână și nimic !

Să-l ia dracu' !

Speriat eram, dar nu mă pierdusem ! Mai erau șmecherii de încercat !

Am urcat din nou la verticala aerodromului și am început un joc de picaje și cabraje la viteză mare, pentru a crea sarcină pozitivă și face jamele să cadă. A ieșit numai una, înverzind un bec ! Cealaltă lampă s-a încălziat să rămână sfecă !

Radioul o luase și el razna în gâjieli și abia atunci mi-am amintit că nu sunt chiar singur. Cu siguranță că, cei de jos se prinseseră că ceva e-n neregulă și încercau să ajute cum puteau. Le-am declarat problema formal și le-am mai repetat o dată că recepția este neinteligibilă. Radioul a continuat să gâjâie pe mai departe !

Am balansat avionul de pe o aripă pe altă, spre a convinge și jamba rebelă să coboare ! Nu a vrut. Nu puteam ateriza numai pe-o roată !

M-am învârtit pe deasupra aerodromului, gândindu-mă ce să fac, doar cu o roată scoasă. Doar așa, aterizajul era periculos, căci putea duce la capotaj și oricum, la primul zbor fiind, aș fi fost fericit de o aterizare bună pe ambele roți, darămite pe una...Apoi încet, se făcu lumină și mi-a venit în cap o frază din notițele de zbor, ce spunea că, dacă nimic nu merge pentru a scoate trenul, se poate ateriza fără pericol pe burtă. Doar că eu aveam o jambă ieșită !

Dacă nu merge în jos, poate merge în sus, m-am gândit. Am pus distribuitorul pe poziția escamotat, am ambreiat din nou pompa, presiunea a crescut în instalație, și becul roșu se aprinse, dar fără a se stinge cel verde. Ceva se mișcase totuși. Am hotărât să arunc o privire și am scos vuleții¹⁸⁶ aripilor, prin ale căror articulații puteam vedea jamele¹⁸⁷. Mda, una nu se vedea deloc, cealaltă urcase numai până la jumătate.

Am apucat pompa de mână și am lucrat vârtos, de parcă aș fi scos apă din fântâna pieței satului. Jamba a urcat încet, încet, până s-a făcut nevăzută în locașul ei și becul roșu s-a aprins.

Am oftat ușurat. Biruisem toate acele lacăte, rezervoare hidraulice, culise...fiare într-un cuvânt, ce refuzau să funcționeze ! Mai era un hop de trecut: aterizarea.

Nu mai aterizasem niciodată un avion pe burtă ! Mă înspăimânta idea. Nu era ceva firesc ! Apoi mi-am amintit de Icar și de patina lui din lemn, ce tot o aterizare pe burtă însemna, doar că Icarul nu avea sute de litri de benzină la nici doi metri înaintea-mi. Am venit lung, cu o pantă dulce, cu motorul aproape la relanti, aproape ca un planor. Toată acea grozăvie de viteză amintită mai devreme, aducea cu ea iarbă, bulgări de pământ, mușuroaie, ce goneau nebunește la numai câteva palme de fund, datorită lipsei trenului de aterizaj. Am tăiat contactele, am închis benzina și ochii, iar avionul se așternu sanie pe iarbă, în sunet scrâșnit de tablă, ca un Icar gigantic din metal, fără patină.

- Cum adică domnule, cotrobăiai prin carlingă după pompă ? Așa, ca în dulapul cu crățiți ? Dumneata nu cunoști cabina avionului ?

Stăteam smirna în fața lui Stănculescu, în timp ce el se agita ca întotdeauna, cu pumnii lui micuți strânși la piept și ochii făcuți mari, ca ai unui pește pe uscat. Pe masă, în fața lui, se găsea raportul scris de mine, asupra celor întâmplate.

- Ai noroc că, am înțeles de la maiștri că nu ai șifonat rău avionul și că nici vina dumatăle nu a fost. Alminteri, nici la aviația de legătură nu te mai trimiteam ! Acuma eu ce să fac cu restul de piloți ? Pe ăștia unde-i trimit ? M-ai lăsat în necaz, sublocotenente ! Unul din 80-uri intră în revizie săptămâna viitoare, iar unul l-ai băgat dumneata, direct ! Cum o scot la capăt cu ăia de n-au făcut încă trecerea ?

Am înghițit un nod și am tăcut pe mai departe. Ce era să-i răspund ?

- Nici dumneata nu ești gata ! Dacă ai făcut un zbor cu 80-ul și l-ai pus și pe burtă, asta nu înseamnă că te pot breveta ! a continuat. Cum să mă descurc, dacă tot rupeți avioane ? De unde să le iau ? Crezi că cresc în copaci ? Am să pun să scrie mare cu vopsea pe ele, cum să scoateți trenul, poate vă vine mintea la cap ! Acum, du-te !

Apoi, când să ies pe ușă, cu o voce blândă:

- Sublocotenent !

Am întors capul, privindu-l.

- Bine că ai scăpat cu bine...

„Nu vreau să ne mai vedem.”

Altă dramă ! Așa ședea scris în petecul de hârtie venit cu întârziere de la București. Am mototolit hârtia și am lasat-o să cadă.

Acum eram pilot de vânătoare cu adevărat și nu-mi mai păsa. Am simțit cum un mic păsăroi, din cel de foc, a reînviat în suflet, ca atunci când mă dădusem jos din avion. Nu m-am gândit că „am scăpat”. M-am gândit că, „acum sunt mai tare !”

Nu-mi aminteam pe îndelete tot ceea ce se întâmplase. Când mă dădusem jos din avion, făcând numai un pas, de parcă aș fi sărit un pârleaz, nici măcar nu îmi tremurau picioarele. M-am uitat la petele de noroi ce încondeiau parbrizul și aripile, la palele îndoite și murdare ale elicei și mi s-a părut că nu eu fusesem protagonistul acelei întâmplări. Mi-a părut rău de avion !

Un ceas mai târziu însă, trebuia să stau așezat, înconjurat de prieteni, care îmi ofereau care mai de care câte ceva: țigări, ciocolată, țuică, sfaturi. Numai cereri în căsătorie nu primisem. În schimb, toți cereau a sărbători evenimentul cel puțin cu șampanie. De unde să găsesc eu șampanie, tocmai la Ziliște, în câmpuri ? În Buzău aveam interdicție !

În cele din urmă, Stănculescu a decis să breveteze pe cei ce făcuserăm trecerea și ne-a mai „dat” câteva ture de pistă cu I.A.R-ul 80. M-a bufnit râsul când m-am apropiat de avionul rămas și am găsit că se ținuse de cuvânt. Cineva scrisese mare pe fuselaj cu vopsea albă, instrucțiuni ce nu trebuiau uitate¹⁸⁸.

Era zi de duminică, dar zi de zbor, cu vreme nu prea prielnică, dar nici tocmai rea. Buletinul meteo anunța vizibilitate proastă pe regiuni, dar la aerodrom era soare și frumos. Nici nu ne trebuia altceva.

M-am cocoțat pe scărițele de vulpe, agățându-mă cu o mână de catargul antenei, de lângă parbriz și târând parașuta de șezut după mine, precum un scutec uriaș și plin. Am luat loc pe ea, privind înainte, prin vizorul de ochire, de-a lungul fuselajului îndreptat spre cer, ce acoperea orice s-ar fi aflat înaintea avionului, pe sol. Pe când îmi legam chingile, am simțiti prezența cuiva, lângă avion. Am întors capul și l-am zărit pe Costică Baltă:

- Ai grijă, coane ! Asta-i vizibilitate de cimitir ! Nu știu di ște ne lasă să zburăm, dar ie di stat în casă și făcut goblenuri.

Am ridicat capul acoperit de cască, aruncând o privire pe cer și i-am zâmbit.

- Păi, ce ți-e frică ! Oricum murim ! Trebuie să ni se tragă și nouă din ceva !

Neimpresionat, s-a îndepărtat clătînând din cap, precum un bătrân ce-și dojenea nepotul, lăsându-mă doar cu soldații însărcinați cu pornirea motorului. Am băgat de seamă că erau aceiași ca data trecută.

Benzina de „optzeșapte” prinse a umple carburatorul cu nume exotic¹⁸⁹, apoi a se topi în cei paisprezece cilindri ai motorului, readucându-l la viață, părăsindu-l apoi ca fum cu parfum de avion, prin eșapament. Am decolat fără probleme, urmând manevre ce deja începuseră a deveni rutină. Am aruncat o singură privire lămpilor trenului, fără a-mi bate capul.

Zburam deasupra unei pâcle lăptoase și dense prin care de abia se zărea pământul. Ici-colo, lumina era reflectată în petice strălucitoare, de panglicile Călnăului, ce se răsfireau pline de apele primăverii pe câmpii și un curcubeu magic însoțea umbra avionului, oglindită în cețuri.

Zburam ascultând istoria cilindrilor, de la mineral la motor, cuprinsă în cele câteva zeci de mii de explozii ce le mângâiau interiorul, metal și foc ce cântau uvertura lor sacadată de motor în stea. Mă bucuram a zbura acest avion, abuzându-i puterea.

Zburam acum cu el, dar nu îmi mai venea să sperii calul lui Marin. Îmi trecuse.

Privind apoi la tabloul irizat de dedesubt, mi s-a făcut poftă. Nu era trecut în tema de zbor, dar am făcut un *tonneau*¹⁹⁰ spre a vedea cum se simte, întorcând avionul cu capul în jos și rostogolind reflexia soarelui în jurul cupolei de plexi. Se simțea grozav și nici aproape de aerodrom nu eram... Am rânjit ! Am

pus motorul în plin, ascultând cu nesaț duduitul lui de putere ritmică, iar când vitezometrul a indicat patru sute de kilometri pe oră, am tras de manșă în luping, lăsând pâcla în urmă și îndreptând botul cel lung al avionului spre adâncul cerului. Ajuns la capătul de sus al buclei, avionul se înscrie pe jumătatea ei descendentă, ca o sanie ce capătă viteză la vale, în timp ce motorul se accelerează, trimițând vibrații ce mi s-au înfipt plăcut în suflet.

Încă o dată ! Încă unul !

Am tras din nou în sus, domolind caii putere ce munceau din greu împotriva gravitației, apoi am luat-o din nou la vale, chiuind. Nu stăpâneam încă avionul. Am ieșit mai jos, mult prea jos și dintr-o dată, nu am mai știut unde mă aflu ! Totul era cuprins într-o reverie păstoasă prin care abia de vedeam solul, ce avea ici-colo petice orbitoare de pământ bălțos, luminat de soare.

Iată-mă și pierdut, ca măgaru-n ceață !

Instinctiv, am decis să mai cobor puțin, pentru a vedea mai bine reperele de la sol, dar nu a fost o idee bună. Pe măsură ce mă scufundam în pâclă, vizibilitatea devenea și mai proastă și în loc de a vedea mai bine, nu mai vedeam de fapt deloc. Am iscodit întrebător altimetrul, când o formă țuguiață și întunecată îmi apărură în parbriz, ca din pământ, din iarbă verde, exact în centrul vizorului de ochire. Am tras instinctiv de manșă și o secundă după ce am trecut de ea, ochii mei dezvoltară crucea ce îi împodobește vârful, precum două brațe deschise ce așteptau a prinde piloți ageamii.

Na, că mai aveam puțin și călăream o biserică !

Am băgat de seamă că 80-ul făcea tot ce-i stătea în puteri pentru a mă servi de miel fript ! Poate nu era de mine...

Un început de panică...Nu știam unde mă aflu. Nu mă uitasem la busolă și nici antrenament în zborul fără vizibilitate nu aveam. Brusc, am ieșit la soare, la liman și nu departe, pe firul Buzăului, am văzut strălucind ca o veste bună, geamurile de la clădirile aerodromului. Panica a trecut. Ba și trenul a ieșit normal !

Am tras de înăbușitor, oprind motorul, am coborât și n-am spus la nimeni nimic. Am păstrat pentru mine.

- Vii mâine în Buzău ? Hai, că ai di dat șampania !
- Mâine ? Mâine sunt ofițer de serviciu, nu am cum ! Și-n plus, nu am voie !
- A, așa e ! Nu prea te place Țugulache ! Am uitat ! Ai nevoie de ceva ?
- Nu ! De fapt, ia stai un pic ! Poar doar să duci un bilet.

„Îmi pare rău !”. Am mâzgălit la iuțeală pe o foaie de caiet. Apoi, văzând privirile curioase ale lui Costică, am mototolit hârtia.

- Lasă ! Nu mai e nevoie !

L-am găsit pe Stănculescu tot într-o pasă proastă, pesemne ocupat până peste cap, pentru că m-a primit morocănos, aruncându-mi priviri rele.

- Ce mai vrei și dumneata ?
- Am primit ordin să trăiți, să vă ajut cu nu știu ce hârtii !
- Așa ? A, dumneata ești ofițerul de serviciu ! se dumiri, împlânzindu-se. Vezi acolo ! mi-a arătat din cap un birou pe care trona o lampă și un vraf de hârtii, lângă al lui. Vezi ce faci cu alea !

M-am instalat, am luat tocul, călimara și m-am pus pe treabă când, pe biroul lui, a sunat telefonul.

- Alo, Stănculescu la aparat ! Cine ? Jandarmeria ? Așa, așa, ascult. Ce-a făcut ?! O venit peste biserică ?! S-o plâns popa ?! În timpul slujbei ?! Aha, da, am înțeles ! Iau eu măsuri !

Apoi pentru el, trântind receptorul în furcă:

- Biserica lor de hahalere, care o fi fost, că numai de asta n-aveam eu timp !

M-am făcut mic pe scaun, fără să mai suflu.

O săptămână mai târziu, proaspăt brevetat pe 80 eram în tren, în drum spre București. Primisem un nou concediu și o nouă repartizare: Școala de Vânătoare Germană de la...Galați. Altă destinație exotică ! De ce nu Pipera, sau Popești- Leordeni ? De ce din nou o școală, când majoritatea primiseră deja repartizarea pe flotile și escadrile ? Am plecat de la Ziliștea doar o mână de oameni brevetati pe I.A.R. Restul aveau de așteptat.

După o iarnă petrecută printre șoareci și avioane, Bucureștiul de aprilie, cenușiu cum era, îmi părea cald și primitor.

Eram fericit să fiu acasă. Mi-am purtat uniforma gri-bleu pe străzile înțesate de militari, mergând pe jos de la gară și privind lumea. Parcă era schimbată. Parcă nici prăvăliile nu mai erau la fel de înțesate de mușterii, sau poate ajunsesem eu prea devreme. Am deschis mica poartă de fier, aproape sărind într-un picior. Am intrat în casă și am dat de mama ! Ce m-a mai pupat ! Ce m-a mai luat în brațe ! Nici nu știa ce să-mi mai facă. Apoi, dintr-o dată, a vărsat din ea:

- Măi mamă, mă, a murit Voicu, măi ! Ăla de te bătea pe tine când erai mic ! A murit pe front, săracul, e înebunită mumă-sa, plânge tot satul ! Cică nu știu unde, pe front, la *Staligradul* ăla, știi tu ! Cică au șters rușii de pe fața pământului și români și nemți, nu știu câte armate ! Cică au murit nu știu câți oameni și pe alții nici nu i-au mai găsit ! E jale ! Ja-le ! Dacă or veni și rușii peste noi acuma, la fel ca nemții, numai noi știm cum ne-om descurca !
- Ei, lasă, că n-or veni ! am mormăit gândindu-mă la Voicu și la faptul că acuma și eu eram un luptător, gata să o apăr !

- De ce nu zbori undeva, unde e bine ? continuă ea. Să-i lași dracu' cu războiul lor, să nu mai vii înapoi niciodată ! Așa ar trebui să faci !

Cum era să fac așa ?

M-am trântit pe pat, ca de obicei, cugetând. Nu aveam prea mult timp. Concediul era scurt și erau multe de făcut. Bietul Voicu ! Nu mă împăcasem niciodată cu el. Dar tot îmi părea rău de soarta lui. Cine urma oare ?

Mi-am scuturat ideile din cap și am ieșit din casă, la bulevard, ca de obicei, ca să scap de ele. Nici n-am ieșit bine în stradă și de cine am dat ?! Taie și Iulian ! Ambii în uniforme ! A mea, pe care încă n-o lepădasem, era a treia.

Era calduț, dar bătea un vânt iute ce gonea norii pe cer, stropind strada când cu soare, când cu umbre și noi ședeam pe bordură, ca întodeauna, lângă parculețul cu leagăn. Trei uniforme pe-o bordură ! Erau multe de spus, dar cine avea timp ? Ce mai conta cine și la ce armă era și unde avea să meargă ? Și cine avea chef a vorbi de asta ?

Norii fură goniți de vânt, inundând strada de soare.

- Vă mai amintiți când n-avea Iulică sacoul de la uniformă la liceu și s-a luat profesorul de el, în primul an ?
- Da, dar îl aveam la mine !
- Îl aveai ! Te-ai chinuit să-l pui pe tine așezat, până ai căzut din bancă ! Ce râs a mai fost...

Iulică roși ca o lampă de jambă zăvorâtă, ce nu vrea să iasă.

- Dacă s-a mișcat scaunul ! Dar cel puțin m-am îmbrăcat !
- Dar mai știți când fuma Mircea nonșalant, de față cu frate-său ? Și a venit pe la spate domnul general ?

Mircea zâmbi.

- Apoi frate-miu, mic așa cum era, mi-a spus: Taie, o venit tată-tău ! Și eu am mâncat țigara, așa aprinsă cum era !

Ne-a bușit pe toți râsul, la fel ca atunci, când Mircea ședea drepti, cu ochii plini de lacrimi și încă înconjurat de fum albastru, dar fără corpul delict.

- Și Matei ? Mai știți când tocmai ne explica noul profesor de fizică, că nu tolearează întârziții sub nici o formă și tocmai atunci a intrat și el pe ușă, luând loc în bancă, fără uniformă și fără măcar să salute, de parcă venise la cârciumă ?
- Mai avea puțin și murea domnul profesor. Rămăsese mut acolo, cu ochii holbați ! Apoi i-a căzut falca, a întins un deget tremurat și a șuierat numai: Afară ! Mi-a făcut un bine, oricum nu aveam chef de ora lui !

Era soare, soare pe stradă și-n sufletele noastre !

- Sau când a furat Iulică emblema de la Ford ! Mai e Ford-ul acela aici ?
- Nu mai e ! L-a vândut anul trecut !
- Așa, fără emblemă ? De unde au știut ce mașină cumpără ?

Am râs cu toții.

- Fraților ! Dar mai știți ce mai trăgeam cu praștia-n sticle goale ? Nici la liceu nu eram pe atunci !
- Mda ! făcu Mircea. Acum va trebui să tragem în altceva...

Și din nou se întunecă strada. Pesemne doar umbra unui nor...

- Mda ! Și nu cu praștia ! Făcu și Iulică.

Ne-am privit uniforme în liniște, apoi Iulian se ridică.

- Eu trebuie să mă duc ! Aș mai sta, dar nu mai am timp ! Nu mă lasă ! zise arătându-și uniformă ! Mi-ar fi plăcut să stăm mai mult !
- Te însoțesc. Am și eu treabă ! a spus Mircea dând și el să se ridice.
- Măi Mirceo ! De ce-ți zice Taie ? I-am apucat de braț.

S-a ridicat domol, fără a răspunde. A dat să plece după Iulian, apoi s-a oprit și s-a întors pe jumătate.

- Îmi zice așa, pentru că frate-miu nu putea să zică Tase !

Apoi s-a întors din nou și s-a îndepărtat încet, mergând pe stradă, alături de prietenul său.

Nici eu nu am mai avut de stat prea mult. Câteva zile mai târziu, îmi luasem rămas bun de la părinți și mă încurcam în trenuri în Gara de Nord. Era o garnitură militară ce stătea să plece. Tămbălău mare ! Răcnetele căprarilor se amestecau cu cele ale sergenților, iar soldații se îmbulzeau peste tot. În toată această tevatură, am zărit un chip cunoscut. În mijlocul unui peron, cu un cap mai înalt decât majoritatea, era Niculae. Și el, tot în uniformă !

Stătea acolo, îmbrâncit fiind de ceilalți, ce-l purtau încet când într-o direcție, când în alta și nu am putut ajunge la el să-i vorbesc. Cum îl priveam așa, împins când încolo, când încoace, mi-a trecut prin cap cât de mult se asemana tabloul la care priveam, cu situația fiecărui om de pe pământ și cum cu toții suntem îmbrânciți într-o direcție sau alta, cu sau fără voia noastră.

Orice minte e născută liberă. Apoi, încet, încet, încep să se pună lacătele gândirii. Sunt puse de către alții, de către toți sau de ea însăși, încă de cand omul este mic. La sfârșit, sunt atât de multe încât omul nu mai gândește aproape deloc.

Niculae le avea și el pe ale lui, dar ale lui erau puse de tată-său. El nu știa politică. Nu înțelegea. Stătea cătrănit cât era el de mătăhalos în mijlocul peronului, așteptând să se imbarce către o destinație unde el nu vroia să meargă, dar vroiau alții pentru el.

Au început să-mi răsună în urechi cuvintele Elodiei: pe lumea asta sunt doar câțiva oameni care fac bine, câțiva care fac rău și restul doar urmează pe unii sau pe alții. La urma urmei cu toții urmăm pe

cineva sau ceva, căci așa este construită societatea omenească, nu poate exista nimeni de sine stătător.
Pe cine urma Nicolae ? Dar eu ?

80 DE SBORURI ALE UNUI PILOT NU PREA DE VÂNĂTOARE

*Nu contează cine câștigă
războiul ! Umanitatea îl pierde... – Karl
E. Piogazik*

Galatz.

Așa sta scris pe o tablă ruginită, deasupra capetelor noastre.

Ședeam în gară, trei sublocotenenți sub cerul bacovian ce nu promitea nimic bun, cu atât mai puțin zbor. Băgasem de seamă că de când cu aviațiunea, cerul nu mai era același ca atunci când eram mic. Nu mai erau nori acolo sus. Erau nume latinești, ce aveau anumite cusururi, ce știam ca pe Tatăl Nostru dacă erau bune sau nu.

Puțifer lipsea ! Fusese repartizat la Flotila a Doua pe când Școala Germană activa în cadrul celei de-a treia. Eram trist ! În ultimele zile o dusesem numai într-o despărțire. Doar Gellu și Costică mai rămăseseră.

Dintr-o dată, o patrulă de 80-uri a țâșnit peste acoperișuri, strecurându-se pe sub cerul gri, în zgomot asurzitor de motoare.

Ne-am uitat unul la altul cu *acea* privire și am alergat la poarta unității.

- Dânsul este maiorul Gerlitz¹⁹¹, comandantul școlii, iar dâșii sunt locotenenții Peterson¹⁹² și Vasagta¹⁹³, ajutoarele dumnealui și instructori de zbor.

Ne-am dat toți solemn mâna, privind curioși unii la alții. Până atunci nu mai avusesem parte de o așa prezentare, fără formalități.

Erich Gerlitz era de fel din Vienna, un om cu trăsături severe, șoimărești, dar cu o atitudine laxă și o aură de respect de sine ce se simțea de la o poștă. Venise tocmai din Africa, unde avusese de-aface cu englezii, așa că, avea ce povesti și avea și mai multe a ne arăta.

Mâna lui dreaptă era Peter Peterson, un pilot instructor de care nu avea cum să nu-ți placă pentru că Piterică, ei bine, Piterică era ca o rază de soare în cenușul de aprilie. Un ins blond, mai blond decât Taie, cu ochi mai albaștri decât ai lui Taie și cu un zâmbet căruia nu i te puteai împotrivi. Privindu-l, m-am gândit că nu poate exista femeie care să-i reziste, dar Piterică era băiat cuminte, puțin timid chiar. Ca pentru a compensa pierderea, sau lipsa de experiență, cealaltă mână dreaptă a lui Gerlitz, era Heinz Vasagta, parcă opusul lui Piterică. Brunet, țigănos aproape, cu un nas fin, buze roșii și ochi negri, sclipitori, se putea angaja pe post de ghid în ceea ce privea cârciumile și adresele damelor de bine de prin împrejurimi. Am înțeles că rareori își petrecea nopțile la cazarea Flotilei, dar în mod miraculos, era întotdeauna apt pentru zbor. Pe maior nu-l deranjau tractirurile și viața lui nocturnă, atâta timp cât nu-și neglija obligațiunile de militar și zburător. Nu știu cum era cu gălătenii...

Și toți erau nemți, din cei adevărați, nu surogat ca mine, primii pe care îi cunoșteam în persoană. Firește, conform canoanelor militare, erau și alții pe lângă ei, cum ar fi ofițerul de legătură, pe care îl întâlnisem în școala de la Cotroceni, sau anumiți instructori de zbor români, care tot de acolo veniseră. Ca mai întotdeauna, mi-am dat seama cât de mică este aviațiunea.

Mă așteptam ca odată ajuns și în această școală, prerogativele de început să dureze o veșnicie, după cum eram obișnuit, dar pentru prima dată în aviațiune, până la Dumnezeu, nu m-au mai păpat sfinții ! Ce-i drept, nici nu erau sfinți din cei neaoși. Am început zborul chiar a doua zi, scoțându-mă din letargie.

Mă mai gândeam că, școala fiind condusă de nemți, să aibe o oareșce rigiditate aristocratică în mersul lucrurilor, un fel de „niciodată nu ieșim din buchea cărții” și să fie cineva care să vegheze în permanență cu nuiaua. Nici pomeneală de așa ceva !

- Domnilor, astăzi vom executa câte un zbor de orientare în zonă pentru fiecare din dumneavoastră, apoi odată lămurii, vom exersa școala celulei. După cum știți, această unitate de luptă este baza oricărei grupări aeriene și colaborarea între coechipieri este foarte importantă ! Vom exersa aceasta pe mai multe zile ! Odată bine stăpânite tehnicile de zbor în celulă, vom trece mai departe, la patrulă, la escadrilă și așa mai departe. Fiecare din dumneavoastră va avea un instructor pe durata școlii, pentru a vă înțelege și cunoaște mai bine. Lista va fi afișată la comandament și în foile de misiune ! Dacă este cazul, putem schimba, nu este o problemă, dar sper ca toată lumea se va înțelege cu toată lumea. Mai târziu, veți avea propriii dumneavoastră coechipieri, cu care veți lucra. Vremea nu este prea strălucită, plafonul este jos, dar vizibilitatea este bună. Pentru misiunea de orientare, nu ieșim peste plafon, dar mai târziu, dacă vor fi spărturi...

A zâmbit misterios, clipind rapid din gene. A continuat expunând pe larg buletinul meteo și componența celulelor. Îl aveam ca și cap de formație pe Peterson, pe care trebuia doar să-l urmăresc în formație lejeră, spre a-mi arăta zonele de lucru și împrejurimile. Cu alte cuvinte, urmam a executa un zbor turistic, precum cele de aclimatizare de la începuturi, doar că trebuia să pilotez propriul avion.

Ne-am încotoșmănat în costumele de zbor și am ieșit la linia de avioane.

Peter m-a condus într-un zbor de lăstun, peste acoperișurile caselor, apoi peste Dunăre, apoi peste câmpuri și un lac imens ce nu putea fi decât Brateșul, umplându-mi sufletul de bucurie și încântare, căci

era prima dată când vedeam Dunărea. Mă gândeam cât de vindecător este un zbor pentru suflet. Ca un balsam pus pe răni ! Ieri, când sosisem, eram în pragul dezertării, acolo sub cerul gri. Azi zburam și uitasem toate.

Am luat-o în lung, poate la o sută de metri înălțime, pe deasupra barjelor de tot felul. Ochii îmi înregistrau detalii pe care creierul mi le developa mai târziu, din pricina vitezei, dar Piterică pesemne că cunoaștea la perfecție zona și chiar și așa, din prima, aveam încredere în el, că nu mă va conduce la întâlnirea cu vreun bot de deal sau siloz mai înalt. Sau vreo biserică...

Am văzut promenada de la faleză, lângă oraș și m-am gândit ce loc potrivit ar fi pentru îndrăgostiți. Am lăsat-o și pe aceasta rapid în urmă, într-o clipă numai și în locul ei au apărut păduri întunecate, ce mărgineau ambele maluri.

Undeva mai departe, peste câmpuri, raze de soare marcau spărtura mult căutată și Piterică a văzut-o ! Nu trebuia să umblu la elice și nici la boost. Am tras amândoi peste plafonul cețos, urcând lin, aripă lângă aripă spre lumină, ca două plante ce-și întind frunzele înaripate spre soare.

Cupola 80-lui sclișea jucăuș, în timp ce vopseua de camuflaj reda mat verdele și brunul ce acoperea fuselajul și aripile. Doar capota galbenă a motorului strălucea orbitor...

Mai departe, într-o pată de lumină cețoasă, se vedea Brăila, peste care am ajuns în câteva minute. Ce repede poți învăța geografia din avion ! Mi-a venit din nou în minte Elodia, cu râsul ei cristalin, ce mă tachina comparându-mă cu Simion Mehedinți.

Piterică a schimbat capul la compas și am coborât din nou sub plafonul norilor, peste Dunăre, strecurându-ne în aval.

Galațiul și-a făcut apariția, fără multă zarvă și fără soare. Apoi Brateșul, apoi aerodromul...Am scos trenurile și aterizat, nu chiar unul lângă altul, deși aerodromul era mare, ci așa, mai răsfirat, căci un pilot ageamiu ca mine, fără prea multă știință de 80, ar fi putut transforma cu ușurință cele două avioane în piese de schimb. Sau nici măcar...

- la mai toarnă monșier niște Fetească ! Pune-i și lui Peter, dacă tot șadi lângă tine ! făcu Costică galant, în timp ce eram cu toții într-un local, pe calea Domnească.

Mai toată lumea bună era acolo. Eu, Costică, Gellu, celălalt Costică, Berbecaru, un sublocotenent pe care nu îl mai cunoscusem, Calul, adică Gaby, ofițerul de legătură și bineînțeles, germanii. Maiorul Gerlitz prezida masa, trăgând alene dintr-un port-țigaret din lemn de nuc și sorbind Fetească albă

dintr-un pahar elegant, cu picior. Peter stătea lângă mine, având zâmbetul lui larg pe obraz, iar pe fundal, se auzea vocea lui Jean Moscopol¹⁹⁴, răzbătând dintr-un gramofon. Viață !

- Domnilor ! făcu Gerlitz ridicându-se în picioare cu paharul în mână, făcându-ne și pe noi să facem la fel. Vă urez *oficial*, bine ați venit ! Sper să nu aveți parte de evenimente nedorite, cât timp veți fi aici ! Să toastăm pentru victorie, zbor și...femeile din Galați ! zise cu ochii la Vasagta, ce conversa înfocat cu o duduie înflorată, la masa vecină.

Râsete de armăsari tineri ! Heinz ridică și el paharul zâmbind, închinând în sănătatea duduii înflorate și a zborului.

Gaby, ce făcea pe translatorul, nu făcea față limbariței dezlănțuite de aviator, dar nu conta, chiar de nu știam aproape deloc germană. Ce ar fi putut spune un ofițer ridicat în picioare și ținând un pahar ? Iar Peter, care ședea lângă mine, știa oricum franțuzește ! Pe de-o parte pentru a lega o conversație cu el, pe de alta pentru că mă scormonea în suflet un fel de mândrie copilărească, ce mă lega de avion, l-am întrebat ce părere are despre I.A.R-ul 80, căci el îl zbura de mai mult timp decât mine și cu siguranță avea și cu ce-l compara.

- Un avion excelent ! a remarcat, după ce s-a gândit puțin, în zarva generală.
- Nu trebuie să-l umfli pentru noi ! i-am spus. Spune cinstit !
- Într-adevăr, un avion excelent. Depășit tactic, e drept, dar plăcut de zburat, fără vicii ! Predictibil și maniabil ! Păcat de motor. Ar fi meritat unul mai puternic !

Am rămas puțin dezamăgit, când a spus că este depășit. În mintea mea încă trona idea, așa cum o plantase Daviduț, că este printre cele mai bune avioane de vânătoare din lume.

- Uite ! continuă Peter. Nu-l pot compara cu prea multe modele ! Poate doar indirect. Dar pot spune că e aproape la fel ca e Emil-ul, în materie de performanțe, doar că e mai manevrier și mai sigur ! zise zâmbind. Bf-ul este un avion gândit pentru performanță și nu este chiar pentru oricine. Nu iartă piloții mediocri ! E un chin să decolezi și să aterizezi cu el. 80-ul vostru este ca o limuzină. Păcat de motor ! sublinie încă o dată. Dacă ar fi avut un motor mai puternic, sau posibilitatea să îl înlocuiți pe cel prezent, ar fi dat mult mai mult.
- Și dacă ar fi avut injecție directă ! completă Heinz, urlând de la masa alăturată, ținând deja cucoana înflorată în poală, făcându-ne să întoarcem capetele spre el.
- Bf-urile noastre, variantele F și G îi sunt superioare. Le-am zburat pe toate și știu cum sunt ! continuă Peter.
- Nu trebuie să vă descurajați ! interveni Gerlitz, zâmbind. La urma urmei, nu mașina duce lupta ci pilotul !
- Pentru piloți ! ridică Heinz paharul. Pentru piloți buni !
- Pentru piloți buni ! ne-am îmbulzit toți, ridicând care ce pahar avea.

Feteasca curgea, nu chiar ca Dunărea, alături, dar binișor. Peter, palid și blond cum era, începuse să aibe pete rubinii pe față.

- Dar rușii, am continuat eu, după ce s-au așezat toți la loc. Rușii, cum sunt ?

- Nu știu, nu m-am luptat cu ei !
- Nici eu ! s-a apărat Gerlitz râzând, în timp ce mă uitam întrebător la el. Căpitanul Bocșan ar putea să te lămurească. Unde ești *mein herr* ?
- Nu e aici ! strigară câteva voci.
- Păcat ! Ar avea ce povesti ! Eu vă pot spune despre englezi !
- Povestiți-ne, domnule maior !

Gerlitz își scutură port-țigaretul, se așeză mai bine pe scaun, ne mai trecu odată pe toți în revistă, își drese vocea și abia apoi începu:

- Zboară bine ! La început a fost ușor cu ei, în Franța ! Mai apoi au învățat. N-a fost deloc ușor peste canal, în '40 ! Mulți prieteni de-ai mei au fost doborâți ! Au avioane bune ! De ce să nu fiu sincer ?! Spit¹⁹⁵-urile lor sunt la fel de bune ca Bf-urile noastre. În Africa am avut noroc ! Ne-am lovit mai mult de material volant depășit. Singurele probleme erau praful și căldura, nu mai zic lipsa de apă. Sunt adversari ce necesită respect !
- Pentru englezi ! răsună o voce, deja amețită de la masa vecină, în timp ce un pahar se ridică spre buze.
- Pentru...! Pentru cine ? se zgâi Costică, când deja ridicase și el paharul.
- Și mai ales pentru englezoaice ! îi ținu Gerlitz hangul coechipierului său, în timp ce toți de la masă izbucniseră în râs.
- Că pe ale noastre nu le-ați place ! mormăi Gellu, cu ochii la Vasagta, ce încă o ținea pe duduia înflorată în poală.
- Și pentru românce ! chirăi Heinz.
- Așa mai merge ! zise Gellu satisfăcut, în timp ce duduia chițăia, îmbujorată toată.

S-a închinat pe rând, pe măsură ce sticlele de Fetească se goleau, pentru franțuzoaice, italience, belgience, Betty Boop¹⁹⁶, elici cu pas automat, motoare cu injecție, Bf-ul 109, I.A.R-ul 80 – nimeni nu vorbea de bombardiere – și când într-un final credeam că se mântuise, cineva închină un pahar pentru Maria Lătărețu¹⁹⁷. În mod curios, nimeni n-a băut pentru Mareșal, Rege sau Fuhrer, dar nici pentru pace nu s-a ostenit careva.

M-am topit încet pe scaun, imersându-mă în atmosfera aceea aviatoricească, de oameni tineri și dornici de viață, lăsându-mă a fi cuprins de pofta de a trăi, chiar și o viață incertă, dar plină de zbor, un zbor la rasul Dunării, peste lotci și barje și oameni care își apleacă speriați capetele sub burțile gri-bleu ale avioanelor, precum cuverturile de pat de la Cotroceni.

Când petele de pe fața lui Peter s-au unit în una singură, transformându-l din față palidă în piele roșie, mâini și umeri prietenoși au sărit în ajutorul unul altuia, în timp ce o adunătură de uniforme șifonate, cenușii și bleu s-au perindat îndărăt spre unitate.

A doua zi, deși aveam oareșice durere de cap, nestăvilită nici măcar de zeama de murături a lui Costică, din nou zbor. 80-ul meu se încăpățâna a porni. Pompasem de mână până îmi amortise brațul. Nu vroia și pace !

- Adu gazul ! făcu unul din sergenții mecanici, rotind de câteva ori elicea la rece, de unul singur; o namilă înaltă de om bine făcut, pe care aş fi jurat a-l şti de undeva.

Mi-a venit în cap o zi de toamnă, pe terenul de sport de la Cotroceni şi proba de fond la alergat şi mi-am dat seama de unde-l ştiu. Am vrut să-l strig, să-i reamintesc, dar venise traşcaleta cu butelia.

80-ul putea fi pornit şi pe gaz, la fel precum o maşină de gătit. În zilele reci şi umede, când benzina refuza să se evapore, se puteau racorda motoarele la o butelie obișnuită. Apoi, prin intermediul unui robinet, se lăsa gazul dintr-însa să inunde motorul, pentru a porni mai ușor. Singura treabă era să nu pleci cu butelia după tine, târând-o după avion, cum se mai întâmplase, după cum povestiseră alții.

K14-le tuşi de câteva ori, apoi porni într-un final, cu bătăile lui de tobă dezacordată, umplându-mi cabina de fum. După ce s-a încălzit suficient, m-am asigurat că butelia a fost deconectată şi am rulat la start, urmărind avionul lui Peter.

O mie de cai putere au tras năvălaş trei tone de metal şi-un suflet pe iarba umedă a aerodromului de lângă Dunăre, în timp ce mâna mea înmănuşată le ţinea frâiele în maneta de gaze, trasă complet spre înapoi. Era o zi deschisă, fără ascunzişuri, anume scrisă de Scenarist a fi perfectă pentru cele două I.A.R-uri plecate plan la plan, în hoinăreală.

- *Rio Zwei¹⁹⁸ ! Plus pres s'il vous plait¹⁹⁹ !*

Rio era rostit într-un mod graseiat, cum numai în gura unui neamţ putea suna, cu un R venit parcă din străfundul gâtului şi chinuit de pastilele laringofonului. Eram doi Rio pe cer: unu şi doi ! De ce Rio şi nu altceva ? Nu ştiu. Era scurt. O apăsare de buton doar. Cu totul altfel decât dacă ai spune Ion Heliade Rădulescu²⁰⁰ ! De ce nu, Ion ? Nici asta nu ştiu. Aşa-i plăcea lui Gerlitz !

Rio Eins²⁰¹ era nu departe de mine. Îi vedeam capul prin plexicul cabinei. Un zburător adevărat, cu zâmbet larg ce umplea spaţiul dintre cele două avioane. Nu toată lumea e născută pentru a zbura, la fel cum nu toată lumea e născută pentru a face un lucru sau altul. Unii sunt născuţi zburători. Alții sunt doar piloți ! Suflete diferite acordate pe frecvențe diferite ! Dar când vibrația interioară rezonază cu aceea a zborului, se cheamă că am întâlnit un zburător ! El va şti a zbura, va simţi, iar procesul de a învăța este doar o biată formalitate pe hârtie şi de creare a reflexelor lumeşti.

Piterică *ştia* ! Era în armonie ! Zborul lui îi oglindea sufletul.

Mai târziu, când am exersat formații mai mari, din multe avioane, se vedea diferența, finețea rezultată din anticipare. Noi restul ? Parcă eram un stol de zgrițuroi beți ce făceam pe piloții !

Rio Eins trecu din cap de celulă în coechipier, venind aproape, să-mi arate. Aripa lui era între aripa mea şi ampenaj. Parcă eram Dracii Roșii²⁰², zburând deasupra Dunării ! La început, nu mi-a plăcut apropierea intimă de alt avion. După ceva timp, m-am desfătat şi eu să urmăresc avionul cap. Aveam de fapt o plăcere diabolică să stau lângă el, mai ceva ca lipiciul. Apoi, mi-a plăcut să-l iau în colimator, la exerciții. Era greu să mai scapi de mine, odată ce câştigam un avantaj. Ra-ta-ta-ta-ta-ta ! Na, că te-a luat dracu' ! Practica la biută dăduse roade şi nu-mi lua mult să prind pe cineva în vizor. Aş fi putut deveni bun la asta, dar am ales altfel.

Rio Eins a trecut dintr-o parte a avionului meu în cealaltă, pe dedesubt, ca un înotător ce trece pe sub un buștean și scoate capul pe partea cealaltă. Cu-cu ! Ne-am hlizit unul la altul, prin plexicul cupolelor noastre bombate și am luat distanță. Am exersat viraje, încrucișări precare menite să ne scăpăm unul pe altul de tăunele inamic amplasat în coadă. El face dreapta, la distanță, eu fac stânga, spre el, apoi invers, în mișcări de zig-zag ce rup cerul în două. Dacă s-ar fi pus careva între noi, ar fi fost prins la mijloc ! Apoi, ra-ta-ta-ta-ta !

Destine, destine încrucișate în viraje pe cer...

Am exersat mult timp, timp a cărui măsură o băteau ceasurile de bord, căci atunci când zbori, cel marcat în suflute nu mai există. Ceasul era de bază, căci, deși 80-ul avea litrometru, ori nu mergea, ori marca benzina pe altă scară, căreia nu era bine să-i dai crezare. „Zii Prerom²⁰³ și trage apa !”, spusese Puțifer mai demult, la Ziliștea, trăgând cu mâna de o sfoară imaginară, atârnată de cer.

Când limbile ceasurilor au indicat că nu mai era multă benzină rămasă, am căutat Dunărea al cărei fir ne-a călăuzit înapoi pe pământ.

După zbor, mi-am amintit de sergentul de la Côtroceni și m-am dus să-l caut, fără a ști nici eu prea bine de ce. L-am găsit fumând, cu privirea pierdută în zare, stând cocârjat pe o ladă goală, departe de linia de avioane. Părea un om bătrân, deși aveam cu siguranță aceeași vârstă !

- Cred că ne-am mai văzut undeva ! i-am spus vesel, ca omul proaspăt zburat.
- Se poate ! tresări, trezit din reverie. Era multă lumea la Morozovskaia²⁰⁴ !
- Morozovskaia ? am întrebat uimit. Eu mă gândeam că la Côtroceni !
- La Côtroceni ?! Nu știu ! Nu-mi amintesc, dom' sublocotenent !

Apoi, uitându-se atent cu ochii lui obosiți și întunecați, în ochii mei senini:

- Așa e dom' sublocotenent ! N-ați fost acolo ! Dacă ați fi fost, a-ți ști, n-ați mai întreba !
- Ai fost pe front ? Unde vine Morozovskaia asta ?

S-a uitat obosit la mine.

- Departe vine ! În împărăția răului ! a răspuns cătrănit.
- Cum așa ? l-am întrebat luând loc lângă el, pe lada din lemn.
- Acolo am fost și de acolo am venit, dom' sub'lent ! Păi n-am fost cu grupul acolo, după ce m-au concentrat ca mecanic ?! Eu am vrut să fiu pilot, ca dumneavoastră, dar m-au respins, m-au luat la tehnic, pentru că eu am școală tehnică la bază. Așa am ajuns sergent mecanic, căci mi-s dragi avioanele.
- Nu cred că trebuie să mă gradezi atâta. Îmi pare că suntem de același leat ! Nu-mi plac gradele.
- Așa ?! făcu cu o sclipire melancolică în ochi.
- Nici uniforme nu prea-mi mai plac ! am continuat.
- Așa ?! mai făcu o dată.

Ce o fi cu el, m-am gândit. Ori nu are toate țiglele pe casă, vorba lui Puțifer, ori a avut de pățimit ! Am arătat spre decorația ce o avea în piept, ce știam acum că o avea de pe front.

- Te pomenești că și dumneavoastră doriți o zdrăngănea din asta, dom' sublocotenent ! Nu merită ! Vă spun eu ! Nu merită !
- Cum a fost cu Morozovskaia aceea ?

Întrebare de neavenit naiv și neștiutor ! Ce știe ciob de oală spartă !

- Morozovskaia ?

Oftă. Cum poți pune o dramă în cuvinte, când toate sunt doar note seci ? Cum poți cuprinde frica, curajul, disperarea, în vorbe ? Totuși, ca pentru a-mi face un hatâr, precum unui reporter de gazetă:

- Frig a fost ! Și jale ! Aveam doi soldați în subordine, unul cred că avea douzeci de ani, sau mai puțin. Când au auzit ei că vin rușii și nu mai e scăpare, au încercat să se agațe de montanții ampenajului de la un Ju-52. Unul a căzut în decolare și praf s-a făcut. Celălalt a zburat, așa agățat cum era. S-a făcut sloi ! L-au dezlipit cu ranga ! Era un ger de crăpau pietrele. Nici motoarele nu le puteam porni ! Am avut noroc să scap de acolo !

Apoi, în încheiere, ca un mare favor:

- Dom' sublocotenent ! uitând probabil consemnul și că nu vreau să fiu gradat. Războiul...războiul nu este pension pentru eroi !

S-a ridicat de pe ladă și s-a îndepărtat încet, trăgând din nesfârșita lui țigare.

M-am ridicat și eu și am plecat, cu capul plin de gânduri și inima de lacrimi. Se dusesse veselia zborului. Am dat de Gellu, lângă barăcile aerodromului, ce tocmai gonea să ia masa de prânz și el sosit după zbor. Am vrut să-i spun, dar n-a ieșit. Am zis în loc:

- Știi cum e Piterică ăsta la zbor ?

S-a uitat curios.

- E dat în gâtul viorii !

Zile au trecut, sau mai degrabă n-au trecut, căci au zburat, doar pauza de prânz și somnul marcând tangențele pământului. Ne-am înmulțit. Din celule am trecut la patru, adică din doi, ne-am unit pe cer patru.

Închipuți-vă zborul în formație strânsă ! O mână pe manșă, cealaltă pe maneta de gaze. Patru capete privind unul la altul și patru avioane brăzdând cerul aripă la aripă ! Patru dragoni plecați la vânătoare ! De multe ori, intram așa în rassemote, pe străzile Galațiului, când terminam câte un zbor, ca la paradă, fiecare cu strada lui ! Zornăiau geamurile, țipau femeile, unele de spaimă, altele de plăcere, gândindu-se la cine știe ce uniformă și freză dată mult pe spate, iar noi trăiam ! Trăiam cum numai aviatorii pot trăi.

Au urmat zboruri cu escadrila, raiduri, am fost până la Odessa ! Așa am văzut și eu marea ! Marea, cea care îi unește pe toți și pe toate, la fel ca văzduhul, pe când pământul le desparte. L-am înțeles pe Ilarion ! Erau și vapoare sub noi...O fi simțit că sunt eu pe deasupra ?

Am urcat în regatul zeilor, inspirând oxigen din tuburi albastre, la fel ca cerul la acea altitudine. Îmi închipuisem eu vreodată că am să urc cu avionul la asemenea înălțimi ? Îmi închipuisem eu, cum este să tremuri încotoșmănat într-un costum împlănit, privind prin gheața de pe parbriz și inhalând oxigen cu gust de metal ? Mă gândisem eu vreodată cum este să vezi jumate de țară din văzduh, de la mare la Carpați și să observ că Pământul e într-adevăr rotund ?

Am realizat și cât de prost urca avionul acesta peste cinci mii de metri, când altitudinea de restabilire²⁰⁵ era la trei mii două sute și mi-a trecut prin cap că nemții aveau dreptate a-l cataloga drept depășit. Încă nutream speranțe în suflet, ca atunci când nu poți, nu vrei a spune despre prietenul tău că este *depășit*. Dar când avionul zboară de parcă ar pluti pe spumă de baie și comenzile sunt flească, moi, leșinate, ca brațele unui muribund, când motorul abia respiră, gâfâie fără aer, sună lipsit de vlagă și nu trage, admiți cu inima grea, că timpul său a trecut.

Au urmat lupte, fugărindu-ne unul pe altul, ca la țară, numai că de data aceasta nu alergam după nemți pe câmp cu coceni de porumb, ci în văzduh, cu avioane. Ne încăieram precum corbii, căzând unul în spatele celuilalt, câte doi, câte patru, căutându-ne în vizoare și strângând din dinți, înfruntând forța centrifugă. Sudoarea curgea gărlă și după astfel de exerciții te simțeai stors de vlagă. Nemții erau abili și știau o groază de șmecherii ! Dar nici noi nu ne lăsam ! A doua zi, după o refacere de seară prin Galați, cu iz de laudă scăldată în Fetească, o luam de la capăt.

Am exersat trageri reale, în aer, la manșă. Nu aceea de pilotaj, din cabină, ci un con lung de pânză împetrită cu alb și roșu, remorcat în urma unui avion lent, cu pilot curajos.

Am tras și la sol, țintele preferate fiind umbrele norilor, ce se proiectau pe apele Brateșului. Ieșeam cu Piterică, doi la doi și dădeam târcoale lacului, vânând umbre, așteptându-le. Nu era greu. În aprilie cerul este plin de nori. Deodată radioul prindea viață și *Rio Eins* indica o pată anume. Apoi avionul lui se apropia de lac, picând ușor. Sclipiri de foc fulgerau la bordurile de atac²⁰⁶ ale aripilor și filamente subțiri de fum rămăneau în urmă. Apa fierbea.

Apoi era rândul meu. Mă apropiam în viraj, prinzând în vizor aceeași formă întunecată. Așteptam să ajung la distanța convenită. Cele șase mitraliere așteptau și ele cumiți, gata armate, sub capotele lor din tablă, de pe extradusul²⁰⁷ aripilor. Lacul se mărea în vizor, împetrit de umbrele din care una urma a-mi fi victimă. Apăsam trăgaciul și viermi lungi, incandescenți, uneau avionul cu umbra de pe lac, făcând apa să fiarbă din nou. Puțifer ar fi fost satisfăcut și avusese dreptate, căci era spectaculos să vezi bulbucii aceia stârniți de proiectile, ca niște arteziene efemere.

La *Galatz* am respirat atâta aviație cât n-o făcusem niciodată și nici n-aveam să mai respir vreodată !

Ca un făcut, tot dădeam de mecanicul acela, venit de pe front și tot ca un făcut, încercam să nu dau de el, dar părea că mă caută. Mai tot timpul era lângă avion și parcă aștepta să-i spun mai multe decât doar „tăiat” sau „contact”. Auzisem și alte povești de front, ba chiar le și studiasem militarește, dar omul acela era apăsător de o povară întunecată și părea că vrea s-o împartă cu mine. Vroia să-l ascult ! De fiecare dată când ne întâlneam și nu era nimeni să ne audă, încerca a-mi spune ceva. Deschidea gura privindu-mă țintă, apoi văzându-mi privirea ce o evita pe a lui, se lăsa păgubaș și înghițea în sec de parcă ar fi înghițit un strănut. Alt romantic ! Era ceva la el ce-l făcea să nu pară chiar zdravăn la cap, amenințător chiar, din pricina staturii, dar era doar un suflet suferind ! Mai târziu am descoperit că bea de stingea ! Într-o zi m-am luat de el, dar din pricina nervilor, nu că am fi avut ceva de împărțit sau că el ar fi avut vreo vină...

Era dimineață, ora obișnuită a primelor decolări. Aveam ca temă decolarea în celulă, apoi în patrule. Vânătorii așa procedează ! Rareori decolează un avion de unul singur, pentru misiuni de luptă. Spiritul și necesitatea echipei !

Decolările acestea câte doi sau câte patru, nu sunt ușoare ! Trebuie sincronizări bune, pentru a nu da unii peste alții, ca o cireadă de vite, mai ales că, câteodată, dacă terenul este prost, se face la praf că nu mai vezi propria elice, darămite avionul de lângă. Noroc că la Galați era doar iarbă pufoasă !

Am închis cabina, în timp ce servanții învârteau manivela²⁰⁸ starterului făcându-l să piuie în crescendo. Iară nu aveam baterii !

Am tras de mica manetă de pe tabloul de bord și motorul porni în vâlătucii lui de fum, ce au alunecat peste cabină, peste fuselaj și s-au pierdut pe câmp, în spate, destrămându-se ca o pată de săpun pe apă. Presiunea la ulei pe verde, motorul încălzit și în parametri, încercat magnetourile, pasul elicei, încercat motorul în plin și mecanicii au îndepărtat calele de la roți, lăsând avionul liber, dezlegându-l de robia pământului. *Rio Eins* era acolo, așteptând.

Am anticipat plecarea lui și am tras gradual maneta de gaze spre mine, ambele avioane plecând de pe loc ca unul singur. Goană nebună ! Senzația de viteză, în timp ce gonești pe iarbă, lângă alt avion, în timp ce aripile încep să creeze zbor. Comenzile ce se întăresc, în duduie de motor, în timp ce cozile avioanelor se desprind de pământ, dezvelind celor din cabine orizontul. Goană, goană nebună, în uruit de paiș'pe cilindri în timp ce acul vitezometrului înghite liniuțe în sens orar. Dar asta ce mai e ? *Rio Eins* ia avans, lăsându-mă în urmă, în timp ce duduie rotund al motorului a început să aibă aritmii, ca o inimă cuprinsă de palpitații. Acul vitezometrului o luă în sens invers, în timp ce palpitațiile creșteau. Cedare de motor în decolare, mi-a sunat în minte ! Nu zbor, încă e timp ! Am tăiat motorul, privind spre capătul terenului, marcat de un drum de țară și o lizieră de copaci, ce se apropia vertiginos. Coada avionului se lăsa greoi înapoi pe pământ, în lipsă de viteză, ridicând din nou botul cel lung, ce mi-a acoperit orizontul. *Rio Eins* dispăruse ! Nu mai vedeam în față. Știam că se termină terenul, dar nu vedeam. Știam că e *ceva* acolo, simțeam cum vine. Mi-am proptit picioarele în paloniere și am apăsător spasmodic clapeta de frână, de la manșă, nepăsându-mi de carte și de garniturile cele prețioase, de cauciuc. Avionul s-a oprit scârțâind ca o mașină veche, la câțiva metri de drumul ce mărginea câmpul de zbor, rămânând mut.

M-am lăsat moale în scaun, cu inima-mi bătându-mi în gât.

L-am remorcat îndărăt, la hangare, legat de un camion. Parcă și bietul avion se rușina de situația în care era, târât așa, ca un hoit, cu voleții scoși în spatele unei mașini, el care putea zbura. Nici mie nu-mi pica bine. Plecasem cu un avion și mă întorceam pe jos...

Am trecut în drum spre barăci pe lângă mecanicul cel romantic, ce ședea pe lada lui, fumând ca de obicei, având o privire grea și tulbure. Părea să fi băut vârtos mai înainte !

- Baiețelul lui îl așteapta la poartă. Când întreba lumea ce face acolo el răspundea că „îl aștept pe tata să vină de la război."

Am făcut ochii mari, neînțelegând.

- Pe cine aștepta ?

Apoi am regretat. Era mahmur. Ar fi trebuit să-l las în ale lui.

- Ei, cine ! Băiețelul lui ! Sunt vecini cu mine !

N-am înțeles ! Am dat să mă strecur pe lângă el, trecând mai departe, în timp ce a șoptit:

- Tata nu a mai venit !

Sentimente, sentimente, contradictorii, spaima din care nu-mi revenisem, uimire, tristețe și apoi furie pe toate. Poate că, dacă ar fi tăcut, n-aș fi zis nimic. Apoi, uitându-mă la avion, așa cum era în spatele camionului, m-am detensionat și eu, ca un arc, fără a-mi păsa de el.

- În loc de asta, mai bine mi-ai explicat de ce paștele mă-tii m-a lăsat motorul în rulaj la decolare !

I-am zis eu mai multe și mai grele, căci bănuiam că el se ocupase de avion.

Peter, care aterizase între timp, că doară nu era să zboare în celulă singur, și Mociorniță, care văzuse incidentul ca spectator, s-au apropiat curioși, pe lângă linia de avioane, de locul în care zbieram.

Sergentul s-a trezit și el, scuturându-se ca de un duh rău, privindu-ne cu ochi speriați.

- Nu știu dom'sublent, nu am umblat eu la avionul acela. Eu abia am venit de la București ! Am fost acasă, în permisie.
- Ce s-a întâmplat ? a zis Gellu, privind scena, ca un arbitru de box.
- Ce-aveți de-mpărțit ? a sărit și Peter cu franceza lui.

Apoi eu, împăciuitor.

- Hai să-l lăsăm. Nu prea e în ale lui. Îmi cer iertare că mi-am ieșit din fire. Nu mi se întâmplă în fiecare zi să am o pană de motor !
- Se mai întâmplă ! a spus Peter calm. Ai rezolvat foarte bine. Putea fi mai rău !
- Ai tu ghinion, măi Matei ! sări și Gellu. Dar și noroc !
- Ce e cu el ? întrebă Peter, arătând cu capul spre sergentul, pe care-l lăsam buimac în urmă, ca atunci, la probele de admitere.

- Păcate omenești ! Războiul. Cred că a suferit un șoc nervos pe front și încă nu și-a revenit, dacă și-o putea reveni vreodată...
- Toți suntem afectați ! Așa cum se spune, cu toții purtăm o cruce !
- Mai ales tu ! am spus râzând, pocnindu-l cu pumnul în umăr și arătând spre Crucea lui de Fier, atârnată la piept.

Mergeam unul lângă altul, în timp ce Gellu venea mai la urmă.

- Știi ce mi-a zis la un moment dat ? Că frontul nu este pension pentru eroi !
- Păi...are dreptate ! a spus Peter râzând, cu o mână pe umărul meu. Știi ce zice Gerlitz: un pilot viu face cât trei eroi morți ! Prin urmare, viu fiind, trebuie să dai de băut ! Heinz abia așteaptă ! E pe zero și mai e o săptămână până la soldă.
- Aviația asta îmi mănâncă zilele !
- Mai degrabă buzunarele !

Am râs amândoi. Eu isteric, el mai rezervat. Apoi, s-a îndreptat către hangare, cu treabă.

- Filogermanule, care ești ! mi-a spus Gellu zâmbind, prinzându-mă din urmă.
- N-are voie omul să-și facă prieteni ?
- Eh, știi cum e în zilele astea ! Trebuie să ai grijă ce spui și cu cine te afișezi, că lumea vede ! Tu ar trebui să știi mai bine. Comunist ai fost deja ! spuse râzând cu gura până la urechi.

Primăvară. Gata cu norii ! Soare și iarbă, verde de să-ți ia ochii ! Așa începe luna lui mai. Ne-a găsit la șase mii de metri, urcând greoi spre șapte, pufăind sub măștile noastre de oxigen în ritm cu motoarele. De data aceasta eram în celulă cu Costică. Undeva, îndesat lângă scaun, ticăia un barograf²⁰⁹, marcând cu tuș pe hârtie fiecare metru câștigat în altitudine.

Cât de rece și ostil este mediul acesta la șapte mii de metri. Priveam la voletii de răcire ai motorului, deschiși ca o coadă de curcan ce înconjura partea de dinapoi a capotei, apoi peste ei, prin perdeaua diafană a elicei ce sclipea în soare, la verdele mat al 80-ului pilotat de Costică.

Costică era între mare și cer ! Bleu sus, bleu jos, tot un drac. Parcă pământul nici nu exista !

- Alo, Costică !

Nimic.

- Costicăăăă ! eu mieros, la radio, deși vocea îmi suna ca tăiată cu beșchia.

Legănat din planuri. Costică, nimic !

- Rio Unu, ești pe recepție ?
- Rio Doi, te aud !

Aha ! Talente de aviator ! Păi, să-i arătăm noi cum se face treaba.

Am venit mai aproape, cu aripa mea stângă între ampenajul și aripa lui dreaptă. Ne-am hlizit unul la altul prin ochelarii noștri de soare și măștile de oxigen, parcă am fi fost doi scafandri, suspendați în mediul acela albastru. Am imitat un pistol cu degetele și Costică, băiat deștept, a înțeles.

Am degajat amândoi în același timp, el pe stânga, eu pe dreapta ! Nu era păcat de toată înălțimea aceea ?!

Ne-am întâlnit din nou frontal, ca doi bolizi, căutându-ne în vizoare, cu gazul în plin. Am întors capul după el, să văd în ce direcție o va lua și cum va angaja lupta. Costică era un șmecher ce știa să ia inițiativa. Trebuia să stau cu ochii pe el.

Ne-am dat târcoale ca doi cocoși, privind la el în sus, prin cupola cabinei, în timp ce și el făcea la fel, spirălând larg, în oglindă, spre masa pătată a pământului. Ne-am răsturnat unul după altul, fugărindu-ne pe verticală, transformând înălțimea în viteză, făcând acele vitezometrelor să urce și să pice la fel ca avioanele ce le măsurau.

Costică nu se lăsa ! Dar nici eu !

După câteva minute, sudoarea curgea gărlă, în ciuda frigului din cabină. Costică tocmai ce o lua în sus, în șandelă. Eu, după el, încercând să-l prind în colimatorul ale căror filamente străluceau orbitor, la o palmă în fața ochilor. Se mai răsturnă o dată, dispărând în încâlceala de culori pestrițe a pământului, mărginit de albastrul mării, departe, pe o latură. 80-urile erau vopsite anume, să le pierzi pe fundalul solului !

În sfârșit, mai urcă o dată, făcându-se văzut pe teme de albastru, dar l-am pierdut în soare. Deștept băiatul ! Acum, de unde o sa mai vină ?

L-am văzut departe în dreapta, axându-se ca pentru tragere, mâncând distanța, dar nu l-am lăsat. Fragmente de învățătură mi-au venit în minte: „ nu încerca a fugi, ci întoarce-ți armele spre el”. Așa am făcut, întorcând botul galben al avionului spre punctul cu aripi ce se mărea vertiginos. Încă o trecere frontală și gata ! Eram prea jos acum. Distracția se terminase !

Mi-am petrecut mai întâi un picior, apoi pe celălalt peste marginea carlingii, în timp ce motorul se răcea țârâind vesel, ca o privighetoare.

- Ce ați făcut voi acolo sus ? întrebă maiorul Gerlitz, privind la fețele noastre aprinse.

Se aplecă în cabină și culese barograful, care încă ticăia. Marcase un fel de iscălitură de doctor pe hârtie și maiorul ridică o sprânceană întrebătoare, cu ochii la ea.

- Să înțeleg că ați lucrat ?!

Am rânjit amândoi.

- Bun ! Poate îmi povestiți la masă. Azi mergem în oraș ! Aranjați o mașină !
- *Jawol mein herr*²¹⁰ !

Am tulit-o cu Costică spre cabana de comandament, pentru a ne milogi de ofițerul de serviciu. Gellu era deja acolo.

- Hai, ce facem, mergem în oraș ? Unde e Peter ? ne-am interesat noi.
- E plecat să încerce 80-ul ăla dizident, care-a făcut la tine nazuri. Apare el !

Ședeam cu toții lângă baracă, așteptând. În încăperea ofițerului de serviciu, plecat acum după mașină, suna insistent telefonul. Gellu s-a dus și-a ridicat receptorul. A stat și a ascultat, făcându-se livid la față și întrebând ca dintr-un într-un vis rău:

- A ars ? La Tulucești ?

Apoi spre noi, cu receptorul încă la ureche:

- A murit Peter !

Guri căscate și întrebări mute, din ochi ce nu pot crede.

- Au sunat jandarmii. Avionul ars, pilotul mort ! a spus punând încet receptorul în furcă.

Mă simțeam sufocat, ca într-o spirală fără sfârșit. Entuziasmul cu care am îmbrățișat zborul se topise într-o pâclă lăptoasă precum cea de la începutul toamnei. Colimatorul din fața ochilor îmi amintea neconținut că nu mai zburam; doar căram șase mitraliere cu care săucid inamicul în văzduh.

Trebuia să continuăm. Nu contau cei căzuți ! Doar cei ce putea încă zbura !

Așa că, zburam cu avionul acesta mare și greu, făcut din tablă, pe care văzduhul nu-l putea urni atunci când bătea vântul. Reflexe, reflexe, formate din senzații ce stăpâneau manevre, ce la început fuseseră străine, dar, la fel cum se întâmplase cu Fleet-ul, Nardi-ul, P.Z.L-ul și chiar și cu progenitura aceea ciudată de Fleet amestecat cu P.Z.L, erau familiare și la ele acasă, iar avionul nu mai era un corp străin, ci o extensie normală a mâinilor și a picioarelor.

Zburam, câte doi, câte patru, câte șase. Doar Peter lipsea. Fusese înlocuit !

Zilele treceau una după alta, transformându-se în săptămâni, apoi săptămânile se îngroșau, deveneau și ele luni. Trăiam și învățam. Sufeream și zburam. Ce altceva se putea face, când prieteni pieriau în accidente sau departe pe front ? Aveau oare toate acestea vreun rost ? Avea oare vreun rost ca vieți de oameni tineri să se piardă aiurea ? Pentru ce această energie irosită ? Mă întrebam în timpul câte unui zbor, ascultând duduital atotputernic al motorului, motor ce din când în când se mai oprea, la fel cum mi se întâmplase și mie, în decolare, sau lui Peter. Același motor !

- Au cedat chingile de umeri și s-a dat cu capul de bord. A leșinat și l-a înăbușit fumul, alminteri ieșea el ! Așa, a ars cu tot cu avion.

Știa toată unitatea ! Ba chiar toată aviațiunea regală !

Așa pierise Peter, în urma unei aterizări forțate executate exemplar, fără a îndoi nimic. Doar că luase foc și, leșinat fiind, nu ieșise din avion !

Când a aflat, Gerlitz a luat și el foc ! Nu putea concepe ca un pilot tânăr să piară, datorită unui defect de concepție. Datorită lui, chingile noastre de spate au fost încropite altfel. Mai târziu, s-a schimbat și sensul de acționare al manetei de gaz al motorului, dinspre înapoi spre înainte ! Parcă avea mai mult... sens !

Într-una din zilele mele triste, l-am căutat pe acel Ghandi, pomenit de Mia, dar l-am găsit pe Gellu în schimb, singurul cu care puteam vorbi după pofta inimii.

- Măi, Gellule, te-am mai întrebat o dată. Chiar are rost ? Chiar au toate astea rost ?

Ne-am așezat amândoi pe iarbă, privind spre liziera de copaci cu care mă certasem nu demult.

- Știu și eu ?! Mă gândesc că nimic nu e de prisos în viață ! a răspuns grăbit, fără a cântări răspunsul, în pripă.

M-am gândit că poate nici Gellu nu mai era omul pe care îl știam. Sau poate nu fusese niciodată...

- Știi ce întreb, nu ? Știi la ce mă gândesc !
- Ei, să lăsăm întrebările astea pentru alții ! Noi ne-am ales o cale, cei cu întrebările alta !

Am întors capul spre el, studiindu-l. Clar, nici Gellu nu mai era același ! Sau poate că nu era în apele lui !

- Viața merge înainte ! Nici atâta lucru nu știi ?

Continua a privi spre copaci, fără a întoarce capul. Poate că era sătul de mine și de pacifismul meu nehotărât și plângăreț. Nu era un caracter sau o atitudine potrivită unui războinic, unui pilot de vânătoare !

- Știi ce mă gândeam ? am insistat. Că nu au nici un rost ! Nu au nici un rost atâta timp cât toată energia asta este irosită pentru a lua vieți ! E doar politică ! Și știi ce mă mai gândeam ? Că nu politica face o țară, cultura face o țară, oamenii fac o țară ! Politica, dacă nu e bună, este pusă acolo, doar să tragă foloase !

De data aceasta își întoarse privirile spre mine, dar în locul celor visătoare, pe care le cunoșteam, avea în ochi sclipiri obosite. Părea că-l sâcâiam ! Totuși, ca pentru a face un favor unui copil mic, îmi răspunse arțăgos:

- Nu toată lumea gândește la fel ! Ce vrei tu să spui e că, nu mâna care ține biciul face legea, ci capul ce poruncește acestei mâini. Dar vezi tu, toți ăștia la a căror mână suntem, în afară de cerberii care-i apără, au ceva și mai prețios decât cerberii: mulțimea de gură cască ce-i gata să sfâșie și să-și dea duhul pentru ei, sau nici măcar: pentru simțămintele ce le scornesc. Ei nu propăvăduiesc pace, sau prosperitate. Vând ceva ce, în capul omului, înseamnă burtă plină și bună-stare. Sentimente într-un cuvânt ! Și nu se hrănesc mulțimile din sentimente ? Nu de regi și cerberi trebuie să-ți faci tu griji ! Ci de cei ce-i urmează și susțin. Cu ei vei avea de-a face: prieteni, rude, dușmani, oameni de pe stradă...Dar ei nu știu ! Iartă-i Doamne, că nu știu ce fac ! Cam așa merge treaba ! Pentru că, vezi tu, lumea este creată din conflicte. Al tău, al meu ! Nu contează. Fiecare are un conflict în suflet.
- Da, dar vreau să-mi aleg propriul conflict ! I-am întrerupt. Nu al altora !
- Foarte bine, alege-ți ! a spus răspicat. Ia s-auzim ! Eu am ales deja !

Am tăcut din gură, la fel ca un copil prins făcând o șotie, sau care nu știe lecția la tablă. Dar, dintr-o dată se împlânzi ! Fără a-mi lăsa timp de gândire, sau pentru a-i răspunde, spuse mai vesel, ridicându-se:

- Hai băiete ! Să lăsăm morții să se odihnească ! Noi mai avem de trăit. Să arătăm regelui cum știm să apărăm bătrâna glie strămoșească ! Avem chestiuni de pregătit ! Și am nevoie de tine ca și coechipier !

Am uitat discuția începută pe moment ! Ne apropiam de sfârșitul acestei școli și trebuia să demonstrăm pentru ce anume o absolvem. Aveam cu Gellu un plan, de care și Gerlitz era interesat, dar încă mai aveam de exersat ! Gândindu-mă, am început să ies din începutul de vrie în care căzusem.

- Chiar crezi că o să vie regele ?
- Că o veni, că n-o veni, îmi place oricum să zbor, ca pentru mine ! Te invit ! Avem de lucru !

Rio Unu și Rio Doi ! Mai conta cine eram cu adevărat acolo sus ? Gellu și Matei erau undeva jos, uitați pe pământ ! Sus în cer, nu erau decât Rio Unu și Rio Doi !

Zburam plan la plan, peste un plafon de nori orbitor de alb, ce se întindea cât vedeai cu ochii, de parcă pământul nici nu exista sau existase vreodată. O lume numai pentru Rio Unu și Rio Doi !

Frânturi de conversații pulsau în căștile de radio, venite de departe, cine știe de unde, printre paraziții generați de motor. Parcă erau o muzică a lumii în care pluteam !

- Rio Doi !
- Ascult !
- Începem !

Scurt și la obiect !

Motoarele băgate în plin, pe pas mic, tras simultan de manșă, lin dar hotărât, la patru sute de kilometri pe oră și cele două 80-uri urcară vertical, sprijinindu-și direcțiile pe norii de dedesubt. Lumea s-

a inversat și norii au luat locul cerului. Apoi, cercul aproape rotund al luping-ului făcut în doi, a adus firescul înapoi, prin trasul de manșă de la sfârșitul buclei, căci venea glia spre noi. Glia cea strămoșească ! Chiar de era ascunsă sub nori, știam că este acolo, așteptând...

Norii o înlocuiseră, căci spre deosebire de pământ, sunt moi. Se pot lucra luping-uri plan la plan, sfârșite la rasul norilor, exersând pentru a le sfârși la rasul solului. Dacă nu ieșea de la bun început, atunci făceam doar puf, în loc de bum ! Făcusem puf de multe ori cu Gellu, până ne-am prins cum stă treaba și cum să ieșim cu adevărat la rasul solului.

Luping după luping se succedau plan la plan, între cer și nori, dezmoțind din nou fiorul zborului și acceptul vieții.

- Rio Doi !
- Ascult !
- Mai poți ?
- Mai pot ! Dă-i bătaie !

I-am urmat 80-ul, ce parcă stătea fix în cer, doar norii rotindu-se în jurul nostru. Apoi, mai târziu, Gellu și Matei au înlocuit pe Rio Unu și Rio Doi, iar 80-urile s-au lăsat grele pe cauciucurile lor Banloc²¹¹ și bechii, lăsându-ne pământului.

Undeva la mijlocul lui iulie, am înlocuit în mare stil, norii cu țărâna cea tare. Am sărbătorit cum se cuvenea, căci încă o absolvire fusese trecută în palmares. Am ridicat avioanele în văzduh pe rând și toate odată, căci aveam ce arăta. Pesemne că am făcut impresie bună, pentru că, după demonstrații, un emisar mic de statură, mai să zic că e Puțifer, ne-a abordat discret:

- Majestatea sa dorește să vă cunoască !
- Pe noi ?
- Pe dumneavoastră !

Ne-am aranjat toți uniformele și costumele de zbor și ne-am încolonat în spatele lui. Nu-l puteam refuza tocmai pe rege !

Era un om ca toți oamenii. Și el în uniformă. Tânăr, poate mai tânăr decât noi. Purta o pereche de ochelari de soare ce-i masca privirea. Ne-am întins toți la vorbă, după un hangar. Nu mai era nimeni cu noi. N-am vorbit nimic, am stat doar la taclale. Așa mi-am dat seama că nu era vina lui că era rege. Nu preluase el slujba aceasta intenționat. Și el, la fel ca noi ceilalți, era o ticluire a societății omenești, un rol ce-l primise ca din partea unui regizor de teatru.

Ce idei îmi treceau prin cap...de ce nu m-oi fi înscris eu la filosofie, în locul lui Mociorniță...

Am terminat și această școală ! Am rămas instructor la Galați așteptând războiul. Ceilalți fuseseră repartizați la diverse grupuri de vânătoare.

Eram singur. Nu mai aveam cu cine filozofa. Gellu plecase și el. Mai rămăsese doar mecanicul cel dărâmat sufletește. Nu era o combinație bună !

Zburam, arătându-le altora cum să fie eroi, la fel cum făcuse Peter. Sau poate îi învățam doar cum să-și scape pielea...

Din când în când eram în alarmă, o patrulă sau o escadrilă întreagă: timp petrecut pe lângă avioane, în soarele verii. O singură dată am decolat ! Am căutat un instrus peste toată Delta, cu degetul pe trăgaci, gata să vârs gloanțe în oricine s-ar fi arătat fără de cruci pe fuselaj, dornic de răzbunare, dornic de distrugere. Pentru cine sau ce ? Habar nu aveam. Așa simțeam !

Așa m-a prins sfârșitul lui iulie, întins pe un șezlong la soare, lângă avioane, doar în pantaloni scurți, ca un bavarez ! Alături, la umbră, sub planuri, sedeau întinși mecanicii, și ei dospind pe husele ce de obicei acopereau motoarele, sau cupolele de plexi ale carlingelor. Aripile avioanelor erau și ele la umbră, acoperite de prelate grele, pentru a nu se coace muniția mitralierelor, de la soare.

Am zărit spițele unei biciclete ce a tras lângă noi și două picioare ce purtau pantaloni sobri, de uniformă, descinseră de pe șa. Aha ! Un ofițer mai înalt în grad, pesemne ! Nu m-am ostenit ! Îmi chinuiam mintea dacă să stau așa cum eram, sau să mă întorc pe partea cealaltă, fapt observat și de către el, întrucât m-a sfătuit:

- Mai stai puțin pe partea pe care erai, sublocotenente, încă nu e prăjită bine !
- Am înțeles, să trăiești ! Cu ce ocazie pe la noi, dacă-mi permiteți ?! am făcut eu binevoitor, încă întins pe șezlong, în timp ce servanții avionului începuseră a se târî de pe sub planuri la soare, într-un început de acordare de respect pentru gradul mai mare. Să vă rezerv un loc lângă mine, o bere rece, o furseacă ?! am continuat eu, neperturbat.

A râs, uitându-se la noi cu mâinile în șolduri, ca o țată.

- Ce viață avem noi în aviație, este ? Nu, nu de asta am venit. Am o misiune pentru dumneata !
- Pentru mine ? am făcut eu, făcând pe uimitul, dar pe jumătate deranjat, întrucât nu aveam chef de nimic.
- Trebuie dus un I.A.R-u la Brașov, la fabrică. ASAM²¹²-ul de aici nu are loc pentru el și e nevoie de un pilot pentru zborul ăsta.

M-am ridicat într-un cot, privind la el, în soare, ca la un avion inamic ce se ascundea acolo, gata să verse iad din toate gurile-i de foc.

- Păi și, tocmai pe mine m-ați găsit ?! De ce nu se duce Berbecaru ? E rândul lui. Eu oricum sunt în alarmă azi !
- Berbecaru are alte treburi azi ! Găsesc eu pe careva, nu e bai, dar dacă mergi, ai o zi sau două de permisie, pentru că trebuie să aștepti până luni-marți, să te întorci cu alt avion de la fabrică ! făcu el mioros, fără a fi impresionat de atitudinea mea.

Auzind de permisie, am ciulit urechile. Am făcut o socoteală scurtă: duc avionul azi la Braşov, am timp să iau un tren duminică până la Bucureşti, că oricum nu mai fusesem pe acasă demult, apoi luni sau marţi mă puteam prezenta din nou la Braşov, să iau ce avion ar fi fost gata până atunci.

- Bine, merg ! am dat verdictul, fără alte fasoane, deşi nu îmi plăcea să zbor cu avioane ce necesitau transport pentru revizie sau reparaţii. Rezervau surprize !

M-am pregătit, mi-am luat harta, am trasat ruta şi o oră mai târziu părăseam Galaţiul în tunet de motor.

Zborul m-a dus de la câmpie la munte, pe o cale cunoscută, pe la Vama Buzăului. Acum ştiam şi care este Siriul şi care este Penteleul. M-am uitat în jur, să văd dacă nu care cumva urma să trec ca un meteor printre trei avioane verzi şi mititele, pilotate de elevi cu capul în nori, ce se chinuiau să zboare în formaţie. Am zâmbit, gândindu-mă la aventurile din şcoală şi am zâmbit gândindu-mă cu mulţumire cum aveam să mă prezint la Ghimbav, ca un vechi as, aducând un avion de vânătoare, când doar cu un an în urmă, încă făceam parte din elevii şcolii. Acum eram instructor !

Munţi împăduriţi şi văi gălbui, s-au pierdut pe sub capota la fel de gălbuie a motorului, apoi pe sub planurile tărcate cu maro şi verde precum covorul rulant al Link trainer-ului. Am văzut Braşovul de departe, apărând fix în panoul central al parbrizului, acolo unde ar fi trebuit să apară, confirmând calităţi de navigator. Nu mă uitasem deloc la hartă !

Am făcut o trecere peste teren, să văd cum stă treaba, apoi m-am înscris regulamentar în turul de pistă. Am scos voleţii aripilor, trenul, şi am aterizat ca un accelerat pe iarba moale a Ghimbavului, lăsând avionul pe mâna celor de la fabrică.

A doua zi, duminica de întâi august, eram în celălalt accelerat, cel de Bucureşti. Şedeam în compartiment cu o cuconiţă tânără şi frumoasă, dar însoţită de doi copii mici, care mi-au tăiat orice poftă de a face planuri necuviincioase. Băieţei, aşezaţi pe bancheta din faţă, de-o parte şi de alta a mamei lor, mă priveau curioşi, cu nişte ochi albaştri, mai să se ia la întrecere cu uniforma ce-o purtam, sau cu cerul de august. Dudaia, ai cărei ochi se pare că-i moşteniseră, mă privea şi ea de mai că-mi venea să mă arunc pe fereastră ! Pentru a trece mai repede timpul, m-am uitat la copii.

Cel mai mic, un dop de om cu un cârlionţ rebel fix în creştetul capului, întinse un deget acuzator spre insigna de aviator.

- Tea ! gânguri el dulce.

M-am strâmbat la el şi omuleţul a zâmbit, dezvelind doi dinţişori perlaţi, dindărătul buzelor lui mici şi roz. Mi-am ascuns apoi faţa în palme şi am făcut bau la el. Copilaşul izbucni în râs, un râs ca un clopoţel, din toată inima, cum nu mai auzisem demult pe cineva să râdă. A zâmbit şi cel mare, dar mai rezervat, deşi se vedea de la o poştă că abia aştepta să-i fac şi lui ceva.

Am scos limba la el, să văd ce face.

- Hîîî ! i se contopiră sprâncenele într-un surâs mai larg.
- Vedeţi, mami ! Domnul aviator !

Apoi aplecându-se spre mine, discret, cu miros de parfum.

- Aviator, nu ?!

Am făcut din cap că da, sperând în adâncul sufletului că poate este doar o dădacă și nu mama copiilor, dar ochii nu lăsa loc de îndoială.

- Sunteți așa de bun cu copiii ! Aveți și dumneavoastră ? Sunteți însurat ? deschise conversația, luându-l pe cel mic în poală.

Am oftat !

- N-am ! Și nici nu sunt ! Dar ai dumneavoastră sunt adorabili ! Sper că tatăl nu este pe front ! Ar fi păcat ! mi-a scăpat fără să vreau, trecându-mi prin cap că „băiețelul lui îl aștepta la poartă”, vorbele fără noimă, dar încărcate de adevăr ale mecanicului.
- Nu, nu este, slavă Domnului ! a roșit duduia. Asta ne-ar mai fi trebuit ! În rest le aveam pe toate !
- Ei să fie sănătoși ! Și dumneavoastră la fel ! i-am aruncat. Restul sunt doar mofturi ! Ne descurcăm noi !
- Așa este, aveți dreptate ! recunosc eu ea.

Cel mic, așa cum era aburcat la ea în brațe, prinse a se juca cu mărgelile ce atârnavă la gâtul ei, râzând când prindea câte una. Din când în când, își lăsa capul când pe un umăr, când pe celălalt, privind la mine și făcând uuuuu, uuuu, ca un bufnițoi, după cum de bună seamă îl învățase taică-său. Cel mare își găsise de lucru cu perdeleta ferestrei, de care trăgea încântat.

- Lasă aia, mami ! interveni cucoana cu ochi albaștri. Las-o, c-o rupi și plătește mami ! Las-o, n-auzi !

Îl trase de mână și copilul încetă, lăsând perdeleta, dar găsimu-i și el mărgelile.

Ce drăguți și nevinovați sunt copiii și cum sunt transformați încet de societate: de mine, de mamă-sa, de tată-său ! Nu fă aia, nu fă aialaltă, nu e voie ! Oare nu sunt ei cheia adevărată către viitor, către pace ?!

M-am întrebat, oare cât de dragut o fi fost Hitler când era mic ? Dar Stalin ? Au uitat că au fost copii ? Au fost vreodată ?

Mi-am amintit cum, într-o vară, domnul Droc, vecinul, ne-a fugărit cale de o postă, pentru că ne jucam și făceam zgomot. Aceeași întrebare mi-am pus-o și atunci. Oare a uitat că și el a fost mic și se juca ? Cât de pașnică ar fi lumea, dacă am fi toți copii ?

M-am gândit, nu știu de ce, la Hugo²¹³ și la Mizerabili²¹⁴, o carte despre care nu am vorbit cu nimeni, nici măcar cu Mia, cât era ea de studentă la litere. Îmi rămăsese în cap un aliniat de acolo, nu mai știu exact cum suna. Spunea doar că cel ce a văzut mizeria bărbatului, încă nu a văzut nimic până nu a văzut mizeria femeii, ceea ce e nimic pe lângă mizeria copilului. Câți bărbați, femei și copii or trăi în mizerie oare ? Câtă lume o suferi din pricina războaielor și nu numai ?

Mi-am aruncat ochii pe fereastră, sorbind peisajul de pădure ce zbura ca vântul, în ritm cu clănțănitul roților grele din oțel și m-am gândit din nou la zbor și la cât este de seducător și îmbătător acest fenomen, indiferent de scopul pentru care este folosit. Mi-a trecut prin cap că sunt un ipocrit sau un laș ce se cramponează de aviația militară doar pentru a evita frontul, pentru că la urma urmei, a fi instructor într-o școală de zbor, garanta un loc cald, departe de măcelul general, menținând totuși fiorul la care râvneam cu atât nesăț. Aflasem că nu sunt făcut pentru așa ceva ! Nu fusesem niciodată ! Și totuși, mergeam mai departe, prefăcându-mă, mâncând, vorba aceea, banii statului ! Apoi mă gândeam la poveștile mamei, la vorba ei, cum „nu vin ăia să sape la noi în grădină” și cum merita poate, să profit și

eu un pic și să mă hrănesc din acei bani ai statului, care la urma urmei erau adunați de la toți ceilalți și nu neapărat și întodeauna pentru scopuri nobile, pentru a sădi flori prin grădini.

Băgasem de seamă, tot de când cu Mia, cum parale pentru lucruri bune, nu erau, dar erau întotdeauna pentru un război. Știa, îi povestise tată-său. Nu înțelegeam acest mers al lucrurilor, nu mă pricepeam, dar știam că un 80 costa tot atât cât trebuia pentru a construi o școală într-un sat, ba mai mult ! Ne spusese Stănculescu, urlând:

- Știți voi cât costă un aeroplan de război ?!

Pauză pentru efect, în timp ce se holba la noi, cu ochi de căpcăun !

- Enorm ! zicea, în timp ce cu unul din brațe descria un arc de cerc. Să nu prind pe careva rupând vreunul !

Oare chiar merita ? Zău de nu-mi venea să mă refugiez ca pustnic într-un vârf de munte sau într-un sat păpuș, să nu mai aud vreodată de neamul omenesc și de prostia lui !

Și totuși ! Senzația de a apăsa pe trăgaci ! Puterea celor o mie de cai din oțel ce te trag cu patru sute la oră...Beția de a *trăi*, știind că poți muri oricând... Faptul că îți țineai viața în propriile mâini sau în cele ale camarazilor...

Am zâmbit, scuturat de un fior !

Mi-am întors privirile din nou în compartiment și le-am întâlnit pe cele nevinovate și albastre ale copiilor, ce se uitau la mine.

- Uuuuu ! făcu cel mic, zâmbind, aplecându-și căpșorul pe un umăr.

I-am zâmbit și eu. Era irezistibil ! Apoi, pe nepusă masă: buf ! Cu o zgâlțâitură groaznică, trenul se opri scrâșnind, amestecându-ne în compartiment și trezindu-mă cu copiii în brațe și cu chipiul pe ochi !

- Ce grijania mă-sii ! mi-a scăpat de pe buze, în timp ce mă zbăteam, încercând să mă adun. Nici măcar la Câmpina n-am ajuns !
- Vai ! dete un țipăt și cuconița. Ce s-o fi întâmplat ?!

Auzeam forfotă în vagon, de lume neliniștită. Am scos capul pe fereastră, ca domnul Goe, să văd ce e pe afară, să văd de ce ne-am oprit. Vedeam capetele altora, aplecate peste pervaz, căutând răspuns.

- Vai domnule, dar ce este ? Ce s-a întâmplat ? întrebă pierită dudia, încercând să liniștească copii care începuseră să se smiorcăie. Nu e nimic, mamă, nu e nimic ! Nu mai plânge, acum plecăm !

Tocmai ce mă pregăteam să deschid gura, spre a-i transmite că nu e nimic, când un feroviar trecu în fugă, de la vagon la vagon, urlând:

- Alarmă ! Alarmă aeriană ! Alarmă, alarmă ! Nu mergem mai departe ! E bombardat Ploieștiul ! Alarmă aeriană ! Au bombardat la Ploiești ! Alarmă !

Vestea trecea din gură în gură de la feroviar la omul de rând.

- Au bombardat la Ploiești !
- Au bombardat rafinăriile, mancați-aș sufletul !
- Au bombardat Ploieștiul ! trecea din gură în gură, ca un lait-motiv.

Duduia începu să plângă speriată ! Copiii, la fel !

- Jos din tren ! Toată lumea jos ! Hai, în pădure ! Ne pot bombarda oricând ! Toată lumea jos ! se auzeau voci înspăimântate.

Dintr-o dată m-a cuprins și pe mine frica. Nu trăisem niciodată un atac aerian ! Deși făcusem practică militară, cum și în ce gaură să mă ascund, erau așa, niște teorii îndepărtate. Mi se părea, că nu eu voi fi acela bombardat, ci invers ! Gândul că stăteam într-un tren nemișcat, ca un gândac, mi-a dat aripi. Una era să fii în văzduh, îndărătul a o mie de cai și alta era să fii pe calea ferată, cu doi copii speriați și o femeie la fel de înspăimântată !

- Afară ! am mârâit răgușit, ca atunci, la cutremur.

Am luat unul din copii în brațe, cucoana pe celălalt și am dat buzna pe ușă afară, împrôșcând pietrele de pe terasament. Pădurea era aproape...

Am stat pe sub copaci, departe de calea ferată, cel puțin două ceasuri. Nu ne-a bombardat nimeni, dar m-am întrebat dacă se dăduse alarma la unitate, dacă fuseseră lupte aeriene...Am aflat până la urmă că alarma se terminase, dar că Ploieștiul fusese lovit crunt și trenul nu putea merge mai departe, nici măcar până la Câmpina. Am vrut să mă întorc la Brașov. Poate aveau nevoie de un pilot, sau poate mă puteam întoarce la Galați, dar am văzut copiii, care nu se dezlipiseră de mine, cu tot cu femeie, poate dintr-un imbold ancestral, de a simți o pavăză bărbătească lângă, sau poate doar din cauza uniformeii.

- Mergeați la București, nu ? am întrebat-o blând.
- Da ! La București ! a recunoscut ea.
- Haideți cu mine ! i-am spus, luând hotărârea pe loc.

Am ieșit la șosea, însoțit de cucoana cu copiii, tocmai când trecea un autobuz, cu embleme militare. Am sărit amenințător în mijlocul drumului, cât eram de mare, cu brațele în lături și șoferul a oprit !

- Unde mergi ?
- La București să trăiți !
- Tocmai bine ! Și noi tot acolo ! am spus, cu un picior deja pe scara mașinii.
- Să știți că nu am voie să iau pe nimeni ! Cică s-a bombardat la Ploiești !
- Da dom'le, știu ! Lasă, că a încetat alarma. Tu du-ne la București !
- E familia dumneavoastră ?
- Da !
- Și ei ? întrebă șoferul pierit, uitându-se la alți câțiva oameni, ce văzuseră autobuzul și ne urmaseră.
- Și ei ! Toți sunt !
- Bine dom' *căpitan* ! Și ei !

Mașina se puse în mișcare în timp ce strângeam unul din copii la piept și femeia pe celălalt. La început n-am văzut nimic. Părea că totul este bine. Apoi, pe măsură ce ne-am apropiat de Câmpina, vedeam de departe norii mari negri, grei de fum, urcând la cer. Mai departe, pe când șoferul căuta drum pe lângă Ploiești, vedeam cum limbi de foc, lungeau cerul prin vâlătucii de fum, precum limbile unui șarpe, ce gusta văzduhul, intermitent. O pâclă cenușie, prin care nu se vedea nici soarele, acoperea întreg pământul, în timp ce fulgi de funingine, curgeau de parcă ninge.

Șoferul autobuzului opri mașina, făcându-și cruce. Oamenii priveau acest spectacol cu priviri înmărmurite, fără nici o vorbă, ca hipnotizați.

- Aoleu mamă, ce nenorocire !
- Pedeapsa lui Dumnezeu !

Mirosea a păcură și a cauciuc ars.

- Da' hai dom'le, pornește mașina asta, ajungem și noi azi !

Am ajuns acasă după-amiaza târziu, îmbuibat până la refuz cu mirosul acela de păcură arsă, pe care-l purtam în păr, în nări, în uniformă, ce înlocuise până și parfumul cuconiței ce adormise sleită pe umărul meu, în autobuz. Am deschis obosit poarta, apoi ușa și m-a întâmpinat mama. Era acasă !

- Maică, au bombardat americanii la Ploiești !

- Aloooo, alo, Flotila ? Da, la Flotilă, vreau ! Unde doamnă, că nu aud nimic ! Aha, acum da ! Flotila ? Da, să trăiți ! Da, știu ! Cât de repede pot, da ? Am înțeles, să trăiți ! Și de la Brașov, nu mai iau avion ?! Nu mai iau ! Am înțeles, să trăiți !

Eram la poștă și mă grăbeam, căci acasă nu avusesem niciodată telefon. Nici vorbă să mă mai duc la Brașov ! Oricum calea ferată era întreruptă ! Din nou spre gară, jidove zburător, asta dacă încă merg trenurile, numai că mai aveam ceva de luat de acasă. Aș fi vrut să stau mai mult, dar după cum spusese odată Puțifer, țeara mă chema !

Am galopat cât îmi permiteau uniformă și demnitatea de aviator.

- Domnul, domnul, or să bombardeze și Bucureștiul ?

Un cetățean mai în vârstă, pe stradă, privindu-mă îngrijorat.

- Eu de unde să știu, domnule ?!
- Păi, unde fugi așa ?!

L-am lăsat în pace, cu grijile lui, dar am băgat de seamă ce neliniște și spaimă domnea pe străzi ! Se zvoneau vrute și nevrute, căci telefonul fără fir zbârnâia fără întrerupere și auzeai te miri ce ! Undeva, într-un adânc de suflet, speram ca unele din zvonuri să se adevărească, căci mă și vedeam decolat la alarmă și doborând un bombardier ! După câte văzusem peste zi la Ploiești, după câte pătimisem, mi se părea că am ajuns într-un joc de care pe care, ce-mi stârnea porniri primordiale, de sălbatec. Un Matei, ce purta doar o fustanelă de bozii, nu-mi dădea pace și agita în sunete monosilabice o sulită cu vârf de piatră, dezvelindu-și caninii într-un rânet care cerea sânge.

Trăgaciul, trăgaciul și silueta nedeșluită a unui bombardier ce umplea vizorul de ochire, siluetă din care sar bucăți de metal și flăcări vii !

Am cotit pe caldarâmul străzii, cu pumnii încheștați și am gonit spre poartă, când am zărit o siluetă cunoscută, înaltă, ca de girafă, într-o uniformă de infanterist, ce mergea încet, cu capul plecat. Mi-am oprit goana și i-am sărit în cărcă, surescitarea de războnic dispărând ca prin farmec, înlocuită fiind de amintirile adolescenței și de sentimentul bucuriei de a revedea un prieten vechi de când lumea.

- De unde vine domnul Iulian în vremurile astea de ascuns prin codri ?! i-am zbierat vesel în ureche. Parcă nici nu venisem de la Ploiești !

Săracul ! A tresărit, cât era de înalt, când s-a trezit cu maimuța în cărcă, dar ochii nu-i erau veseli și nici speriați. Doar trădau o adâncă tristețe. Privind eu așa în ei, am descins cu un crac, apoi cu celălalt din spinarea-i și în loc să continui cu ce mai face și cum îi mai e, am întrebat singurul lucru nimerit privirii ce o avea în ochi:

- Ce s-a întâmplat ?

Iulică s-a așezat încet pe bordură, unde ședeam de obicei și cu un gest, mi-a arătat să iau și eu loc lângă el. Bucuria mi-a trecut la fel cum venise. Știam că e de rău. Nu știam ce avea să-mi spună, dar un om cu privirea lui nu putea aduce o veste bună. A deschis gura cu încetinitorul, ca-n filme și vorbele-i mi-au palmuit sufletul, una după alta:

- A murit Taie !

A spus-o așa, absent, de parcă ar fi spus: „Am băut o halbă !”.

- Cum ?!

Ședeam. Ședeam pe bordură, ca întodeauna, lângă parculețul cu leagăn. Doar două uniforme pe bordură !

- N-are cum, măi Iulică, ce spui tu acolo ?!

Iulică știa ! Se verificase ! Îi telefonaseră domnului general să-i spuie și el, Iulică, era la dânsul în birou, căci doar îi era ordonanță. Mi-a povestit cum, în vara aceea când ne-am uitat cu toții la pozele mele de la Sânpetru, Taie începuse a nutri și el o dorință secretă de a deveni aviator. Poate încă de mai devreme, de când fusesem la Băneasa și vorbise cu duduia aceea, de la bilete. Se pregătise în secret, la fel ca mine și fusese acceptat în școala de ofițeri, numai că nu putuse continua, din lipsă de aptitudini. Odată întors acasă, intervenise tată-său pentru el, să-l ție departe de front, dar și pentru Iulică, care primise ordin de a fi concentrat, căci doar erau vecini. L-a numit ca ordonanță, la dânsul în cabinet.

De când părăsise aviațiunea, bietul Taie fusese repartizat la artilerie, arma domnului general, doar că la AcA²¹⁵. Era la Ploiești ! Căzuse un bombardier peste bateria lor ! Sărmanul Taie ! Cât își dorise să facă parte din aviațiune și uite ! Căzuse aviațiunea peste el ! Cât se străduise domnul general să-l ție departe de front și iată ! Venise frontul peste el !

Iulică n-a mai zis nimic.

Și am stat așa, uitându-ne la cer, amintindu-ne de ochii lui, unul lângă altul, în liniște, acolo pe bordură.

M-am ridicat de la masă, aceeași masă unde stătuserăm toți piloții cândva, în cârciuma de pe Domnească, lasând în urmă o sticlă neatinsă de vin. Pentru mine nu mergea așa ! Nu puteam sta singur cu sticla într-o cârciumă, fumând o țigară, ca-n filme ! Nu îmi plăcea să beau și nici să fumez ! Așa că pașii m-au purtat spre Dunăre, spre faleză. Era liniște în urbe. Liniște și cald. Stihia de Ploiești se dusesse demult, se liniștise lumea, aproape că uitase. Altele se întâmplau de la o zi la alta. Ca-n vremuri de război !

M-am sprijinit de o bintă din lemn și am privit cum se duce apa la vale, nutrind invidie pentru nestatornicia ei. Curgea precum neamul omenesc la începuturi, pribeag, fără patrii și fără rădăcini. M-am gândit cum ar fi să fii ca apa aceea, fără să-ți pese de nimic, să o duci într-o bejanie continuă, fără a te sătura vreodată și fără a te statornici. Tinerețe fără de bătrânețe și viață fără de moarte !

Învârteam între degete un cartuș de pistol, de nouă milimetri. Îl aveam rămas de la Ziliștea, de când trăgeam la biută. Alamă lucioasă și galbenă, terminată în conul roșcat al glontelui, un grăunte tare, inoensiv, dar aducător de moarte. Îl purtam tot timpul în buzunar și de multe ori mă jucam cu el, învârtindu-l între degete ca pe o mătanie războinică, strângând metalul între arătător și degetul mare, făcându-l să scârțâie. Mă gândeam cum au aruncat oamenii cu pietre unii într-alții încă de la începuturi și cum au ajuns să arunce cu metal și explozibil. Pietre, metal, tot un drac ! Tot cu aruncatul au rămas !

L-am ținut gânditor în palmă, rotindu-l între degete o ultimă dată, apoi am închis pumnul și l-am aruncat departe, în apă.

S-au scurs zile fără nimic deosebit. Zile de vară ce târau după ele apropierea altei toamne, petrecute printre avioane tărcate în maro, verde și galben și dudit aspru de motoare. Miros de benzină de optzeci și șapte de octani, miros de motorină, de la cisterne și camioanele cu muniție, miros de sudoare de la soldații ce învârteau la bendix-uri și miros fin, de cabină de avion, cauciuc amestecat cu benzină, fum și sudoare. Zile cu gust de metal, de la oxigenul inspirat la șase mii de metri și zile cu miros și gust acru, de cordită²¹⁶, de la tragerile în fantomele de pe lac.

Încă se zbura mult, dar maiorul Gerlitz părăsise școala, din pricini create undeva sus, între hotărâtorii de soarte. Plecaseră mai mulți odată cu el, lăsându-mă parcă și mai singur. Pregăteam misiune după misiune, luând de la capăt fiecare exercițiu necesar războinicului înaripat, precum o placă de gramofon ascultată la infinit, dând mai departe cele deprinse de la cei ce mă învățaseră pe mine, la fel ca pe o meserie dăruită din tată-n fiu.

- De aici e simplu ! am spus, în timp ce șase capete priveau la harta întinsă pe ampenajul unui 80. Ar trebui să vedeți orașul. Vizibilitatea este bună azi. Vă țineți după locotenent, iar eu închei plutonul. Sper că aveți ce vă trebuie la voi, pentru o noapte în deplasare. Până mâine nu e mare brânză, venim oricum înapoi !

Pregăteam un raid cu rămânere la Odessa: șase piloți și șase avioane, trei celule ! Urma să fiu coechipierul celei ce încheia formația, cel ce ducea trena. Îi puteam vedea pe toți de acolo.

M-am instalat tacticos în avion, legându-mi parașuta și chingile, vesta de salvare, mi-am proptit picioarele pe micile platforme metalice, ce formau podeaua avionului și am așteptat să pornesc motorul. Gesturile obișnuite: învârtit de manivelă, țiuitul ascuțit al demarorului, trasul de starter și în final, gâfâit

asmatic de cilindri ce aspiră aer amestecat cu benzină, în timp ce elicea se roti greoi, de câteva ori. Dar motorul, nu porni !

Am deschis cabina cu un hârșăit, culisând cupola de plexi pe cele două șine ale ei, pe stânga și pe dreapta. Încă era cald afară. O zi caldă de toamnă, bună pentru păsările călătoare ce începuseră a brăzda cerul. Am ridicat capul, tocmai când trecea un astfel de cârd. Zburau într-un V-u perfect, ca o formație de bombardiere, undeva spre mare. Vor putea s-o traverseze oare ?

Din nou țiuitul sâcăitor al demarorului ! Încă o dată ! Rotiri greoaie ale palelor, în timp ce un pocnet și un strănut au scuipat rotocoale de fum pe eșapament. Dar motorul tot nu prinse !

Celulele decolau una câte una, în timp ce coechipierul meu aștepta răbdător, cu motorul duduind, să-l pot porni pe al meu.

Am folosit pompa de mână din nou, șprițuind motorul din belșug, soldații au rotit palele la rece, din nou țiuitul starterului și din nou nimic, în afară de alte rotocoale de fum neputincioase, scuipate îndărătul voleților de răcire.

Am ridicat brațele a neputință, semnalizând coechipierului că n-am ce-i face și i-am făcut semn să decoleze singur.

Am desfăcut chingile, parașuta și am coborât din avion, greoi.

- Ce-are dom' sublocotenent ?!
- Draci pe el ! Chemați pe sergentul mecanic ! Hai, că n-am timp !

S-au apucat să demonteze capotele și să scoată bujiile, în timp ce m-am întins la soare, lângă avion, privind la ei.

Era cald și scurta de zbor era ca o pătură pe care stăteam întins la soare. Mi-am pus mâinile sub cap și am privit din nou cerul, pe care încă se perindau păsări, în bejania lor spre țări mai calde. „Țări” mai calde ! Oare existau cu adevărat țările acestea, sau erau doar o născocire a omului ? Știau acele paseri că merg spre alte țări, că există ? Știau că oamenii acelor țări se războiesc între ei ? Mi-am dat seama, că de sus, din țăriile cerului nu se văd granițe și nici graiul oamenilor nu-l auzi ! Vezi doar un tărâm continuu, figuri geometrice neregulate. Nici pomeneală de hartă !

Am gândit dintr-o perspectivă de pasăre la sistemul cultural de valori al unei nații și faptul că dacă te-ai născut în spațiul geografic, determinat tot de ea, nu ești obligat să te aliezi acelu sistem, chiar dacă lumea face tot posibilul să te țină acolo ! O fi oare pe pământul acesta, un loc unde este pace și trăiesc oameni ce o iubesc, la fel ca mine ?

M-am împins cu picioarele în pământ, pentru a mă desprinde de el, de acele granițe trasate cu creionul, pentru a lăsa în urmă lumea unde oameni murea la douzeci de ani, când nici măcar nu apucaseră să trăiască încă și am levitat în stânga și-n dreapta, ca un balon plecat la plimbare, îmbingându-mă cu vârful picioarelor în câte un copac.

- E gata dom' sublocotenent !

Am tresărit speriat și am deschis ochii, rotindu-i buimac.

- Ce-i gata, mă ?! am rostit cu o voce de zlătar, care nu era a mea.

Apoi m-am trezit de-a binelea și m-am cules de pe jos, pentru a mă găsi în fața sergentului mecanic, cel înalt, bețiv și romantic, care mă privea absent, ca întodeauna.

- Avionul este gata ! a rostit lent și apăsător, aproape silabisind.
- Aaa ! am făcut eu. Ia să vedem !

Am dat un tur avionului, cu palma lipită de tabla lui caldă, vopsită în culori de camuflaj. Am mers așa, de la cap la coadă, săltând mâna peste gurile boante ale mitralierelor și trăgându-mi degetele peste micile crevase formate de capotajele motorului și ale fuselajului. Am terminat trecându-mi mâna peste tubul Pitot, la capătul planului stâng și m-am săltat din nou în carlingă.

Mecanicul mi-a dat chingile la mână. M-am legat de avion, cu gesturi lente, ca de părere de rău. Încă nu știam, dar simțeam. Parcă doar el știa.

A bătut cu palma în fuselaj și a plecat, mergând încet.

- Ai plinul cu vârf ! Două ore jumătate de zbor ! a aruncat, în timp ce se îndepărta.

Apoi s-a oprit, s-a întors pe jumătate și a mormăit:

- Chiar trei, dacă mergi pe amestec²¹⁷ minim...Ai grijă sublocotenente ! Nu se merită să mori pentru nimic la douăzeci de ani ! a spus, privind-mă în ochi.
- Nu se merită ! l-am aprobat.

Acum știam.

S-a întors și a plecat.

Motorul a pornit din prima, grohăind rotund și promițător, fără fasoane, bătând ritmul focului de metal, ca o invitație la zbor.

Am rulat tacticos la start, cu sufletul ușor, bucurându-mă deja de ceea ce nu știam că voi face. Doar mintea nu știa. Sufletul era deja acolo.

Maneta băgată în plin, pe pas mic, mugetul celor o mie de cai dezlănțuiți, reverberând în metalul fuselajului, iarba ce aleargă nebună pe sub aripile ce prind încet să zboare...Apoi linia orizontului, descoperită de coada ce se ridică. Apoi zborul, lin, fără hurducăielile trenului de aterizaj, ce a intrat fără probleme. Mâini și picioare ce se mișcă automat pe comenzi și o minte ce nu le mai bagă în seamă, deși le înregistrează automat, împreună cu indicațiile instrumentelor de bord. Oare când învățase toate acestea ?

Mi-am dat seama că era al optzecilea zbor cu 80-ul: optzeci de sboruri ale unui pilot nu prea de vânătoare.

Am luat înălțime, privind cum crește pământul în jurul meu, dezvelind câmpuri, păduri și lacuri și am sorbit cu nesaț zborul, îmbuibându-mi întreaga ființă cu simțăminte ce le poate avea un suflet de om, aflat între cer și pământ. Am strâns manșa în pumn și mi-am frecat degetele mâinii stângi de bila lucioasă din textolit a manetei de gaze, ca un gest de afecțiune față de avionul acesta, făcut și el de suflet de om, sau din suflet de om.

Zburam cu un prieten vechi, ce încercase nu de puține ori să mă ucidă, sau poate că doar eu eram cel ageamiu, ce nu știusem a-l cunoaște. Apoi m-am gândit la alți prieteni vechi, ce nu mai erau pe lume, la flăcări și fum, la bombe și la copii plângând, la mame ce-și așteaptă baieții să vie de pe front, dar primesc petece de hârtie în schimb, la dușmanul ce aruncă acele bombe și carnea s-a încrâncenat pe mine. Mâna a strâns mai abitir manșa, degetul a căutat trăgaciul, ochiul s-a axat pe vizorul de ochire.

Răzbunarea ! Gânduri, gânduri de sălbatec, căzut din copac și educat în spiritul războinicului.

Apoi am privit afară, prin plexicul cabinei, la puritatea neîntinată a văzduhului și, cu mintea mea înceată și necoaptă, ce nu concepea mersul lumii într-un mod prea învățat, am concluzionat, oprindu-mă îngrozit ! Ce aproape că făcusem ? Aproape că le făcusem jocul ! Jocul celor cu uniforme și al unora și al altora, jocul celor cu politica, cu ideile, cu lăcomia. Jocul prostimii, care nu știe decât să se supună și să nutrească răcă pentru unii, pentru alții, sau pentru ei înșiși !

„Dacă intri în codru, te mănâncă lupii²¹⁸”, și eu taman acolo intrasem, dar nu numai că mă mâncau ! Începusem a deveni unul din ei ! Prin a le face jocul !

Mâna s-a destins, degetul a alunecat de pe trăgaci.

- „ Pentru că, vezi tu, lumea este creată din conflicte. Al tău, al meu ! Nu contează. Fiecare are un conflict în suflet.
- Da, dar vreau să-mi aleg propriul conflict ! Nu al altora !
- Foarte bine, alege-ți ! Ia s-auzim !”

Și atunci am ales și omul a învins ! Am luat cap compas Istanbul, spre pace !

Am zburat pentru că am vrut să simt viața și încă eram în viață. Am avut parte de ea. Am furat-o !

Colegii de zbor ? ! Copii nevinovați, victime ale vremurilor ! Mi-am dat seamă că, la fel ca și mine, vroiau să aibe parte de o aventură, să facă ceva cu viețile lor tinere, să iasă din rutină ! Firește, sunt multe feluri de a scăpa din viața de zi cu zi, mai mult sau mai puțin înțelepte, dar războiul era o momeală grasă, brodată în eroisme și aventură, pe care ei au înghițit-o. Însă eu, nu !

Ca slujbă, a fost cea mai tare pe care am putut-o avea într-o lume a omului de rând. Nu se poate face comparație între a zbura un avion de vânătoare și a stropi cu cerneală, într-un birou afumat !

Am continuat a zbura călăuzit de mare, Marea cea care îi unește pe toți și pe toate, gândindu-mă la fel cum făcuse și Mircea, care nu mai era: „a fost frumos, atât cât a fost !”

Și, la urma urmei, prin lumea asta mare, se perinda pe undeva Elodia. Ea mă împinsese în păcat...

Epilog

Raport suplimentar cu privire la I.A.R-ul 80, pierdut deasupra Mării Negre, în timpul unui zbor de poziționare pe Odessa. Mai târziu s-a dovedit a fi o dezertare sau o eroare grosolană de navigație. Avionul aterizat în Turcia, lângă Istanbul, pilotul internat, apoi nu s-a întors în țară.

Raport asupra evaziunii din data de (indescifrabil) / (indescifrabil) / 1950:

„S-a aterizat pe câmp, lângă comuna Găești, unde pilotul a deșertat în rezervor două canistre de benzină, pe care le avea cu el și pe care le-a lăsat pe câmp. A îmbarcat în avion apoi, pe bătrâna ce-l aștepta anume, ascunsă-n porumb și a decolat către o destinație necunoscută. ”

Titlu, într-un ziar britanic:

„Evadare spectaculoasă din ghearele comuniste din România

Un fost ofițer al Aeronautice Regale Române și-a salvat propria mamă dintr-un sat din România, aterizând pe un câmp alăturat cu un mic avion Piper, cu care a traversat Bulgaria. Pilotul a avut numeroase canistre de benzină cu el, cu care a alimentat avionul și le-a aruncat pe câmp, luând în locul lor pasagerul ce-l aștepta ascuns într-un lan de porumb. Au traversat apoi Bulgaria la joasă înălțime și au aterizat în limită de benzină înapoi în Grecia, pe un câmp. ”

Fragment dintr-un interviu cu pilotul, sublocotenentul Matei P, publicat într-o revistă de aeronautică din Franța:

„Nu știu ce s-a întâmplat cu toți ceilalți. Știu că Gheorghe Mocioniță a căzut undeva în Slovacia, în timpul unui atac la sol. A picat pe țintă o dată, șandelă, viraj peste umăr, de două ori, șandelă, viraj peste umăr, de trei ori ! Jos, jos de tot. Costică Baltă a supraviețuit. La fel și Puțifer Ionescu, dar nu știu ce s-a întâmplat cu ei după război, sau dacă îmi poartă pică. Știu doar că au purtat stigmatul războiului pe vecie. Dar sunt mulți alții de care nu știu nimic. [...]

Pe Elodia nu am găsit-o niciodată. Nimeni n-a mai găsit-o ! [...]

Avionul meu, spune legenda că ar fi rămas zălog la turci, singurul 80 original rămas întreg. Doar legenda...!”

Note explicative

1 – limba franceză – dragul meu, dragule !

2 – limba franceză – distrează-mă (amuză-mă), dragule !

3 – Roman scris de Ionel Theodoreanu.

4 – Roman scris de George Călinescu, unul din cei mai mari autori și critici literari români.

5 – George Bacovia (1881-1957) – poet și scriitor român al curentului simbolist.

6 – Andrei Oțetea (1894-1977)– Ilustru profesor de istorie, ce a predat și la liceul Sf. Sava din București.

7 – cinematograful din București, în perioada interbelică.

8- cinematograful din București, în perioada interbelică.

9 – parcul Cișmigiu, din București.

10 – Cezar Coșniță (1910-1962)– celebru matematician român, fost profesor la liceul Sf. Sava din București.

11 – Scarlat Demetrescu (1872 – 1945) - profesor de științe naturale și geografie la Liceele Sf. Sava și Gheorghe Lazăr din București.

12 – Frederic Dăme (1849-1907) - ziarist, istoric, filolog și traducător francez stabilit în România. Deși la data la care se petrece acțiunea în carte era deja decedat, a fost readus la viață în scop artistic.

13 – limba franceză – Ce mai face Frederic ? (Cum îi mai merge lui Frederic ?)

14 – limba franceză – Face bine ! (Îi merge bine !)

15 – limba franceză – Păcat !

16 – limba franceză – Nu-i așa ?

17 – film de aviație, produs de milionarul american Howard Hughes în 1930.

18 – Simion Mehedinți (1868 – 1962) – celebru geograf român.

19 – limba franceză – draga mea !

20 – cele două zerouri sunt un simbol vechi, afișat pe ușile toaletelor publice.

21 – Bartolomeu Esteban Murillo (1617-1682) – pictor spaniol din perioada barocă, celebru pentru modul în care reprezenta îngerii în tablourile sale.

22 – versuri din „Iubesc femeia”, cântec interpretat de Cristian Vasile (1908-1974).

23 – referință la parcul Herăstrău, din București.

24 – fântâna Miorița, din București.

25 – actuala casă muzeu Mina Minovici, de lângă fântâna Miorița din București.

26 – actuala gară Băneasa, din București.

27 – podul feroviar de la Băneasa, în București.

28 – Ferma Regală a fost situată în comuna Băneasa (astăzi cartier al Bucureștiului). În prezent, pe locația fostei ferme se află Institutul de Cercetare și Dezvoltare pentru Protecția Plantelor, institut ce are în posesie și clădirile ce au aparținut acelei ferme.

29 – statuia „Ultimul străjer al capitalei”, de lângă aeroportul Băneasa din București.

30 – la vremea în care se petrece acțiunea cărții, majoratul se atinge la 21 de ani.

31 – construcție industrială, asemănătoare cu cele maritime, doar că folosită pe vremuri la navigația aeriană.

32 – Josephine Baker (1906 – 1975) a fost o actriță și cântăreață americană. A apărut de multe ori nud sau sumar îmbrăcată, de unde și aluzia din text.

33 – aluzie la anul intrării României în Primul Război Mondial.

34 – prescurtare pentru Industria Aeronautică Română , fabrica de aeronave de la Brașov.

35 – limba franceză – toate cele bune !

36 – limba engleză – la revedere !

37 – personaj răzgâiat din opera lui Ion Luca Caragiale, ce poartă același nume.

38 – personaj canin din opera lui Ion Luca Caragiale.

39 – o pală de elice este o piesă ce face parte din elicea propulsivă a unei aeronave. Elicea în sine poate fi compusă din mai multe asemenea pale.

40 – aluzie la mitingul de la Băneasa din 1939, unde prototipul avionului I.A.R-80 a apărut pentru prima dată în public.

41 – este vorba de Jesse Owens, care a câștigat numeroase medalii de aur la olimpiada din 1936 de la Berlin.

42 – limba germană – zborul planat.

43 – aeronavă mai grea decât aerul, nemotorizată, folosită în scop sportiv sau recreațional.

44 – Aurel Vlaicu (1882-1913) a fost unul din pionierii aviației în România. A avut o influență semnificativă nu numai asupra aviației ci și asupra societății românești.

45 – Robert Kronfeld (1904-1948) a fost unul dintre primii planoriști germani de renume. A activat în anii '20 – '30.

46 – Otto Lilienthal (1848 – 1896) este considerat de mulți a fi părintele planorismului. Și-a pierdut viața în 1896, după ce s-a prăbușit cu unul din planoarele construite de el.

47 – Egon Pastior (1903 - 1973) a fost un inginer român ce a creat primul club de planorism din țară. A fost inițiat în zborul planat în Germania, în timpul studiilor, după care a continuat activitatea în România atrăgând adepți și dezvoltând sportul. A construit de asemenea și câteva planoare.

48 – Gustav Stof (1904 - ????) a fost alt inginer român, împătimit al zborului planat, cu ajutorul căruia s-au realizat mai multe planoare și școli de zbor.

49 – curenți de aer ascendenți, generați de încălzirea solului ce determină încălzirea masei de aer situată deasupra suprafeței în cauză, masă de aer ce începe să urce datorită micșorării densității specifice.

50 – curenți de aer ascendenți generați de curgerea unei mase de aer peste un obstacol (deal, munte sau chiar o linie de clădiri).

51 – în perioada în care se petrece acțiunea cărții, după cum este specificat și în text, existau mai multe categorii de brevete pentru zborul planat. A-ul și B-ul reprezentau calificări acordate începătorilor, iar C-ul se acorda piloților avansați. Brevetul C era urmat de insigne ce se însușeau în funcție de probele de distanță și înălțime câștigate.

52 – distincții acordate piloților planoriști ce îndeplineau anumite probe de zbor durată, distanță și înălțime.

53 – Wolf Hirth (1900-1959) a fost un inginer și pilot german, ce a avut o mare influență asupra zborului planat, datorită inovațiilor sale și nu numai. A fost unul din creatorii companiei Schempp-Hirth, companie activă și în zilele noastre.

54 - Willy Messerschmitt (1898-1978) a fost inginer german, fondator al companiei ce-i poartă numele, companie ce a produs celebrele avioane de luptă germane, participante în al doilea război mondial.

55 – Sergei Anokhin a fost un pilot planorist sovietic, ce ulterior a devenit pilot de încercare pentru programul spațial rusesc. În anii '30 a rupt în mod deliberat un planor în zbor, în scopul testării structurii de rezistență și a unor fenomene aerodinamice.

56 – aerocluburi ce au activat în perioada interbelică.

57 – școala premilitară era o metodă interbelică de instruire militară a tinerilor, fără a fi încorporați cu adevărat în armată.

58 – Al Capone (1899 – 1947) – gangster american celebru în perioada interbelică.

59 – bordel din București, în perioada interbelică.

60 – referire la dealul Lempes, de lângă Brașov.

61 – Vladimir Novîțchi (1917-2003) a fost un inginer român, proiectant de avioane și planoare. La vremea la care se petrece acțiunea în carte, era într-adevăr instructor de zbor fără motor, detașat la aeroclubul Sânpetru.

62 – Grunau Baby – a fost un model de planor conceput în Germania. A fost importat, construit în licență sau după planuri în multe țări, inclusiv în România. Wolf Hirth, menționat mai sus, a asistat la conceperea, proiectarea și promovarea acestui model.

63 – referire la planorul de școală Grunau 9, ce a fost fabricat și în România sub denumirea de Icar. Era de o construcție minimalistă dar suficient de rezistentă pentru a supraviețui bonturilor (aterizări nereușite, în timpul cărora planorul este izbit mai tare decât trebuie de pământ, dând naștere unui salt în aer și unei noi aterizări).

64 – exerciții practicate la sol, pentru familiarizarea cu comenzile unui planor. De regulă sunt practicate pe vânt mai tare, elevul pilot având rolul de a ține aripile la orizontală, folosind comenzile. Se practică și-n ziua de azi.

65 – coardă elastică din cauciuc, folosită pentru lansarea planoarelor de pe o pantă.

66 – în general planoarele nu au tren de aterizare clasic, ci asemănător unei biciclete. Aceasta face ca în repaos, una din aripi să stea sprijinită de pământ. La decolare, sau la transportul pe sol, este necesar un asistent care să țină aripile la orizontală.

67 – A. Stămbuleanu a fost unul din directorii fabricii de avioane de la Brașov între anii 1939-1940. Numele i-a fost folosit în carte pentru a da mai multă greutate „conexiunilor” lui Daviduț, care îi era fiu, deși Daviduț este un personaj cu totul și cu totul fictiv.

68 – nori de furtună cu dezvoltare mare pe verticală.

69 – dispozitiv de comandă al aeronavelor, instalat în carlingă, ce are rolul de a controla mișcarea în ruliu și în profunzime. Poate fi de tip baston, semi-volan, sau mai modern, de tip joystick.

70 – întărituri flexibile, de regulă cabluri, ce au rolul de a rigidiza o structură, în cazul de față aripa planorului.

71 – pedale fixate în podeaua carlingii, prin intermediul cărora se controlează girația unei aeronave. Spre deosebire de cele de automobil, nu se pot acționa individual. Când este apăsată una, cealaltă urcă și vice-versa.

72 – avion de vânătoare de origine poloneză ce a înzestrat Aeronautica Regală Română. A fost contruit în licență și în România, la Brașov.

73 - se vorbește despre evenimentele istorice din vara anului 1940.

74 - Ionel Fernic (1901-1938) a fost un compozitor și scriitor român ce a cochetat cu aviația. Și-a pierdut viața, zburând ca pasager pe o cursă comercială.

75 – personaj de origine amerindiană, ce apare în multe din cărțile scrise de scriitorul german Karl May.

76 – berărie celebră din Bucureștiul interbelic.

77 - cântecul original este puțin diferit, cel de față fiind modificat de autor.

78 – George Davidescu „Englezul” (1886-1972) a fost o personalitate marcantă în aviația românească. A fost protagonistul unui raid celebru, efectuat cu trei avioane de la București la Capetown. A comandat Școala de Ofițeri de Aviație de la Cotroceni, între anii 1939-1941.

79 – ICAR M23 – avion de școală și turism, construit în licență în România.

80 – Maximilian Manolescu (1902-1985) a fost un cunoscut aviator acrobat al perioadei interbelice.

81 - Romeo Popescu (1898 – 1931) a fost un aviator român, deținător al câtorva recorduri naționale de zbor. Și-a pierdut viața pilotând prototipul avionului de vânătoare românesc I.A.R-11.

82 – blocul Carlton, din centrul Capitalei, clădire ce s-a prăbușit la cutremurul din noiembrie 1940, curmând multe vieți.

83 - aluzie la rebeliunea legionară din 1941.

84 – Fleet F-10G – avion fabricat în România sub licență americană, destinat instrucției primare. A fost folosit cu precădere în școlile militare.

185 - fabrica ICAR din București ce a produs mai multe tipuri de aeronave.

86 – limba italiană – la dreapta

87 – limba italiană – mergem drept, bine ? În Aeronautica Regală Română au activat mai mulți instructori de zbor italieni. Numele câtorva a fost într-adevăr Giovanni, un nume italian destul de comun.

88 – dispozitiv de intercomunicație compus din două pâlnii unite printr-un tub. De cele mai multe ori, elevul aviator nu putea răspunde instructorului, dar îl putea auzi.

89 – familie de motoare dezvoltate de firma De Havilland, ce au avut nenumărate aplicații și variante constructive.

90 – la fel ca un automobil, un avion poate vira derapat, atunci când comenzile (manșa și palonierul) nu sunt coordonate corespunzător. Când avionul cade în interiorul razei normale de viraj, se numește că

virează glisat. Aceste fenomene sunt vizualizate cu ajutorul unei bile suspendate într-un lichid, amplasată în tabloul de bord. Când bila stă la mijloc, înseamnă că virajul este executat corect.

91 – după cum s-a mai explicat, din manșă se controlează tangajul avionului. Când se trage, se ridică botul, când se împinge, se lasă botul avionului.

92 – limba italiană – bine așa ?

93 – limba italiană – cum.

94 – T-ul este un dispozitiv, de regulă încropit din două panouri de pânză în forma literei T, ce are rolul de a marca direcția predominantă a vântului și capătul activ al unei piste de zbor (direcția de aterizare și decolare). La începutul zborului, acest T-u este așezat pe iarbă la punctul de start.

95 – manetă instalată în carlinga avionului, cu care se controlează turajul motorului (sau al motoarelor, dacă avionul are mai multe, caz în care există mai multe manete de gaze). Echivalentul pedalei de accelerație de la automobil.

96 – limba italiană – încă o dată !

97 – după cum s-a mai explicat, palonierul este elementul de comandă instalat în carlinga de pilotaj, cu care se controlează girația avionului. În cazul de față este folosit pentru a contracara devierile de la direcția de zbor, datorate cuplului motor, explicat mai jos.

98 – este o reacție egală și de sens contrar ce se aplică axului motor, ceea ce determină o rotire a avionului în raliu, spre partea opusă sensului de rotire al elicei. Când avionul rulează pe pământ, această forță va presa una din roțile trenului de aterizare mai mult pe sol, frânând-o și generând așa numita furătură la decolare și aterizare. Furătura se controlează cu palonierul. Unele avioane de vânătoare din al doilea război mondial, ce aveau motoarea foarte puternice și ecart îngust al trenului de aterizare, erau faimoase printre piloți pentru această furătură, ce a dus la multe accidente.

99 – precesia ce se aplică unui disc aflat în rotație. Precesia generează o forță ce se aplică la 90 de grade față de planul de rotație al discului, pe aceeași direcție cu forța aplicată. În cazul unei elici, acest lucru se traduce printr-o deviere la stânga sau la dreapta a avionului, când se lasă sau se ridică botul.

100 – limba italiană – Ajunge ! Suficient !

101 – limba italiană – Nu face nimic !

102 – conform mărturiilor scrise de domnul comandor Dan Stoian (1919-2016) în revista Orizont Aviatic, în timpul petrecut de domnia sa la Cotroceni, a existat cu adevărat un elev aviator numit Tăsică (numele lui adevărat nu este menționat), ce a dat multe bătăi de cap instructorilor, datorită lipsei de aptitudini la zbor. Întâmplările descrise ulterior în carte, sunt mult romanțate și inspirate după cele pomenite în revistă.

103 – Ion Dobran (1919-2021) aviator militar român, participant în al doilea război mondial, ce a avut statutul de „as”. Este autorul unei cărți bine cunoscute în lumea pasionaților de aeronautică militară – Jurnalul locotenentului Dobran.

104 – pilot încercător. În contextul cărții este pilotul ce decide dacă elevul pilot este apt de zborul în simplă comandă.

105 – limba italiană – singur.

106 – joc tineresc, în care se formează două grupuri de jucători. Primul grup „stă capră”, unul prins de altul, în timp ce jucătorii celui de-al doilea grup sar în cărca primilor. În general, mai toți jucătorii ce sar pe „capră” încearcă să aterizeze pe spina aceluiași om, pentru a rupe lanțul. Dacă acest lanț uman se prăbușește, spre hazul tuturor, cei ce au stat capră mai trebuie să stea o dată. Nu de puține ori, se lasă cu vânătași.

107 - Alex Papană (1906-1946) – celebru pilot de acrobație român.

108 - bulevardul Elisabeta din București. Taie vorbește de un aterizaj acolo, datorită bordelului amplasat la acea adresă.

109 – dispozitive electromecanice, parte a sistemului de aprindere al motoarelor cu piston pentru avioane. Se folosesc inclusiv în ziua de astăzi. De regulă sunt instalate două, pentru redundanță.

110 – limba italiană - Du-mă sus !

111 – limba italiană – Uite-i !

112 – limba italiană – Salut, băieți !

113 – în context este vorba de Messerschmidt Bf-109, varianta E, unul din avioanele de vânătoare celebre ale celui de-al doilea război mondial.

114 – Emblemă a Aeronauticii Regale Române, folosită între 1941 și 1944, în locul celei clasice, din runde.

115 – limba italiană – unde mergem ?

116 – limba italiană – da !

117 – este vorba despre discursul mareșalului Antonescu, la intrarea României în cel de-al doilea război mondial.

118 – avioane produse la fabrica I.A.R., din Brașov. Întrucât au fost produse mai multe modele, nu știm la care din ele se referea De Vânătoare.

119 – evoluție în pierdere de viteză, în timpul căreia un avion se înșurubează către sol, pe verticală.

120 – apăsarea comenzii palonierului în jargon aviatoricesc – se dă picior pe-o parte sau pe alta.

121 - Horia Agarici (1911-1982) a fost un aviator militar cunoscut pe vremea războiului. După cum este descris și-n carte, a doborât trei bombardiere singur, în primele zile ale conflictului.

122 – Alexandru „Popicu” Popișteanu (1904-1941) a fost comandantul Grupului 7 Vânătoare. A căzut la datorie în timpul unei misiuni.

123 – referire la IAR-ul 80, produs la Brașov.

124 – simulator de zbor aflat în dotarea școlilor de zbor militare. Era precum un mic avion, suspendat pe câteva perne de aer ce simulau mișcările din timpul zborului.

125 – Nardi FN-305 – avion de școală și antrenament, aflat în dotarea aeronauticii militare și destinat piloților avansați. Spre deosebire de Fleet, era mai dificil de pilotat.

126 – capotajul unui avion se întâmplă la sol, când roțile lovesc un obstacol, sau se îngroapă în pământul moale și avionul se dă peste cap. Romeo Popescu, menționat mai devreme, a decedat în urma unui astfel de capotaj, când avionul a căzut peste el.

127 – zboruri în simplă comandă (fără instructor).

128 – bulevardul Kisseleff din București.

129 - Piața Victoriei din București.

130 – palatul Sturdza a fost o clădire ridicată în Piața Victorie din București, nu departe de actualul sediu al guvernului (Palatul Victoria). A fost demolată în 1946.

131 – Gheorghe Mociorniță (1919-1945) a fost un pilot de vânătoare român, participant la al doilea război mondial. Putea deveni un mare poet și filozof, dar soarta a decis astfel. A căzut la datorie în Cehoslovacia, în timpul unui atac la sol, la care se face o aluzie romanțată mai târziu în carte.

132 – Charles Dickens (1812-1870) – autor britanic, ce ne-a lăsat moștenire unele din cele mai faimoase personaje literare.

133 – George Byron (Lordul Byron) a fost un foarte cunoscut scriitor și poet britanic.

134 – Jules Verne (1828 – 1905) – scriitor francez, faimos prin scrierile sale futuriste și de aventură.

135 – Karl May (1842-1912) – scriitor german, cunoscut mai ales datorită cărților sale ale căror acțiune se petrece în vestul sălbatic american. Este părintele personajului Winnetou, întâlnit în carte mai devreme.

136 – Ionel Teodoreanu (1897-1954) – scriitor român, foarte cunoscut în perioada interbelică și nu numai. Ne-a lăsat celebra trilogie „La Medeleni”.

137 – Mircea Eliade (1907-1986) - istoric al religiilor, scriitor de ficțiune, filozof și profesor de origine română

138 – Honore de Balzac (1799-1750) a fost un romancier, critic literar, eseist și scriitor francez.

139 – este vorba de campania militară de la Sevastopol, din cel de-al doilea război mondial.

140 - Dumitru Panaitescu Perpessicius (1891-1971) a fost un istoric și critic literar român. Aviatorul Gheorghe Mocioniță i-a fost cu adevărat student, iar propunerea de a-i fi asistent domnului profesor a fost cât se poate de reală.

141 – James Fenimore Cooper (1789-1851) – romancier american, celebru pentru romanul „Ultimul Mohican”.

142 - Jack London (1876-1916) – romancier american, celebru pentru scrierile sale ce descriu vestul sălbatic, inspirate din propria-i viață.

143 - Samuel Clemens (1835-1910), ce a scris sub numele de Mark Twain, a fost un scriitor american celebru. Este autorul cunoscutelor personaje Tom Sawyer și Huckleberry Finn.

144 – poezie scrisă de Mihai Eminescu.

145 – Francois-Marie Arouet (1694-1778) a fost un prozator și filozof francez.

146 – Margareth Geertruida Zelle (1876-1917) sau pe numele ei de scenă Mata Hari, a fost o aventurieră, dansatoare și spioană ce a activat în timpul primului război mondial. A sfârșit în fața plutonului de execuție.

147 - Beretta M1934 – pistol cu care erau echipați ofițerii aviatori.

148 – I.A.R.-ul -27 a fost un avion de școală și antrenament, ce a echipat școlile militare de zbor. A fost un derivat al Fleet-ului F-10G.

149 – comandorul Budac Coriolan – a comandat Centrul de Perfecționare în zbor, de la Ghimbav.

150 – Cristea Radu a activat ca instructor de zbor al Centrului de Perfecționare în zbor de la Brașov. Personajul din carte nu i se aseamănă, autorul împrumutând caracteristici ale unui alt Cristea Radu, tot instructor de zbor, pe care l-a cunoscut.

151 – figură acrobatică ce implică rotirea completă a avionului în jurul axei lui longitudinale.

152 – Constantin Băzu Cantacuzino a fost un aviator, motociclist și automobilist român, la fel de celebru precum originile sale (prinț al familiei Cantacuzino). Este unul din așii de vânătoare români ai celui de-al doilea război mondial. Isprăvile sale pot face ușor subiectul unui film. Este menționat și la începutul cărții.

153 – companie germană, producătoare de avioane de luptă, creată de inginerul Ernest Heinkel.

154 – figură acrobatică aeriană, ce constă în executarea unui cerc pe verticală.

155 – Petre Cristea (1909-1995) – automobilist român, pilot de raliuri, unde a câștigat multe premii.

156 – avioane din seriile I.A.R.-37, 38 și 39, ce erau poreclite „moș Neață”.

157 - un motor cu un singur magnetou nu mai funcționează rotund.

158 - RWD-14 Czapla a fost un avion de recunoaștere și legătură, de construcție poloneză.

159 – Max Auschnitt (1888 – 1957) a fost un industriaș și om de afaceri român.

160 – Nicolae Malaxa (1884-1965) a fost un inginer, industriaș și om de afaceri român, de origine greacă.

161 – este vorba de Karl Marx (1818-1883), cunoscutul filozof german, doar că Matei, înfierbântat cum era, începuse ori a poci numele, ori nu știa de fapt cum se pronunță.

162 – Mahatma Ghandi (1869-1948) – politician și pacifist de origine indiană, ce a promovat rezistența non-violentă.

163 – figură acrobatică aeriană ce constă într-o urcare pe verticală până în limită de viteză, apoi o întoarcere pe aripa stângă sau dreaptă, picaj și redresare în poziție normală de zbor.

164 – urcarea pe verticală a unui avion.

165 – celula este cea mai mică formație de luptă, compusă din numai două avioane.

166 – formație de luptă compusă din două celule.

167 – Oswald Boelcke (1891-1916) a fost un aviator și as german ce a participat în primul război mondial. A creat principalele tactici de luptă ale aviației de vânătoare.

168 - Dicta Boelcke – cumuli de tactici de zbor destinate aviației de vânătoare, ce sunt studiate până în ziua de azi.

169 – pasul elicei reprezintă unghiul de atac la care sunt reglate palele elicei. Valoarea lui determină eficiența elicei, în diferite configurații și regimuri de zbor.

170 - I.A.R-9K – motor de 450 CP cu care era echipat avionul P.Z.L-11F.

171 – până în 1943, sensul manetei de gaze a fost pe sistem francez: se reducea motorul prin împingere și se pune în plin prin tragerea manetei spre înapoi.

172 – Constantin Baltă (1920-2001) – pilot de vânătoare român, participant în al doilea război mondial. A obținut 6 victorii aeriene confirmate. A fost coleg cu Gheorghe Mociorniță, în timpul Școlii de Vânătoare de la Galați și a făcut parte din patrula de avioane ce executa acrobație la joasă înălțime în diverse ocazii. Indicativul Rio folosit în carte, a fost cât se poate de real. Constantin Baltă a fost și pilot de recepție la I.A.R Brașov. A fost ales ca personaj al cărții, datorită impresiilor sale legate de avionul I.A.R-80, pe care autorul le-a citit publicate în cartea domnului Dan Antoniu.

173 – este vorba de primul raid aerian american asupra teritoriului României, misiunea Halpro din 1942.

174 – mitraliera Browning de 7.92mm.

175 – comandorul I. Stănculescu a fost comandantul Școlii de Perfecționare de la Ziliștea, Buzău, în perioada în care se petrece acțiunea acestei cărți.

176 – Tante Ju era porecla dată avionului de transport trimotor Junkers Ju-52.

177 – He-112 a fost un avion de vânătoare german, folosit de aeronautica militară română în perioada celui de-al doilea război mondial.

178 - Cristian Vasile (1908-1974) a fost un interpret și scriitor de muzică, foarte cunoscut în anii interbelici.

179 – dispozitive ce produceau aer cald, folosite pentru pre-încălzirea motoarelor de avion pe tip rece.

180 – dispozitiv intern pentru pornirea motoarelor de avion, compus dintr-o volantă ce se putea pune în mișcare electric sau manual. Energia stocată era transferată motorului printr-un angrenaj, punându-l în mișcare. Se folosea în general pentru motoarele mari, pentru care nu se putea folosi un starter electric obișnuit. Sistemul a fost patentat de firma Bendix, de unde a rămas și denumirea.

181 – I.A.R K-14 – familia de motoare produse la I.A.R, ce a echipat avioanele I.A.R-80.

182 – dispozitiv ca o patină, ce se folosea în locul roții de coadă la avioanele ce nu au tren de aterizare triciclu.

183 – presiunea în galeria de admisie a motorului.

184 – element aerodinamic de comandă, cu rolul de a compensa sau echilibra zborul unei aeronave, fără a acționa comenzile principale în mod direct. Se mai întâlnește și sub denumirea de trimmer.

185 – dispozitiv de captare a vocii, similar cu un microfon, dar instalat direct pe laringe. Se folosea pentru instalații radio sau intercomunicație.

186 – este vorba de voleții de sustentație ai aripii, elemente ce au rolul micșorării vitezei de aterizare. Sunt cunoscuți și sub denumirea de flapsuri.

187 – element al trenului de aterizare (picior, roată, sau roți, și elementele de amortizare și escamotare). Totalitatea jambelor și eventual bechia, formează trenul de aterizare.

188 – unul din I.A.R-urile 80 aflate în școală a avut cu adevărat inscripționate pe partea dreaptă a fuselajului, diverse instrucțiuni de zbor, precum un checklist modern. Ideea a fost romanțată în această carte.

189 – carburatorul instalat pe I.A.R-ul K-14 era model Zenith.

190 - vezi tonou (ortografia din limba franceză).

191 – Erich Gerlitz (??? – 1944) pilot de vânătoare german, ce a comandat școala de la Galați. A căzut la datorie în 1944. A avut 19 victorii omologate.

192 – Peter Peterson (??? – 1943) – a fost un aviator german, instructor de zbor în școala de la Galați. A decedat într-un accident de zbor, pe care se bazează și narațiunea din carte.

193 - a fost un aviator german, instructor de zbor în școala de la Galați.

194 - Jean Moscopol (1903-1980) a fost un cântăreț român foarte cunoscut atât în perioada interbelică, cât și în timpul ultimului război mondial.

195 – referire la avionul de vânătoare Spitfire, de producție britanică.

196 – personaj american de desen animat.

197 - Maria Lătărețu (1911-1972) – interpretă română de muzică populară, foarte cunoscută și apreciată.

198 – limba germană – doi.

199 – limba franceză – Mai aproape, te rog !

200 - Ion Heliade Rădulescu (1802 – 1872) - scriitor, filolog și om politic român, membru fondator al Academiei Române.

201 – limba germană – unu.

202 – formație de acrobație aeriană, ce a încântat mitingurile aeriene din perioada interbelică.

203 – companie producătoare a litometrelor pentru măsurarea benzinei, instalate pe I.A.R-urile 80.

204 – localitate de lângă orașul Volgograd (fost Stalingrad) de unde a acționat aviația de luptă română în timpul campaniei de la Stalingrad. A fost scena a numeroase drame, survenite mai ales după încercuirea trupelor române și germane la sfârșitul anului 1942.

205 - termen tehnic ce exprimă altitudinea până la care se menține puterea motorului la parametrii maximi. Datorită scăderii densității aerului odată cu altitudinea, scade și puterea motoarelor de aviație cu piston. Pentru a combate acest lucru, multe motoare au fost echipate cu un compresor special, ce restabilește puterea pe care motorul o avea la nivelul mării. În cazul I.A.R-ului 80, această restabilire se putea face doar până la 3200m.

206 – muchia din față a aripii.

207 – suprafața superioară a aripii (partea de deasupra).

208 – în lipsa curentului electric, volanta starterului se putea învârti și de mână, cu ajutorul unei manivele.

209 – dispozitiv barometric ce înregistrează înălțimea. Era compus dintr-un sul înfășurat în hârtie milimetrică și o peniță ce marca cu tuș înălțimea atinsă. Tot mecanismul se baza pe principiul capsulei aneroide.

210 – limba germană – S-a-nțeles, domnul meu !

211 – companie românească, producătoare de anvelope.

212 – atelier pentru repararea materialului volant.

213 – Victor Hugo (1802-1885) dramaturg de origine franceză.

214 – una din cele mai cunoscute opere ale lui Victor Hugo.

215 – Apărarea Civilă Antiaeriană – în context este vorba de artileria antiaeriană.

216 – tip de explozibil, folosit în cartușele pentru armele de foc.

217 – amestecul carburant din motor, care la avioane se poate regla din cabină.

218 – proverbul original spune că „dacă pici în troacă te mănâncă porcii”, dar autorul l-a considerat prea jignitor pentru contextul cărții și memoria eroilor aerului.

Lămuriri asupra personajului „Puțifer”

Am întâlnit pentru prima dată porecla de Puțifer, sub o fotografie de grup a unor piloți de IAR-80, publicată în cartea domnului Dan Antoniu, „IAR-80, Istoria unui erou necunoscut”. La data când scriam această carte, nu îmi mai aminteam numele adevărat al acelui pilot, dar mi-a plăcut porecla, pe care am decis s-o folosesc în text. Când lucrarea a fost finalizată, am dat din nou întâmplător peste numele său - Alexandru Ionescu. Tot întâmplător, am aflat că domnul Ionescu a scris o carte, intitulată „Visele se împlinesc întotdeauna, mi-au crescut aripi”, o carte excepțională, *cu IAR-ul 80*, dar bazată pe fapte reale, pe care nu am citit-o niciodată. Doar câteva pasaje publicate pe internet ! Dacă domnul Ionescu a fost cu adevărat *acel* „Puțifer” și nu fac eu vreo confuzie, nu știu ! Personajul meu îi poartă doar porecla.

Altele

Mecanicul nea Emil, de pe dealul Lempeșului, este conturat în jurul altui nea Emil, fost mecanic al Aeroclubului României pe aerodromul Clinceni, căruia i se aduce astfel un mic omagiu.

Scena evocată de mecanicul fără nume, cu băiețelul care își așteaptă tatăl, a fost inspirată de una similară, descrisă în cartea „Aviația Română pe frontul de est și în apărarea teritoriului”, fiind vorba de copilul căpitanului aviator Alexandru Manoliu, ce a căzut în campania de la Stalingrad.

Ultimele două paragrafe din epilog le-am adăugat unul pentru a mă distra, iar celălalt de nevoie. Inițial, pe Elodia o chema Eleonora în carte. Numele i l-am schimbat pe ultima sută de metri, special pentru a nu fi găsită, la fel precum acea dragoste anectodică, Ileana Cosânzeana pe care toți așteaptă a o întâlni, și personificată de celebra crimă din România, ce a reverberat în presă ani în șir. Cât despre IAR-ul 80, într-adevăr, nu s-a păstrat nici un exemplar original și nici nu s-a fugit cu vreunul din țară. A fost doar o poveste. În prezent se încearcă readucerea lui la viață printr-un proiect de construcției a unei replici zburătoare.

-Autorul -